

ANALECTA HYMNICA

MEDII AEVI.

XX.

CANTIONES ET MUTETI.

Lieder und Motetten

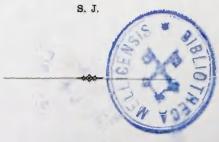
des

Mittelalters.

Herausgegeben

von

Guido Maria Dreves,

Leipzig.
O. R. Reisland.
1895.

CANTIONES ET MUTETI.

Lieder und Motetten

des

Mittelalters.

Erste Folge:

Cantiones Natalitiae, Partheniae.

Herausgegeben

von

Guido Maria Dreves,

SI

Leipzig,
O. R. Reisland.
1895.

JUN - 8 1958

EINLEITUNG.

Der ganze erste und der halbe zweite Band dieser Hymnensammlung ist einer Art religiöser Gesänge gewidmet, welche mit dem Ausdrucke Cantiones oder Cantilenae bezeichnet zu werden pflegten. Ihr Name schon besagt dem Liturgiker, daß diese Lieder keine liturgischen im strengen Sinne des Wortes sind, sich vielmehr von der liturgischen Poesie nach Inhalt und Form mehr oder minder entfernen, in ihren Ausläufern das Gebiet des weltlichen Liedes streifend. Dennoch sind sie häufig in die Liturgie eingeschoben worden, nicht oder doch selten in die liturgischen Bücher, um so häufiger in die ausführende Feier 1). Letzteres ist ihnen mit den Tropen gemeinsam, aus denen heraus sie sich zum Teile entwickelt haben, so zwar, daß es nicht selten schwer fällt, zu bestimmen, ob ein Lied schon den Cantiones beizuzählen oder noch zu den Tropen zu rechnen sei.

Auf die Frage: Was ist ein Tropus? antwortet Léon Gautier kurz und bestimmt: C'est l'interpolation d'un texte liturgique. Der Nachdruck ist auf das Wort Text zu legen. Nicht jede Einschaltung in die Liturgie ist ein Tropus im eigentlichen Sinne, sondern nur die durch Interpolation bewirkte Erweiterung und Ausschmückung eines liturgischen Textes. Wir können füglich von Einschaltungen zwischen die verschiedenen liturgischen Texte und Einschaltungen in diese Texte reden. Auch die Sequenz ist ihrem Ursprunge nach eine Interpolation der Liturgie,

^{1) &}quot;C'est un chant extra-liturgique," drückt sich Léon Gautier aus, "mais c'est encore un chant d'église." Hist de la Poesie Liturgique I, 186.

die anfänglich diese Art von Meßhymnus nicht kannte. Wenn die Sänger der St. Galler Schule Processionshymnen dichten, wenn Hartmann seine "Versus ante evangelium canendi" verfaßt, so fügen sie in die Liturgie ein ihr bisher fremdes Gebilde ein, sie interpolieren aber nicht den liturgischen Text selbst. Wenn in den mit dem reichsten Tropenschmucke ausgestatteten liturgischen Ämtern des Mittelalters, von denen uns Anal. XVII, 200 u. ff. ein vollendetes Muster bietet, während der Diakon mit seinem Cortège dem Evangelienpulte zuschritt und vor demselben Stellung nahm, der Chor ein kurzes Lied, Conductus (französisch Conduit) genannt, anstimmte, so ist ein solches Lied, obwohl den Tropen nahe verwandt, doch kein Tropus, sondern eine Cantio, weil nicht ein liturgischer Text zum Substrat der Erweiterung gewählt ward.

Wie die Sequenzen, waren auch die Tropen anfänglich meist sogen. Prosen. Später wurden statt kurzer prosaischer Sätze — statt ihrer kamen auch wohl Hexameter vor — Verse, erst weniger, dann mehr, ganze Strophen, endlich mehrere Strophen eingeschoben, denen gegenüber der liturgische Text um so mehr zurücktrat, je kürzer er war. Ich habe Band I, S. 37 u. f. gezeigt, wie sich aus den Tropen zum Benedicannus jene Art kurzer Lieder entwickelte, welche ich nach dem Beispiele späterer Zeit Rufe genannt habe. Band XVII, 206 u. f. findet man ein Benedicannus von sechs vierzeiligen Strophen, von denen nur anderthalb Zeilen auf den liturgischen Text fallen. Hier erscheint nicht mehr das Gedicht in den liturgischen Text, sondern dieser in jenes eingeflochten, aus dem Tropus ist eine Cantio geworden. "Le trope du Benedicamus," sagt Gautier, "va tourner au cantique, j'allais presque dire à la chanson 1)."

Ähnlich ergeht es einer Art Tropen, die zum Salve regina üblich waren. Nur die Schlusworte dieser marianischen Antiphon, das O clemens, o pia, o dulcis wurden interpoliert, meist durch Einschiebung je einer Strophe. Dadurch entstanden dreistrophige Lieder, die sich meist als ein selbständiges Ganze lesen, manchmal auch völlig selbständig waren und nur als Tropen verwertet und benutzt wurden. Ist in solchen Fällen die eingeschobene Strophe abhängig vom Texte der Antiphon, d. h. giebt

¹⁾ A. a. O. S. 181.

sie keinen in sich geschlossenen Sinn ohne diesen, so ist ihr Tropencharakter augenscheinlich gewahrt; ist aber die Strophe inhaltlich völlig unabhängig, dann ist bereits aus dem Tropus eine Cantío geworden, oder jener steht doch im Begriffe, in diese überzugehen ¹).

Es bedarf also, um Tropus und Cantio zu scheiden, namentlich da, wo es sich um unentwickeltere Formen der letzteren handelt, immer einer gewissen Aufmerksamkeit. Es kommt aber noch ein weiterer Umstand hinzu, der die Unterscheidung erschwert. Die Sammlungen, welche Cantiones enthalten, bieten meist sehr verschiedenartige Dinge in bunter Unordnung: Liturgisches und Nichtliturgisches, Geistliches und Profanes, Erbauliches und Unerbauliches, um nicht zu sagen Anstößiges. Ces tropaires, sagt Gautier (l. c. 188), n'étaient en réalité que des livres d'étudiants. Es kommt aber auch vor, dass in streng liturgischen Büchern plötzlich Erotica zwischen den geistlichen Liedern stehen. So enthält die St. Galler Handschrift 383, ein Sequentiar des Predigerordens, mitten unter einer Reihe Weihnachtslieder das Lied Clauso chronos reserato; vgl. Carmina Burana S. 135 u. ff. Oft sind die Sammlungen augenscheinlich einzig oder doch vorzugsweise der Melodieen wegen angelegt. Dieselben bieten alsdann nur eine den Noten untergelegte Strophe, und es entsteht die Frage: Haben wir die erste Strophe eines längeren Liedes oder ein einstrophiges Lied, eine rhythmische Antiphon oder Ähnliches vor uns? Dass das erste nicht selten der Fall, beweist das Vorkommen ein und desselben Liedes in verschiedenen Handschriften mit mehreren oder wenigeren Strophen. In sehr vielen Fällen läst sich eine Antwort überhaupt nicht geben.

Auch über das Verhältnis dieser Cantiones zu den sogen. Vaganten dürfte ein Wort am Platze sein. Die Existenz dieser von Ferne betrachtet poetischen, von der Nähe besehen derb realistischen Zunft soll keineswegs geleugnet sein. Wogegen aber ein Einspruch zu erheben ist, das ist der Mißbrauch, der nicht selten mit ihrem Namen getrieben wird. Alles Mögliche und Unmögliche wird mit der Etiquette "Vagantenlieder" ver-

¹⁾ Über die Entwicklung der Cantiones und Muteti aus den Tropen vergleiche man Léon Gautier a. a. O. S. 180 u. ff.

sehen, und gerade die Perlen mittellateinischer Poesie werden diesen fahrenden Sängern zugeschrieben, obschon zu Tage liegt, daß diese Dichtungen nicht auf der Wanderschaft und nicht in der Kneipe hingeworfen, sondern sorglich hinter der Lampe gefeilt worden sind. Es ist ein glücklicher Zufall, daß wir wenigstens von einer Anzahl die Namen der Verfasser kennen. Denn hierdurch werden wir inne, daß berühmte Professoren an diesen Dichtungen mindestens ebenso sehr beteiligt sind als obscure Bummeler. Da aber die Lehrer dichteten, damit die Schüler sängen, so können wir füglich die Cantio als das geistliche Volkslied der Studentenkreise, der Bursen sowohl wie der Stifts- und Klosterschulen bezeichnen.

Was die Anordnung der folgenden Sammlung betrifft, so ließ sich leider eine solche nach Herkunft der Lieder, wie ich sie in Band I und II versucht, nicht durchführen, da viele Lieder in mehreren Handschriften vorkommen, und somit sei es Wiederholungen, sei es Lücken unvermeidlich wären. Ich werde also auch hier wieder die Anordnung nach Gegenständen eintreten lassen, will aber zum Ersatze von den wichtigeren Handschriften eine gedrängte Inhaltsangabe vorausschicken:

1. Cod. Laurentianus Plut. XXIX. 1. Diese herrliche Handschrift ist bei weitem die reichhaltigste Sammlung von Cantiones. Léopold Delisle hat dieselbe eingehend beschrieben im Annuaire Bulletin de la Société de l'histoire de France. Année 1885, S. 101 ff. Die Handschrift enthält 476 Blätter von 23,3 × 15,7 cm. Sie ist prachtvoll ausgestattet und hat späterer Eintragung zufolge dem Petrus de Medicis gehört, weshalb es auch Delisle l'Antiphonaire de Pierre de Medicis nennt. Die Rückseite des ersten Blattes nimmt eine größere Miniatur ein. Das Blatt ist einmal der Länge nach gespalten und zweimal quer geteilt, wodurch sechs Felder entstehen. Jedes Feld verziert ein von zwei Halbsäulen getragener gotischer, durch zwei Nasen gegliederter Spitzbogen. In den drei Feldern linker Hand erscheint je eine sitzende weibliche Figur, in den Feldern rechter Hand oben eine Weltkugel mit Sonne, Mond und Sternen, Land und Wasser, in der Mitte vier aufrechte (tanzende?) Figuren, unten zwischen Instrumenten ein musicierender Geiger in blauem Talar. Wir haben also, wie es scheint, die Darstellung der artes des sogen. Quadriviums vor uns, oben die Astronomie, unten die Musik, also in der Mitte die Mathematik, im Quadrivium in Arithmetik und Geometrie geteilt. "La peinture la plus remarquable, beschreibt Delisle l. c. S. 102 die Miniatur, est qui couvre le verso du feuillet préliminaire; elle est divisée en trois compartiments, dans chaqu'un desquels est figuré l'enseignement d'un art: en haut une dame démontre sur une sphère la science de l'univers (sans doute l'astronomie); dans le compartiment du milieu une autre dame s'adresse à quatre clercs qui se tiennent debout (peut-être la rhétorique); en bas une troisième dame est à côté d'un musicien (c'est évidemment la musique)."

Über den Inhalt äußert er: "Si je ne me trompe pas, il faut y voir un choix de chansos latines qui étaient en vogue à la fin du XII, siècle et au commencement du XIII, dans le monde écclésiastique des grandes écoles de France. Ce ne sont pas des chants goliardiques, tels que nous en connaissons déià beaucoup et dans lesquels la joyeuse humeur des écoliers va jusque'à la licence. La gaiteté n'en est pas bannie, mais le sujet et le ton sont généralement serieux [103]." Nachdem er die in den Liedern erwähnten historischen Daten durchgegangen, deren jüngstes die Unruhen in Orléans sind, bei denen 1236 an hundert Studierende umkamen, fährt er das Alter der Lieder bestimmend fort: "Nos chansons datent donc de la fin du XII siècle et des quarante premières années du XIII. Les personages ou les événements qui en ont fourni la matière appartiennent tous soit à l'Angleterre soit aux provinces septentrionales de la France. C'est donc bien sur les bords de la Seine ou de la Loire qu'elles ont dû être composées [104] . . . "

"Vous avez vu, Messieurs, que si l'écriture n'en parait pas antérieur à la fin du XIII siècle, la composition n'en saurait être postérieur au premier quart du règne de Saint Louis. Le désordre dans lequel les divers morceaux s'y succèdent doit, je crois, faire supposer que c'est une transcription fort élegante mais tout à fait litérale de cahiers, où des amateurs de chants avaient consigné les pièces que le hasard des circonstances leur faisaient connaître et qu'ils trouvaient à leur convenance [105]."

Diese Angaben sind im wesentlichen richtig mit Ausnahme der letzten, daß keinerlei Ordnung in der Sammlung herrsche. Die Sammlung ist eine vorwiegend aus musikalischem Interesse angelegte, denn vielfach finden sich längere Lieder nur mit der ersten Strophe vertreten. Ferner liegt ein Ordnungsgrund offen zu Tage. Es folgen sich nämlich mit nur einer Ausnahme (Abteilung VI) die Melodieen so, daß sich an die vierstimmig gesetzten die dreistimmigen, dann die zweistimmigen, endlich die einstimmigen anschließen. Unklar bleibt mir die Absicht bei den verschiedenen Unterabteilungen, welche durch große bunte Initialen eingeleitet und meist durch einige leer gebliebene Blätter beschlossen werden, ein Umstand, welcher erkennen läßt, daß die Handschrift gleichzeitig an mehreren Stellen begonnen ward. Folgendes ist der Inhalt:

I. Abteilung, fol. 1a bis 13a. Enthält meist prosaische liturgische Texte mit vierstimmigen Sätzen; dazwischen einzelne Cantiones, nämlich:

fol. 8b. Deus misertus hominis.

, 9a. Mundus vergens in defectum.

" 10a. Vetus abit litera.

Von fol. 11 a an folgen dreistimmige Sätze.

- II. Abteilung, fol. 13a bis 65a. Enthält desgleichen liturgische Texte mit dreistimmigen Sätzen. Keine Lieder.
- III. Abteilung, fol. 65a bis 93a. Enthält ebensolche Texte mit zweistimmigen Sätzen. Keine Lieder. Fol. 93a bis 98b sind leer.
- IV. Abteilung, fol. 99 a bis 145 a. Ebensolche Texte mit zweistimmigen Sätzen. Enthält keine Lieder. Fol. 145 bis 146 b leer.
- V. Abteilung, fol. 147a bis 201a. Ebensolche Texte mit zweistimmigen Sätzen. Enthält keine Lieder.
- VI. Abteilung, fol. 201 a bis 257 a. Enthält eine Sammlung Cantiones, sämtlich mit dreistimmigen Sätzen. Vermutlich ist diese Abteilung beim Binden an unrechte Stelle geraten und sollte die dritte Abteilung bilden. Folgendes sind die Lieder derselben:

Salvatoris hodie		201a.	Novus annus hodie	,	218b.
Relegentur ab area		202b.	Fulget Nicolaus		219b.
Dic Christi veritas		203a.	Ave maris stella virgo	+	220a.
De monte lapis scinditur .		204a.	Veri solis praesentia	4	222a.
Trinae vocis tripudio		205a.	Verbum pater exhibuit.	0	223a.
Praemii dilatio		206b.	Coelum non annuum		223b.
Veni creator spiritus		207ь.	Leniter ex merito		224b.
O felix Biturica		209a.	Fas et nefas ambulant		225a.
The same of the sa	÷	211a.	Cum animadverterem		225b.
Naturas Deus regulis		211b.	Procurans odium		226a.
Transgressus legem Domini		213a.	Si mundus viveret		226b.
Ortu regis evanescit		216a.	In pretio pretium.	1	227a.
Ortus summi peracto		218a.	Quid frustra consumeris .		227b.

Flos in monte cernitur.	228a.	Ave virgo virginum verbi 240a.
Veris ad imperia.	228b.	Mundus a munditia 240b.
Veri floris sub figura	229a.	O lilium convallium 241a.
Nemo sane spreverit	229b.	Vae proclamet clericorum . 241a.
Hac in anni janua	229b.	Ave praesul gloriose 241b.
Novus miles sequitur	230a.	O vera o pia o gemma 242b.
Latex silice mel petra	230b.	A solis ortus cardine 242b.
Crucifigat omnes	231b.	Flebiles et miseri 244a.
Parit praeter morem.	232a.	Quare fremuerunt gentes 244b.
Isaias cecinit	233b.	De rupta rupecula 245a.
Legis in volumine	234a.	Ave salus hominum 247a.
Quid tu vides Jeremia	234b.	Nicolai praesulis 248a.
Serena virginum	235a.	Stephani solemnia 249a.
O Maria virginei	237b.	Stella serena luminis 249b.
Non livoris ex rancore	239b.	Beatis nos adhibe 250a.
Gedeonis area.	239b.	Excitatur caritas 252a.

In dieser Abteilung ist fol. 215 a das Pater noster eingeschoben, zweistimmig durchkomponiert; fol. 252 sq. ist ein dreistimmiger Satz ohne Text von späterer Hand nachgetragen, ein ebensolcher fol. 253 a sq. Fol. 257 a bis 263 a sind leer. Unter den Stücken dieser Abteilung finden sich, wie schon die Seitenzahlen vermuten lassen, viele einstrophige. Bei andern stehen Strophen am Rande. Fol. 229 b dieser Abteilung ist als Schriftprobe in heliotypischer Wiedergabe diesem Bande beigefügt.

VII. Abteilung, fol. 263a bis 289a. Enthält eine Sammlung Cantiones mit zweistimmiger Melodie:

	0.00		- 0 /
Fraude caeca desolato	263a.	Rex aeterne gloriae mundo	281a.
Haec est dies triumphalis	264b.	Gaude virgo virginum ex qua	282Ъ.
Deus creator omnium fecit .	266a.	Beatae virginis fecundat	283b.
Puer nobis est natus	267b.	Fulget in propatulo	285a.
Veri vitis germine	269b.	Relegentur ab area	277b.
Actor vitae virgine	270b.	Transgressus legem Domini .	2786.
In rosa vernat lilium	271b.	O qui fontem gratiae	279b.
Jam vetus litera	272b.	Genitus divinitus	281ь.
Lene spirat spiritus.	273b.	Renovantur veterum	282a.
Ista dies celebrari	274b.	Lex onus importabile	283b.
Condimentum nostrae spei	276a.	Sole brevem jam lucem	285a.
Relegata vetustate	277a.	Dei sapientia	285b.
Pater noster commiserans.	278b.	Sine matre genitus	286b.
Resurgente Domino	280b.	Rex et pater omnium	287b.

Hierzu kommt fol. 284b der prosaische Text des Ave Maria und fol. 276b ein Tropus zum Benedicamus.

VIII. Abteilung, fol. 289a bis 335b. Erscheint als eine Fortsetzung der vorigen. Folgendes ist der Inhalt:

Austro terris influente 289a.	Rege mentem et ordina 319a	
Quod promisit ab aeterno . 300b.	Heu heu quam subditis 319b	
Magnificat anima 301b.	Frater jam prospicias 320a	
De naturae fracto jure 303b.	Quot vitae successibus 321a	
Flos de spina procreatur 304b.	Virtutum thronus frangitur . 321b.	
Novum sibi texuit 306a.	Virtus moritur vivit vitium . 322a	
Salvatoris hodie 307a.	Ecclipsim patitur 322b.	
Ortu regis veri 307b.	Aeterno serviet	
Seminavit Graecia 309a.	In novas fert animus 323b.	
Sonet vox ecclesiae 310a. Hac in die Gedeonis 311a.	Ego reus confiteor 324a. Scrutator alme cordium 325b.	
Hac in die Gedeonis 311a. Legem dedit olim Deus 312a.	Scrutator alme cordium . 325b. Gaude praesul in Domino . 326a.	
Lux illuxit gratiosa 313a.	-	
Rosae nodum reserat	Consequens antecedente 327a. Soli nitorem aequori 328a.	
Virga Jesse regis 314b.	Columbae simplicitas 328b.	
Qui de Saba veniunt 315b.	Exsultemus socii	
A deserto veniens 316b.	Pía mater gratiae	
Cortex occidit literae 316b.	Hac in die rege nato	
Nobilitas animi 317a.	Nulli beneficium	
Debet se circumspicere 317b.	Manna mentis dat	
Roma gaudens jubila 318a.	Supernae lux gloriae	
Redit aetas aurea 318b.	Supernae iak gioriae	
	a redemptoris mater und fol. 331 eine	
kurze Benedictio: Coelorum porta.	a reacting source and total source and	
IX. Abteilung, fol. 336a bis 349	a. Erscheint wieder lediglich als Fort-	
setzung der vorigen Abteilung. Sie ei		
Duc Sion uberrimas 336a.	Gloria in excelsis Deo meo . 341a.	
Monstruosis fluctibus 337a.	Sursum corda 342b.	
Regis regum omnium 337b.	Dum sigillum 345b.	
Ex oliva Remensium 338a.	O crux ave spes 346a.	
In ripa Ligeris 339b.	Anni favor jubilaci 347a.	
Age poenitentiam 340b.		
X. Abteilung, fol. 349a bis 381a.	Wie die vorige Abteilung. Sie um-	
fasst folgende Stücke:		
Artium dignitas 349a.	Non habes aditum 353a.	
Gratuletur populus 349b.	Involutus moeroris 353b.	
Ut non ponam os in coelum. 350a.	Luxuriant animi 354a.	
Heu quo progreditur 350b.	Sol sub nube latuit 354b.	
In occasu sideris 350b.	Ver pacis aperuit 355a.	
Pange melos lacrimosum 351a.	Novae geniturae 355a.	
O varium fortuna lubricum . 351b.	Homo per potentiam 355b.	
Si Deus est animus 352a.	O levis aurula 355b.	
Ex creata non creatus 352a.	Vitae perditae me legi 356a.	
Veneris prosperis 352b.	Frater en Jordanus 356b.	
Regnum Dei vim patitur 352b.	Caput in caudam vertitur 356b.	
Omni paene curiae 353a.	Centrum capit circulus 357a.	

Clavus pungens acumine .		358a.	Deus pacis		363a.
O manuum confixio		358b.	Hac in die salutari		363b.
Vobis loquar pastoribus		359a.	Ave nobilis venerabilis.		363b.
Luget Rachel iterum		359b.	Helysaei manubrio		364a.
Veni creator spiritus		360a.	Regis decus et reginae.		364b.
Brevi carne deitas	2	361a.	Beatus servus sapiens .		365a.
Porta salutaris		362a.	Ave tuos benedic		366a.
Gloria sit soli Deo		362b.			

Hierzu ist zu bemerken, dass das fol. 363 a notierte Stück nur eine prosaische Benedictio ist. Fol. 366 b bis 371 a sind leer; dann geht es fort mit kleiner Initiale ohne Miniatur, wie sie jedes Lied hat:

Floret hortus virginalis	371a.	Ave maris stella ave		373a.
Librum clausum et signatum	371b.	Circa mundi vesperam		373a.
Baculi solemnia	372b.	Christi miles		373b.

Das letzte Stück ist ein Tropus zum Benedicamus. Bis fol. 381 a folgen leere Blätter.

XI. Abteilung, fol. 381a bis 414b. In dieser Abteilung scheinen nur einstrophige, bis fol. 398a mit zweistimmigen, von dort ab mit einstimmigen Melodieen versehene Tropen oder tropenartige Gesänge enthalten zu sein; denn nach jedem folgt ein einzelnes, mit langen Neumenreihen verziertes Wort, z. B. Tamquam, Gloria, Ne, In Bethlehem u. s. w. Das Lied Mens fidem seminat fol. 399a beginnt mit neuer reicher Initiale, aber ohne daß eine neue Abteilung einzutreten scheint. Verzeichnis der Stücke dieser Abteilung:

8			
Adveniam perveniam	381a.	Et exaltavi plebis humilem	395a.
Formam hominis in aula	381a.	Ecclesiae vox hodie	396a.
Qui servare puberem	381b.	Agmina militiae	396b.
In Bethlehem Herodes	382a.	O Maria maris stella	397ь.
Novus novae legis	382b.	In veritate comperi	398a.
Deo confitemini	383a.	Mens fidem seminat	399a.
Laudes referat puri cordis	383b.	Doce nos hodie	399b.
Gaudeat devotio	383b.	Doceas hac die	400a.
Nostrum est impletum	384a.	Ne sedeas sortis ad aleas	400b.
Radix veniae	385a.	Mors quae stimulo	400b.
Homo quam sit pura	385b.	Mors morsu nata	401a.
Scandit solum patrium	386a.	Hostem superat	401b.
Homo quo vigeas vide.	386b.	Salve mater fons hortorum	401b.
O natio qua vitiis	388b.	Crescens incredulitas	402a.
Doce nos optime	389a.	Rex pacificus unicus	402b.
Veni doctor praevie	390b.	Infidelem populum	403a.
Prodit lucis radius	392b.	Deus omnium	403b.
O Maria mater pia	393a.	Mundo gratum veneremur .	403b.
Flos de spina rumpitur	393b.	Ex semine Abrahae	403b.
Ad solitum vomitum	394b.	Laetetur justus glorietur	404a.
Hodie Mariae concurrant	394b.	Christe via veritas	404a.

Deum quaerite 40	4b. Clamans in deserto 409b.
O O	4b. Stirps Jesse progreditur 409b.
- Total	5a. Virga cultus nescia 409b.
T. C. T. C.	5a. Gaude Sion filia 410a.
0	5b. Protomartyr plenus fonte 410a.
Acres on the	6a. Exsilium parat transgressio . 410b.
	6b. Veni salva nos 411a.
	6b. Immolata paschalis victima . 411a.
	7a. Hypocritae pseudopontifices . 412a.
	7b. Velut stellae firmamenti 412b.
	7b. Error popularis 413a.
	8b. Virtus est complacitis 413b.
(7	8b. Liberator libera 414a.
	8b. Virgo singularis respice 414a.
Salve salus hominum 40	9a. Gaude rosa speciosa 414b.
Die Seiten 387b bis 388a, so	wie 390 a sind leer gelassen.
XII. Abteilung, fol. 415a bis	451a. Sammlung von Cantiones mit ein-
stimmiger Melodie.	
	5a. O labilis sortis 427b.
Omnis in lacrimas 41	5b. Quo vadis quo progrederis . 428b.
	6a. Homo qui semper moreris . 428b.
	7a. Ecclipsim passus totiens 429a.
	7b. Partus semiferos 429a.
	8a. Adulari nesciens 429b.
	9a. Vitam duxi jucundam
-	9b. Bonum est confidere 430a.
	Oa. Ecce mundus moritur 431a.
	Ob. Cum omne quod componitur. 431a.
	1b. Si vis vera frui luce 431b.
Anglia planetus itera 42	
	2a. Venit Jesus in propria 432b.
Beata viscera	
Dum medium silentium 42	
Dum medium silentium 42	
Quid ultra tibi facere 42	
Vanitas vanitatum 42	
Veritas veritatum 42.	
Beatus qui non abiit	
O curas hominum 42	-
Qui seminant in loculis 42	
	5a. Quisquis cordis et oculi . 437b.
Exsurge dormis Domine 42	A Pro
Quomodo cantabimus 42	
*	6a. Dogmatum falsas species 438a.
	6a. Homo considera 438a.
-	6b. O mens cogita 438a.
In nova fert animus 42	7b. O Maria o felix puerpera . 439a.

439a. | Fons praeclusus sub torpore. 446a.

Crux de te volo conqueri

Qui pro nobis mori .

Pater creator omnium .

A	2 one proceeded sub terpore. 120a.
Aurelianis civitas 439b.	Homo qui te scis pulverem 446a.
Pater sancte dictus Lotharius 440a.	A globo veteri 446b.
Veritas aequitas largitas 440b.	Ave gloriosa virginum regina 447a.
Terit Bernardus terrea 442b.	Veni sancte spiritus 448a.
In paupertatis praedio 443a.	O mors quae mordes omnia . 448b.
Aquae vivae dat fluenta 443a.	Ad honores et onera 449a.
Veri solis radius	Stella maris lux ignaris 449b.
Exceptivam actionem 444a.	Associa tecum in patria 450a.
Homo cur degeneras 444a.	Veste nuptiali 450b.
Homo cur properas 444b.	Minor natu filius 450b.
Si gloriari libeat 445b.	Sol eclipsim patitur 451a.
O Maria stella maris 445b.	
Das letzte später hinzugeschrieben	. Fol. 452 a bis 463 b leer.
	1b. Enthält kurze, mit einstimmigen
Singweisen versehene Cantiones. Die	Anfänge lauten:
De patre principio 463a.	Offerat ecclesia 467b.
Felix dies et grata 463a.	Descende coelitus 467b.
In hac die Dei 463a.	Procedenti puero 467b.
Filii Calvariae	Annus renascitur 468a.
Luto carens et latere 463b.	Illuxit lux coelestis gratiae . 468a.
Vivere quae tribuit 463b.	Veris principium 468a.
Vivere quae tribuit 463b. A solis ortus cardine 464a.	Christo laus in coelestibus 468a.
Mors vitae propitia 464a.	Christo laus in coelestibus . 468a. Veterem moerorem pellite . 468b.
In Domino confidite 464a.	Ecce tempus gaudii 468b.
Rex omnipotentiae 464a.	Novum ver oritur 468b.
Mundi princeps ejicitur 464b.	Jam ver aperit terrae gremium 469a.
Mundi princeps ejicitur	Psallite regi gloriae 469a.
Christo psallat ecclesia 464b.	Breves dies hominis 469a
Vetus purgans facinus 465a.	In rerum principio 469a.
Omnes gentes plaudite 465a.	Gaude Sion devoto gaudio . 469b.
Fidelium sonet vox sobria . 465a.	Salve virgo virginum 469b.
Christus patris gratiae 465b.	Ave Maria virgo virginum . 469b.
A sinu patris mittitur 465b.	Ecce mundi gaudium 470a.
Vocis tripudio 465b.	In hoc statu gratiae 470a.
Processit in capite 466a.	Tempus adest gratiae 470a.
Culpae purgator veteris 466a.	Salva nos stella maris 470a.
Culpae purgator veteris	O quanto consilio 470b.
Vineam meam plantavi 466b.	Jam lucis orto sidere 470b.
Passionis aemuli 466b.	Nicolae praesulum 471a.
Passionis aemuli	Gaudeat ecclesia 471a.
Transite Sion filiae 467a.	Nicolaus pontifex 471a.

Es folgen noch fünf leere Blätter, deren letztes die schon erwähnte Aufschrift trägt: Liber Petri de Medicis, Cos[mae] Fil[ii].

467a.

467a.

Exsultet haec concio

Bevor wir von der Handschrift Abschied nehmen, sei noch eines kurzen Passus aus der mehrfach angezogenen Beschreibung Delisles erwähnt. Nachdem er seine Meinung dahin geäußert, der Codex Laurentianus sei eine Abschrift aus Liebhaber-Heften, fährt er fort: "Je me demande même, si je ne puis pas vous nommer le possesseur d'un des cahiers primitifs. Sur le feuillet 356 j'ai remarqué une pièce de sept vers à laquelle aucune notation musicale n'a été jointe:

Frater Enjordanus, Vester veteranus, Quondam publicanus, Modo doctor sanus, Monet, cum sit vanus Splendor hic mundanus, Ne sit parca manus.

Ce frère Enjourdain, jadis publicain, c'est à dire, selon toute apparance, affilié à une secte Albigeoise, pourrait bien avoir été un musicien, peut-être un maitre de cheur fort gouté de ses contemporains. Serait-il téméraire de supposer, que plusieurs des cahiers dont l'Antiphonaire de Pierre de Medicis nous a conservé le texte appartenaient à ce frère Enjourdain, et que le couplet dont vous venez entendre les vers étaient un refrain qu'il déclamait ou chantait, pour provoquer la générosité de son auditoire? [105 sq.]." Abgesehen davon, das ich nicht Enjordanus, sondern Frater, en, Jordanus lesen möchte, scheint keine hinreichende Veranlassung vorzuliegen weder für die Hefttheorie noch für das Albingensertum. Ich sehe in diesen Zeilen nur die Anfangsstrophe eines richtigen Vaganten-Bettelliedes.

2. Cod. Egerton 274. Nächst dem Laurentianus beansprucht die Egerton-Handschrift 274 in besonderer Weise unser Interesse. Steht sie ersterem an Reichhaltigkeit bedeutend nach, so nennt sie uns dafür bei einer ganzen Reihe von Liedern den Kanzler der Pariser Hochschule, Philippus de Grevia als Verfasser. Die Handschrift ist beschrieben worden von Paul Meyer, Documents manuscrits de l'ancienne litterature de la France, conservés dans les bibliothèques de la Grande Bretagne. Rapport à M. le ministre de l'instruction publique. Paris, Imprimerie nationale 1871, S. 7 ff. Die Handschrift zählt 160

Pergamentblätter 15,3 × 10,5 cm. Paul Meyer setzt sie mit Recht ins Ende des 13. Jahrhunderts: "C'est un petit volume écrit dans la seconde partie du XIII. siècle, sauf quelques pièces sans valeur qui ont été ajoutées au XV." Die Handschrift befand sich früher in Privatbesitz in Gent und gelangte später ins Britische Museum.

Inhalt. Vorsatzblätter: Fol. 1 a blank, und die Notiz: Iste liber pertinet ad Jacobum Dogimon. Fol. 1 b blank, nur die Worte: Jacobus Dogimon me possidet, cui amissus jure debeo restitui. Fol. 2 a zwei Zeilen Noten mit ausradiertem Text; fol. 2 b vier Zeilen Noten zum Texte:

Resurrexit victor ab inferis, Ecce locus, infra quem jacuit, Et se totum poscenti tribuit; Psallat ergo mundus in prosperis.

Mit fol. 3 a beginnt das Corpus der Handschrift mit Initiale auf goldenem Grunde und der kostbaren Notiz: Incipiunt dictamina magistri Philippi, quondam cancellarii Parisiensis. Die Handschrift hat aber kein Explicit. Wo die Sammlung der Gedichte des Kanzlers aufhört, wird unserem Scharfsinne überlassen. Sicher von Philippus ist, was vor fol. 42 a steht, sicher nicht von ihm, was nach fol. 58 a folgt, vielleicht von ihm, vielleicht auch nicht, was zwischen diesen beiden Grenzen liegt. Folgendes sind die Aufänge der einzelnen Nummern der Handschrift:

3 a.	Ave gloriosa virginum regina.		— Ohne Titel.
7b.	O Maria virginei flos honoris.		— De beata Maria.
12 a.	Inter membra singula		- Disputatio membrorum.
20 a.	Homo vide quae pro te patior		 Angaria Christi in cruce.
20 b.	O mens cogita quod praeterit.	į.	— De miseria hominis.
22 b.	Homo considera qualis		— De miseria hominis.
24 b.	Quisquis cordis et oculi		- Disputatio cordis et oculi.
25 b.	Nitimur in vetitum		- De reprehensione hominis.
26 b.	Pater sancte dicte Lotharius .		- De Innocentio pontifice.
27b.	Cum sit omnis caro foenum .		— Ohne Titel.
28 b.	Veritas aequitas		— De Praelatis.
36 a.	Minor natu filius		— De filio prodigo.
37 a.	Vitia virtutibus		— Ohne Titel.
38 b.	Bulla fulminante	1	— De curia Romana.
39 b.	Suspirat spiritus	4	— Ohne Titel.
41 a.	Mundus a munditia		— De praelatis.

* *

42 a.	Homo natus ad laborem — Ohne Titel.	
43 a.	Laqueus conteritur venantium — De Innocentibus.	
45 a.	Agmina militiae De sancta Katharina	
47 a.	Festa dies agitur Ohne Titel.	
47 b.	Sol est in meridie. " " " "	
48 a.	Luto carens et latere " " "	
48 b.	Tempus est gratiae "	
49 a.	Veni sancte spiritus	
50 a.	Salvatoris nomine	
52 b.	In veritate comperi	
	In omni fratre tuo "	
56 b.	Venditores labiorum — De advocatis.	

* *

Nun folgen 58 a und 59 b zwei interpolierte Kyrie, 62 a bis 63 a interpolierte Gloria, 66 a bis 92 a sechs Sequenzen, darunter solche von Adam a S. Victore, 92 a ein Kyrie. Dann ändern sich die Initialen und folgt noch:

- 94 a. Hoc concordes in testimonio . . Ohne Titel. 95 a Resurrexit nostra redemptio . . — " "
- 95b. Gratuletur plaudens ecclesia . . " "
- 96 b. Summae trinitati simplici . . . Responsorium.
- 97b. Vir Calixte Domini gratia . . . Antiphona,

letztere in späterer Schrift. Von fol. 98 a bis 119 a folgen französische Lieder weltlichen Inhalts, deren erste Strophen, die unter den Notenlinien standen, zum Teile mit den Noten ausradiert sind, um lateinischen Texten und anderen Noten Platz zu machen. Bei manchen stehen die Namen der Verfasser am Rande. Fol. 119 a bis 121 b folgt ein Zwiegespräch zwischen Prasser und Lazarus, ediert in Zeitschr. f. deut. Altertum XXXV, 257 ff.; 121 a die Philomela John Peckhams; fol. 131 ein prosaisches Responsorium; 131 b ein französisches Lied ohne erste Strophe; 132 a Salve matrum sublimitas, ohne Titel und Melodie, wieder von späterer Hand. Von fol. 132 b bis 168 a liturgische prosaische Texte von viel späterer Hand. Fol. 160 ist blank.

Da diese Handschrift Lieder — nicht die Lieder — Philipps de Grevia enthält, ist hier die Bemerkung am Platze, dass uns noch bezüglich anderer Lieder die Autorschaft des Kanzlers bezeugt ist u. z. von Salimbene, der in seiner Chronik ihm folgende Gedichte vindiciert:

Homo quam sit pura. Crux de te volo conqueri. Centrum capit circulus. Quisquis cordis et oculi.

Derselbe Salimbene lehrt uns auch in Philippe de Grève den Verfasser der wundervollen Hymne auf die hl. Maria Magdalena kennen, die mit den Worten beginnt: Pange, lingua, Magdalenae lacrimas et gaudium.

Ferner sei beigefügt, daß Cod. 12 a der Kölner Seminarbibliothek, ein Gradual des Predigerordens aus dem Ende des 14. oder dem Anfange des 15. Jahrhunderts, die Sequenz Inter natos mulierum Ut testatur verbum verum mit der Bemerkung begleitet: Hanc sequentiam composuit Philippus, Cancellarius Parisiensis.

Endlich wird es einem aufmerksamen Beobachter kaum entgehen können, dass unter den Liedern des Codex Laurentianus gar manche sind, die den authentischen Liedern des Kanzlers so ähnlich sind, so sehr seinen didaktischen Ton und seinen künstlichen Strophenbau zur Schau tragen, dass man kaum umhin kann, in ihm den Verfasser zu vermuten. Vielleicht ist er auch der Autor der sämtlichen kurzen Lieder, welche wir oben als XIII. Abteilung des Codex Laurentianus bezeichnet haben. Diese Lieder sind nämlich augenscheinlich von ein und demselben Dichter verfertigt; eines derselben mit dem Anfange Luto carens et latere findet sich auch im Cod. Egerton, aber leider nicht in der ersten Serie bis fol. 41 a, sondern in der zweiten, bezüglich welcher ein Zweifel obwalten kann, ob auch ibre Lieder noch zu den Dictamina magistri Philippi, quondam cancellarii Parisiensis, zu zählen seien. Weist man mit Paul Meyer (ihm folgt Chevalier) auch diese Lieder Philippe de Grève zu, dann ist er auch Verfasser der Rufe, welche die XIII. Abteilung des Laurentianus bilden. In jedem Falle gehört er zu den fruchtbarsten und beachtenswertesten Dichtern der Blütezeit des 13. Jahrhunderts.

- 3. Wichtig sind mehrere Oxforder Handschriften: Bodley 832, Digby 2, vor allem aber Rawlinson C 510, von der ich bedauere, ein Inhaltsverzeichnis nicht angefertigt zu haben.
- 4. Cod. Parisinus 3549, einst St. Martial von Limoges gehörig, ein Miscellaneus des 12. Jahrhunderts, enthält folgende,

meist mit zweistimmigen, in Neumen notierten Melodieen versehene Lieder, die zum Teile hierher gehören:

Veri solis radius. Post partum virginis. Viderunt Emanuel. Primus homo corruit. Senescente mundano filio. Nuptialis hodie¹).

Omnis curet homo.

Hierauf folgen die Sequenzen Rex Salomon fecit templum und Ab Arce siderea, das Verbetum Inviolata Maria intacta, Sequenzenteile und interpolierte Kyries mit zweistimmigem Satze. Dann:

Nomen a solemnibus. Ex Adae vitio. Novum festum celebremus. In ecclesia sol justitiae. Cedit tempus hiemale. Stirps Jesse florigeram. Virginis in gremio. Plebs Domini hac die.

O mores perditos.

5. Cod. Parisin. 3719, ebenfalls aus St. Martial stammend und gleichfalls dem 12. Jahrhundert angehörig, enthält, mit Auslassung dessen, was uns hier nicht beschäftigt:

Veri solis radius. Levigati nuclei. Homo gaude nova laude. Ex Adae vitio. Mundus omnis repletur. Omnis saltus Libani. Sancto Dei Nicolao. Cantu miro summa laude. Alto corde gaudeamus. Virginis filium. Omnis curet homo. Una trium deitas. Fulget dies celebris. Noster coetus psallat laetus. Clara sonent organa. Virginis in gremio.

Uterus hodie virginis. Mira dies oritur. Plebs Domini hac die. Novum festum celebremus. Nomen a solemnibus. Nata est hodie. Lilium floruit. Ad infantum triumphantum. Natus est rex de virgine. Sion plaude duc choreas. Per partum virginis. Flore vernans gratiae. Clara sonent organa. Vellus rore coelesti maduit. Omnis curet homo. Vetus error abiit.

6. Cod. Matriten. Tolet 930, vormals Capit. Toletani 33—23, enthält 141 nicht foliierte Pergamentblätter 17,0 ×

Nuptialis hodie Dies celebratur, In qua pater filiae Sponsus sociatur; Adsit obsequio
Talis communio,
Cura praelatorum
Praeparet fercula,

Suggerat pocula Mensae subditorum.

¹⁾ Nur eine Strophe:

11,5 cm, stammt aus dem Ende des 13. Jahrhunderts und ist wahrscheinlich französischen Ursprungs. Er enthält eine offenbar zu musikalischen Zwecken angelegte Sammlung von Tropen und Cantionen, da viele Lieder nur mit einer Strophe auftreten. Die Melodieen sind selten ein-, meist zwei-, zuweilen dreistimmig. Die Handschrift ist im Anfänge defekt und beginnt mit einem längeren Gedichte, dessen Kopf fehlt; dann folgen:

Tu deitati. Fraude caeca desolato. Puer est nobis natus. Delegata vetustate. Deus creator omnium. Verae vitis germine. Gaude virgo virginum. In Aegypto constituti. Actor vitae virgine. Haec est dies triumphalis. Pater noster commiserans. Condimentum nostrae spei. Jam vetus litera. Resurgente Domino. Mors et Christus accinguntur. Lene spirat spiritus. Fulget in propatulo. A rosa vernat lilium. Beatae virginis fecundat. Ista dies celebrari. Rex aeternae gloriae. O qui fontem gratiae. Nulli heneficium. Age poenitentiam. Frater jam prospicias. Adest annus jubilaeus. Austro terris influente. Magnificat anima. Ostendunt Dei semitas. Flos de spina procreatur. Quod promisit ab aeterno. Hac in die Gedeonis. Lux illuxit gratiosa. Ortu regis evanescit. Deduc Sion uberrimas. Ex oliva Remensium. Ego reus confiteor.

Scrutator alme cordium. Gaude praesul in Domino. Gloria in excelsis. Sursum corda elevate. Ergo agnus veri Dei. O crux ave spes unica. Consequens antecedente. Hodie Mariae. Ecclesiae vox hodie. Mors morsu nata. Ave Maria fons laetitiae. Ad coeli sublimia. Deo confitemini. Naturas Deus regulis. Relegentur ab area. Salvatoris hodie. Ave maris stella. Dic Christi veritas. Praesul nostri temporis. Mater patris et filia. De monte lapis scinditur. Serena virginum. Parit praeter morem. Procurans odium. Ne sedeas sortis ad aleas. In Bethlehem Herodes. Gratuletur populus. Homo quo vigeas. Flos de spina rumpitur. Ad solitum vomitum. Si mundus viveret. Qui servare puberem. Formam hominis. Veri floris sub figura. Isaias cecinit. Mens fidem seminat. Ala bovi et leoni.

O quam sancta quam benigna.

Es folgen noch sieben Blätter, die verrottet sind, und auf denen nur hie und da ein kleines Bruchstück leserlich ist. So eine Strophe mit dem Anfang Omnipotens fecit grandia und eine andere Novus miles sequitur.

7. Cod. Tauriensis F I 4 ist ein Antiphonar aus Bobbio, Ende des 13. Jahrhunderts. Es enthält eine Reihe von Cantionen, die sämtlich einen Rundreim haben:

Liedesanfang.				Rundreim.
Puer natus in Bethlehem			_	Natus est nobis parvulus.
In hoc anni circulo			- ,	Verbum caro factum est.
Partus per quem oritur .				Hodie lux orta est.
Dies ista colitur	- 2		—	Felix est egressio.
Hodie splendor et lux			_	Hodie fit egressus.
Virgo Gallilaea			_	Beata es Maria,
Ave inquit angelus			_	Missus bajulus Gabriel.
Miro modo concepisti				Ave virgo Maria.
Ave virgo stella maris		+	200	Maria quae Deum paris.
Ave plena gratia			_	Nos dignare te laudare.
In hac die gloriosa			~~	Regina justitiae.
Ave maris stella	4	4	_	Tu nobis des hodie.
Jugi voce cum jubilo			_	Vernans rosa.

8. Graduale von Mosburg vom Jahre 1360 Cm. Universit. Monacen. 157. Fol. 262 b lesen wir: Anno Domini Millesimo CCC sexagesimo scriptus est iste liber per manus Ernesti scriptoris de Landshuta. Die große Initiale des Ad te levavi zeigt, unter dem Bilde des Heilandes knieend und durch Inschriften kenntlich gemacht, Johannes de Perchausen, Otto de Wartenwerch, Johannes de Geyrstal; zwischen dem Salvator und den Donatoren ist ein Spruchband angebracht mit der Legende:

Hi tres scripserunt librum nobisque dederunt, Quorum sit munus Deus almus, trinus et unus.

Fol. 231 b lesen wir folgende längere Rubrik:

Alma mater ecclesia. Nam decet domum Domini sanctitudo. Et decet, ut, cujus in pace est factus locus, ejus cultus sit cum debita veneratione pacificus. In concilio Lugdunensi, ut habetur sexto libro decretalium de immunitalibus ecclesiarum, cimiteriorum, prohibuit, in ecclesiis fieri cantiones et publica parliamenta. Ne igitur propter scholarium episcopum, cum quo in multis ecclesiis a juniore clero ad specialem laudem et devotionem natalis Domini solet tripudiari, saecularia parliamenta nec non strepitus clamorque et cachitus mundanarum cantionum

in nostro choro invalescant, ex quibus sacerdos in altari divina celebrans frequentius abstrabitur, disciplina choralis confunditur, nec non popularis devotio in risum et lasciviam provocatur: ego Johannes, cognomine de Perchausen, Decanus ecclesiae Mosburgensis, antequam in decanum essem assumptus, primus in ecclesia Mosburgensi usualem cantum in musicam transferens et cum subsidio dilectorum patrum dominorum et confratrum meorum, Dni Johannis de Geyrstal et Dni Ottonis de Wartenberch, canonicorum ecclesiae Mospurgensis felicis recordationis, etiam primus in hac ecclesia libros musicales conscribens et conscriptos huic ecclesiae largiens, pro conservatione et augmento divini cultus infra scriptas cantiones, olim ab antiquis etiam in majoribus ecclesiis cum scholarium episcopo decantatas, paucis modernis, etiam aliquibus propriis, quas olim, cum rector fuissem scholarium, pro laude nativitatis Domini et beatae Virginis composui, adjunctis, coepi in unum colligere et praesenti libro adnectere pro speciali reverentia infantiae Salvatoris, ut sibi tempore suae nativitatis his cantionibus a novellis clericulis quasi ex ore infantium et lactentium laus et hymnizans devotio postposita vulgarium lascivia possit tam decenter quam reverenter exhiberi."

Hierauf folgt eine Reihe von Cantiones, unter denen die des Johannes decanus durch Beifügen seines Namens in rubro kenntlich gemacht sind. Dieselben sind in der folgenden Liste durch Sperrdruck ausgezeichnet.

Castis psallamus mentibus. Mos florentis venustatis. Gregis pastor Tityrus. Anni novi novitas. Intonent hodie. Gaudeat ecclesia. Novae geniturae. Ecce venit de Sion. De Sion exivit tenor legis. Ecce nomen Domini. Fulget dies. Resultet plebs fidelis. Nunc angelorum gloria. Dies ista colitur. De supernis sedibus. Verbum patris humanatur. Deinceps ex nulla.

In natali summi regis. Mater summi Domini. Novae lucis hodie. Ave virgo mater Jesu Christi. Ave virgo mater intemerata. Flos campi profert lilium. Ad cultum tuae laudis. Dulces laudes tympano. Christi sit nativitas. Ecce jam celebria. Evangelizo gaudium. Laetatur turba puerorum. Nostri festi gaudium. Ecce novus annus est. Tribus signis Deo dignis. Stella nova radiat. Resonet in laudibus.

Puer nobis nascitur. Florizet vox dulcisonans. Puer natus in Bethlehem. Surrexit Christus hodie. Christus vicit resurgendo. Ascendit Christus hodie.

Christus jam misit inclitum.

9. Cod. Parisin. 15131, einst Sandionysianus, aus dem Ende des 13. Jahrhunderts, enthält eine Reihe von Cantiones, die das Werk eines Dichters sind, nach Hauréau (Notices et Extraits IV, 278) d'un clerc séculier, professeur de grammaire à Saint-Denis. Folgendes sind die Initia in der Reihenfolge der Handschrift:

Francigenae radii.
Ecce sanctorum.
Virgo gemma Graeciae.
Ille puerulus.
Pulsa noxae scoria.
Corde vero ac sincero.
Ave virgo Maria.
Ecce festum egregii.
Praesenti solemnio.
Ecce festum beatae.
Hic fulgens virtutibus.
Omnis mundus laetabundus.
Ecce venit insigne.

Christicola recordare.
Ecce festum nobile.
Ave plena gratia.
Jucundare Gallia.
Universorum orgio.
Virgo Costi filia.
Hic Dei plenus gratia.
Universa creatura.
Pulsa noxae scoria.
Ecce orgium.
Ecce virginis Mariae.
Orthodoxe plaudite.
Ille civis Paterae.

Omnes gentes psallite.

Melodieen hat die Sammlung keine, wohl aber geht einigen Liedern je eine französische Strophe vorher, auf welche dann stets die Worte folgen Contra in latino. Es scheint daher, als seien die Lieder auf Singweisen altfranzösischer Volkslieder gedichtet worden.

10. Cod. Lubicensis. Diese Handschrift von der Wende des 14. und 15. Jahrhunderts trug bei meiner Anwesenheit in Lübeck keinerlei Signatur¹). Sie enthält eine stattliche Reihe meist dreistrophiger Marienlieder, unter denen zwei infolge Mangels eines Blattes unvollständig sind.

Salve coeli digna.
O virgo spes humilium.
O praeclara lucis ara.
Ostende virgo pia.

Salve virgo mater Christi. O Maria virgo pia. Ave coeli porta. Tu es ille fons signatus.

¹) In dem von Prof. Carl Stiehl besorgten "Katalog der Musik-Sammlung auf der Stadtbibliothek zu Lübeck" wird sie unter den Musik-Handschriften als Nr. 17 aufgeführt.

O parens alma Christi.

O regina lux divina.

O Maria mater Christi.

O Jesse virgula. Salve Maria pia.

. . . Stella maris appellaris.

Archangelus immensus.

Ave virgo vitae lignum.

Maria triuni gerula.

Virgo prudens et formosa.

Ave quam pulchre mundum.

Quae est ista.

Salve salus virginalis.

Ave splendor castitatis.

Salve cella castitatis.

Salve virgo pia.

O fructus honoris.

Ave mater summi nati.

Virga Jesse floruit.

Virga Jesse nunc expresse.

O Sara rara fecunda.

Si somnum capiant.

Ave beatissima.

O Maria Imperatrix.

Salve coeli porta.

Hodie haec virga Jesse.

Laetemur nunc et liberi

Puer natus est hodie.

Exsultandi tempus est.

Uterus virgineus.

Ave trinitatis cubile.

Christus surrexit.

Von diesen Nummern sind die vier letzteren später beigefügt und von dem Corpus der Handschrift durch die Lamentationen getrennt. Alle Lieder sind mit Singweisen versehen. Von den Texten sind manche Entlehnungen aus andern Liedern, manche sehr verwildert.

11. Cod. Sangallensis 383, ein Sequentiar des Predigerordens aus dem 13. Jahrhundert, enthält folgende Cantiones:

Legem dedit olim Deus. Flos de spina procreatur.

Inflexu casuali.

Quae commisit femina.

Clauso Chronos et serato.

Hac in die Gedeonis.

Novum sibi texuit.

Sol sub nube latuit.

Virgo Deum genuit.

Procedenti puero.

Ver pacis aperit.

Beata viscera.

Veri floris sub figura. Anni sunt primitiae.

12. Cod. Helmstadiensis 628, in Wolfenbüttel, einst im Besitze von Flacius Illyricus, eine Pergamenthandschrift des 14. Jahrhunderts, französischer Herkunft, zählt 197 Blätter 21,6 × 15,3 cm. und ist dem Cod. Laurentianus am verwandtesten. Wie diesem sind ihm die Melodieen die Haupt, die Texte Neben-Sache. Die Anordnung erfolgt wie dort nach den Melodieen; vorauf gehen die dreistimmigen, es folgen die zweistimmigen, endlich die einstimmigen. Die zweite und folgenden Strophen sind häufig am Rande geschrieben. Die Lieder dieser Handschrift sind von G. Milchsack, Hymni et Sequentiae, Halle 1886, S. 161 u. ff. ediert, und zwar in der Reihenfolge der Handschrift, weshalb ich unterlasse, hier eine ausführliche

Liste der in demselben enthaltenen Cantiones anzufügen. Es genügen folgende Bemerkungen:

Fol. 1a bis 9a prosaische Texte mit dreistimmigen Melodieen.

Fol. 9a: Serena virginum

Fol. 11 b: Veri floris sub figura dreistimmig.

Fol. 12a: Leniter ex merito

Diese drei Lieder hat Milchsack an das Ende seines Abdrucks (S. 222 u. f.) gesetzt.

Fol. 13 a bis 54 a prosaische Texte mit zweistimmiger Melodie.

Fol. 54a: Rosae nodum reserat " " " Auch dies Lied steht bei Milchsack am Ende S. 224.

Fol. 55 a bis 63 a wieder prosaische Texte mit zweistimmigem Satz.

Fol. 54a: Porta salutis ave. Von hier ab beginnt volle Konkordanz zwischen der Handschrift und dem Drucke bei Milchsack. Doch treten zuweilen prosaische Stücke dazwischen, die natürlich im Abdruck fehlen; so fol. 76 b bis 79 a; 94 b bis 97 b. Die Melodieen bleiben dreistimmig bis fol. 93 a; dann folgen zweistimmige Sätze bis fol. 167 b. An dieser Stelle ist die Handschrift verstümmelt; sie fährt 168 a mit einem Bruchstücke (inc: divisis panniculis) fort. Von hier ab einstimmige Melodieen his fol. 183 b. Schon fol. 174 b scheint das Corpus der Handschrift zu schließen. Hier findet sich die Notiz:

Qui liber est scriptus, Walterus sit benedictus,

Fol. 183 b bis 192 folgen Sequenzen, 195 a bis 197 a Tropen.

13. Cod. Guelfenbyteranus 1206, Helmstadien. 1099, ebenfalls französischer Herkunft und aus dem XIII. Jahrhundert, zählt 253 Pergamentblätter 18,0×13,5 cm. Blatt 122b unten bezeugen die Buchstaben M. F. I. Flacius als einstigen Besitzer. Der Anfang der Handschrift ist verstümmelt. Fol. 1 bis 31 enthalten mehrstimmige Sätze mit unterlegten kurzen Prosatexten. Die Handschrift wird durch Initialen in mehrere Abteilungen gegliedert. Die erste fol. 31 a bis 46 b enthält Lieder mit dreistimmigem Satz:

Salvatoris hodie .		71		31a.	Veri floris sub figura	39ь.
Dic Christi veritas		*		33a.	Quis tibi Christe meritas	40b.
Relegentur ab area				34b.	Quid tu vides Jeremia	42a.
Veni creator spiritus				36a.	O Maria virginei	43a.
Synagoga meminit.			+	39a.	Crucifigat omnes	46b.

Nun folgen zum Teil leere, zum Teil mit Nachträgen ausgefüllte Blätter bis fol. 92a. Hier beginnt eine neue Abteilung, Cantiones mit zweistimmigem Satze, begreifend:

Praesul nostri temporis		92a.	Austro terris influente	104b.
Deduc Sion uberrimas .		93a.	Sursum corda elevate	107b.
Naturas Deus regulis .		96a.	Quod promisit	111a.
Gaude virgo virginum		99a.	Transgressus legem Domini	116a.
Ortu regis evanescit.		100b.	Fraude caeca desolato	117a.

Zwischen diesen Liedern steht fol. 112b und 114b Pater und Ave mit zweistimmigem Satz. Die folgenden beiden Abteilungen bringen eine große Anzahl lateinischer Texte, aber von allen nicht mehr als eine einzige Strophe, weshalb ein detailliertes Anfangsverzeichnis hier wegbleibt. Fol. 135a bis 138b und fol. 193a bis zum Schlusse französische Lieder, alle mit nur einer Strophe Text, die erstere Serie mit zwei-, die letztere mit einstimmigen Weisen.

14. Cod. Stuttgartien. Handbibl. I Asc. 95. (Cod. membran. 12,5 × 9,5 cm, nicht foliiert, Troparium saec. XIII.) enthält folgende Cantiones:

O amor Deus deitas.
O si mihi rhetorica¹).
O quam formosa.
Flete fideles animae.
Ave Dei pia.
Ecce venit de Sion.
Dies ista colitur.
Audi chorus organicum.*
In conflictu nobili.
Austro terris influente.
Qui sub Dione militas.
Pater ingenitus.
Fregit Adam interdictum.

Audi mundi domina.
Samson dux fortissime.
Veri floris sub figura.
Olim fuit argumentum²).
Si quis in hoc artem³).
Latex in silicem.
Dic Christi veritas.
Bulla fulminante.
Salve mater salvatoris.
Fas legis priscae.
Quomodo sunt oculi.
Omnes audiatis.

Nun folgen interpolierte Kyries bis zum Anhange, der noch folgende, zum Teil mit Neumen versehene, hieher gehörige Lieder hat:

Conditor alme siderum. Dole Sichen impie. Exceptivam actionem. O summa potentia. Virgo mater ecclesiae. Salve dulcis memoriae.

¹⁾ Cfr. Anal. Hymn. IX, 67. Das Stück ist in der Hs. als Conductus bezeichnet.

²⁾ Ist die zweite Strophe des Liedes: Quod promisit ab aeterno.

³⁾ Carm. Burana S. 26, Str. 5.

Ad cantum laetitiae.
Frigescente caritatis.
O clericorum optime.
Cogito plus solito.*
Fraude caeca desolato.
Vale tellus valete socii.*
Audi tellus, andi.

Surrexit Christus hodie. Puer natus hodie. Rumor letalis.* Crimen avaritiae. Exsultandi et laetandi. Dies ista colitur. Evirescit et florescit¹).

15. Cod. Graecen. 258, ein Antiphonar, wie es scheint aus St. Lamprecht, enthält auf einem Vorsetzblatte in der Schrift des 13. Jahrhunderts mehrere Cantiones:

Sancta pia fert Maria. Umbram destruxit penitus. Ave maris stella. Dies ista dies pretiosa. Pater filiae. Dies ista colitur. Ecce venit de Sion.
Tres signatas calculo.
Dum recordor dies breves.
Purgator criminum.
Tribus signis Deo dignis.
O amor Deus deitas.

16. Cod. Engelbergen. 314, saec. 14 enthält mancherlei Cantilenen. Ein Inhaltsverzeichnis derselben aufzuführen, ist indes nicht nötig, da auf die detaillierte Beschreibung des Codex in Gottwalds Handschriftenkatalog des Stiftes verwiesen werden kann.

17. Ganz geringe Ausbeute bietet die herrliche Handschrift H 196 der Ecole de Medicine zu Montpellier aus dem 14. Jahrhundert, die in mehr als einer Hinsicht ein Rätsel ist. Die Seiten der Handschrift sind nämlich zum Teile in zwei Kolumnen beschrieben, auf denen sich immer zwei Lieder gegenüberstehen, nur das letzte Notensystem der Seite nimmt die ganze Breite dieser ein und zeigt unter reich neumierter Choralmelodie ein oder zwei liturgischen Texten entnommene Worte. Die Parallellieder sind der Mehrzahl nach französisch, die lateinischen ein strophische Gliederung; oft steht neben einem lateinischen ein französischer, vielfach neben einem geistlichen ein weltlicher, meist erotischer, bisweilen, möchte man sagen, zotischer Text. Über diesen Codex ist ausführlich gehandelt von Coussemaker, L'Art Harmonique au XII. et XIII. siècle. Paris 1865. Er giebt

¹⁾ Die mit einem Asteriskus versehenen Lieder sind profanen Inhalts und steht eines derselben Carm. Bur. 168. Es verdient hervorgehoben zu werden, daß diese Hs. einige Vagantenlieder veri nominis enthält.

in diesem Werke als Frontispice ein polychromes Faksimile des fol. 3a der Handschrift, S. 244 ff. eine Inhaltsangabe nach den Blättern derselben, 257 eine ebensolche nach dem Alphabete, S. 217-244 eine Anzahl lateinischer und französischer Texte. Da uns der Codex nur selten dient, sei auf diese Angaben verwiesen, die immerbin ein genügendes Bild vom Inhalte der Sammlung vermitteln, wenngleich Coussemakers Arbeit, wie Oswald Koller nachgewiesen 1), eine vielfach unzuverlässige ist. In einem Punkte ist Koller mit Coussemaker einer Ansicht, daß die Parallellieder der Hs. mit dem am Fuss der Seite befindlichen Choralverse ein mehrstimmiges Lied bilden. Demnach wären in der Kirche gleichzeitig von drei Stimmen ein liturgischer Text, eine lateinische geistliche Cantio und ein französisches Liebeslied gesungen worden. Credat Judaeus Apella! Ich traue der Ungeniertheit der mittelalterlichen Vaganten viel zu, hier aber scheint ihnen doch ein "zu viel" zugemutet; ebenso große Stücke halte ich von der Unverwundbarkeit mittelalterlicher Ohren. allein gleichzeitiges Absingen drei verschiedener Texte ist ein Ohrenschmaus, der selbst für Nerven, die an die Süßigkeit des Organums gewöhnt waren, zu irritierend wirken mußte. Ich habe an verschiedenen Liedern der Handschrift den Versuch gemacht, sie zu einem Discant zu verbinden; ich gab den Versuch als unmöglich auf. Coussemaker ist dieser Versuch allerdings gelungen; aber mit welchen Mitteln! Kann man alle Noten beliebig verlängern, auf Schritt und Tritt Triolen anbringen und, wenn alle Stränge reißen, beliebig viele Takte Pausen einschalten, dann kann man auch aus dem ersten besten deutschen und einem gegebenen chinesischen Volksliede einen Discant herstellen. Hier liegt ein Rätsel vor, das nur von einem sattelfesten Kenner der mittelalterlichen Tonarten zu lösen ist, dem schon der Gedanke an Vorzeichnung eines oder mehrerer Kreuze vor eine nicht transponierte mittelalterliche Melodie als eine Sünde gegen den hl. Geist erscheinen würde.

18. Das Gesagte gilt ebenso von der Bamberger Handschrift Ed. IV 6, welche mit der von Montpellier völlig gleiche Einrichtung hat. Sie gehört dem ausgehenden 13. oder dem be-

¹⁾ Der Liederkodex von Montpellier. Eine kritische Studie. Zeitschrift für Musikwissenschaft IV, 1—82.

ginnenden 14. Jahrhundert an, zählt 80 Pergamentblätter und enthält von fol. 1 bis 65 eine Sammlung lateinischer und französischer Lieder, die in zwei Kolonnen, fol. 31 b bis 35 a in drei Spalten geschrieben sind. Alle lateinischen Lieder sind einstrophig, beziehungsweise nicht strophisch gegliedert. Beispielsweise sei auf das Lied In veritate comperi, Anhang I zur zweiten Folge dieser Sammlung verwiesen. Eine Anzahl von Stücken aus dieser Handschrift hat Mone, Band II Nr. 591 bis 599, gegeben. Aus diesen Beispielen ist zu ersehen, welcher Art sämtliche Lieder dieser und der vorgenannten Handschrift sind.

Die Trümmer eines Cantionals bildet die Londoner Handschrift Add. 30091, saec. 13. Sie enthält die Melodieen von 12 lateinischen und zwei französischen Liedern, von den Texten aber nur eine Strophe.

Andere Handschriften, welche wenige Lieder enthalten, hier im einzelnen aufzuführen und zu beschreiben, würde zu weit führen und ohne Nutzen sein. Erwähnt sei aber, daß eine größere Anzahl von den nachfolgend mitgeteilten Liedern, sowie eine kleinere ähnlicher sich in der von Flacius Illyricus unter dem Titel: Varia doctorum piorumque virorum de corrupto ecclesiae statu poemata zu Basel im Jahre 1556 veröffentlichten Sammlung S. 29 bis 88 incl. befinden. Lieder, die ich in meinen Quellen nicht fand, habe ich aus Flacius um so weniger herüber genommen, als seine Texte in der Mehrzahl der Fälle sich als unvollständig erweisen.

Es erübrigt, kurz diejenigen Klassen von Liedern zu bezeichnen, welche aus dieser Sammlung ausgeschlossen worden sind. Es sind dies zunächst alle eigentlichen Tropen im Gegensatze zu den Cantiones, Versus, Muteti, Conductus u. s. w. Von den Cantiones habe ich ausgeschieden die rein weltlichen, erotische und andere, mit Ausnahme einiger historischer Lieder, die übrigens vielfach auch eine moralische Tendenz haben. Ferner diejenigen, die nur durch Herausreißung einzelner Strophen aus größeren Gedichten gebildet sind. So enthält z. B. Cod. Laurentianus ein Lied mit dem Anfange: Si vis vera frui luce; alle drei Strophen sind der Sequenz, beziehungsweise dem Liede No. 73 in Kehreins Sequenzensammlung entlehnt. Endlich habe ich die ein- und keinstrophigen ausgeschieden. Die einstrophigen, weil sie nur Bruchstücke darstellen von Liedern,

die entweder verloren, jedenfalls noch nicht aufgefunden sind. Von solchen Liederanfängen, die ich übergehe, finden sich einige in G. Milchsacks Hymni et Sequentiae, Halis Saxonum 1886, auf welche ich verweise; so auf S. 162 Ave maris stella, Praesul nostri temporis, De monte lapis scinditur, Praemii dilatio, 166 Festa Januarii, 172 Monstruosis fluctibus, Deo confitemini, Gaudeat devotio, 176 Consequens antecedente, 177 Ex oliva Remensium, 194 Resurgente Domino, 196 Scrutator alme cordium, 205 Age poenitentiam. Unter diesen uns verlorenen Liedern ist das mit dem Anfange Consequens antecedente höchst wahrscheinlich von Philippe de Grève verfaßt. Dasselbe ist der Fall mit einigen andern Liedern, die sich in gleicher Lage befinden, zunächst und am meisten mit dem Liedesanfange, den Cod. Egerton in der zweiten Abteilung bietet, und den ich deshalb hierhersetze:

Tempus est gratiae,
Filium Mariae,
Tempus est laetitiae,
Fideles gaudent,
Filium Mariae
Cuncti collaudent.

Da das Lied, beziehungsweise der Liedesanfang, sich in der Egerton-Handschrift findet, ist die Möglichkeit, ja eine gewisse Wahrscheinlichkeit vorhanden, daß es zu den Liedern des Kanzlers gehöre. Wie ein Vergleich zeigen wird, hat es ganz den Bau der kurzen Lieder, welche die XIII. Gruppe des Laurentianus bilden. Dasselbe wirft also ein neues Gewicht in die Wage zu Gunsten der Vermutung, daß die sämtlichen Lieder dieser Abteilung des Cantionale Mediceum den Kanzler zum Verfasser haben. Auch die folgende Strophe scheint mir das Ingenium desselben zu verraten:

Cum omne, quod componitur,
Dissipari sit necesse,
Non miror, quod vertitur
Esse nostrum ad non esse,
Sed hoc est mirabile,
Quod plus corruptibile,
Partem nostram vilissimam,
Diligimus, quam animam.
Vivit homo dissolute
Totus in curanda cute,
Quasi pro maleficiis

Post mortem non puniretur, Sed, si per bona meretur, Propter mala punietur Per locum a contrariis.

Wieder wittere ich den gleichen Autor in der folgenden Strophe:

In nova fert animus
Via gressus dirigere,
Non pudet, quia lusimus,
Sed ludum non incidere,
Si temere
De cetero
Distulero,
Non currens ad remedia,
Canitie
Quotidie
Citante peremptore
Liquet de contumaci.

Dies Lied ist in Verbindung zu bringen mit einem anderen, von dem Cod. Laurentianus gleichfalls nur die erste Strophe bietet, dessen Fortsetzung aber aus den Carmina Burana ergänzt werden kann. Dasselbe beginnt nämlich mit der gleichen Wendung, die gleichen Autor annehmen läßt:

Non te lusisse pudeat, Sed ludum non incidere, Et quae lusisti temere, Ad vitae frugem vertere.

Es ist höchst bedauerlich, daß von einer Reihe von Liedern nur deren prägnante Anfänge, die ein beachtenswertes Lied hoffen ließen, vorhanden sind.

Die kein-strophigen oder strophenlosen Lieder, die ich von der Sammlung ausschließe, sind jene, welche ich oben bei Beschreibung der Handschriften von Montpellier und Bamberg charakterisiert habe. Auch der Laurentianus enthält eine Reihe dieser Art, vor allem in der XI. Abteilung. Diese Lieder, hinter denen stets ein reich neumiertes einzelnes Wort folgt, sind mir noch völlig rätselhaft. Sie zeichnen sich wie durch ihre regellose Form, so auch inhaltlich durch Originalität aus; z. B.:

Moriuntur, Oriuntur Novi successores, Cessores Nota re Cunctis hoc notare, Spernunt Literatos, Lite ratos Cernunt Oculis sidereis,
Si de reis
Disputo,
Puto
Gratum,
Ratum,
Quidquid doces, reputo;
Reos ergo judices
Judices,
Nummi spes dolosi
Dolo si
Refulgeat,
Re fulgeat;

Examen staterae
Cum statere
Vergit in consensum,
Sensum sensu
Novi perturbare;
Sed quare
Tanta donant teneris
Nepotibus?
E potibus
Veneris
Certe bibunt,
Ibunt
Ad calorem nimium

His ab aquis nivium.

Und so geht es weiter; am Schlusse heißt es dann "In odo [rem]." Von dieser Art Lieder habe ich nur wenige Probe halber (in einem Anhange zur zweiten Folge) aufgenommen, darunter namentlich die der Egerton-Handschrift, weil dieselben teils sicher, teils wahrscheinlich von Philippus de Grevia herrühren.

Als Proben sind gleichfalls anfangsweise eine Reihe von Melodieen aus den vorbeschriebenen sowie aus einigen anderen Handschriften mitgeteilt. Bezüglich der Wiedergabe dieser Lieder muß ich bemerken, dass die Notenzeichen in den Handschriften keine Dauerwerte besitzen, dass z. B. in den mehrstimmigen Sätzen einer Note drei, vier und mehr Noten derselben Art entsprechen. Diese Art der Notation ist in der Transskription der einstimmigen Melodieen beibehalten, in denen einzig an Stelle der Choralnoten die weißen, an Stelle der c-, f- und g-Schlüssel ausschliefslich die letzteren gesetzt worden. In den mehrstimmigen Stücken musste dagegen den Noten ein Dauerwert gegeben werden. damit ersichtlich bliebe, welche Noten untereinander gehören. Damit soll indes keineswegs insinuiert werden, dass ich diese Gesänge für mensuriert ansehe. Den Noten mag im Vortrage beliebige Dauer gegeben werden, wenn nur das Verhältnis derselben untereinander gewahrt bleibt. Das b-molle habe ich. wo es in der Handschrift fehlt, den Gesetzen des Chorals zufolge aber stehen müßte, bei den einstimmigen Stücken über dem Systeme angebracht, u. z. ohne Klammer dort, wo es geboten. in Klammer, wo es möglich erscheint. Wo ich das b-molle vorgezeichnet habe, ist dies in Klammer geschehen. Bei den mehrstimmigen Gesängen habe ich keinerlei Ein- oder Vorzeichnung

vorgenommen. Unsere Kenntnis der die mittelalterliche Polyphonie beherrschenden Gesetze ist noch eine so ungenügende, die grundlegendsten Fragen, so die Frage, ob neben der Bemollisierung auch Erhöhungen, wenigstens in einzelnen Modi, vorkommen, sind noch so strittig, daß mir schlechthinnige Wiedergabe des Überlieferten das einzig Richtige und das allein Dankenswerte schien. "Der ganze moderne Schulstreit," bemerkt sehr richtig Guido Adler in seiner "Studie zur Geschichte der Harmonie" (Sitzungs-Bericht der Phil. hist. Cl. der k. Akad. der Wissensch. Band 98 [Wien 1881] S. 781 ff.), "ob und wann bei den mehrstimmigen Kompositionen Semitonien anzubringen sind, die unsicheren Versuche in dieser Beziehung verraten nur den Gegensatz unserer harmonischen Tonalität gegen die kirchliche."

Viele der Lieder dieses und des folgenden Bandes haben einen Rundreim (R°). Derselbe ist entweder hinter die erste Strophe gesetzt worden und dann der Übersichtlichkeit des Druckes halber auch hinter die der ersten in der zweiten Spalte entsprechende Strophe, oder aber er ist an den Schluß des Liedes gestellt. Es versteht sich von selbst, daß er nach jeder Strophe wiederkehren müßte.

Wien, den 14. November 1894.

Guido Maria Dreves.

I. CANTIONES NATALITIAE.

- 1. A solis ortus cardine
 Ad usque terrae limitem
 Vitae nos potans sanguine
 Vitis extendit palmitem,
 Rex regum, sessor asinae,
 Crucis ascendit stipitem,
 Ut a mortis voragine
 Salvet equum per equitem.
 Ro O felix uterus,
 - R° O felix uterus,
 Quo vim fert numinis
 Primi deuterus
 Redemptor hominis.
- 2. Beatus auctor saeculi
 Servile corpus induit,
 Sed formam sumens servuli
 Divinam non deposuit;
 Hac fauces forans zabuli,
 Sub hac ut hamus latuit,
 Quo dolo dolus aemuli
 Mors morte Christi corruit.

3. Castae parentis viscera,
Coelestis plena gratiae,
Sacra deponunt pondera,
Sed damna pudicitiae
Non patitur puerpera,
Dum ostium fit hostiae,
Per quam nos patris dextera
Locat in throno gloriae.

R° O felix uterus, Quo vim fert numinis Primi deuterus Redemptor hominis.

4. Domus pudici pectoris
Templum fit sancti spiritus,
Columnas habens marmoris
Virtutes datas coelitus,
Insigne sidus aequoris,
Quo coeli patet aditus,
Et candens thronus eboris
Summi regis discubitus.

Cod. Londinen. Add. 15722 (Liber Cistercii), saec. 12/13. — Von einem Liede gleichen Anfanges enthält das Cantional des Petrus von Medici nur die erste Strophe:

A solis ortus cardine
Processit solis radius,
Dum apparens in homine
Missus a patre filius
Elegit sine semine
Virgo nasci de virgine,
Et stans inter nos medius,
Licet ecclipsis nescius,

Involutos caligine
Novo respexit lumine,
Mortem, quam mortis nuntius,
Induxerat pro crimine,
Suo damnavit sanguine
Et reduxit in melius,
Quidquid erat deterius.

- 1. Conditor alme siderum,
 Ab alto, Jesu, respice
 Et fessos fasce scelerum
 Ope salutis refice,
 Deus carens origine,
 Vera salus credentium,
 Qui natus es de virgine,
 Rex Christe, factor omnium,
 Veni, redemptor gentíum.
- Qui dominatur superis,
 De terra fons exoritur,
 Dum jubar novi sideris
 A maris stella nascitur.
 O qualis incarnatio!
 Scribentis scribae calamo
 Stupet naturae ratio,
 Quod virgo gaudet filio,
 Procedet suo thalamo.

3. Redemptor, mortis pretio,
Festina, tuos visita,
Ne consumamur vitio,
Deus, nobiscum habita,
In te da recta sapere
Ne nos credamus, Domine,
Te natum carnis genere,
Sed mystico spiramine,
Non ex virili semine.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. — 2, 4 O maris stella. — 2, 7 Stupet nate ratio. — 3, 3 Ne simaniis vitio. — 3, 6 credemus.

3.

- Deus, creator omnium, Fecit, quaecunque voluit, Et milia laetantium
 Se laudare disposuit,
 Constituens
 Currum sibi multiplicem
 Et per certos distribuens
 Gradus naturam simplicem.
- Jucundior ut fieret
 Ex diversis concordia,
 Factus homo, ni rueret,
 Ad haec fuit officia,
 Quem perditum
 Quaerens humani corporis
 Christus assumpsit habitum,
 Licet in fine temporis.
- 3. Corpus sequentur aquilae
 Pulli lambentes sanguinem,
 Triumphat agmen fragile
 Currens post matrem virginem.
 Nos igitur
 Regnanti sine termino,
 Cui omne genu flectitur,
 Benedicamus Domino.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tol. 930 (33—23). B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 2, 3 ne rueret C. — 3, 2 lambentis B. — Cfr. Milchsack, 190.

4.

1. Dum medium silentium
Tenerent legis apices,
Et literae dominium
Regnaret apud simplices,
Extendit pater brachium,
In quo, si recte judices,
Regnum et sacerdotium
Reliquit judex judices.
Ro De tenebris historiae
Processit sol justitiae.

2. Modo fortassis alio
Mundus mundari potuit
Quam passo Dei filio,
Sed nullus ita congruit;
Nam mortis exterminio
Mederi vita debuit,
Et curari contrario
Contrarium opportuit.
Ro De tenebris historiae
Processit sol justitiae.

- 3. Si purus homo fieret
 Redemptor et non alius,
 Redemptus homo crederet
 Quiddam Deo potentius
 Et ei genu flecteret,
 Et in cunctis obnoxius
 Culturae jus impenderet,
 Quo nihil est absurdius.
- 4. Ergo nostrae propaginis
 Naturam venit sumere
 Deus in alvo virginis
 Ut artifex in opere,
 Ut per naturam hominis
 Haberet morti cedere
 Et per virtutem numinis
 Posset a morte surgere.
- 5. Subtili diligentia,
 Mirabili commercio
 Ex duplici substantia
 Facta fuit haec unio,
 Et quidquid sapientia
 Possedit ab initio,
 Collatum est ex gratia
 Totum Mariae filio.
- 6. Haec est fides catholica, Quam haeresis non lacerat, Haec est, quam vox prophetica Rotam in rota dixerat, Prioris analytica Dum resolvit et reserat, Quod sub lege Mosaica Veritas occuluerat.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Sangallen. 551. add. saec. 13. C. — Cod. Londinen. Reg. 7 A VI. saec. 14/15. D. — B hat nur Str. 1, 2, 3; C nur Str. 1, 2, 3, 6; D beginnt mit 1, 4 bis Str. 5; A fehlt Str. 6. — 1, 5 Extendens C. — 1, 6 Excussit legis codices C. — 1, 8 Reliquit juri judices C, inde judices D. — 2, 6 Vita mederi AC. — 3, 1 Si verus homo A. — 3, 4 Quidnam Deo A, Quidam Deo B, Deo quiddam C. — 3, 5 Eique genu C. — 3, 6 Et prae cunctis C. — 3, 7 Subtili jus impenderet AB; lies Sculptili? — 3, 8 est fehlt D; Quod nihil esset melius C. — 4, 8 Ex mortuis resurgere D. — 6, 5 analetica C. — Das Lied fehlt in Chevaliers Repertorium, das sonst die Lieder der Hs. B registriert.

- Dum medium silentium
 Componit omnia,
 A sedibus regalibus
 Patris clementia
 Verbum mittit incarnatum,
 Destinatum
 Vitiis remedium.
- R° O regis gratiam,
 Qui servum induit,
 Gratis restituit
 Ingratis patriam,
 Delictis veniam.
- Lux hodie laetitiae
 Sub luce radiat,
 Lux celebris in tenebris
 Noctem dimidiat,
 Lucem creans in lucerna,
 Lux aeterna
 Lucem profert gratiae.

- 3. Ab ubere puerperae
 Pendet rex saeculi,
 Rex unicus, pacificus,
 Redemptor populi,
 Nec abhorret foenum vile,
 Qui servile
 Jugum venit solvere.
- R° O regis gratiam,
 Qui servum induit,
 Gratis restituit
 Ingratis patriam,
 Delictis veniam.
- O deitas, quam brevitas
 Includit hominis,
 O nucleus virgineus,
 O auctor virginis,
 Quem produxit virga Jesse,
 Ejus esse
 Conservat aeternitas.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Str. 4 fehlt in B, das Lied in Chevaliers Repertorium.

6.

De Nativitate regis gloriae.

- Rutilat hodie
 Dies laetitiae,
 Dat sol justitiae
 Radios gratiae,
 Adest in specie
 Nostra rex gloriae.
- Modo mirabili
 In carne fragili
 Agit rex saeculi
 Salutem populi.
- Fit virgo tenera Mater puerpera, Pendet ad ubera, Qui regit aethera.
- 4. Fit pater ipsius Filiae filius, Deus non alius, Quid mirabilius?
- 5. O generatio
 Plena mysterio,
 Quam nec ingenio
 Nec ullo studio
 Explicat ratio
 Quovis eloquio.

- 6. Erant in medio
 Cuncta silentio,
 Agebat spatio
 Nec cursum devio
 Alto consilio
 Dei dignatio.
- 7. A throno regio
 Videns propitio
 Miseros radio,
 In hoc exsilio
 Nobis in proprio
 Subvenit filio.
- 8. Ergo de patrio Descendit solio In matris gremio Sub carnis pallio Fortis in proelio.
- Latet in fictili
 Dignitas figuli,
 Summus in humili,
 Fortis in debili.
- 10. Tali commercio
 Dat se pro pretio
 Nostra redemptio,
 Et nos hoc termino
 Cantemus Domino.

Cod. Oxonien. Rawlinson C. 510. saec. 13. — Mit der Aufschrift: De Nativitate regis gloriae.

- Sol sub nube latuit,
 Sed eclipsis nescius,
 Cum se carni miscuit
 Summi patris filius,
 Maritari voluit
 Verbum patris altius,
 Nubere non potuit
 Caro gloriosius.
- 2. Qui solus acternus est
 Et qui regit omnia,
 Quod non erat, factus est,
 Nec tamen res alia,
 Illum, qui solutus est,
 Stricta ligat fascia,
 Jacet, qui immensus est,
 Inter animalia.

- 3. O domus, o regia,
 Domus inquam Domini,
 Domus nulli pervia
 Nisi Deo homini;
 O mira materia
 Partus, data nemini,
 Nulli quidem propria
 Nisi uni virgini.
- 4. Absque Dei numine
 Sensu nullo capitur,
 Quod de matre virgine
 Deus homo nascitur;
 Qui mentis acumine,
 Loco nullo clauditur,
 Ens tamen in homine
 Jacet, sedet, graditur.

Rº Gaude nova nupta, Fides est et veritas, Quod a carne deitas Non fuit corrupta.

Cod. Londinen. Reg. 7 A VI. saec. ¹⁴/₁₅. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 383. C. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien 628. saec. 13. D. — C hat nur die erste Strophe, B die erste und zweite. — 1, 3 Dum se C. — 2, 5 qui solus est D. — 4, 7 Onustum in homine A. — Cfr. Milchsack, 185 sq.

8.

- Cortex occidit literae, Sed spiritus vivificat, Sed plus, quam sat est, sapere Turrim Babel aedificat; Cor hominis laetificat Vini potus vel sicerae, Si non cogat excedere, Quod fides patrum praedicat.
- 2. Fides non habet meritum,
 Quae rationem sequitur,
 Stulte credit, quod subditum
 Sit naturae, quo conditur;
 Qua natura concipitur,
 Naturis est absconditum,
 Cum ex naturis editum
 Vix ratio consequitur.
- 3. Naturae claudi regulis
 Auctor naturae renuit,
 Qui se revelans parvulis
 Mundi prudentes latuit,
 Cum sui formam induit,
 Sic civis statum exsulis
 Claris reformans vinculis
 Morte mortem absorbuit.
- 4. In coelis homo positus
 Sua lapsus superbia,
 Ne desperet, quod insitus
 Jugi esset miseria,
 Sua Deus clementia,
 Ne desperet, quod reditus
 Non sit carnis et spiritus,
 Summis junxit mortalia.
- 5. Ex viro facta femina
 Sine mixtura seminis
 Mundo suggessit crimina
 In sui necem sanguinis,
 Sed nostrae partus virginis
 Abhorrens viri semina
 Mundi tollit peccamina,
 Dei proles et hominis.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Gulfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — A hat nur Str. 1 und 2. — 2, 8 lux ratio A. — 3, 2 naturae tenuit B. — 3, 6 redditus B. — Cfr. Milchsack 174.

- 1. Exceptivam actionem
 Verbum patris excipit,
 Dum deludit rationem,
 Dum naturam decipit,
 Casualem dictionem
 Substantivum recipit,
 Actioque passionem
 In hoc verbo concipit.
- R° In hac verbi copula Stupet omnis regula.
- 2. Inter locos locum nescit
 Locus a contrariis,
 Sui locum obstupescit
 Exceptum ab aliis,
 Fit elinguis, obmutescit,
 Fallitur in propriis
 Et de suis erubescit
 Logica fallaciis.
- 3. Peregrinat a natura
 Nominis positio,
 Cum in Dei transit jura
 Hominis conditio,
 Novus color in junctura,
 Nova fit constructio,
 Novus tropus in figura,
 Nova fit translatio.

- 4. Dum ab uno non recedit,
 Alteratur unitas,
 Dum in unum se concedit,
 Unitur alteritas,
 In diversum idem cedit,
 In idem diversitas,
 Sui tamen non excedit
 Limitem simplicitas.
- Rº In hac verbi copula Stupet omnis regula.
- 5. Artis suae in censura
 Geometra fallitur,
 Dum immensus sub mensura
 Terrenorum sistitur,
 In directum curvatura
 Circuli convertitur,
 Sphaeram claudit quadratura
 Et sub ipsa clauditur.
- 6. Dum factoris et facturae
 Mira fit conjunctio,
 Quis sit modus ligaturae,
 Quis ordo, quae ratio,
 Quae sint vincla, quae juncturae,
 Qui gumphi, quae unio,
 Stupet suo fracto jure
 Musica proportio.
- Solis lumen nube tectum,
 Nubis sub velamine
 Nostrae carnis fit objectum
 Nec hebet in lumine,
 Nostrum vergit in defectum
 Sol ortus in virgine,
 In defectum dans effectum,
 Lumen in caligine.
 Ro In hac verbi copula
 Stupet omnis regula.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. A. — Cod. Duacen. (ol. Marchianen.) 385. saec. 14. B. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. C. — C hat nur die erste Strophe. — 2, 3 locum obmutescit B. — 2, 5 At elinguis B. — 3, 5 und 6 stehen hinter 7 und 8 B. — 3, 6 fit contractio B. — 4, 3 contendit B. — 4, 8 Limitem diversitas B. — Str. 5 und 6 umgestellt B. — 5, 1 Suae artis B. — 5, 7 claudit curvatura B. — 6, 2 Nova fit B. — 6, 6 gumphi vel unio A. — B schreibt über jede Strophe den Namen der behandelten Disciplin: Grammatica, Dialectica, Rhetorica, Arithmetica, Geometria, Musica, Astrologia. Als Verfasser des Liedes wird Alanus von Lille bezeichnet.

- 1. Inflexu casuali
 Verbum quod non inflectitur
 Nec lege temporali
 Corde patris egreditur,
 Verbum nobis compatitur,
 Ventri matris inseritur,
 Quem clausit, ventre clauditur,
 Et rubus non comburitur
 Splendore spiritali,
 De terra splendor oritur,
 In partu virginali
 Verus sol nube tegitur.
- 2. Probatica piscina
 Jam movetur divinitus,
 Atque de lapiscina
 Scinditur lapis inclitus,
 Cum virgo praegnans coelitus
 Fit templum sancti spiritus;
 Aquae sperat introitus
 Homo languori deditus
 In fraude serpentina,
 Aquam movet paraclitus,
 Angeli medicina
 Est homo vitae redditus.
- 3. In Adam causabatur
 Veritas et justitia,
 Cum patrocinabatur
 Pax et misericordia,
 Concors fit haec discordia
 Novi partus infantia,
 In excelsis sit gloria,
 Nam carni Dei gratia
 Pro pace maritatur;
 Miranda sunt connubia,
 Quibus pax reformatur
 Inter nos et coelestia.
- 4. Ut Satan perforetur
 Hamus in esca latuit,
 Ut homo liberetur,
 Hominem Deus induit,
 Qui circumcidi voluit,
 Cui spiritus apparuit,
 Cui aqua pura vinuit,
 Cui stella nova claruit,
 Hic dum baptizaretur,
 Benedicamus sonuit,
 Ut benediceretur,
 Qui benedici meruit,

Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 383. — 1, 5 nobis cum patitur.

- 1. Naturae primordium
 Dum primordiatur,
 Deiformis puritas
 Dum matrificatur,
 Et humanae deitas
 Carni sociatur,
 Enti metaphysico
 Sic physis applicatur.
- 2. Patrem sua filia
 Sine passione
 Parit non praeambula
 Viri mixtione,
 Sed ex sola spiritus
 Fecundatione
 Partus sine physica
 Fit conditione.
- 3. Dum intrat sublimitas
 Carnis limitatem,
 Naturae binarius
 Gignit unitatem,
 Christo Phoebo Cynthia
 Dat nativitatem,
 In quo mathematicus
 Videt novitatem.
- 4. Dum fecundat coelitus
 Imber spiritalis
 Hanc, quae fuit nescia
 Voti maritalis,
 Mutavit mirifice
 Cura maternalis
 Regimen monasticum
 Vitae virginalis.

- 5. Sumpturus a famula
 Fomentales usus
 Servae fit hospitio
 Dominus inclusus,
 Cujus regit omnia
 Spiritus diffusus,
 Per quod yconomici
 Mores est abusus.
- Qui ğubernat omnia Legibus naturae, Nascens dum conciliat Se carni passurae, Saeviunt in Dominum Serviles pressurae, Virtutis politicae Violato jure.
- 7. Producit res genita
 Suum genitivum,
 Ex passivo genere
 Genus fit activum,
 Sic irregulariter
 Et derivativum
 Gignit non grammatice
 Suum primitivum.

- 8. Ubi praepotentia
 Deitatis ludit,
 Patrem sua filia
 Virgo partu fudit,
 Vanas dialectica
 Rationes cudit,
 Gignens esse genito
 Prius dum concludit.
- 9. Virgo rore spiritus
 Coelitus imbuta
 Parit, sic fit rhetoris
 Ratio soluta,
 Per quam, quod fecunditas
 Non sit impolluta,
 Arguit negotium
 Gestum consecuta.
- 10. O cujus potentia
 Naturam potenter
 Immutavit, bonitas
 Morem competenter
 Et inneffabilitas
 Lexin praepatenter,
 Nos juvet per gratiam,
 Quaesumus, clementer.

Cod. Monacen. (ol. Tegurin.) 20021. saec. 15. A. — Cod. S. Petri Salisburgen. b VII 10. saec. 15. B. — Letzteres mit der Bemerkung: Carmen puerorum de nativitate Jesu Christi, nostri salvatoris, et Mariae, pulcherrimae virginis, filii. — 1, 4 materiatur B. — 6, 3 Natus dum B.

- 1. Naturas Deus regulis
 Certis adstringi statuit,
 Et a praescriptis formulis
 Nullo conatu potuit
 Ultra naturam progredi
 Vel per se citra regredi;
 Sed his ligari vinculis
 Ipsorum auctor noluit,
 Qui retrahit et tribuit
 Naturis, quod vult, singulis;
 Sic ergo nostris saeculis
 Mortalis nasci voluit,
 Quod aeternus apparuit.
- 2. Carnem sumens ex virgine
 Triplex pandit mysterium:
 Mortalis est ex homine,
 Quod clausum manet ostium,
 Quando partus egreditur;
 Spiritalis ostenditur,
 Quod sine patris semine,
 Quod non habet initium,
 Aeternum tenens solium;
 Sub divo sine tegmine
 Non egens medicamine
 Producit virgo filium,
 Quia salus est omnium.

3. Pauper mundum ingreditur. Qui rebus praeest omnibus, Et abjectus egreditur Potens prae terrae regibus, Se ipsum exinaniens, Suo patri obediens Humiliter exseguitur, Ut sic par sit humilibus. Insinuans hominibus, Quod porta coeli clauditur. Inferius exponitur, Superbe resistentibus. Se extra se quaerentibus. Quos ab Aegypti cophino Deus potentialiter Redemit et humiliter, Pro servitutis termino Benedicamus Domino.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. — Cod. Gulfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. D. — Str. 3 fehlt AB. — 1, 5 natura A. — 2, 12 Ducit virgo A. — 2, 13 est ovium C. — Cfr. Milchsack 170.

- 1. Veri solis radius
 Et sol pleni luminis
 Specular innoxius
 Matris intrat virginis,
 Sic Dei, non alius,
 Filius fit hominis.
- 2. Levigati nuclei
 Nux in virga nascitur,
 Propinatrix olei,
 Quo David inungitur,
 Quo lucerna fidei
 Populis accenditur.
- 3. Vermis, qui sub vespere
 Mundi jubar exerit,
 Ramum siccat hederae,
 Quo se Jonas operit,
 Non in umbra literae
 Spem salutis ingerit.

- Quem non valet baculo Nec legis justitia, Revocat a tumulo Prophetae praesentia, In quo quasi speculo Nova fulget gratia.
- 5. Fratri primogenitus,
 Non conformis humili
 Nec adesse meritus
 Patris mensae fertili,
 Immoratur penitus
 Legis agro sterili.
- Hujus sinum gratiae
 Pater pandit filio,
 Qui porcorum variae
 Foeditatis taedio
 Spe succinctus veniae
 Redit ab exsilio.

- 7. Quo fovetur medico
 Propulsante vitia,
 Qui vergebat Jericho
 Via lapsus regia
 Nec afflictus modico
 Vitae flebat spolia.
- 8. Immutatur titulus,
 Palmes aret vineae,
 Oleastri surculus
 Maritatur oleae,
 Quam fecundat sedulus
 Ros infusus areae.
- 9. Quo Zachaeus fomite
 Novae fructus arboris,
 Forma gentis praeditae,
 Sacri succo pignoris
 Novo surgit stipite,
 Novi pomum temporis.
- 10. Sub ficu Nathanael
 Typum sibi vendicat
 Subjugalis Israel,
 In quo Jacob claudicat,
 In quo pulsus Ismael
 Jus haeredis abdicat.
- 11. Unde chorus hodie
 Plaudat manu sedula,
 Quem sinus ecclesiae
 Purgat leprae macula,
 Ut cohaeres gloriae
 Jubilet per saecula.

Cod. Londinen. Add. 15722 (Liber Cistercii). saec. 12/13. A. — Cod. Parisin. (cl. Martialen.) 3549. saec. 12. C. — Cod. Parisin. (cl. Martialen.) 3719. saec. 12. C. — BC haben nur folgende Strophen in dieser Ordnung: 1, 3, 7, 5, 9, 11; C an anderer Stelle 2, 4, 6, 8, 10; Str. 11 fehlt A. — 5, 1 Frater primogenitus A. — 5, 5 Minoratur BC. — 7, 1 Qua fovetur BC. — 7, 3 vegebat B. — 9, 1 Quod Zachaeus ABC. — 10, 3 Ismael A. — 10, 5 In quo fultus Israel A. — 11, 3 Quam sinus B.

- 1. Gratuletur populus
 Pro salute populi,
 Quam designat baculus
 Noster, signans baculi
 Aaron mysterium.
 Non caret mysterio,
 Quod virga tam arida
 In loco tam arido
 Florem, fructum edidit;
 Sic virgo fit gravida,
 Sed non ventre gravido
 Virginalis perdidit
 Floris beneficium
 Fructus beneficio.
- 2. Illaesa virginitas
 Fuit matris virginis,
 Quam nulla cupiditas
 Elusit cupidinis;
 Et ut a similibus
 Perpendas similia,
 Flos prodit ex arbore
 Sine damno arboris,
 Flos fructus efficitur,
 Virginis ex corpore
 Sine damno corporis
 Sic verus flos nascitur
 Christus, pro mortalibus
 Induens mortalia.

- 3. Hic flos nunquam deficit,
 Fructus indeficiens,
 Panis, qui nos reficit,
 Angelos reficiens,
 Formam flos in virgine
 Clauso claustro virginis
 Humano pro genere
 Nostri forma generis
 Nos reformans induit,
 Per quam suo vulnere
 Cicatricem vulneris
 Antiqui eripuit,
 Moriens pro homine
 Culpam tulit hominis.
- 4. Christi mors et passio,
 Quam pro nobis patitur,
 Mortis est destructio,
 Qua noster destruitur
 Fortis adversarius
 Per haec adversantia,
 Morte vita redditur
 Et nos luci reddimur
 Sedentes in tenebris,
 Umbra mortis tollitur,
 A morte dum tollimur
 Primae culpae funebris,
 Quam contraxit praevius
 Adam Eva praevia.

Cod. Oxonieu. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. C. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). D. — C und D haben nur die erste Strophe. — 1, 4 signat C. — 1, 6 Nec caret B. — 1, 8 Et loco B. — 1, 9 Florens BC. — 2, 6 Perpendens A. — 2, 7 sq. fehlen A. — 3, 3 Prius qui non B. — 3, 6 Clausus B. — 3, 8 Nostri causam B. — 4, 2 Qua pro B. — Cfr. Milchsack, 179 sq.

- 1. Verbum pater exhibuit
 Promissum ab initio,
 Nobis quod pandi voluit
 In virginali gremio,
 Procedit de principio
 Principium, quod induit
 Carnem, quam mori statuit
 Primae matris suggestio.
- 2. Primae matris suggestio
 Portas mortis apperuit,
 Quas dato nobis filio
 Secunda mater obstruit,
 Nos relegatos tenuit
 Primae parentis actio,
 Reversos postliminio
 Secunda quos restituit.
- 3. Secunda nos restituit
 Ereptos a tyrannide
 Tyranni, cui supposuit
 Nos gula matris avidae,
 Quae dum se magis invide
 In altum tolli censuit,
 A bono vitae corruit
 Ad malum mortis languidae.

- 4. Ad malum mortis languidae
 Languentes nos prostituit
 Mala matris improvidae,
 Quae mali causam praebuit,
 Quia malum disposuit
 Male malorum cupidae,
 Quando serpentis callidae
 Voci fidem adhibuit.
- 5. Voci fidem adhibuit
 Hosti humani generis
 Eva mater, quo meruit
 Culpae reatum veteris,
 Verum non sui sceleris
 Poenae sola succubuit,
 Uvam acerbam sorbuit,
 Dentes stupescunt posteris.
- 6. Dentes stupescunt posteris
 Ex uva, quam absorbuit
 Mater corrupti foederis,
 Sed quod edendo nocuit,
 Virgo credendo diluit,
 Per quam misertus hominis
 Nudatis luto lateris
 Verbum pater exhibuit.

Cod. Oxonien, Rawlinson C. 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — C hat nur die erste Strophe. — 1, 3 Nobisque A. — 1, 5 a principio A. — 3, 2 de tyrannide B. — 4, 5 apposuit B. — 4, 6 Malo malorum A. — 5, 3 quae meruit A. — Cfr. Milchsack, 163. — A hat die Aufschrift: De effectu incarnationis.

16.

- 1. Purgator criminum
 De patris dextera
 Venit ad hominum
 Sananda vulnera;
 Agnosce Dominum,
 Judaea misera,
 Lex habet terminum,
 Recedunt vetera,
 Non mundat scelera
 Ritus libaminum
 Nec legis litera.
- 2. O gentis simplicis
 Cor plus quam ferreum,
 Amurcam respicis
 Nec vides oleum,
 In esu corticis
 Non gustas nucleum,
 De granis elicis
 Panem furfureum
 Nec imples horreum,
 Frumentis mysticis
 Praeponens hordeum.
- 3. Homo reptitius
 Salivam exspuit,
 Humoris fluvius
 In barbam defluit,
 Nam Dei filius
 Infirmam induit
 Carnem exterius
 Pravaque imbuit,
 Per hoc, quod latuit,
 Deus interius,
 Quae non deseruit.
- 4. Occurrens veritas
 Misericordiae,
 Pacisque bonitas
 Juncta justitiae,
 Res prius perditas
 Reformat hodie,
 Dum latet deitas
 In servi specie,
 Sic Babyloniae
 Redit captivitas
 Ad domum patriae.
- 5. Jam servi servitus
 Cessat ergastuli,
 Et liber exitus
 Jam patet exsuli,
 Nam missa coelitus
 Salus est saeculi,
 Qui sibi primitus
 Fuerant aemuli,
 Junguntur populi,
 Lapis est positus
 In caput anguli.

Antiph. ms. Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13. A. — Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — BC haben nur die zwei ersten Strophen. — 1, 5 Non noscit Dominum A. — 1, 8 Recedant A. — 1, 9 Non purgat scelera A. — 2, 3 Ad muscam respicis B. — 2, 9 Nec fehlt B; Et imples A. — 5, 2 Cesset A. — Cfr. Milchsack, 165.

- 1. Si Deus est animus,
 Dii nostri sunt animi,
 Menti quod imprimimus,
 Faciamus imprimi
 Divinis operibus;
 Sit in actibus,
 Quod mens concipit,
 Si quod recipit.
 Fides praecipit;
 Nam ut lucis munere
 Caret lampas vacua,
 Sic et sine opere
 Fides jacet mortua.
- 2. Notum fecit Dominus
 In conspectu gentium,
 Angelis paulominus
 Coronavit socium
 Suae carnis hominem,
 Qui per virginem
 Et in virgine
 Et pro homine
 Sine semine
 Nostram carnem induit,
 Sui formam capiens,
 Quod erat, non exuit,
 Quod non erat, vestiens.
- 3. Angelus consilii
 Nobis sit consilio,
 Incarnati filii
 Nova incarnatio
 Innovans nos renovet,
 Carnis refovet
 Titillatio
 Nos in vitio,
 Quos conceptio
 Sic matris quod filiae
 Suo partu foveat,
 Flore pudicitiae
 Caro nostra floreat.
- 4. O felix commercium,
 Descendit ut pluvia
 Virginis in gremium,
 Qui creavit omnia;
 Ex compluto vellere
 Grato foedere
 Agnus nascitur,
 Natus pascitur,
 Passus moritur,
 Morte mortem destruit
 Die surgens tertia,
 Et Golias corruit
 Sua perdens spolia.
- 5. Nihil est incertius
 Rebus in ambiguis
 Hora mortis, certius
 Nihil mori adstruis;
 Ergo mori cogites,
 Mortem dubites,
 Ne sit impia,
 Vita vitia,
 Christi gratia
 Ne sit vita vacua,
 Constans sis ut azimus,
 Fides non est mortua,
 Si Deus est animus.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — B hat nur die erste Strophe. — 1, 8 Sit quod

A; sic quod B. — 2, 3 Angelus C. — 2, 7 fehlt C. — 3, 5 removet A. — 3, 6 Carnis renovet A. — 4, 10 destruens C. — Str. 5 fehlt A. — A betitelt das Lied: De incarnatione Christi. — Cfr. Milchsack 177 sq.

18.

- 1. Ex creata non creatus
 Nasci nobis est dignatus,
 Qui pro nobis humanatus
 Natae tulit esse natus,
 Formam indutus hominis,
 Sed salvo jure numinis,
 Ut sic per partum virginis
 Veteris possit criminis
 Dilui reatus.
- 2. Ut scripturis explicatur,
 Verbum patris incarnatur,
 Nube carnis palliatur,
 Quem lex stupet, jus miratur,
 Obstupescit humanitas;
 O mira rei novitas,
 Par effecta disparitas,
 Illaesa manens deitas
 Carni inartatur.
- 3. Novo volens salutari
 Desolatos consolari,
 Carne sumpta saeculari
 Non abhorret incarnari
 Virginis clausus gremio,
 Qui David sedet solio.
 In quo natura filio
 Miratur privilegio
 Solito privari.
- 4. Naturae jus obmutescit,
 Juris ordo decrebrescit,
 Matris modum mater nescit,
 Sed se matrem expavescit
 Virgo facta puerpera,
 In sua claudens viscera,
 Quem terra, pontus, aethera,
 Quem totus teste litera
 Orbis non capescit.

Cant. ms. Petri de Medicis sacc. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 2, 7 effectum B. — 3, 6 in solio B. — 3, 7 naturae B. — Cfr. Milchsack, 184. — A hat die Aufschrift: De effectu et modo incarnationis.

- Veri floris sub figura, Quem produxit radix pura Cleri nostri pia cura Florem fecit mysticum, Praeter usum laicum Sensum trahens tropicum Floris a natura.
- 2. Floris decor non decrescit,
 Qui non aret nec marcescit,
 Sic flos ille casum nescit,
 Quem produxit virginis
 Partus expers seminis,
 Quem nostrae propaginis
 Modus expavescit.
- 3. Aurum faber suo more Ignis domans in ardore Flexu ducit leviore, Sic conflavit media Ignem pium gratia, Quo flecti justitia Posset a rigore.
- 4. Ex hoc igne pietatis
 Flos emersit caritatis,
 In incude castitatis
 Quem faber paraclitus
 Formavit divinitus,
 Inflectens humanitus
 Aurum deitatis.

5. Hic flos multis argumentis
Sensum piae movet mentis,
Sceptrum regis praepotentis
Signat auri pretium,
Rubor latus saucium,
Splendor vero gladium
Christi resurgentis.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). C. — Trop. ms. saec. 13. God. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. D. — Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 383. E. — Cod. Londinen. Harl. 524. saec. 14. in. F. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. G. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. G. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. H. — 2, 2 nec aret nec D. — 2, 6 Quod nostrae F. — 3, 4 cum flavit F. — 3, 6 Quod flecti F. — 3, 7 Possit DE. — 4, 2 Fons emanat G. — 4, 4 Quem facit paraclitus G. — 4, 5 Conflavit divinitus D. — 4, 6 Infundens humanitus BE; Informans D; Quem Deus humanitus A. — 5, 2 movet fehlt E. — BC haben nur eine, F nur drei, G nur vier Strophen. — Cfr. Milchsack, 224.

20.

1. Ortum floris Concinat laus oris. Vas dulcoris, Miri flos odoris. Flos aestatis, Novitatis. Radius splendoris. De beatis Coeli pratis Vernans in his oris. Odor thymiamatis, Vas plenum aromatis. Fontismatis, Baptismatis Unda purioris, Firma ratis Naufragatis Fluctibus erroris, Datur natis Evae gratis Ortus redemptoris.

2. Exardescit Rubus nec tabescit, Virga crescit Aaron et frondescit, Alathia Canit, quia Sensus obmutescit. Dum Maria, Mater pia, Partu parem nescit. Patrem parit filia. Naturae contraria Sunt talia, Sed gratia Caecitas decrescit: Homilia, Prophetia Praesenti patescit. Isaia Teste via Legis innotescit,

3. Radix Jesse Pullulat in messe. Messem esse Novimus expresse, Non delevit, Sed expleyit, Quod erat necesse, Venter gerit, Quod mox erit Manifestans res se. Caro Deum operit. Nec pudorem deserit Sed asserit. Nil interit Virginis ob esse, Mortem terit, Mortem ferit, Legem sic implesse, Jam non erit Timor, perit Evae mors transgressae.

Plebs fidelis Careat quaerelis. Mors crudelis Fugit plenis velis; Non invitus Est unitus Nostris parentelis, Per quem strictus Mortis ictus Est sub suis telis. Patris unigenitus Sumpsit carnis habitus. Divinitus. Dum inclitus Sermo Gabrielis Est auditus. Redimitus Salutis medelis, Sic sopitus Culpae ritus. Deo laus in caelis. Cod. Cantabrigen. Hh. VI 11 saec. 13/14. mit Mel.

21.

- 1. Thronus Salomonis, Vellus Gedeonis Irrigatur donis Coelestis pluviae. Cuncta qui creavit, Coelos inclinavit, Aulam dum intravit Matris et filiae.
- Rº Quid ergo praemii Quidve commercii Digne rependitur? Creator saeculi Pro noxa servuli Poenis affligitur.
- 2. Geminae virtutis Gigas, vir salutis, Juga servitutis Vetustae conterit; Tartara nudavit, Suos et ditavit, Victor remeavit Et coelos aperit.
- Rº Quid ergo praemii Quidve commercii Digne rependitur? Creator saeculi Pro noxa servuli Poenis affligitur.
- 3. Hoste superato. Coelo reserato Et vetusto dato Moerori termino, Hac die canamus, In qua triumphamus, Et benedicamus Coelorum Domino.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. - Aufschrift: De incarnatione Domini nostri.

- 1. Quid tu vides, Jeremia?
 Virgam vigilantem.
 Et tu quid, o Zacharia?
 Aquilam volantem.
 Johannes instruens
 Fert legis oculum,
 Errores destruens
 Texit funiculum.
 Hic est discipulus,
 Hic vigil oculus
 Aquilae notavit
 Solem justitiae,
 Hic sol ecclesiae
 Tenebras purgavit.
- 2. Quid tu vides, legislator?
 Rubum inflammatum,
 Quo signatur novi regis
 Claustrum illibatum.
 Igne qui canduit,
 Rubus non uritur,
 Virgo, quae genuit
 Deum, non laeditur.
 Sol sub velamine
 Carnis in virgine
 Verus latitavit;
 Hoc opus intuens
 Naturam exuens,
 Habacuc expavit.
- 3. Haurit solem, cum senescit,
 Aetas aquilarum,
 Hausto sole reflorescit
 Ad fontes aquarum.
 Omnes operuit
 Vox primi criminis,
 Donec resplenduit
 Rex magni nominis.
 Sol justus oriens,
 Fons vitae saliens
 Huic expandit sinum,
 Et hausit medio
 Fontis in gremio
 Caritas caminum.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. C. — Str. 2 fehlt B. — 3, 12 Sic hausit B. — A überschreibt das Lied: De Prophetatione Nativitatis D. N. — Cfr. Milchsack, 165.

- In hoc ortus occidente
 Sol emergens de torrente
 Tenebras illuminat,
 Nostrae sortis umbra tectus
 Fert languores et defectus,
 Morte mortem terminat.
- Infirmatur rex virtutum,
 Ut reformet destitutum
 Reparator sedulus,
 Carne verbum est indutum,
 Nec terrenae faecis lutum
 Aspernatur figulus.
- Obumbravit matri flamen,
 Quae concepit, salvo tamen
 Pudoris signaculo,
 Parit nata genitorem,
 Factor saecli supra morem
 Factus est in saeculo.
- 4. Nos tuetur ab aerumna
 Sol, qui nubis in columna
 Populum praecesserat,
 Et deleta lege mortis
 Mediator manu fortis
 Portas vitae reserat.

- 5. Quae dum reum solvit gratis,
 Obviatrix veritatis
 Fit misericordia,
 Et de luto pax erexit,
 Et de coelo nos prospexit
 Liberans justitia.
 - 6. Quae vicissim osculatae
 Condimenti novitate
 Condiuntur osculo
 Petrae, de qua manant aquae,
 Per quam unum sunt utraque,
 Caput est in angulo.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Cantabrigen. Ff. I 17. add. saec. 13. B. — 3, 1 Obumbratur B, matris A. — 3, 2 nubes B. — Str. 4 und 5 fehlen B.

24.

- 1. Isaias cecinit
 Synagoga meminit,
 Jesse radix exeret
 Virgam, virga proferet
 Florem, flos amygdala,
 Synagogae scandala.
 Aridula
 Virguncula
 Vivificat, fortificat,
 Fructificat,
 Ecce ministerium,
 Virgo verbo peperit
 Verum Dei filium.
- 2. Haec est illa virgula,
 Moysis miracula,
 Colubros percutiens,
 Sibi se reficiens,
 Haec divisit maria,
 Nota ministeria,
 Cum lavimur,
 Renascimur,
 Colligimur, in vipera
 Mens extera
 Et in forma baculi
 Veri vera legitur
 Figura signaculi.
- 3. Tityre, tu patulae
 Largitatis sedule,
 In honore baculi
 Psallunt nugigeruli;
 Omnes gentes plaudite,
 Diem festum agite
 Cum tympanis,
 Cum organis,
 Cum vocibus multisonis,
 Mirisonis:
 Ecce dies inclitus,
 Totus ludis deditus,
 Omnis ludat spiritus.
- 4. Ludite, si sapitis,
 Nemo sani capitis
 Hunc ludum redarguat,
 Si persona congruat,
 Quae sit digna baculo,
 Quae non parcat loculo.
 Sint omnia
 Communia
 Habentibus, egentibus
 Et omnibus
 Esto procul, parcitas,
 Erit haec solemnitas
 Largitatum largitas.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. C. — C hat nur die erste Strophe. — 1, 3 exerit A. — 1, 4 profert A. — 1, 9 Vivificet A, vivifice C. — 2, 2 Moysi miraculo A. — 2, 5 Et divisit A. — 2, 7 lavimus A; renascitur B. — 2, 8 colligitur B. — 2, 12 sq. signaculi legitur figura B. — 3, 2 Largitati B. — 3, 4 Psallant B. — 3, 8 et organis B. — 3, 10 cum vocibus fehlt. B. — 3, 1 Unisonis B. — 4, 1 cum sapitis B. — 4, 5 Quasi digna B. — 4, 6 parcit £ — 4, 11 parcitas fehlt A. — Cfr. Milchsack, 167 sq.

- 1. Sol de sole prodiens
 Hostem excaecavit,
 Ex alto hic oriens
 Nos illuminavit,
 Cum a patre veniens
 Matrem fecundavit
 Deus Dei filius.
- 2. Deus aeternaliter
 Genitus a patre
 Nobis temporaliter
 Natus est ex matre,
 Sic potentialiter
 Jugum mortis atrae
 Contrivit subtilius.
- 3. Verae lucis oriens
 Jubar adumbravit,
 Sed eclipsim nesciens
 Nos illuminavit,
 Cum pro nobis moriens
 Vitam reparavit
 Deus Dei filius.

- 4. Quod tam diu tenuit
 Nos mortis vorago,
 Nobis hoc promeruit
 Infelix virago,
 Sed hoc totum diluit
 Virginis propago,
 Rex supernae gloriae.
- 5. Fraudulenta vipera
 Quem decepit pomo,
 Et ob haec a supera
 Propulsatum domo,
 Natus de puerpera
 Deus factus homo
 Revocavit hodie.
- 6. Quod dudum praedixerant
 Patres et prophetae,
 Quod ipsi promiserant
 Insignes poetae,
 Quod magi cognoverant
 In ortu cometae,
 Jam est in propatulo.
- 7. Nos et nostra saecula
 Salvat homo Deus,
 Captivorum vincula
 Solvit jubilaeus,
 Sua perdit jacula
 Goliath Getaeus
 Nato nobis parvulo.

Cod. Londinen. Add. 15722 (Liber Cistercii). saec. 12/13. A. — Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. B. — Strophe 3 fehlt A, Str. 4 u. ff. fehlen B. Ein Blick auf den Schlußreim, der die Strophen untereinander verbindet, legt die Vermutung nahe, daß B das ursprüngliche dreistrophige Lied, A eine Erweiterung desselben biete. A überschreibt das Lied: De incarnatione Domini; B: Item de eodem effectu (scl. Nativitatis DN.).

- Sion, silere noli,
 Quod sinum pandit proli
 Deo dicata soli
 Virguncula,
 Sed viri copula
 Non tangitur,
 Nec frangitur
 Pudoris regula.
- 2. Samsonis instar fortis
 Fractis inferni portis
 Nos evocat a mortis
 Ergastulo,
 Qui lactis pabulo
 Nunc pascitur
 Et nascitur
 Deus in stabulo.

- 3. In Gedeonis messe,
 Si discutis expresse,
 Quod reperis adesse
 Sub palea,
 Hoc carnis trabea;
 Dum tegitur,
 Compluitur
 Vellus et area.
- 4. Stella Maria maris,
 Mater ignara maris,
 Quem parem Deo paris
 Et homini,
 Hic fit in domini
 Praesepio
 Refectio
 Boyis et asini.
- 5. Muneribus oblatis,
 Quam, magi, praedicatis,
 Jam patet trinitatis
 Mysterium,
 Quod sidus praevium
 Vos docuit,
 Dum praebuit
 Lucis obsequium.
- 6. Vos firmat fides sana,
 Nec somnia sunt vana,
 Quibus Herodiana
 Fraus fallitur,
 Sed, quo rex agitur,
 Hoc teneros
 In pueros
 Furor ulciscitur.

Cod. Londinen. Add. 15722 (Liber Cistercii). saec. 19/12. — Aufschrift: De partu virginis.

- 1. Exsultantes
 in partu virginis,
 Quo peccatum
 deletur hominis,
 Ad honorem
 superni luminis
 Gaudeamus.
- Facta parens
 non viri coitu
 Virgo parit,
 sed sine gemitu,
 Quem concepit
 de sancto spiritu;
 Gaudeamus.
- Cum Deus est sine principio
 Factus homo patris imperio,
 Nos de luctu duxit in gaudio,
 Gaudeamus.
- 4. Stella solem
 concepit, peperit,
 Sol descendens
 alta non descrit,
 Nil pudoris
 in partu deperit,
 Gaudeamus.
- 5. Virgo florem
 produxit hodie,
 Quo pascuntur
 filii gratiae,
 Per quem viget
 status ecclesiae,
 Gaudeamus.

- Virgo mater salvatoris
 Legem sequens hodie
 Fert ad templum Dei verbum sub humana specie.
- 2. Quem cum senis Simeonis accepissent brachia, Sunt impleta justi viri larga desideria.
- 3. Hic jam senex hoc responsum accepit divinitus,
 Se non mori, nisi Deum sic videret primitus.
- 4. Ut praedictum erat ei a divinis nuntiis,
 Sic accepit benedictum portandum in brachiis.

- 5. Ergo coetus noster laetus nunc et sine termino, Sicut ille benedixit, benedicat Domino.
- Quia Deus incarnatus pauper esse voluit, Non spernendae paupertatis nobis formam tribuit.
- 7. Cujus ortus universis
 exstitit creatio,
 Columbarum turturumque
 eguit obsequio.
- 8. Offeruntur hae pro illo juxta morem pauperum, Cum sit Deus atque dives et creator omnium.
- Offeramus et nos ei gratiarum munera, Ut regnare nos concedat semper super aethera.

Cod. Cantabrigen. Ff. I 17. add. saec. 13.

29.

- Pura conscientia Personet ecclesia Puri laudes pueri, Puer is cum nascitur, Puritas non laeditur Virginalis uteri.
- Virgo paret, ventrem parat, Fructum parit, quem declarat Vox divini carminis, Virgam profert radix Jesse, Virga florem, quod expresse Partum signat virginis.
- Virga virgo est Maria, Flos est Christus, Christus via, Vita est et veritas;
 Verbo solo fecundatur, Parit et non defloratur, Sed floret virginitas.
- Nubit caro verbo patris, In ventre Mariae matris Naturae conveniunt; Uniuntur in hac domo Verus Deus, verus homo, Cui cuncta serviunt.

Cod. Trecen. (ol. Claraevallen.) 1612. saec. 15.

1. Resonet,
Intonet
Fidelis concio,
Mentibus
Vocibus
Solemnì gaudio.

2. Natus est,
Factus est
Particeps hominis
Rex pius,
Filius
Mariae virginis.

3. Genitus
Coelitus
Ex corde patrio
Est, erit,
Fuerit
Sine principio.

4. Ipse dux,
Ipse lux,
Pater eximius,
Propriae
Filiae
Pater et filius.

5. Novus rex,
Nova lex,
Novella gratia,
Et regis
Et legis
Nova sunt omnia.

6. Qui sine
Crimine
Natus de femina,
Abluit,
Destruit
Emundans crimina.

7. Mira sunt,
Magna sunt
Dei magnalia,
Ipsius
Solius
Est posse talia.

8. Munda sit,
Pura sit
Haec ergo concio,
Audiat,
Sentiat,
Quid dicat lectio.

Grad. ms. S. Audoeni Rotomagen. saec. 13. in. Cod. Matriten. C 132. add. saec. 13. — Nach Str. 8 ein Conductus. — Drei Strophen, 1, 5, 3, stehen auch Cod. Cantabrigen. Ff. I 17. add. saec. 13. Dieselben haben hier einen Rundreim:

Eja, nostra turma cum gaudio Psallit, gaudet, plaudit altissimo,

nur dass Psallet, gaudet, plaudat geschrieben. Dass diese Zeilen nicht vom Dichter des Liedes herrühren, beweist der Reim gaudio — altissimo.

31.

 Resultet plebs fidelis, Plaudat canticis Organicis
 Ad laudem creatoris.

R. O pium est, Cum plausu mystico Plaudamus et psallamus Ad laudem creatoris.

2. Qui cum sit excelsus,
Altos subjicit
Et dejicit
Et parvulos subegit.

3. Qui zabulon confregit
Fortem fortius
Fortissimus
Et ejus vasa fregit.

R. O pium est, Cum plausu mystico Plaudamus et psallamus Ad laudem creatoris.

4. Qui per delictum Adae
Morti deditos
Et subditos
A morte liberavit.

6. Ergo benedicamus
Corde, cantico
Et animo
Et gratias agamus,

5. Qui saucium respexit.
Cujus vulnera
Mortifera
Contractans alligavit.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157.

32.

- 1. Ecce venit de Sion, Qui castiget Babylon Et conculcet Gabaon Et exterminet Ammon, Eloy, eleison.
- De Sion exivit lex, Quam dictavit regum rex, In Judaea manet faex Et in gentibus est lex, Baptizata gaudet plebs.
- 3. Natus est in Bethlehem,
 Qui regat Jerusalem,
 Donans illis vitae spem,
 Ut conservet genus Sem,
 Donaturus tandem rem.

- Nata est in virga nux, De Maria vera lux, Ex Aegypto nobis dux, Cujus virga fuit crux, Illis salus, nobis plus.
- Cecidit in vellus ros, Natus est de virga flos, Virgo Deum parit mox, Verbum visitavit os, Caro factum propter nos.
- Gaudet asinus et bos, Laudet Deum omne os, Quia periit Chaos Inter angelos et nos, Quia Deus est, quod nos.

Antiph. ms. Lambrechtense saec. ¹⁴/₁₅. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13. A. — Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. B. — Grad. ms. Mosburgense anui 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. C. — Cod. Engelbergen. 102. saec. 12. D. — 1, 4 Aman C; die Zeile fehlt D. — 1, 5 Eley C. — 2, 1 Ex Sion B, exibit BD. — 2, 3 mansit B. — Str. 3 und 4 umgestellt D. — 3, 2 Qui regnat in Jerusalem A; Rex qui regat C. — 3, 4 conservans B. — Str. 4 fehlt B. — 4, 3 novus dux C. — 4, 5 Nobis salus, illis trux C. — 5, 1 Cecidit novellus ros A. — 5, 2 Et de virga Jesse flos. — 5, 4 visitavit nos A. — Die ganze Str. 5 fehlt in BD, und lautet korrigiert (Beweis 5, 4) in C:

Descendit in vellus ros, De Maria verus flos, Verbum patris, summa dos, Visitavit famulos Caro factum propter hos.

6, 3 Quia paruit C. — 6, 5 Verbum factum propter nos BD. — C fügt noch die folgende Schlusstrophe bei, deren Unechtheit der Mangel der einsilbigen Reimwörter wahrscheinlich macht:

Adam primo corruit, Mundo poenam meruit, Eva vitam perdidit, Quam Maria redidit Turbae, Christo quae credit.

Dieselbe Handschrift hat auch den Rundreim:
Eja et eja jubilando
Resonet ecclesia.

Dies Lied findet sich auch im Hortulus deliciarum der Herrada von Landsperg; nach D bei Morel 7.

- 1. Ex Adae vitio
 Nostra perditio
 Traxit primordia,
 Dei et hominum
 Per Christum Dominum
 Facta concordia.
 Eia,
 Gaudeat ecclesia
 Fidelium,
 Nova mater filium,
 Humilium
 Redemptorem,
 Virgo manens edidit,
 Quod accidit
 Praeter morem.
- 2. Ut solis radíus
 Intrat innoxius
 Fenestram vitream,
 Sic Dei filius,
 Immo subtilius
 Aulam virgineam.
 Paleam
 Retulit ad aream
 Ventilabrum,
 Qui sub carnis velabrum
 Candelabrum
 Verae lucis
 Ceu sol nube latuit
 Nec horruit
 Mortem crucis.
- 3. Diu miseria
 Gravis et seria
 Nos subjugaverat,
 Regnabat servitus,
 Libertas penitus
 Nos abrogaverat.
 Aderat
 Terminus, quo fuerat
 Dispositum,
 Mariam per spiritum
 Paraclitum
 Fecundari,
 Et Deum in virgine
 Pro homine
 Humanari.
- 4. Stirps Jesse virgulam
 Secreti bajulam
 Et florem virgula
 Produxit unicum
 Flosque mirificum
 Fructum per saecula.
 Sedula
 Plebs resonet credula
 Cum jubilo,
 Qui sub quodam nubilo
 De nihilo
 Cuncta fecit,
 Sub tenaci corpore
 Sub tempore
 Non abjecit,

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. saec. 12. A. — Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. B. — A hat nur die Str. 1, 2, 3; B ordnet sie 1, 4, 3, 2. — 3, 3 nos alligaverat B. — 3, 6 abnegaverat B. — 4, 13 tonaci B.

- Jubilemus singuli

 Carmina promentes,
 Festa tanti parvuli
 Crebro recolentes,
 Ejus nam nativitas
 Fons redemptionis,
 Omnibus est caritas
 Haud malis, sed bonis.
- Natus est de virgine
 Cum humanitate,
 Absque viri semine
 Salva puritate,
 Pertulit inopiam
 Sponte princeps natus,
 Negat rerum copiam
 Foeno praesentatus,

- 3. Inter animalia
 Est praesepe missus,
 Quem nec vestis varia
 Texerat nec byssus,
 Coelum regit, aethera,
 Pontum, terram, mare,
 Barathrum et sidera,
 Quae refulgent clare,
- 4. Fere quosque sumpserat
 Plebium defectus
 Propter nos, qui fuerat
 Omnibus perfectus,
 Firmae patientiae
 Speculum ut daret.
 Universis sordibus
 Sicque nos purgaret.
- 5. Denique turpissimam
 Mortem degustavit,
 Creaturam infimam
 Per quam sublimavit,
 Morte non indiguit
 Christus rex coelorum,
 Qui subire voluit
 Tormenta malorum.
- 6. Imploremus igitur
 Corde sitibundo
 Monarcham, quo regitur,
 Quidquid est in mundo,
 Ut coeli palatia
 Nos det speculari,
 In aeterna patria
 Secum combeari.

Cod. 7970 saec. 15. der k. k. Familienfideikommis-Bibliothek zu Wien. Mit Mel. — 3, 6 mare fehlt. — 3, 7 et sidera singula.

35.

1. Lilium floruit
arvis vernantibus,
Quae fons de Libano
lymphis rigantibus
Fovet et relevat
zephyris flantibus.

Ro Eja, grex in pascuis

- Alludat uberrimis,
 Et sequantur agmina
 Agnum inter lilia.
 Qui factus est opilio
 Assumpto carnis pallio
 Et per crucis mysterium
 Elisit fauces daemonum
 Ferens reis remedium.
- 2. Revisit thalamum
 sponsi praesentia,
 Qui super Cherubim
 mira potentia
 Volavit praevidens
 cuncta latentia.
- Rº Eja, grex in pascuis
 Alludat uberrimis,
 Et sequantur agmina
 Agnum inter lilia.
 Qui factus est opilio
 Assumpto carnis pallio
 Et per crucis mysterium
 Elisit fauces daemonum
 Ferens reis remedium.
- 3. Electri species
 tandem emicuit,
 Et mare vitreum
 de Sion exiit,
 Anguis teterrimus
 nunc jam interiit.
 R° Eja, grex in pascuis.

Cod. Parisin. ol. Martialen. 3719. saec. 12. — 3, 6 nunquam Hs. — Im Rundreim wird das Wort Eja (der Singweise wegen) je dreimal, die achte Zeile je zweimal wiederholt. Vgl. Du Méril II, 50.

I.

- 1. Magnificat
 Anima mea Dominum,
 Qui judicat
 Verba, cor, renes hominum
 Ponensque mortis terminum
 Per Adam propagatae.
- 2. Exterminat
 Pristini semen gemitus
 Et seminat
 Gaudia nobis spiritus,
 Gratia pluens coelitus
 Vitae ros innovante.
- 3. Qui despicit
 Populi fastus veteris
 Et respicit
 Ancillae fletum pauperis,
 Proles humani generis
 Jam me beatam dicet.

II.

- 1. Ostendunt Dei semitas
 Parentes ab initio,
 Pius amor et veritas,
 Sed praeminet judicio,
 Quae non turbatur odio,
 Dulcis ejus benignitas,
 Neque frigescit senio,
 Sed semper sine taedio
 Fervet paterna caritas
 Erga Deum timentes.
- 2. Jejunae mentis macie
 Contracta terra gentium,
 Panis affertur gratiae;
 Solve laeta jejunium,
 Respiret mens ad gaudium,
 Granum coelestis patriae
 Mortis in exterminium
 Vitae largitur prandium,
 Pulsa cordis esurie
 Quod Deus implet bonis.
- 3. Jam solvens, quod promiserat
 Abrahae sancto semini,
 Summis ima confoederat
 Descendens verbum Domini,
 Pacem reportans homini
 Librumque clausum reserat
 Unita carne numini,
 Quod est concessum nemini,
 Nisi, quem virgo generat,
 Qui matris est origo.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A.—Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B.—Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C.— I. 2, 2 Pristinum genus genitus A; Priscum semen genitus B.— 3, 6 dicent A.— II. 2, 1 Jejunet B.— 2, 4 Solvens C.— 2, 5 Respirat C; gaudia A.— 2, 8 Voce largitur C.— 3, 3 confoederans A.— Cfr. Milchsack, 189 sq.

- 1. Novae geniturae
 Cedit vis naturae,
 Contra carnis jura
 Parit virgo pura,
 Novo quodam jure
 Premitur natura
 Nato Christo.
- 2. Audi non auditum,
 Serva non attritum,
 Virgineum florem
 Mater praeter morem
 Irritansque ritum
 Retinet pudorem
 Nato Christo.
- 3. Ortus veri Dei,
 Quo respirant rei,
 Miseros eduxit,
 Gratia reduxit,
 Dies nostrae spei,
 Dies haec illuxit
 Nato Christo.
- 4. Totum reseratur,
 Quidquid tegebatur
 Clausum sub figura,
 Prodeunt obscura
 Jamque reseratur
 Literae litura
 Nato Christo.
- 5. Patetque descendens,
 Lapis est ascendens,
 Fulgens flos insignis,
 Extra micat ignis
 Inter rubum splendens,
 Non est opus signis
 Nato Christo.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. A.—Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B.—Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. C.—C hat nur die erste Strophe.—3, 4 reluxit B.—4, 4 Recedunt obseura B.—4, 5 Jamque judicatur A.—4, 6 Literae lectura A.—5, 1 Patet quod B; Materque A.—5, 3 Signat flos B.—Cfr. Milchsack, 182.

- 1. Nova gaudia
 Et nova studia
 Et nova sint tripudia,
 Nam nova sunt solemnia,
 Novi regis praesentia
 Fugant tristia,
 Gaudeant omnia
 Novo de pastore,
 Praeclaro cantore.
- 2. Novis laudibus,
 Novis cantibus,
 Novis factis carminibus
 In his novis natalibus
 Novis plaudamus plausibus,
 Nam salus omnibus
 Facta credentibus
 Christo mediatore,
 Tanti boni datore.
- 3. Novi muneris
 Et novi foederis
 Et novi novum sideris
 Refulsit lumen miseris,
 Adveniens de superis,
 Allevans hominis
 Sarcinam veteris,
 Existente victore
 Superno creatore.
- 4. Adam corruit
 Et poenam meruit,
 Christi dum jussa respuit;
 Christus hoc nefas abluit,
 Dum vestem carnis induit,
 Solus qui potuit,
 Nobis aperuit
 Parvo facto factore
 Pro lapso peccatore.

5. Nova dictio
Et nova visio
Datur hoc natalitio,
A quo nostra salvatio
Venit et liberatio.
Jam cum silentio
Legatur lectio,
Tacente conductore,
Benedicto lectore.

Cod. Vindobonen. 1565. add. saec. 13. — 1, 8 de fehlt. — 2, 7 est credentibus. — 5, 4 Et quo nostra. — Nach Str. 5 ist das Lied ein Conductus.

39.

- 1. Parit praeter morem Creata creatorem, Retinens pudorem Virgineumque florem, Sic floruit, Quae respuit Omnem virga rorem, Sic patuit, Quod latuit Adae per uxorem. Retinens verum Dei decorem Deitatis suae Deus honorem Toga carnis induit, Indiguit Et inter servos viluit, Nec ideo minorem Dat deitas splendorem, Sed qui lux est et fuit, Per nubem carnis pluit Roris sui dulcorem, Qui mentes nostras habuit, Tenebras quoque luit Dei fundens amorem, Qui struit, Non destruit, Immo restituit Statum antiquiorem.
- 2. Mira genitura, Fit creans creatura, Fracta carnis jura Mirata est natura; Mirabili, Laudabili, Pia Dei cura Rex humili, Stans labili Jacet sub figura. Sic redempta est gens peritura, Et mundum a labe lavit impura. Sedens throno stabili, Ex mobili Compingens et immobili Quiddam nova mixtura, Simplex sine junctura Et modo tam subtili, Sub specie servili Saxa confregit dura, Ut populo gentili Jam procul ab ovili Pateret via pura, Pro vili, Pro fragili, Pro re mirabili Habebatur scriptura.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). C. — 1, 15 Togam C. — 1, 20 qui lex A. — 1, 24 Tenebras quos luit A. — 1, 25 fundant A. — Str. 2 fehlt C; 2, 20 u. ff. fehlen B.

- 1. Nunc adsit nobis spiritus
 Omnipotentis coelitus,
 Qui nos laudare penitus
 Filium Dei doceat,
 Nos caritate repleat,
 Ut nostra mens sic ardeat.
- Corda laetentur omnium, Mens gaudeat fidelium, Maria parit filium, Divinum unigenitum, Qui nobis dedit aditum Per Adam coeli perditum.
- 3. Lux corde rectis oritur,
 Nam mors antiqua moritur,
 Nostra salus reducitur.
 Praeconia prophetica
 Replentur et Davidica,
 O Christe, nos salvifica.
- 4. O Christe, nobis gratiam,
 Aeternam quoque gloriam,
 Tu da fidelem latriam.
 Maria, virgo virginum,
 Quae sola spes es hominum,
 Pro nobis ora Dominum.

- 5. Nunc omnes consolamini
 Et intime laetamini,
 Ab invicem amamini,
 Nam puer nobis nascitur
 Et in praesepe ponitur,
 Qui verus Deus noscitur.
- 6. Jam corde sursum tendite,
 Quod factum est, perpendite
 Et regi nato psallite;
 Nam stella, quam promiserat
 Balaam, ita fulserat
 Et mundum illustrayerat.
- 7. O sancti Dei, jugiter
 Orate Deum pariter,
 Ut nobis det suaviter,
 Hic condecenter vivere
 Possimus, mala fugere
 Ipsumque semper cernere.
- 8. Jerusalem nunc gaudeat,
 Cum speciosus exeat
 Ex Sion, cujus luceat
 Jam lux illustrans Israel
 Et austrum fugans Jezabel,
 Est dictus hic Emanuel.
- O Sion, solve vincula,
 Bibe salutis pocula,
 Jam auferuntur jacula,
 Evae peccatum veteris,
 Tu gratis nunc redimeris,
 Per Dominum eligeris.

Cgm. Monacen. (ol. Tegurin.) 716. saec. 15. — Aus eben dieser Hs. teilt Mone I, 60 sq. die sechs ersten Strophen des Liedes mit. Warum nicht mehr, bleibt dunkel.

- 1. Haec est dies salutaris,
 In qua nobis stella maris
 Dat gaudere
 Nec habere
 Terminum,
 Qui cantemus
 Et laudemus
 Dominum.
- Splendor namque deitatis,
 Fons totius bonitatis,
 Gloriosam
 Et formosam
 Virginem
 Fecundavit
 Et salvavit
 Hominem.

3. Factum caro Dei verbum Frangens, quidquid est superbum.

Dum descendit,
Praeostendit
Aliis
Ut a rege
Data lege
Filiis.

- 4. Admiratur virgo pia,
 Per quam patet vitae via,
 Gabrielem
 Tam fidelem
 Nuntium,
 Quae concepit
 Et peperit
 Filium.
- 5. Veneremur regem natum,
 Super coelos sublimatum,
 Per virtutem
 Ad salutem
 Omnium
 Det nostrorum
 Peccatorum
 Veniam.

Cod. Cantabrigen. Ff I 17. add. saec. 13.

41 a.

- 1. Hacc est dies salutaris,
 In qua nobis stella maris
 Dat gaudere
 Nec habere
 Terminum,
 Hinc cantemus
 Et laudemus
 Dominum.
- 2. Admiratur virgo pia,
 Per quam patet vitae via,
 Gabrielem
 Tam fidelem
 Nuntium,
 Quae suscepit
 Et concepit
 Filium.
- 3. Splendor namque trinitatis,
 Fons totius bonitatis,
 Carnem vilem
 Ac servilem
 Induit,
 Quem majestas
 Et honestas
 Praebuit.
- 4. Visitavit mundum Deus,
 Ne periret homo reus,
 Gloriosam,
 Tam formosam
 Virginem,
 Decoratam
 Ac ornatam
 Domino.

Process. ms. S. Georgii Pragen. saec. 14. Cod. Pragen. VIII G 16. — Dies Lied ist eine Bearbeitung des vorigen. Doch ist die Verschiedenheit eine so mannigfache, daß sie sich in den Noten nur schwer darstellen lies.

1. Pater filiae
Nasci dignatur hodie
De filia,
Sacra virgine,
Non ex virili semine,
Fit nescia

2. Res mirabilis
Et laudanda mirabilis
Potentia,
Contra solitum,
Contra naturae debitum
Cum gratia.

3. Virgo peperit,
Divina sicut voluit
Clementia,
Puer gignitur,
Nec ulla mater premitur
Angustia.

4. Hostis perfidus
Et invidus et callidus
Ad vitia,
Qui se perditum
Adamque vidit positum
In gloria,

5. Fraudis machina
 Temptat rem levem, feminam,
 Ad talia:
 Si comeditis
 De pomis hic appositis

6. Dii eritis
Scientes, Deo similes
Per omnia,

In media,

Et qui vetuit, Haec sola prohibuit Invidia.

7. Eva facinus
Audens et prava protinus
Consilia
Viro suggerit,
Maligna jussa praeterit
Regalia.

8. Pomo vescitur,"
Videns se nudum tegitur
Per folia,
Hinc decipitur
Et decipit, hinc pascitur
Miseria.

9. Hic mox cecidit
Et data justa perdidit
Palatia,
Nos contraximus
Peccatum et recepimus
Similia

Porta clauditur,
 Angelica praeponitur
 Custodia,
 Nullus noverat
 Et evitare poterat
 Supplicia.

11. Sed, qui potuit,
Nobis solus aperuit
Coelestia,
Mittens filium,
Per quem fit privilegium,
Ad gaudia,

Hinc concinere
 Est et nova psallere
 Laetitia.

Antiph. ms Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13. — 2, 1 Rex mirabilis. — 10, 2 Et angelica.

43.

1. Omnis curet homo Promere cantica, Sunt completa modo Dicta prophetica. Stella maris solem, Virga tulit florem, Virgo parit prolem Incorrupta novam.

- 3. Quam miranda fuit Gratia nascentis, Ut sic contereret Vincula serpentis.
- 4. Quo mortale genus Ante tenebatur, Qui nos sic liberat, Hic benedicatur.

Cod. Parisin. (cl. Martialen.) 3549. saec. 12. A. — Cod. Parisin. (cl. Martialen.) 3719. saec. 12. B. — 2, 2 steht vor 2, 1 und 2, 4 vor 2, 3 B. — 2, 4 novem B. — Als Rundreim wiederholen sich nach jeder Strophe die Worte: Est verbum caro factum.

44.

 Puer est nobis natus, Dum Deus humanatus Non carnis, sed reatus Est onus dedignatus.

Qui genitus Divinitus

Et patri coaequalis, Dum nascitur

Exceditur

Lex partus naturalis.

Nam incarnari sustinens
De virgine procedit,
Et deitatem retinens
A patre non recedit.

2. Quos Adam deformavit,
Nos Christus reformavit,
Qui coelos inclinavit
Et tenebras calcavit.
Nam pristinae
Caligine
Demersos vetustatis
Nos extulit
Et retulit
Ad lucem veritatis.

Ad lucem veritatis.

Nascens mundo consuluit
Et plebi periturae
Et humanam praeposuit
Angelicae naturae.

3. Qui coelo delegatur,
In terris conversatur,
Cui coelum famulatur,
Praesepi reclinatur.
Hunc sideris
Prae ceteris
Lux micans praesignavit,
Hic canticis
Angelicis
Pastores excitavit;
Ipsi laus in coelestibus
Et gloria cantatur,
In terra pax hominibus
De coelo nuntiatur.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). C. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. D. — 1, 1 nobis est D. — 1, 4 honus est D. — 1, 7 Est patri A. — Cfr. Milchsack 197.

- 1. Deus misertus hominis
 Lavit reatum criminis
 Evae per partum virginis.
 O quam dulce remedium,
 Ut vitium
 Purgetur per convitium;
 Fit electis compendium,
 Ne taedium
 Sit currenti per stadium,
 Si differatur praemium.
- 2. Virgo concepit filium,
 Cui ferunt testimonium
 Pater et evangelium.
 Quos serpens nequam inficit,
 Hic reficit,
 Qui sanctus sanctos perficit;
 Sine fide non proficit,
 Sed deficit,
 Quia, qui fidem abjicit,
 Non hunc fidelem efficit.
- 3. Non Elisaei baculo
 Nec Giezi signaculo,
 Immo crucis umbraculo
 Infanti vita redditur.
 Hic creditur,
 A patre natus mittitur,
 Qui, dum in cruce laeditur
 Et moritur,
 Eclipsim luna pasitur,
 Nam sol sub nube tegitur.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — 1, 6 per contrarium B. — 1, 9 currentis B. — Str. 2 und 3 fehlen B. — 3, 8 fehlt eine Silbe A; et ergänzt. — A giebt dem Liede die Aufschrift: De miseratione divina ergagenus humanum; dasselbe fehlt in Chevaliers Repertorium.

46.

- 1. In rosa vernat lilium,
 Flos in flore florescit,
 Dum nata parit filium,
 In tenebris lucescit
 Lux sine tenebris,
 In carnis latebris
 Vera dies diescit.
- 2. Ex luna solis emicat
 Radius elucescens,
 Mundanis solem indicat
 Luna nunquam decrescens,
 Hic sol, dum lunae jungitur,
 Neuter eclipsim patitur,
 Sed est plus quam nitescens.
- 3. In hiemali tempore
 Ver vernat ultra morem,
 Dignum de digno corpore
 Mater fudit odorem,
 O veris praemium,
 Hiemis taedium
 Ad verum fugit florem.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). C. — 1, 1 A rosa C. — 1, 7 Vera dies diei C. — Cfr. Milchsack 188.

- 1. Gratulentur parvuli
 Nato rege parvulo,
 Factor enim saeculi
 Factus est in saeculo,
 Ipsi sonent moduli,
 Quos pro nostro modulo
 Modulemur seduli
 Voce, corde sedulo.
- 2. Applaudamus pueris
 Et nos * * pueri,
 Quos inventor sceleris
 Frena laxans sceleri
 Lac sugentes uberis
 * * * * uberi
 Matrum raptus funeris
 * * * * funeri.
- 3. Quorum morte doluit,
 Rachel jam non doleat,
 Causam luctus habuit,
 Causam risus habeat,
 Et quos vix mors tenuit,
 Vita jugis teneat,
 Et quam flere decuit,
 Nunc ridere deceat.

Cod. Monacen. (ol. Diessen.) 5539. saec. 14

48.

- 1. Genitus
 Divinitus
 Idem, quod ingenitus,
 Editus
 Humanitus
 Hac in valle gemitus;
 Mira prolis unitas,
 Germinat nativitas.
- 2. Nec a desiderio
 Defraudata sobrio
 Recreatur basio
 Vili tecta pallio,
 Cum sacra conjunctio,
 Quam sine divortio
 Casta generatio
 Prodit in connubio.
- 3. Ad epithalamium
 Excitat tripudium,
 Salomonis studium,
 Mitigator mentium,
 David fert in medium
 Lyram et psalterium
 Praemiaque talia,
 Tot et tam propitia.
 Gratia
 Propria
 Danti laus et gloria.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cfr. Milchsack 202.

- 1. Fulget in propatulo
 Lux aeternae gloriae,
 Ortus est de rivulo
 Fons misericordiae,
 Vim ducit a surculo
 Radix veniae,
 Per quam tempus gratiae
 Datur saeculo,
- 2. Floret Jesse virgula
 Rore plena coelico,
 Fugit Evae nebula
 Eventu non logico,
 Dum Christi virguncula
 Non in lubrico
 Spem ponit sed sedula
 Servit unico.
- 3. Nesciens deficere
 Defectus ingreditur,
 Angelicum vivere
 Famem, sitim patitur,
 Temptatur, sed temere,
 Mors incurritur,
 Sed tamen exstinguitur
 Orto sidere.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A.—Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. 930 (33—23). B.—Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C.—1, 7 Per quem AC.—3, 1 Nescius C.—Cfr. Milchsack 193 sq.

- 1. Fulget dies celebris,
 Lux glorificanda,
 Qua peperit filium
 Virgo veneranda,
 Per quem detestanda
 Mors erat vitanda
 Gensque miseranda
 Morte relevanda.
 Fraus interit,
 Salus redit
 Omnibus adoranda,
 Dum genitum principium
 Producit mater omnium.
- 2. Quidquid nos perdidimus
 Sub primo parente,
 Totum nobis redditur
 Sub novo nascente,
 Matre pariente
 Cantant laeta mente
 Organo stridente
 Gentes sic redemptae.
 Referat,
 Quod laeserat
 Fraus Eva corruente,
 Quod redditur, dum nascitur
 Hic, per quem mundus regitur.
- 3. Orta stirpe regia
 Virgo parit florem,
 Mundus lapsus floruit
 Cujus ad odorem,
 Deitas honorem
 Salvat contra morem,
 Nam virgo rectorem
 Parit meliorem.
 Sidus clarum
 Fulget carum,
 Nobis monstrat splendorem,
 Nam latuit, quod patuit,
 Cum Christus nasci voluit.
 Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12.

- 1. Fregit Adam interdictum
 Et reliquit hoc delictum
 Miseris posteris,
 Poenam culpae veteris.
 Libera conditio
 Mergitur in vitio,
 Viget in natura
 Gravis conjectura,
 O quanta miseria!
- 2. Fregit homo pactum Dei,
 In quo sumus omnes rei,
 Labimur, patimur
 Aeternumque morimur,
 Donec virgo peperit,
 Quod naturam praeterit,
 Sola praeter morem
 Pium redemptorem,
 O quanta gaudia!
- 3. Hic adjutor opportunus,
 A peccato liber unus
 Exsistit, resistit
 Hosti, qui nos perdidit.
 Qui dum petit humilem,
 Temptat ut vincibilem,
 Satan enervatur,
 Vincit, qui temptatur,
 O quanta victoria!

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. A. — Cod. Engelbergen. 102. saec. 12. B. — 1, 7 Fiet in natura A. — 2, 7 Sola praebens mora A. — 3, 6 Temptatur vincibilem A. — Cfr. Mone I, 55.

52.

- 1. Fraude caeca desolato
 Primo nostri generis
 Mortis virus ex palato
 Redundavit posteris,
 Sed moerore desiccato
 Corruptelae veteris
 Hausit poenam cum peccato
 Jubar novi sideris.
- 2. Nostrae sorti coaequatur
 Lux in testa condita,
 Dum lucerna fecundatur,
 Per quam patet semita,
 Mulieri reformatur
 Dragma diu perdita,
 In qua regis sigillatur
 Forma coelo cognita.
- 3. Pingit arcam testamenti
 Sedulo paraclitus
 Et largitor ornamenti
 Rem parat ingenitus,
 Vernat intus sacramenti
 Virga florens coelitus,
 Lux in rubo non marcenti
 Fit homo divinitus.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. — Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. C. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. D. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. E. — C hat nur eine Strophe. — 1, 7 Hausis C. — 2, 2 in theca D. — 2, 8 coelo congrua A. — Cfr. Milchsack 189.

- Praeter rerum seriem
 Parit Deum hominem
 Virgo mater,
 Nec vir tangit virginem,
 Nec prolis originem
 Novit pater.
- 2. Virtus sancti spiritus
 Opus illud coelitus
 Operatur,
 Initus aut exitus
 Partus tui penitus
 Quis scrutatur?
- 3. Dei providentia
 Quae disponit omnia
 Tam suave,
 Tua puerperia
 Transfert in mysteria,
 Mater, ave!

Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 18. A. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351. B. — Cod. Trecen. (ol. Claraevallen.) 1612. saec. 15. C. — 2, 4 Intus ac exterius B. — 2, 5 Partum tuum penitus B. — 2, 6 Qui scrutatur B. — Cfr. Milchsack 219 sq. — Das Lied steht noch in Corners Magnum promptuarium 1645, S. 304 u. f. Er liest 2, 4 Introitus et; 2, 5 Tanti partus; 2, 6 Ignoratur.

54.

- 1. Pater noster commiserans
 Filiorum excessibus,
 Eos falli considerans
 In peccati contractibus,
 Tutorem sibi dirigit,
 Qui pro pupillis transigit
 Vitam morte mercatur,
 In poena culpam destruit,
 Scelus in nece diluit,
 Vincit, cum judicatur.
- 2. Quicunque vult salvus esse
 Attendat subtilius,
 Quod velut nequit obesse
 Vitro solis radius,
 Sic servantur primitiae
 Carnis matris et filiae,
 Nec stupeat natura,
 Ejus enim destruere,
 Cujus fuit et condere
 Fragilitatis jura.
- 3. Ergo credo in Deum,
 Cujus misericordia
 Conciliavit reum
 In sera poenitentia,
 Raptus raptorem rapuit,
 Metit in messe stipulam,
 Quod signat, cum fel renuit
 Gustans, et tradit regulam,
 Ne desperet in sceleris
 Quatriduanus tumulo,
 Finalis enim operis
 Causa servatur calculo.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 18. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. — Cod Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 1, 7 mortem B. — 2, 3 nescit obesse C. — In C erscheinen 3, 1—4 als Rundreim nach jeder Strophe, in AB als Teil der dritten abweichend gebauten Strophe. Cfr. Milchsack 194 sq.

- 1. Pater ingenitus,
 a quo sunt omnia,
 Excludit hominem
 procul a patria,
 Miro consilio,
 mira potentia
 Reponit exsulem
 in sede propria.
- 2. Inaestimabilis
 est miseratio,
 Ut servum redimat,
 non parcit filio,
 Descendens filius
 de regni solio
 Commutans gloriam
 carnis officio.
- 3. Qui claudit omnia nec ipse clauditur, Claustrum virgineum solus ingreditur, Jungitur homini, quod Deus creditur, Nec tamen deitas in hoc deprimitur.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95.

56.

- 1. Ortu regis evanescit
 Legis nubes, involuta
 Vera dies elucescit
 Umbra noctis dissoluta;
 Rosa produxit lilium
 Et honorem convallium
 Castitate non soluta.
- 2. Haec est rosa venustatis,
 Quae producto coeli flore
 Tenet decus castitatis
 Et in partu sanctiore
 Exsultat privilegio
 Nullo delusa vitio,
 Coeli perfusa rore.
- 3. Veris hiems aeternalis
 Elargitur divitias,
 Cedit rigor hiemalis
 Et in floris delicias
 Se resolvi gratulatur,
 Gaudet quidem et miratur
 Florem non visum alias.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A.—Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B.—Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C.—Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. D.—2, 3 Deus castitatis A.—Str. 3 fehlt A.—3, 6 quidam B.—Cfr. Milchsack 188.

57.

 Novi partus gaudium Sonet vox fidelium, Quo lumen de lumine Prodiens de virgine Purgat Adae filium Veteri caligine, Umbrae deservierat, Nunc ad lucem venerat Proles Adae veteris, Quam in domo carceris Princeps mundi clauserat Jugo pressam operis. 3. Non patebat exitus
A spelunca gemitus
Legis patrocinio,
Semivivo saucio
Sacerdotis transitus
Non fuit praesidio.

Cod. Oxonien. Rawlinson C. 510. saec. 18. — Die Hs. giebt dem Liede die Überschrift: De effectu partus virginei. Du Méril II, 48 teilt es einer Pariser Hs. (4880) des 14. Jahrh. mit.

58.

- Novae lucis hodie
 Jubar innovatur,
 Jubaris in facie
 Lux illuminatur,
 Virgo fecundatur
 Prole sapientiae,
 Cui yox laetitiae
 Digne ministratur.
- Jam de gemma claruit Nobilis scintilla, Regem coeli genuit Humilis ancilla, Cujus ex mamilla Lac lactanti profluit, Mater atque genuit, O quam felix illa.
- 3. Aulam rex egreditur
 Dignae mansionis,
 Porta firma clauditur
 Clave Salomonis,
 Exsultationis
 Mundo fax incenditur,
 Ardet nec comburitur
 Rubus visionis.

Cod. Graecen. (ol. Secovien.) 756. anni 1345. — Dies Lied ist in der Handschrift zugleich mit Magnum nomen Domini und Resonet in laudibus als Interpolation zum Nunc dimittis verwendet.

59.

- Lux illuxit gratiosa
 Novum ferens gaudium,
 In hac die gloriosa
 Luminare gentium
 Super nos enituit,
- 2. In qua forma speciosus
 Prae filiis hominum,
 Fructus David generosus,
 Legi ponens terminum
 Circumcidi voluit.
- Juravit David Dominus
 Et eum non poenituit,
 Nam super David solium
 David de fructu posuit.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — Cfr. Milchsack 198.

- 1. Pater ingenitus
 Cosmo divinitus
 Succurrens proprium
 Transmittit filium.
- A patre genitus Propter nos editus Venit per tenerum Mariae uterum.

- 3. Obumbrans spiritus Mariae coelitus, Ut Christum pariat Et virum nesciat.
- 4. Felix puellula, Sub cujus cellula Pausavit Dominus Venturus cominus.

Cod. Engelbergen. 314. saec. 14. — 2, 2 nos credimus.

61.

- 1. Lex onus importabile
 Sub se fuit statutis,
 Nunc tempus acceptabile,
 Nunc sunt dies salutis,
 Nunc legis impossibile
 Dat gratia solutis
 A jugo servitutis;
 Nunc Moyses excluditur
 A terra, quae dividitur
 Jesum ducem secutis.
- 2. Habent in ortu filii
 Ad verbum Simeonis
 Quidam ruinam, alii
 Spem resurrectionis;
 Fit lapis adjutorii
 Lapis offensionis,
 Sed diversis personis:
 Hic est lapis in titulum
 Erectus ad miraculum
 Antiquae visionis.
- 3. Hic lapis de lapidibus
 Abrahae suscitavit
 Filios, quos prioribus
 Ejectis adoptavit,
 Priorum panem canibus
 Sub mensa ministravit,
 Quod Jacob figuravit,
 Cum fratrem primogenitum
 Jus emens illi debitum
 Typice supplantavit.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cfr. Milchsack 197 sq.

62.

- Jucunda luce claruit
 Aeternae sol potentiae,
 Cum stella nobis splenduit,
 Novum jubar laetitiae.
- 2. Radix Jesse progreditur
 Virgam producens gratiae,
 De qua flos vernans oritur,
 Splendor paternae gloriae.
- Sic lilium convallium
 Aeterno patre genitum,
 Virgo, decus humilium,
 Humanum vestit habitum.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351.

- 1. Laetatur turba puerorum
 Spiritali gaudio,
 Medela vera peccatorum
 Hoc manavit saeculo
 Nocte celeberrima;
 Jubilemus et cantemus
 Novo regi carmina.
 Ro Jacet in praesepio,
 Quem honorat et decorat
 Angelorum concio.
- 2. Immensae pater caritatis
 Nos damnare noluit,
 Verbum supernae deitatis
 Incarnari voluit
 Mystice de virgine,
 Salutata, fecundata
 Sine viri semine.
 Ro Jacet in praesepio,
 Quem honorat et decorat
 Angelorum concio.
- 3. O vernans stella matutina,
 Gemma pudicitiae,
 Maria, rosa sine spina,
 Fons misericordiae,
 Tibi laus et filio,
 Hujus mundi furibundi
 Duc nos de exsilio.
 Ro Jacet in praesepio,
 Quem honorat et decorat
 Angelorum concio.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod Univ. Monacen. 157. – Aufschrift: De Nativitate et beata virgine.

- Dole, Sichen impie,
 Defraudator hominis,
 Subjugavit hodie
 Filius te virginis,
 Claudens jubar numinis
 Sub humana facie,
 Veniae
 Vena, melos carminis.
- 2. Genus est in specie,
 Totum in particula,
 Aurum in pauperie,
 Plantator in plantula,
 Dum, qui fecit saecula,
 Formam sub materie
 Gloriae
 Claudit, regem famula.
- 3. Natus est, ut vivamus
 Ejus more divino,
 Passus est, ne petamus
 Orcum more ferino;
 Uni solique trino
 Pie benedicamus.
 Psallamus
 Altissimo Domino.

- 1. De naturae fracto jure
 Ratio miratur,
 Sicut docet litera,
 Virgo fit puerpera,
 Virilis expers seminis
 Alvus tumescit virginis,
 Re nominis
 In virgine servata.
- 2. Verbum patris,
 Lux aeterna,
 Luce lucet hodie,
 Lucet lux in tenebris,
 Se latebris
 Nostrae carnis palliat,
 Neque minus radiat
 Deitas vestita.
- 3. Quid pervertis
 Nec avertis
 Legis adumbracula,
 Judaea incredula?
 Mentem legis male legis,
 Medullam corticis
 Nec elicis;
 Vanis haerens doces vana,
 Dum de spica paleas,
 Quas teneas,
 Colligis, non grana.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 1, 5 Viribus expers B. — 2, 5 Sed latebris A, e latebris B, set latebris C. — 3, 7 docens AC. — 3, 8 de spicis B. — Cfr. Milchsack 193.

66.

- 1. Vetus error abiit,
 Jam lex nova subiit,
 Mira novi ortus regis
 Facta novitate,
 De Sion lex
 Fons de petra saliit,
 Jamjam cesset umbra legis
 Nata veritate,
 Stella nova prodiit,
 Nox in lucem transiit,
 Admirantur duces gregis
 Visa claritate.
- 2. O quam pium Mysterium Et nuntium, Dum medium Silentium Fert omnium Gabriel, Emanuel, Spes gentium Et gaudium Fidelium, Rex Israel.
- 3. Ortus est repente
 Sol in Oriente
 Homine gignente
 Et Deo nascente,
 Vita resurgente,
 Morte sic cadente.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12.

- 1. Beatae virginis
 Fecundat viscera
 Vis sancti flaminis,
 Non carnis opera,
 Carens origines
 Labe puerpera
 Dei et hominis
 Dat nova foedera.
- 2. Ardere cernitur
 Ardenti radio
 Rubus nec uritur
 Ignis incendio,
 Sic nec corrumpitur
 Concepto filio
 Virgo nec laeditur
 In puerperio.
- 3. Miratur ratio
 Deum in homine,
 Suscepto filio
 De matre virgine,
 Non fiat quaestio
 De tanto nomine,
 Sit fides ratio,
 Virtus pro semine.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—21). B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — Cod. Graecen. (cl. Secovien.) 756. anni 1345. D. — Cod. Engelbergen. 314. saec. 14. E. — Ordin. ms. Praemonstraten. saec. 14. Cod. Londinen. Add. 22604. F. — Orat. ms. Coelestinorum saec. 15. Cod. Parisin. 18571. G. — 1, 1 Mariae virginis DEFG. — 1, 8 Dans DE. — 2, 5 Sic non A. — 3, 2 Deum in virgine D. — 3, 4 Non carnis opere D. — 3, 5 numine D. — D überschreibt das Lied: Super antiphona speciosa, E: Versus super Alma redemptoris. — Cfr. Milchsack 192.

68.

- 1. Austro terris influente
 Surgens cedit aquilo,
 Flatu sacro succedente
 Pulso mentis nubilo
 Fervet ignis, sed fecundans
 Et humanum cor emundans
 A letali frigore.
- 2. Innovatur terra vetus
 Novo more germinans,
 Parit virgo, prodit foetus
 Evae luctum terminans,
 Quo complente jus legale
 Coaptantur coelo scalae,
 Via patet regia.
- 3. Serpens dirus exturbatur
 Ad vagitum pueri,
 Per quem pauper liberatur
 Potens datur carceri,
 Ab erroris via flexus
 Patris redit in amplexus
 Minor natu filius.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentían. Pl. 29. 1. A.—Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B.—Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95.—Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. D.—Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. E.—1, 3 Flatus C.—1, 4 mentis jubilo A.—2, 4 Ecce lutum D.—3, 1 exstirpatur B.—3, 2 vagitur B.—Str. 2 und 3 fehlen C.—Cfr. Milchsack 186 sq.

- Ad cantum laetitiae
 Nos invitat hodie
 Spes et amor patriae
 Coelestis.
- Natus est Emanuel, Quem praedixit Gabriel, Unde sanctus Daniel Est testis.
- 3. Judaea, gens misera, Corde, verbis propera, Potes esse libera, Si credis.
- Ergo nostra concio Psallens cum tripudio Benedicat Domino His festis.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB I Asc. 95. A. — Cod. Engelbergen. 314. saec. 14. B. — Process. ms. Schonenbergense anni 1533 (Privatbesitz). C. — Cod Berolinen. Germ. 8° 190. saec. 15. ex. D. — 1, 1 Ad festum laetitiae CD. — Str. 3 fehlt A. — 3, 4 Si velis C. — 4, 1 Ergo nunc cum gaudio CD. — 4, 2 Summo cum tripudio A; Nostra simul concio CD. — 4, 3 Benedicat jubilo AD, Benedicat jugiter B. — 4, 4 Domino ABD.

70.

- Adest annus jubilaeus, Annus, in quo novus Deus Nascitur de virgine, Visitatur Idumaeus, Et mundatur homo reus Ab antiquo crimine.
- 2. Coelum coepit inclinari
 Globo splendens sublunari,
 Terram replens lumine;
 Terra coepit elevari,
 Luna surgens ut de mari
 Suo stet in ordine.
- 3. Fornicatrix accusatur,
 Terra sancta consignatur
 Dextrae Dei digito,
 Accusata liberatur,
 Dum Maria fecundatur
 Spiritu paraclito.

Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. 930 (33 - 23). - 1, 4 Ydemeus. - 2, 3 Terra replens.

71.

1. Dei sapientia
Jugum mortis frangere
Venit ad terrestria,
Nostrae sortis miserae
Vestitus camisia,
Quam alvo puerperae
Paraclitus texuit.

2. Ex David origine
Stella Jacob oritur,
Ex Maria virgine
Deus homo nascitur,
Deus est cum homine,
Jam homo regreditur
Sursum ad coelestia.

3. Postquam rex accubuit
Ventris in palatio,
Jus naturae stupuit,
Admiratur ratio,
Qualiter intumuit
Nullo tactus vitio
Venter tumens coelitus.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

72.

- 1. Transgressus legem Domini,
 Quam dedit Deus homini,
 Homo dignus exitio
 Relegatur exsilio,
 Sed fons misericordiae
 Huic mediante filio
 Finem dedit miseriae.
- Veritati stat obvia
 Mitis misericordia,
 Pro transgressore supplicans,
 Immitem Deum judicans,
 Si prorsus ita destruit
 Creaturam, quam fecerat,
 Si perituram noverat,
 Quam facere non debuit.
- 3. Ergo verbum incarnari
 Vult pater, ut reformari
 Possit hominis status;
 Est Christus humanatus
 Carnem sumens de virgine
 Ab omni mundam crimine,
 Non fuit mori veritus,
 Ut homo morti deditus
 Viveret liberatus.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13 B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. C. — A hat nur die erste Strophe. — Nach 1, 6 scheint eine Zeile zu fehlen. — Cfr. Milchsack 171.

- Sonet vox laetitiae,
 Sonet in honorem
 Largitoris gloriae,
 Nati praeter morem,
 Bos cognovit hodie
 Suum possessorem
 Visum in praesepio.
 Dreves, Cantiones et Muteti. I.
- Inest gregi ratio
 Cognito pastore,
 Manet incorruptio
 Nato salvatore,
 Fugit desperatio,
 Viso redemptore
 Sub gregis custodia.

3. Psallat ergo sedulo
Suo grex pastori,
Litiget pro baculo
Pars utraque chori,
Vae, si in ergastulo
Permittatur mori
Hostis avaritiae.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. Is. — 1, 1 vox ecclesiae B. — Cfr. Milchsack 628. — Lehrreich ist 3, 3 sq.; denn es geht daraus hervor, dass der Kinderbischof aus jenem Halbscheid des Chores genommen wurde, der im Wettgesange gesiegt hatte.

74.

- 1. Rex et pater omnium
 In jacturam hostium
 Fabrefactum
 Sed non factum
 Evaginans gladium,
 Quasi per silentium
 Incarnatum
 Ut larvatum
 Misit ad nos filium.
- 2. Quem non claudit patulus
 In se mundi circulus,
 Jussu patris
 Alvo matris
 Saltum fecit hinnulus,
 Suscitatur parvulus,
 Quod temptavit
 Nec patravit
 Helisaei baculus.
- 3. Ut per mortis calicem
 Vetustatem duplicem
 Amoveret
 Et deleret,
 Unam tulit simplicem
 Et emisit laticem,
 Per quem lavit
 Et damnavit
 Peccatorum obicem.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — 2, 7 temptarat B. — 2, 8 patrarat B. — 3, 5 Lies Uvam? — Cfr. Milchsack 187.

- Sol oritur in sidere, Rori compar in vellere, Et lucifer in vespere Serenat umbram literae, Intacto semper latere Virginis et puerperae Prodit proles deica.
- 2. Divino verbo numinis
 Supplente vicem seminis
 Tumescit alvus virginis,
 Absconsa virtus luminis,
 Quod lucet mundi terminis,
 Lapsum reformat hominis
 Gratia vivifica.

3 Quod clamant vaticinia,
Quod murmurant mysteria,
Justa produnt indicia,
Lactante patrem filia
Inclinantur coelestia,
Indulcans legis gratia
Terris unit coelica.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 1, 4 umbra.

76.

- 1. Quod promisit ab aeterno,
 Die solvit hodierno
 Verbum mittens de superno
 Pater in Idumaeam.
- Levis nubes et vitalis, Munda caro virginalis, Nobis pluens spiritalis Roris plenitudinem.
- 3. Olim fuit argumentum Verbi signans indumentum Nubes ferens adjumentum Lucis adumbraculi.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. D. — Cfr. Milchsack 193.

77.

- Sol ex supernis oritur, Cujus ortu mors moritur, Coelo terrisque colitur, Qui vagit in praesepio, Stella scintillat radio, Verbo nasci de virgine, Patri placet de filia, Currus ovans origine Sponso nubit ecclesia.
- Coeli rorant in gratiam,
 Nubes pluunt justitiam,
 Mundo spirat laetitiam
 Flos, qui paret amygdalus;
 Floret ecclesiae salus,
 Vernat onustum virginis,
 Deum quod fovet, gremium,
 Deo dicatum, flaminis
 Almi caelebs sacrarium.
- 3. Partus parentis gravidae,
 Carnis velatus chlamyde,
 Pacis in ortu solidae
 Jugum minuat odii,
 Vas plus non sumat vitii.
 Deo, cui decet gloria,
 Nullo suffulto termino,
 Nascentis in memoria
 Laudes canamus Domino.

Cod. Cantabrigen. Ff I 17. add. saec. 13. — 3, 5 Fas. — 3, 6 qui decet gloriam.

- Res mira conspicitur, Sphaera puncto clauditur, Maximus minore, Fons a stilla geritur, Sol a stella gignitur, Fructus est in flore.
- Est inter animalia
 Rex diligens humilia,
 Nascitur in stabulo;
 Audite mirabilia,
 Nam patrem pascit filia,
 Qui dat vitam saeculo.
- 3. Praegrandis laetitia
 Fuit ortus nuntia,
 In excelsis gloria
 Angelis cantantibus,
 Testibus pastoribus,
 Qui viderunt talia.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351.

- 1. Renovantur
 veterum oracula,
 Vetera res
 innovat miracula,
 Umbris subit claritas
 Et figuris veritas,
 Vacuantur vetera
 Virgine puerpera,
 Nec Jonas sub hedera
 Neque jam sub litera
 Latet prophetia.
- 2. In fiscella
 Moyses viminea,
 Et sub carne
 clausus est virginea
 Summi regis filius,
 Panis cinericius
 Jam subvertit omnia
 Madian tentoria,
 Et antiqua somnia
 Nova supplet gratia
 Nato salvatore.
- 3. Nostrae noctis
 tenebras illuminat,
 Hujus mundi
 principem eliminat
 Stellae Jacob radius,
 Jesse flos egregius;
 Balaam pes laeditur,
 Et asella loquitur,
 Dum vis hostis frangitur,
 Et nox nostra solvitur
 Christum confitendo.

- 1. Relegentur ab area
 Fidelis conscientiae
 Lutum, later et palea
 Servitutis Aegyptiae,
 Pressuris mancipati
 Sint libertatis hodie
 Charactere signati.
- 2. Clausus in testa figulus
 Univit sibi fictile,
 Fons idem, fons et rivulus,
 Immo fluentum stabile
 Se nobis propinavit
 Assumensque mutabile
 Quod erat non mutavit.
- 3. Ad vitem pullus, asina
 Colligatur ad vineam,
 Vitae panduntur limina,
 Quibus admovit rumpheam,
 Cujus virtute sarcina
 Legalis leniatur,
 Novellae vetus pagina
 Spiritu complanatur.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. C. — A hat nur die erste Strophe. — 3, 2 Colligitur C. — Cfr. Milchsack 169 sq.

81.

- 1. Veri solis radio
 Lucerna succenditur,
 Succensa sub modio
 Celari non patitur,
 Hujus fulgor luminis
 Nubem delet criminis.
- 2. Lucernae lux emicat
 Rectam parans semitam,
 Mulieri vendicat
 Dragmam diu perditam,
 Ad amplexum patrium
 Vagum flectit filium.
- 3. Nos ornatos congrua
 Veste duc ad nuptias
 Lampade non vacua
 Servantes vigilias,
 Ut sponsi clementia
 Nos locet in gloria.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 1, 1 radius Hs.

82.

1. Veri vitis germine
Plantatoris germinat,
Verus orto lumine
Noctem sol examinat,
Dum nato de virgine
Summi patris numine
Criminis ab homine
Jugum rex eliminat.

2. Judaea, revertere
Crucis ad signaculum
Aut jam patens rumpere
Recolens oraculum,
Nam quod umbra literae
Renuit detegere,
Virginis sub ubere
Rex signat ad oculum.

3. O salubris unio,
Mira nuptae novitas,
Matris puerperio
Respirat integritas;
Quae sit haec conceptio,
Nulla fiat quaestio,
Quod nescit discretio,
Redimat fidelitas.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33-23). C. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. D. — 2, 3 parens D. — Cfr. Milchsack 191. — Aufschrift in A: De partu virginis.

83.

- 1. Ver pacis aperit
 Telluris gremium,
 Salutis reperit
 Remus remigium,
 Jam Petrus exerit
 Utrumque gladium,
 Quo procul aberit
 Incursus hostium.
- 2. In unum confluit
 Totus fons gratiae,
 Cujus ros imbuit
 Rus conscientiae,
 Rivum, quem genuit
 Rigor justitiae,
 Flumen praeterfluit
 Misericordiae.
- 3. Cui plus contulit
 Natura sapere,
 Jam plus extulerit
 Honoris onere,
 Qui magis noverit
 Sibi disponere,
 Quae vox, quae poterit
 Lingua retexere.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 383. B. — Str. 2 fehlt A. — 1, 4 Remis A. — 1, 7 Quod procul B. — 2, 5 quod genuit B. — B hat das Lied unter den Weihnachtsliedern, zu denen ich es seinem Vorgange folgend geselle, da der Inhalt des Liedes zu dunkel ist, um erkennen zu lassen, für welche Gelegenheit es verfast ist.

84.

1. Vetus abit litera
Ritus abit veterum,
Dat virgo puerpera
Novum nobis puerum,
Munus salutiferum,
Regem et presbyterum,
Qui complanans aspera
Firmat pacis foedera
Purgator et scelerum.

2. Felicis puerperae
Felix puerperium
Babylonis miserae
Revocat exsilium,
Jam plebs caeca gentium
Videns lucis radium
Fracto mortis carcere
Non adhaeret literae
Propter Evangelium.

3. Funis poenae rumpitur
Nato rege gloriae,
Mortis torrens bibitur
Data lege gratiae,
Dies est laetitiae
Et jugis psallentiae,
Munus festi solvitur,
Gaudeamus igitur
Culpa data veniae.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 3, 6 psallentium Hs. — 3, 9 Culpae data veniae Hs.

85.

- Jam vetus litera,
 Jam legis scrinium,
 Quae clausa foedera
 Servabant gentium,
 Patent fidelibus
 Per Dei filium,
 Et lex sequacibus
 Quid confert taedium?
- 2. O mira caritas
 Et nova gratia,
 Verbi divinitas
 Fit carnis socia,
 Virgo Davidica
 Naturam decipit,
 Ad verba coelica
 Dum yerbum concipit.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 1, 2 scrinium fehlt C; eriminum B. — Cfr. Milchsack 196.

86.

- 1. Per partum virginis
 Dei et hominis
 Sunt juncta foedera,
 Vita tribuitur,
 Culpa diluitur,
 Quae clausit aethera.
 Verbum lumen Dei patris
 Sumpta carne alvo matris
 In hac die claruit,
 Verus Deus, verus homo
 Est de Jesse natus domo,
 Ut propheta docuit.
- Sub carnis tegmine
 Homo pro homine,
 Sol verus latuit,
 Felix puerpera,
 Quae nos et supera
 Unire potuit.
 Quam miranda, quam laudanda,
 Quam ditanda, celebranda
 Dei est potentia,
 Qui pro nobis fit mortalis,
 Ante manens immortalis,
 Omni dignus gloria.

Immortalis fit mortalis Sola tractus gratia.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. saec. 12. A. — Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. B. — Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. C.

1. Fulget dies Haec prae ceteris, In qua quies Datur miseris, Quos Christus salvavit Tollens ab inferis, Cum natus purgavit Protoplasti culpam veteris. Ro Apparuit, apparuit, Quem virgo pia genuit, Quae nos illustravit Pace recognita, Quam Eva fugavit Gustu mali malis perdita.

2. Ergo nato,
Nostra concio,
Laudes dato
Cum tripudio,
Qui nos reformavit
Suo praesidio,
Quem pater legavit
De supremo
regni solio.
R° Apparuit, apparuit,
Quem virgo pia genuit,
Quae nos illustravit
Pace recognita,
Quam Eva fugavit

Gusto mali

malis perdita.

Grad, ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — 2, 7 Que mater legavit Hs. — Aufschrift: De Nativitate Domini.

88.

- Dum sigillum sammi patris Signatum divinitus
 In sigillo summae matris Signatur humanitus,
 Nec sigillum castitatis

 In puella frangitur,
 Nec sigillum deitatis
 Detrimentum patitur.
- 2. Dum humanam osculatur
 Naturam divinitas,
 Hoc contactu fecundatur
 Intacta virginitas;
 Mira virtus osculandi,
 Miranda sunt oscula,
 Quae dant vires fecundandi
 Sine carnis copula.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Londinen. Reg. 7 A VI. saec. 14/15. B. — 2, 3 Et contactu fecundatur A.

89.

1. Centrum capit circulus,
Quod est majus circulo,
In centro triangulus
Omni rectus angulo,
Sed fit minor angulus
Unus de triangulo,
Dum se mundi figulus
Inclusit in vasculo.

2. Concordem discordiam
Rerum parit novitas,
Vestem texit variam
Fecunda virginitas,
Matrem vocat filiam
Facta caro Deitas,
Osculatur sociam
Vanitatem veritas.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — Verfasser des Liedes ist nach dem Zeugnisse Salimbenes Philippus de Grevia. Zweifelhaft erscheint, ob uns unsere Quelle das Lied vollständig bietet oder nicht.

- 1. Rosae nodum reserat
 Veri solis radius,
 Dum ad ortum properat
 Verus Dei filius,
 Hunc mundus incarcerat,
 Qui mundana liberat,
 Inclinato die
 Nocti lucem generat
 Gratia Mariae.
- 2. Stirps Jesse progreditur,
 Nova fit insitio,
 Surculus inseritur,
 Sed non fit incisio,
 Dum Christus concipitur,
 Castitas non laeditur;
 Nova res, puella
 Parit, et complectitur
 Firmamentum stella.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — 1, 5 mundum A. — 1, 8 Noctis A. — Cfr. Milchsack 224.

91.

- Festa dies agitur,
 Mundo salus redditur,
 In qua sol exoritur
 Qui mundum replet lumine,
 Mundo salus redditur
 Christo nato de virgine.
- Gaudeamus igitur,
 Mundo salus redditur,
 In sole, qui dicitur
 Verus Deus in homine,
 Mundo salus redditur
 Christo nato de virgine.
- 3. O quam felix creditur,

 Mundo salus redditur,

 Mater, ad quam mittitur

 Vox de coelorum culmine

 Mundo salus redditur

 Christo nato de virgine.

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 18. — 3, 3 Pater ad quam. — Verfasser ist vielleicht Philippus de Grevia.

- Pater, creator omnium,
 Deus in adjutorium,
 Pater creator omnium
 Mundo volens consulere,
 Deus in adjutorium
 Nostrum venit intendere.
- 2. Dum medium silentium,

 Deus in adjutorium,

 Dum medium silentium

 Teneret umbra literae,

 Deus in adjutorium

 Nostrum venit intendere.
- 3. Venit redemptor gentium,

 Deus in adjutorium,

 Venit redemptor gentium

 Vergente mundi vespere,

 Deus in adjutorium

 Nostrum venit intendere.
- Extendit pater brachium,
 Deus in adjutorium,
 Extendit pater brachium
 Jam lucis orto sidere,
 Deus in adjutorium
 Nostrum venit intendere.

Patris sequendo filium,
 Deus in adjutorium,
 Patris sequendo filium
 Transit Hebraeus libere,
 Deus in adjutorium
 Nostrum venit intendere.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — Dieses und die folgenden Lieder bis Nr. 107, sämtlich der 13. Abteilung des Cod. Laurentian. entnommen, sind ersichtlich von ein und demselben Verfasser. Vgl. Einl. S. 19 und S. 31.

93.

- Procedenti puero,
 Eja, novus annus est,
 Virginis ex utero,
 Gloria laudis,
 Deus homo factus est
- Et immortalis.
 2. Sine viri semine,
 - Eja, novus annus est, Natus est de virgine, Gloria laudis,
 - Deus homo factus est Et immortalis.

- 3. Sine viri copula,

 Eja, novus annus est,

 Natus ante saecula,

 Gloria laudis,

 Deus homo factus est

 Et immortalis.
- 4. Sit laus regi gloriae,

 Eja, novus annus est,

 Et pax regno Galliae,

 Gloria laudis,

 Deus homo factus est

 Et immortalis

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — Auf dieses Lied folgt in der Handschrift fol. 467b ein anderes ohne Melodie, von der nur eine Strophe aufgenommen ist; diese einzige Strophe lautet:

Ut jam esset claritas,
Haco est Christi nativitas,
Incarnatur immensitas
Dei filii,
Hacc est Christi nativitas
Plena gaudii.

- Procedenti puero,
 Eja, novus annus est,
 Virginis ex utero,
 Gloria laudis,
 Deus homo factus est
 et immortalis.
- In valle miseriae,
 Eja, novus annus est,
 Venit nos redimere;
 Gloria laudis,
 Deus homo factus est
 et immortalis.
- Christus nobis natus est, Eja, novus annus est, Crucifigi passus est; Gloria laudis, Deus homo factus est et immortalis.
- Cujus crucifixio,
 Eja, novus annus est,
 Nostra sit salvatio;
 Gloria laudis,
 Deus homo factus est
 et immortalis.

5. Redemptorem saeculi,

Eja, novus annus est,

Laudent omnes populi;

Gloria laudis,

Deus homo factus est

et immortalis.

6. Collaudemus Dominum,
Eja, novus annus est,
Salvatorem hominum;
Gloria laudis,
Deus homo factus est
et immortalis.

Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallensis 383. — Dies Lied hat mit dem vorhergehenden nur die erste Strophe gemeinsam.

95.

 Annus renascitur, Laetemur igitur, Vetus depellitur, Adam novo nato Laetemur igitur Anno renovato. 2. Baculus colitur,

Laetemur igitur,

Laeta lux agitur

Moerore fugato,

Laetemur igitur

Anno renovato.

3 Sol novus oritur,

Laetemur igitur,

Nubes subducitur

Hoste relegato

Laetemur igitur

Anno renovato.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 3, 1 Poste relegato Hs.

96.

1. Illuxit lux
coelestis gratiae,
Ad ortum flos
processit hodie,
Haec est dies,
dies laetitiae
Gratiosa,
Ad ortum flos
processit hodie,
Res jocosa.

2. Nox veteris
cessit tristitiae,
Ad ortum flos
processit hodie,
Florem terra
produxit hodie
Fructuosa,
Ad ortum flos
processit hodie,
Res jocosa.

3. Perducat nos
largitor gratiae,
Ad ortum flos
processit hodie,
Ad gaudia
coelestis patriae
[Gloriosa],
Ad ortum flos
processit hodie,
Res jocosa.

- Exsultemus sobrie, Christo regi gloriae, Natus est flos glacie Sepulta, Christo regi gloriae Laus multa.
- 2. Dies est laetitiae,
 Christo regi gloriae,
 Causa sit tristitiae
 Occulta,
 Christo regi gloriae
 Laus multa.
- 3. Turba nostra, Kyrie,
 Christo regi gloriae,
 Tuo dono gratiae,
 Sit fulta,
 Christo regi gloriae
 Laus multa.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

98.

moerorem pellite,

Domino
gratias agite,

Hiemis
finis emeritae
Reparat gaudia,

Domino
gratias agite,
Qui fecit omnia.

1. Veterem

- 2. Floribus
 novis applaudite,
 Domino
 gratias agite,
 Aestatis
 refert praeteritae
 Novus flos gaudia,
 Domino
 gratias agite,
 Qui fecit omnia.
- 3. Veterem

 * * vis ponite,

 Domino
 gratias agite,

 Clamitat
 avis, exuite
 Hiberna pallia,

 Domino
 gratias agite,

 Qui fecit omnia.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 3, 2 fehlen zwei Silben, für die in der Handschrift eine Lücke gelassen.

- Veris principium,
 Regi coelestium,
 Dat nobis gaudium,
 Cantemus eia,
 Regi coelestium
 Sit laus et gloria.
- Expellant taedium, Regi coelestium, Praestent solatium Festa floralia, Regi coelestium Sit laus et gloria.

3. Cujus imperium,
Regi coelestium,
Nescit principium,
Nos salvet gratia,
Regi coelestium
Sit laus et gloria.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

100.

1. Christo sit
 laus in coelestibus,
 Consonis
 plaudite cantibus,
 Ecce ver
 nec eget testibus
 Teste praesenti flore,
 Consonis
 plaudite cantibus
 Floris orto splendore.

2. Caput ver
de terrae sedibus,
Consonis
plaudite cantibus,
Exserit
decorum floribus,
Miro splendens nitore,
Consonis
plaudite cantibus
Floris orto splendore.

3. Nostris flos
 consonat lusibus,
 Consonis
 plaudite cantibus,
 Qui suo
 dat nostris mentibus
 Laetitiam decore,
 Consonis
 plaudite cantibus
 Floris orto splendore.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

101.

 Ecce tempus gaudii, Gaudeamus socii, Cesset labor studii In hoc florali gaudio, Floris renovatio Lusus est incitatio. 2. Sonet vox tripudii,

Gaudeamus socii,

Grata quies otii

In hoc florali gaudio,

Floris renovatio

Lusus est incitatio.

3. Novi candor lilii,

Gaudeamus socii,

Causam det solatii

In hoc florali gaudio,

Floris renovatio

Lusus est incitatio.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

- Novum ver oritur, Laetemur igitur, Jam flos egreditur, Cesset tristitia, Floralia Gaudia Dat Epiphania.
- 2. Hiems exstinguitur,
 Laetemur igitur,
 Aestas reducitur,
 Cesset tristitia,
 Floralia
 Gaudia
 Dat Epiphania.
- 3. Moeror excluditur,
 Laetemur igitur,
 Lusus revertitur,
 Cesset tristitia,
 Floralia
 Gaudia
 Dat Epiphania.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

103.

1. Jam ver aperit
terrae gremium,
Flos laetitiae
dat incendium,
Ergo resonet
vox laetantium,
Hiems exsulat
in ortu floris,
Renovatio
verni temporis
Pellit taedium
pigri frigoris,

- 2. Corda refovet
 flos amantium,
 Flos laetitiae
 dat incendium,
 Nova revehit
 aetas gaudium,
 Hiems exsulat
 in ortu floris,
 Renovatio
 verni temporis
 Pellit taedium
 pigri frigoris.
- 3. Benedicite
 patris filium,
 Flos laetitiae
 dat incendium,
 Qui dedit floris
 beneficium,
 Hiems exsulat
 in ortu floris,
 Renovatio
 verni temporis
 Pellit taedium
 pigri frigoris.

- 1. Psallite regi gloriae,

 Terminus est miseriae,

 Tempus gratiae

 Nobis adfuit,

 Novus hodie

 Flos apparuit.
- 2. In hac veris temperie,

 Terminus est miseriae,

 Victa glacie

 Flos enituit,

 Novus hodie

 Flos apparuit.
- 3. Christo laus sonet sobrie,

 Terminus est miscriae,

 Fructu gratiae

 Qui nos imbuit,

 Novus hodie

 Flos apparuit.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

105.

- Ecce mundi gaudium, Ecce salus gentium, Virgo parit filium Sine violentia. Ave, virgo regia, Dei plena gratia.
- Natus est de virgine Sine viri semine, Qui mundat a crimine, Rex, qui regit omnia. Ave, virgo regia, Dei plena gratia.
- 3. Angelus pastoribus:
 Natus est in gentibus,
 Qui dat pacem omnibus
 Sua providentia.
 Ave, virgo regia,
 Dei plena gratia.

- 4. Reges tria praemia
 Offerentes varia
 Stella duce praevia
 Ad salutis gaudia.
 Ave, virgo regia,
 Dei plena gratia.
- 5. Cum nil scire potuit
 De nato, rex fremuit,
 Et tota gens tremuit
 Christi natalitia.
 Ave, virgo regia,
 Dei plena gratia.
- Cum mori per gladios Rachel videt, proprios Moesta plorat filios, Nulla sunt solatia. Ave, virgo regia, Dei plena gratia.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1 -- 3, 2 fehlt eine Silbe; est ergänzt.

106.

In hoc statu gratiae
 Sub humana specie
 Venit gigas
 geminae substantiae,
 Qui devicit
 auctorem nequitiae.

2. Eva mater omnium
Pomi per edulium
Ad invidi
serpentis indicium
Induxit in
posteros exsilium.

- 3. Virgo per contrarium
 Per conceptum filium
 Ad potentis
 angeli consilium
 Vitae nobis
 contulit remedium.
- 4. Hominis conditio
 Felix ab exordio,
 Post subdita
 serpentis dominio,
 Liberatur
 virginis in filio.
- 5. Ergo preces Mariae
 Porrigamus hodie,
 Ut detergat
 maculas spurcitiae
 Et nos ponat
 in perenni requie.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

- Universa creatura
 Christi laudet mente pura
 La presente nativite,
 Unde mirans est natura,
 Quia extra carnis jura
 11 est nez sanz iniquite.
- 2. Hujus vallis in procella
 Est exorta lux novella,
 Qui le monde tout enlumine,
 Cujus lucis Jacob stella
 Est mirando ritu cella
 Et mere par vertu divine.
- 3. Virgo, vellus Gedeonis
 Ac fons consolationis
 Et vergier clos tout environ,
 Virgo, thronus Salomonis,
 Regem trinum in personis
 Contient en son tres douz giron.
- 4. Florem profert virga Jesse,
 Super quem elegit esse
 La vertuz du saint esperit,
 Ortus sator est de messe
 Et de favo mel expresse,
 Qui destruit lamerte Berith.

- Rore coeli vernat humus, Nunc Moysi ardet dumus Et sanz nul combustion, Aromatum fragrat fumus, Ex odore cujus sumus En voie de refection.
- Sicut nescit violari
 Vitrum radio solari,
 Tout ausinc la vierge Marie
 Incognita prorsus mari
 Suo partu salutari
 Ne fut corrompue ne blemie.
- 7. O quam bonum et suave
 Est et felix illud Ave,
 Per lequel nostre douce dame,
 Christi templum et conclave,
 Nos misellos traxit a vae,
 Ou nous miste la première
 fame.
- Benedicta virgo mater,
 Cujus natus atque pater
 Volt pour nous en terre venir
 Atque noster esse frater,
 Ut per eum hostis ater
 Perdist ceus quil audeit tenir.

Regem ergo paradisi,
 Mundo natum mira physi,
 Prions tuit de cuer humblement,
 Ut in illo nos confisi
 Hostes possimus innisi
 Escheuer le decevement.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13.

- Omnes gentes, psallite
 Atque congaudete,
 A peccati tramite
 Corda removete,
 Regem natum canite
 Illumque timete,
 En Deus est, Deus est,
 animis linguisque favete.
- Hujus in exsilio
 Mundi pro necesse
 Plebis in hospitio
 Mortis diu pressae
 Sol prodit de radio
 Atque sator messe,
 Est pia stirps Jesse,
 quam Christum credimus esse.
- 3. Omnipotens stimulo
 Motus pietatis
 Nostrae sub vernaculo
 Est humanitatis
 Natus, unde calculo
 Suae dignitatis
 Cuncta timent hominem,
 quia praesidet ille creatis.
- 4. Conditorem siderum

 Ac patronum legis,
 Tendentis ad inferum
 Redemptorem gregis,
 Enixa est puerum
 Peccatorum aegis,
 Virgo decora nimis
 David de semine regis.
 Dreves, Cantiones et Muteti. I.

- 5. Virgo, Jesse virgula,
 Vitae gerens florem,
 Luna sine nebula,
 Stella dans fulgorem,
 Sua prompsit clausula
 Contra carnis morem
 Natura mirante suum
 sanctum genitorem.
- 6. Haec est admirabilis
 Dulcis atque pia,
 Nullius consimilis
 Teste prophetia,
 Prae cunctis laudabilis
 Nativitas, quia
 Non est verbigena
 nisi Christus, vera sophia.
- Magi novo sidere
 Viso gratulantur
 Relictisque propere
 Regnis hoc sectantur
 Ac triplici munere
 Illum vernerantur,
 Cui sol, luna, solum,
 pelagus pariter famulantur.
- 8. Ut ergo post taedium
 Mortis repentinae
 Consequamur gaudium
 Patriae divinae,
 Exoremus filium
 Coelestis reginae,
 Cui tres personae,
 tria nomina sunt sine fine.

9. Rex aeternae gloriae
Daemonem illusum
Sub humana specie
Reddens et confusum,
Hortum esse Mariae
Post partum conclusum,
Annuit in tantum,
naturae vincat ut usum.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13.

109.

- Missus de caelis Patris unigenitus
- 2a. Primi parentis Morientis Damnatur posteritas,
- 3a. Coelos componis, Domine, Conditione stabili, Qui nasceris pro homine Modo licet mirabili.
- 4a. Humilium
 Pater exemplum,
 Mundo tunc condoluit,
- 5a. Stellis
 Sol radians prae ceteris,
- 6a. Tu magarita Insignita Variis honoribus,
- 7a. O virgo generosa,
 Tu mater gratiosa,
 Tu vitis copiosa,
 Tu plenitudo temporis.
- 8a. O patris dispensatio
- 9a. Singularis Ordinaris Ab initio,
- 10a. Cum sit ire, fac venire

 Nos ad te, Maria,

 Tu nos in hac via

- 1b. Venit fidelis
 Sine labe penitus.
- 2b. Christo nascente Conferente Datur pax et veritas.
- 3b. Virgo, mater et filia Mirabili consilio, Tuo nos reconcilia Patri simul et filio.
- 4b. Cum filium

 Mariae templum

 Dedicare voluit.
- 5b. Pellis Noxae tenebras veteris.
- 6b. Tu nostra ita Lux et vita, Subveni doloribus.
- 7b. Tu mundum, luminosa,
 - Tu stella radiosa, Pia lustrasti facie.
- 8b. O verbi incarnatio.
- 9b. Ut sis parens Omni carens Carnis vitio.
- 10b. Prece sana pia; Pia prece nos a nece Custodi, Maria.

Cod. Monacen. (ol. Diessen.) 5539. saec. 14. — Conductus mit Sequenzenform. — Nach 4b und 5b wiederholt sich: Coelos componis Hs.

- 1. Revirescit et florescit
 Planta, quae tunc aruit,
 Cum pro pomo primus homo
 Sua domo caruit.
- Serpens nequam Evam caecam
 Blandimento decipit,
 Quae dum credit et obedit,
 Miser homo desipit.
- 3. Sic serpente persuadente
 Virum fallit femina,
 Gustans fructum, suum luctum,
 Nostrae mortis semina.
- Videns Deus, quod sit reus Homo, quem plasmaverat, Dolens quidem ob hac pridem, Ut recedat, imperat.
- 5. Exit Adam porta quadam Cum uxore fatua, Obseratur et negatur Post hoc illis janua.
- Hinc nepotum genus totum Sua caret patria,
 Dolens Jesus, ob hoc caesus,
 Clausa pandit atria.
- 7. Inde lactus noster coctus Laudes Deo intonet, Et devotus Lector noster Jube Domne resonet.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. — Als Conductus bezeichnet.

- Puer natus in Bethlehem, Inde gaudet Jerusalem; Assumpsit carnem filius, Verbum patris altissimus; Cognovit bos et asinus, Quod puer erat Dominus.
- Ro Natus est nobis parvulus, Jesus, Mariae filius.
- Nos ergo natum parvulum Nostrum noscamus Dominum, Firmissime cognoscamus, Quod hic puer est Dominus, Cujus pater ingenitus Et ipse unigenitus.
- 3. In Christi natalitio
 Exsultet nostra concio,
 Natus est Dei filius,
 Exsultet coelum laudibus,
 Et nos gaudenter psallimus,
 Quem Christum natum credimus.
- R° Natus est nobis parvulus, Jesus, Mariae filius.
- 4. Patri, nato, paraclito
 Pangamus corde inclito,
 Regi nato concinimus
 Ipsumque benedicimus,
 Sit benedictus filius
 Et virgo mater ipsius.
- 5. Nato Dei altissimo
 Benedicamus Domino,
 Sit benedictus Dominus
 Cum suis sanctis omnibus,
 Et nos, qui natum colimus,
 Benedicat altissimus.

- Uterus hodie
 virginis floruit,
 Nec matrem, dum gignit,
 libido torruit,
 Quae virgo permanens
 virum abhorruit.
 O partus mirabilis!
- De radice Jesse
 virga progeditur,
 Et de virgula flos
 Christus exoritur,
 Cujus in Libano
 cedrus extollitur.
 O partus mirabilis!
- 3. Hic flos Davidico
 signatus calamo
 Ut sponsus regio
 procedens thalamo,
 Coelesti saeculum
 perunxit balsamo.
 O partus mirabilis!
- 4. Hic flos est in Sion,
 rosa nec aruit,
 Et in Jerusalem
 lilium canduit,
 Utrisque genera
 cruce composuit.
 O partus mirabilis!

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. — 4, 5 Triturisque genera.

113.

- 1. Rex interminabili
 Potestate, non natura,
 Ordine mirabili
 Fit creator creatura,
 Deus ante saecula
 Ab esse primordiali
 Dolens de miseria
 Mundiali.
- R° Agnus sine macula
 Natus ventre virginali
 Patrisque potentia
 Triumphali.
- 2. Enixa est puerpera
 Magnum regem majestatis,
 Patris ferens foedera
 Lavacro purificatis,
 Ut versuti jacula
 Manu frangat virginali,
 Parit reverentia
 Filiali.
- Rº Agnus sine macula Natus ventre virginali Patrisque potentia Triumphali.
- 3. Puellare gremium
 Christum parit cum pudore,
 Intrans mundi stadium
 Nostro ductus est amore.
 Plaudat coeli regia
 Laetabunda partu tali,
 In excelsis gloria
 Aeternali.

Cod. Mellicenis 932. saec. 15. — Der Rundreim steht in der Hs. vor dem Liede.

- 1. Sancta, pia fert Maria,
 Mulierum optima,
 Tria sata fermentata:
 Verbum, caro, anima.
 Gaudeat omnis homo.
- 2. De fermento, de frumento
 Fecundatae virginis
 * * pastus, divus pastus
 Mirificat cor hominis.
 Gaudeat omnis homo
- 3. Gabrieli, misso caeli,
 Virgo prudens credidit,
 Incorrupta nulli nupta
 Deum gaudens edidit.
 Gaudeat omnis homo.
- 4. Verbum patris caro matris
 Factum est divinitus,
 Sacramento, spiramento
 Sacrosancti spiritus.
 Gaudeat omnis homo.
- Sic acceptus est effectus
 Homo Dei filius
 Naturalis, coaequalis,
 Cui nil aequabilius.
 Gaudeat omnis homo.

Antiph. ms. Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13. — 2, 4 Lies Laetificat?

- 1. Ut nos reduceret
 Deus ab inferis,
 Assumpsit hominem
 pro nobis miseris,
 Quo duce ducimur
 ad sedes aetheris,
 Mundati crimine
 parentis veteris.
- 2. Praemissus Gabriel
 venit ad virginem,
 Qui cuncta diceret
 illi per ordinem:
 Virgo, ne timeas,
 pelle formidinem,
 Deum concipies,
 inquit, et hominem.
- 3. Hic est, quem Daniel
 divino carmine
 Venturum nuntiat
 de David semine,
 Ipse non alius,
 lumen de lumine,
 Qui nos illuminat,
 natus de virgine.
- 4. Cujus sunt omnia,
 cujus imperio
 Reges obediunt
 et omnis regio,
 Pro mundi crimine,
 pro mundi vitio
 Sumpsit initium
 carnis initio.
- 5. En, Dei filius
 venit ab aethere,
 Qui potest omnia
 dicendo facere,
 Quem magi praevio
 quaerentes sidere
 Post trinum triplici
 fatentur munere.

- 1. Sonent laudes pueri,
 Sonent et provecti,
 De cisterna veteri
 Pariter erecti,
 Proles nascitur divina,
 Periturae
 gentis medecina.
- Nascitur in gentibus
 Dominator orbis,
 Cunctis imminentibus
 Ut succurrat morbis,
 Cujus praecinit adventum
 Prophetarum
 lingua sapientum.
- 3. Trucidari pueros
 Jubet violentus,
 Ut hic inter ceteros
 Forte sit peremptus,
 Magnis viribus egebat,
 Morti vitam
 dare qui volebat.
- 4. Senex inter brachia
 Tulit exspectatum,
 Et in templo vidua
 Videt praesentatum;
 Ergo, viduae, gaudete
 Et vos, senes,
 Deo benedicite.

Cod. Monacen. (ol. Diessen.) 5539. saec. 14. - 4, 2 Tunc exspectatum.

117.

- 1. Tres signatas calculo
 Sub legis figura
 Nostro teste baculo
 Protulit scriptura,
 Erit ergo sedulo
 Nobis veri cura,
 Baculari titulo
 Sua dare jura.
- 2. Noster finxit aemulus
 Durum hunc inventum,
 Contra Christi baculus
 Erit argumentum,
 Nescit Caïn tremulus
 Fidele sacramentum,
 Portat Jacob credulus
 Viae levamentum.
- 3. Abraham, qui obtulit
 Natum in altari,
 Deus mundum voluit
 Filio mundari,
 Quem vere mori decuit
 Crucis in altari,
 Et Petrum eripuit
 De profundo mari.
- 4. Vitae reddit parvulum
 Vates Elisaeus,
 Nostrae necis vinculum
 Solvit homo Deus,
 Nam surgit a tumulo
 Gentilis Judaeus,
 Nec a legis titulo
 Convalescit reus,

R° Eja, dicit canticum, Baculum per typicum Mundi transit per lubricum Durus ferens dura.

Antiph. ms. Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13.

- Vae, quod meruit procax
 Eva et vir contumax,
 Jam mutatur in euax,
 Homini cantatur pax,
 Fulget pacis stella fax.
- 2. Expurgetur vetus faex,
 De Sion exibit lex
 Et de Hierusalem rex,
 Cui cum matre datur prex,
 Hydriae implentur sex.

- 3. Rorem commitatur nix, In salutem salit Styx, In virtutem nostram vix, Thus et myrrham institrix Habet, ubi fluxit pyx.
- 4. Est audita pia vox:
 Tolle portas velut mox!
 Audivit princeps atrox,
 Cessit servitus ferox,
 Est illuminata nox.
- 5. Fulget stella, pacis lux, Quam portavit noster dux, Virginis de virga nux, Cujus virga fuit crux, Est ligatus leo trux.
- Ro Psallat coetus noster letus,
 Omnis spretus sitque metus,
 Ope fretus gaude,
 Cedit vatum propter natum
 Cosmo datum ponens statum
 Pulsa ratum fraude.

Cod. Oenipontanus (ol. Carthusiae in Schnals) 457. saec. 14. — 3, 4 instatrix. R° 1 Psallet. — R° 3 fretum. — Das Lied findet sich auch in einer Vorauer Hs. des 13. Jahrhunderts, deren Signatur ich zu bemerken vergaß.

119.

- 1. De supernis sedibus
 Missus Dei filius
 Condescendens homini,
 Partum parans virgini
 Contra jus naturae,
 Reformare venerat
 Hominem, quem fecerat.
 Cujus sumens formulam
 Culpae solvit maculam
 Deitatis jure.
- 2. Hinc causantur invicem
 Deus et natura,
 Hinc sua dequeritur
 Immutata jura,
 Stupens ad insolita
 In actorem murmura
 Prava dat factura.
 Sed creator omnium
 Querenti natura
 Concludit ex integro
 Deitatis jura,
 Cujus ad eximia
 Singula dominia
 Payet creatura.
- 3. Ad hoc si quis stupeat
 Mirabile commercium,
 Divinae potentiae
 Ut imponat terminum,
 Cui carnis assumptio
 Nil detraxit penitus,
 Hoc in carne remanens
 Quod fuit divinitus.
 Humanae infirmitas
 Gaudeat naturae,
 Sic dotata coelitus
 Deitatis jure.
- 4. Jura postliminii
 Restauravit homini,
 Libertas et patria,
 Paradisi janua
 Panditur continuo
 Sublato repagulo
 Inobedientiae.
 Divinae clementiae
 Decantemus igitur
 Laudes reverenter,
 Qui salvavit hominem
 Ita sapienter.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — 3, 9 sq. Humanae gaudeat infirmitas naturae. — Aufschrift: De nativitate Domini.

1. A dextris Dei Dominus
Initio qui
sedet et in aevum,
Advenit nobis cominus,
Hostem scabellum
ponit pedum saevum;
Ex Sion flos,
Dulcoris ros,
Virga viret amoene.
Rosam spina parit
expers poenae,

A qua gratiarum

fluunt venae, Cui cor fidele

dicat bene.

- 2. Nec non regit regimine
 Juste cunctorum
 dominatione
 Coeli terraeque tegmine,
 Ventre conclusus
 humanatione
 Coepit ut nos,
 Permansit dos
 Et castitatis plene.
 R° Rosam spina parit
 expers poenae,
 A qua gratiarum
 fluunt venae,
 Cui cor fidele
 dicat bene.
- 3. Nec damna ligni ceperat,
 Scelus ob nostrum
 mori volens ligno
 Viam salutis praeparat,
 Surgendo scandit
 patri compar digne,
 Judicemque
 Futurum, ut
 Precamur, aufert poene.

Cod. Maihingen. (ol. Kirchheimen.) II 2. 8° 13. saec. 16. — Mit vielen Verschreibungen: 1, 3 sedis et in. — 1, 6 ponis. — 1, 9 virent. — R° 1 expres mente (1: mendae?); der Reim fordert poenae. — R° 3, dicat bene steht für benedicat. — 2, 1 regit in regimine. — 2, 2 Justi. — 2, 5 concluso. — 2, 6 hominatione. — 3, 2 os nostrum. — 3, 4 Via salutis zweimal geschrieben. — 3, 6 pater compar. — 3, 8 scheint gleichfalls verschrieben, wie der Reimmangel nahelegt.

- 1. Verbum patris humanatur,
 O, O,
 Dum puella salutatur,
 O, O,
 Salutata fecundatur
 Viri nescia.
 R° Ey, Ey, Eya,
 Nova gaudia!
- Nova gaudia!

 Novos modus geniturae,
 Sed excedens vim naturae,
 Dum unitur creaturae
 Creans omnia.
- 3. Audi partum praeter morem,
 0, 0,
 Virgo parit salvatorem,
 0, 0,
 Creatura creatorem,
 Patrem filia.
 Ro Ey, Ey, Eya,
 Nova gaudia!
- 4. In parente salvatoris

 Non est parens nostri moris,

 Virgo parit, nec pudoris

 Marcent lilia.

5. Homo Deus nobis datur,
Datus nobis demonstratur,
Dum pax terris nuntiatur,
Coelis gloria.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — 1, 5 fecundata. — Nach der ersten und zweiten Zeile jeder Strophe wiederholt sich O, O. — Aufschrift: De Nativitate Domini cantio.

122.

- Alathia canit quia,
 Pseustis obmutescit,
 Dum Maria, mater pia,
 Partu parem nescit.
- Patrem paret filia, Naturae contraria Sunt talia, sed gratia Caecitas decrescit.
- 3. Homilia, prophetia Veritas patescit, Isaia teste via Legis innotescit.

- Venter gerit, quod mox serit, Manifestat esse, Mortem terit, mortem ferit, Legem fert implesse.
- Jam non erit timor, perit Evae mors transgressae, Plebs fidelis gaudet caelis, Mors crudelis fugit velis.
- Non invitus est unitus
 Nostris parentelis,
 Per quem victus mortis ictus
 Est cum suis telis.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343 anni 1351. — 1, 1 Δλήθεια. — 2, 3 feblt und ist ergänzt aus dem Liede Ortum floris concinat laus oris, aus welchem dieses geschöpft ist. — 5, 4 fugat velis Hs.

- 1. Deinceps ex nulla
 Palea figurae
 Vescimur, medulla
 Veteris scripturae,
 Miscentur humana
 Divinae naturae,
- Rº Hey, in ista die Meta prophetiae Partus est Mariae
- Jam non obfuscatur
 Turris nebulosa,
 Sion coloratur
 Filia formosa,
 Quae sole purgatur
 Virgo gloriosa.
- 3. Sine carnis mole
 Virgo gravidata,
 Spiritali sole
 Mitis reformata,
 Mater tali prole
 Dicta est beata.

- 4. Latitat sub lege
 Sicut flos in spina,
 Oritur cum rege
 Gratia divina,
 Qui vadit cum grege
 Sub vili cortina.
- R Hey, in ista die Meta prophetiae Partus est Mariae.
- 5. Nobiscum versatur,
 In terris est visus,
 Qui cum occidatur,
 A nullo est incisus,
 Per quem solidatur
 Paries divisus.
- 6. Claudit spiritale
 Spiritalis cella,
 Genuit regale
 Regalis puella,
 Monstrat speciale
 Specialis stella.

7. Canere cur audes,
Musa, de divinis?
Fugiunt hae laudes
Illum, qui est cinis,
Ergo de divinis
Sit hic tibi finis.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — 7, 4 qui est finis. — 7, 6 Fiunt bi tibi finis.

124.

- 1. Argumenta
 falluntur physicae,
 Ruunt leges
 Aristotelicae,
 Enervatur
 vis artis logicae,
 Syllogismi
 silent rhethoricae.
 R° Emicuit et licuit,
 Apparuit, praevaluit,
 Quem genuit puerpera,
 Aspera qui verbera
 Minabatur,
 Per filium, bis filium,
 Temperatur.
- 2. Disputabat
 anxie saeculum,
 Si...
 masculum,
 Christus monstrat
 hoc verbum garrulum
 Et virginis
 non frangit pessulum.
 Ro Emicuit et licuit,
 Apparuit, praevaluit,
 Quem genuit puerpera,
 Aspera qui verbera
 Minabatur,
 Per filium, bis filium,
 Temperatur.

Cod. Cantabrigen. Ff I 17. add. saec. 13.

125.

- Cedit tempus hiemale Versa solis orbita, Et suboriens vernale Vice subit debita.
- 2. In quo decens atque recens Forma rerum vigeat, Jam juventus gaudeat, Quia tempus subeat.
- Dolens Deus, quod se reus Homo morti dederat, Visitavit, quem plasmavit, Quem Satan deceperat.
- 4. Homo factus et intactus Omni labe criminis Eum lavit et sanavit Unda sui sanguinis.

Cod. Parisin. (cl. Martialen.) 3549. saec. 12. — Nach Strophe 1 folgt noch das Wort Bene, nach Strophe 2 Canis; nach Str. 3 u. 4 folgt Orbis inde gaudeat, was vielleicht ein Rundreim ist und nach jeder Strophe wiederkehren sollte. Auf denselben folgt in Str. 3 noch das Wort Doni, in Str. 4 die Silbe No.

- 1. De Sion exivit tenor legis
 Et de Jerusalem verbum Dei,
 Sic ait legista summi regis,
 Desperatis inspirator spei.
 Misit legem specula superna,
 Verbum patris, visio aeterna,
 Quod fudit mater intacta,
 Per quod saecula sunt facta.
- 2. Hoc verbum in utero puellae Factum caro coelos inclinavit, Sic ab impetu maris procellae Supra coelos terram exaltavit. Hebetavit sceleris spinetum De spineto faciens vinetum, Ergo nos terrigenae laetemur, Hominibus, Deo famulemur.
- 3. Torcular calcavit ipse solus,
 Verbum sibi vendicans amictum,
 In cujus ore non fuit dolus
 Nostrum luens innocens delictum,
 Quod probatis igitur reddemus?
 Calicem, quem bibit, hunc bibemus,
 Saltem pacis spiritus mucronem
 Ejus imitemur passionem.
- 4. Extra portam passi imitati
 Ejus improperium feramus,
 Ut in carne spiritus necati
 Pariter cum ipso resurgamus,
 Qui, postquam descendit ad inferna,
 Eruens nos de morte aeterna
 Voce patris est resuscitatus,
 Jam apparuit ingratis gratus.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157.

127.

- Clara sonent organa,
 Pulsent voces tympana
 Resonante lyra,
 Modulizet concio
 Festivali gaudio
 Orta prole mira.
- Virga quondam arida, Summo rore madida Novum dedit florem, Corde patris genitum Concepit per spiritum Virgo redemptorem.
- Ergo plena gratia
 Gaudet viri nescia
 Deum paritura,
 Sol de stella nascitur,
 Carnis umbra tegitur
 Lux non moritura.
- 4. Quam parit virginitas,
 Humanatur deitas,
 Homo divinatur,
 Fit sacerdos hostia,
 Babylonis filia
 Per quem liberatur.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12.

128.

1. Dies ista colitur,
Pange symphoniam,
Nam puer, qui nascitur
Juxta prophetiam,
Ut gigas egreditur
Ad currendam viam.
Ro Felix est egressio,
Per quam fit salvatio.

2. Diei festivitas

Hujus celebretur,

Ut prudens simplicitas

Bonum operetur,

Et non cesset caritas,

Quae nos comítetur.

Ro Felix est egressio,

Per quam fit salvatio.

- 3. Diei det gloriam
 Homo jam renatus,
 Qui per negligentiam
 Olim exulatus,
 Per misericordiam
 Redit liberatus.
- Diem hunc laetitiae
 Fecit ipse Deus,
 Dono cujus gratiae
 Reparatur reus,
 Dum ad domum viduae
 Redit Elisaeus.
- 5. Dies o quam celebris
 Et quam admiranda,
 Lux lucens in tenebris,
 Lux glorificanda,
 Per quam umbra funeris
 Nobis et vitanda.
- Die ista splenduit
 Lumen illud clarum,
 Quod olim innotuit
 Yoce prophetarum,
 Cujus splendor diluit
 Noctem tenebrarum.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. ex. Cod. Taurinen. F I 4. A. — Antiph. ms. Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13. B. — Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. C. — Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. D. — D schreibt über die einzelnen Strophen den betreffenden Casusnamen: Nominativus, Genitivus etc. — 1, 2 Tangens C, symphonia BD, melodiam A. — 1, 3 Jam puer D, Sed puer C. — R, 2 fit salutatio. — 2, 6 In quo continetur D. — Str. 2 steht in B, das nur 4 Strophen (1, 3, 4, 2) hat, an vierter Stelle. — 2, 2 Ista celebretur C. — 2, 5 Jam non esset C. — 3, 1 Laudet dei gloriam B. — 3, 6 exstat liberatus B. — 4, 2 Fecit homo Deus A. — 4, 4 Suscitatur reus A. — 4, 5 Cum ad C; a domo A. — 5, 1 o tam celebris A. — 5, 2 Quam et admiranda A. — 5, 3 Qua fulget in A. — 6, 1 Die hac resplenduit C. — 6, 2 istud A. — 6, 3 Quod diu A; intonuit D. — 6, 5 Ejus splendor D; Per quem Christus C. — Cfr. Mone I, 57.

129.

- Condimentum nostrae spei,
 Caro nupta verbo Dei,
 Sanctum pneuma spirans ei,
 Pater auctor tantae rei.
 Haec coeli solvit aditus
 Per Evam clausos primitus,
 Fit mors mortis divinitus,
 Ut noster vivat spiritus,
 Fruens pace jubilaei.
- 2. Nondum Lia lucta caret,
 Laevum Jacob femur aret,
 O si Christus hoc sanaret,
 Nullo modo claudicaret.
 Hic est coelorum titulus
 Atque terrarum oculus,
 Fit angularis calculus,
 Ut Judeorum populus
 Se gentili copularet.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 1, 4 actor B. — 2, 4 modo fehlt B. — 2, 8 Judaeorum ut populus B. — Cfr. Milchsack 187.

- 1. Ecce nomen Domini
 Venit de longinquo,
 Per quod salus homini
 Facta est iniquo,
 Rigor legis desiit
 Et vox prophetarum,
 Vox et umbra transiit,
 Lumen lucet clarum.
 Ro o quam mira claritas,
 Per quam noctis caecitas
 Sic illuminatur,
 Nam lumen de lumine
 Radiat de virgine,
 Quod non obscuratur.
- 2. Rore sicci velleris
 olim figuratum,
 Jubar novi sideris
 Jam ostendit natum,
 Virgo viri nescia
 Gaudet in spe prolis,
 Dum parit incendia
 Stella novi solis.
 R. O quam mira claritas,
 Per quam noctis caecitas
 Sic illuminatur,
 Nam lumen de lumine
 Radiat de virgine,
 Quod non obscuratur.
- 3. Vivas, homo, libere
 Gratia juvante,
 Qui sub legis onere
 Pressus eras ante,
 Et perpende melius,
 Quanta bona speras,
 Cum de servo filius
 Factus sis et haeres.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157.

131.

- Gaudeat ecclesia, Inventa est centesima Ovis olim perdita Sive dragma decima.
- Rº Eja, eja, eja, Regia, egregia Gaudeat ecclesia.
- Venit sol justitiae, Redemptor, rex militiae, Nuntius laetitiae Finis est moestitiae.
- 3. Visitat exsilium Coelestis rex humilium, Dum rosa parit lilium, Maria Dei filium.
- Ro Eja, eja eja, Regia, egregia Gandeat ecclesia.
- 4. Editus est hodie
 Rex aeternae gloriae
 Ex utero Mariae,
 David, victor Goliae.
- Tartarus contremuit,
 Dum virgo Deum genuit,
 Quos captivos tenuit,
 Perditurus gemuit.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — und 2 umgestellt.

- 1. Dies ista dies pretiosa, Dies nati regis gloriosa, Est de David stirpe generosa Christus natus, proles speciosa. Regem regum * * * * virgo plena gratia, Suum parit patrem, cujus mater est et filia; Nascitur ex femina, qui creavit omnia; Novum festum, novum opus, nova sunt solemnia.
- 2. Dei testis
 homo fit pro mundo,
 Ut mundaret
 mundum ab immundo,
 Quem ab hoste
 captum furibundo,
 Liberavit
 plausu laetabundo.
 Liberavit homo factus
 coeli factor hominem,
 Quem creavit et formavit
 suum ad imaginem,
 C'ui portam reseravit
 per Mariam virginem.
- 3. Exsulatus a coelesti domo, Cujus domus fraglat cinnamomo, **Immortalis** fit mortalis homo Manducato noxiali pomo. Manducavit homo pomum, et in mortem corruit, Cujus culpam ut deleret, Deus nasci voluit Et, ut servum liberaret, servi formam induit, Nec assumpta verbi forma deitatem minuit.
- 4. Eva quidem nos mortificavit, Sed Maria nos vivificavit, Quae coelorum regem generavit, Cujus ortus nos purificavit. Et a jugo servitutis simul et miseriae Liberavit sacramento legis necessariae, Cujus ortum recolentes gaudeamus hodie, Exsultantes et cantantes canticum laetitiae.

Antiph. ms. Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13. — 1, 5 Et de. — 1, 9 fehlen vier Silben; ergänze parit pura?

- Gregis pastor Tityrus, Asinorum dominus, Noster est episcopus.
- Rº Eja, eja, eja, Vocant nos ad gaudia Tityri cibaria.
- Ad honorem Tityri Festum colant baculi Satrapae et asini.
- R° Eja, eja, eja, Vocant nos ad gaudia Tityri eibaria.

- 3. Applaudamus Tityro
 Cum melodis organo,
 Cum chordis et tympano.
- 4. Veneremur Tityrum,
 Qui nos propter baculum
 Invitat ad epulum.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157.

134.

- Descendit in Israel Archangelus Gabriel, Dicens in harmonia: Ave, virgo Maria.
- Rº Ergo, omnes sancti, In hoc natalitio Christum collaudate In coeli palatio.
- 2. Ut audisti, expavisti,
 Tamen pulchre respondisti
 Sic angelo locuta:
 Sunt concessa omnia.
- 3. Concepisti Dominum, Habuisti gaudium, Remansisti intacta, Virgo intemerata.

Cod. Mellicensis 932. saec. 15.

- Natusque est parvulus, In praesepe positus Inter animalia, Et fiunt magnalia.
- R° Ergo, omnes sancti, In hoc natalitio Christum collaudate In coeli palatio.
- Pacem bonis omnibus Nuntiavit angelus, Sit in coelis gloria Cum magna laetitia.
- Baptizatus a Johanne
 Fuit Jesus in Jordane,
 Dedit nobis hoc exemplum,
 Baptismi per sacramentum.

135.

- Ecce venit insigne
 Festum, in quo malignae
 Evae nomen tam digne
 Mutavit Maria.
- Ro Jerusalem, laetare, Mater ecclesia.
- 2. Virgo, Christi conclave, Gabrielis per ave Eripuit nos a vae Et a miseria.
- R° Jerusalem, laetare, Mater ecclesia.
- 4. Hic felix est conceptus,
 Per quem fuit deceptus
 Lupus et grex ereptus
 A caula Stygia.
- Beata mater Heli
 Ab hoste nos crudeli
 Defendat et ad caeli
 Perducat gaudia.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13. — 3, 3 Concepit nam absque Hs.

- Jure plaudant omnia, Coelica, terrestria, Quia reddit gaudia Laetitiae Jesus Christus nobis natus hodie.
- Ex Maria genitus
 Ope sancti spiritus,
 Jura mutans penitus
 Justitiae,
 Jesus Christus
 nobis natus hodie.
- 3. O felix puerpera,
 Cujus suxit ubera
 Mira monstrans opera
 Clementiae
 Jesus Christus,
 nobis natus hodie.
- 4. Pietate solita
 Adae verbis dedita
 In hac valle subdita
 Miseriae
 Jesu Christo
 benedicamus Domino.

Cod. Berolinen. Germ. 8º 190. saec. 15. ex.

137.

- En campi nostri flosculus Sub foeno jacet floridus, Purpureus, pulcherrimus, Jesus, Mariae filius.
- R° O parvule, o parvule, Coelorum rex et domine, Te adorantes hodie Vultu clementi respice.
- De trinitatis solio
 Hic flos Mariae gremio
 Illapsus, novem mensibus
 Crevit tam mire fulgidus.
- O qualis flos, o quantus dos, Verbum patris dum propter nos Panniculis involvitur Et in praesepe ponitur.

- 4. Hunc florem, fratres, quaerite
 Et amplexando currite,
 Est enim flos justitiae,
 Quem virgo lactat ubere.
- R° O parvale, o parvale, Coelorum rex et domine, Te adorantes hodie Vultu clementi respice.
- Ergo corde et animo, In organo et tympano Jucundas atque debitas Deo dicamus gratias.
- Ergo corde et animo Mariae puerperio Et nostro simul parvulo Benedicamus Domino.

Cod. Maihingen. (ol. Kirchheimen.) II 2. 8° 13. saec. 16. — Aufschrift: Canticum de Nativitate Domini.

- 1. Legem dedit olim Deus,
 Ut poccatum temperaret,
 Servum misit Elisaeus,
 Ut defunctum suscitaret.
- 2. Incurvatur Elisaeus,
 Et defunctus suscitatur,
 Incarnatur homo Deus,
 Et peccatum terminatur.

- 3. Immutantur nato rege
 Lex et legis opera,
 Et intrante nova lege
 Excluduntur vetera.
- 4. Est pro lege literali
 Spiritalis gratia
 Et pro morte temporali
 Aeternalis gloria.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 383. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 4, 1 Et pro lege A. — Cfr. Milchsack 200 sq.

139.

- Manibus plaudite, pedibus terite, Natus est parvulus, ergo venite.
- Nascitur florida radix Iesse, Quae matre virgine prodit in esse.
- 3. Pastores, dicite, quidnam audistis? Vidimus Christum, quem credidistis.
- 4. Hic inter bestias
 positus jacet,
 Hunc stella nuntiat,
 et ipse latet.
- O quam mirabilis rex majestatis, Nasci de virgine voluit gratis.

- Mater paupercula, pauper est natus, Nobis pauperculus Jesus est datus.
- 7. Hic lacte pascitur cibus sanctorum, In foeno ponitur rex angelorum,
- 8. Venite, parvuli, et transeamus, Hunc mundum sordidum Jam dimittamus.
- 9. Jam cum pastoribus volo transire, Vult meus animus ad Jesum ire.
- 10. Sit tibi gloria,
 Pater benigne,
 Laudes per saecula
 sint tibi digne.

Cod. Mellicen. 932. saec. 15. — 2, 1 floridus. — 2, 3 Quem mater virgo. — 2, 4 Prodiit esse. — Nach Str. 7 ist Str. 5 wiederholt; vielleicht bildete sie den Rundreim.

- 1. Mirabile mysterium,
 Deus, creator omnium,
 Per incorruptam virginem
 Nostrum suscepit hominem
 Et nata mater patre est,
 Qui natus matre pater est.
- Credit Eva diabolo,
 Maria credit angelo,
 Per illam mors introiit,
 Per istam vita rediit,
 Perdiderat haec condita,
 Haec restauravit perdita.
 Dreves, Cantiones et Muteti. I.
- 3. Cedrus alta de Libano
 Sub nostrae vallis hysopo
 Cum visitavit Jericho,
 Cypressus fit ex platano,
 Cinnamomum ex balsamo,
 Benedicamus Domino.
- 4. Usiae gigas geminae
 Assumpto Deus homine
 Alvo conceptus feminae
 Non ex virili semine
 Natus est rex ab homine,
 Jesus est dictus nomine.

- 5. De spinis uva legitur,
 De stella lux exoritur,
 De petra fons elicitur,
 De virga flos egreditur,
 De monte lapis lapsus est,
 De lapide mons factus est.
- 6. Qui fuit, erit et qui est,
 Qui loquebatur, praesens est,
 Nobiscum est rex Israel,
 Qui dicitur Emanuel;
 Nos ergo multifarias
 Deo dicamus gratias.

Grad. ms. Nivernense saec. 12. Cod. Parisin. Nouv. acq. 1235.

141.

- 1. Nova vobis
 gaudia refero,
 Natus est rex
 virginis utero,
 In puero
 mira considero,
 Nunquam de cetero
 Fient baec, psallite.
 R° Noel, Noel iterando,
- R° Noel, Noel iterando, Noel triplicando, Noel, Ah, Noel psallite.
- 2. Nunc hominum
 genus redimitur,
 Daemonium
 in antro clauditur,
 Ex virgine
 rex mundo nascitur,
 Pax vobis oritur,
 Redempti, psallite.
- 3. Peccatores
 iniqui pereunt,
 Pastores ad
 Bethlehem transeunt,
 Hunc adeunt
 miraque prodeunt,
 Gaudentes redeunt,
 Ergo vos psallite.
 R° Noel, Noel iterando,
 Noel triplicando, Noel,

Ah, Noel psallite.

4. O gens felix,
jugo liberata,
Regem natum
placa mente grata,
Simulata
vocis non sint fata,
Sed vera firmata.
Redempti, psallite.

Cod. Berolinen. Germ. 8º 190. saec. 15. ex. A. — Liederbuch der Anna von Cöln saec. 16. Cod. Berolinen. 8º 280. B. — Process. ms. Schonenbergense anni 1538. (Privatbesitz.) C. — Rº 1 triplicando A. — Rº 2 iterando A. — 2, 3 Et daemonum A. — 2, 4 in atro A. — 2, 5 Custoditur B: Compeditur C. — 3, 6 mira quoque C. — Str. 3 fehlt C.

- Mira dies oritur,
 Mirum est, quod nascitur,
 Miramur,
 Mirum opus agitur,
 Mirum festum colitur;
 Quapropter ecclesia
 Frequentet solemnia
 Admirando studio.
- O mirum mysterium, Mirum est consilium, Mirandum, Nasci Dei filium Pro salute gentium, Quaeque non operuit, Virgo virum genuit Admirando studio.

- 3. O mira clementia,
 Nova datur gratia,
 Miranda
 Et Dei potentia,
 Qui gubernat omnia,
 Qui promissum filium
 Misit in exilium
 Pro mundi remedio.
- 4. Miro modo superi Mirantur, et teneri Mirari Debent omnes pueri,
 - Natus est de virgine Natus sine semine De utero filius.
- Miro modo gaudeo, Mirantur ex studio Mirando, Psallat cum tripudio,

Natus est de virgine, Natus sine semine Ex utero filius.

Cod. Parisin. ol. Martialen. 3719. saec. 12. — 1, 2 quam nascitur Hs. — 4, 8 und 5, 8 Ex utero filio.

- 1. O dia Dei potentia,
 Entia
 Quaeque disponens prudentia,
 Summi patris iens ab ore
 Rerum fines tenore
 Vasto conterminans.
 O via, vitae primordium,
 Cordium
 Lux, umbras abstergens sordium,
 Praemonstratus flos Isaiae,
 Quem spiritus sophiae
 Fecundat germinans.
- 2. Danieli lapis inditur,
 Finditur
 Is de monte, per quem scinditur
 Petrae columna visionis,
 Quam potens Babylonis
 Rex stupet territus.
 Moyses, res praevisas aï
 Sinai,
 Nam in monte rex Adonai
 Flagrarat in ignis figura,
 Quem non arat ustura,
 Rubus emeritus.
- R° O clavis David, quae
 claudis aperis
 Ut nulli licet,
 Scilicet
 Cum Ezechiel te praedicet
 Principem sedentem in porta,
 Quae virtutis est praetorta,
 Princeps hac caperis.
- Ro Jeremia, germen
 justum, finibus
 Nostris edita,
 Praedica
 Rem natam, vox veridica,
 Virgam typicam vigilantem,
 Quam in terris conversantem
 Prodis hominibus.
- 3. Zacharias lumen considerat; Qui erat, Quod vates promsit et viderat? Sacerdotem magnum in veste Foeda Jesum, qui teste Se sic constituitur.

Verbum caro factum qui negat,
Si legat
Dicta patrum, plane congregat,
Quod sit nobis filius datus,
Emanuel vocatus,
Deus quod dicitur.
Ro Universis haec
praedicat fratribus
Doctor gentium,
Mentium
Cesset hinc error dementium,
Nam negastis filium Dei,
Qui vestris, o Judaei,
Natus est patribus.

Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 804. saec. 15. - 1, 12 Fecundet.

144.

- Noster coetus psallat laetus
 voce simul consona,
 Jesu Christi gloriosa
 recolens natalia.
- Qui de coelis condescendens
 in virginis uterum,
 In cadem carne sumpta
 visitavit saeculum.
- 3. Felix puer, cujus mater incorrupta parere
 Et post partum virgo parens meruit exsistere.
- Hic est enim, germen Adae qui venit redimere
 Et ad coeli sedem, unde voluit, reducere.
- 5. Ad ipsius ergo laudes omnis nostra concio Exsultando regi regum benedicat Domino.

Cod. Parisin. ol. Martialen. 3719. saec. 12.

- 1. O majestas deica, quantum inclinaris, Cum Deus ex femina oriri dignaris!
- Numquid in palatio rex coeli laetaris?
 Non, sed in praesepio brevi reclinaris.
- 3. Jesu qui angelico coetu veneraris, Vestibus purpureis natus non ornaris.
- Sed in satis vilibus pannis alligaris.
 Sicque mundi gloriam pauper detestaris.

- Natis regum principes solunt congaudere Et altrices nobiles ubera praebere.
- 6. At hace Dei filius
 renuit habere,
 Mallens se pastoribus
 natum exhibere.
- O felix puerpera, sola gaudens paris, Eja, quam et dulciter nato jucundaris.

- 8. Quam piis amplexaris, Jesum amplexaris, Quam gratis obsequiis Ipsi famularis.
- Quam potens benignitas, quam potestas pia,
 Coelo, terrae praeminens nascitur in via.
- Cui dant obsequia
 Joseph et Maria,
 Hunc canens angelica
 laudat harmonia.
- Dulcis oris jubilus
 Nato corde tote,
 Benedicamus Domino
 Tonet cum devoto.

Cod. Berolinen. Germ. 8. 190. saec. 15. ex. Mit dreistimmig gesetzter Singweise.

- 1. Novi laudes pueri
 Pangat aetas tenera,
 Sub quo tremunt inferi,
 Qui firmavit aethera;
 Per quem mundus alitur,
 Ali lacte patitur
 Matris sugens ubera.
- Rº Gaudeamus igitur, Quia puer nascitur Pacis ferens sidera.
- 2. De spineto veteri
 Stirpe satis aspera
 Suo discors generi,
 Mitis odorifera
 Ceu rosa progreditur
 Virgo, per quam redditur,
 Quod subtraxit altera.
- 3. Sacri cujus uteri
 Clausum intra viscera
 Carni passus congeri
 Verbum premit sidera,
 Nec majestas premitur,
 Sed major efficitur
 Caro facta libera.
- Rº Gaudeamus igitur, Quia puer nascitur Pacis ferens sidera.
- 4. Tuo finem sceleri
 Gens impone misera,
 Fide crede celeri,
 Quod virgo puerpera
 Parit et non solvitur
 Pudor, ut adstruitur
 Isaiae litera.
- Per hanc nobis aperi,
 Jesu, patris dextera,
 Quae frequentant superi,
 Atria stelligera,
 Ubi dulce vivitur,
 Ubi felix agitur
 Dies sine vespera.

- 1. Nunc in mundi exsilium Lilium
- Vernans misit patris consilium, Filium, Lapso vulgo in auxilium.
- Qui abs virili semine
 Hodie
 Est de pura natus deifice
 Virgine,
 Incarnatus tam mirifice,
- 3. Nos solvendo
 a damnationis hominibus,
 Castis fuit visceribus
 Verius
 Conceptus, lactatus uberibus,
 Merius
 Fulgens coeli sideribus,
- 4. Deum patrem
 veneremur inaestimabilem,
 Filium admirabilem,
 Stabilem,
 Sanctum pneuma hunc inspirabilem,
 Habilem
 Genitricemque laudabilem.
- 5. Gehennae dati ob Evae
 Ac Adae
 Culpam sunt renati gratiflue,
 Lumbi vae
 Expurgati praelargiflue.
- 6. Solverunt profitentium
 Gentium
 Puro corde Christum colentium
 Mentium
 Firmiter nunc credentium.

Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 18921 saec. 14. Mit Neumen. — 3, 3 fudit Hs. — 3, 6 meribus Hs. — Nach Str. 6 folgt wieder Nos solvendo etc.

- 1. Omnis mundus
 Laetabundus
 Propulsato vitio
 Psallat toto
 Cordis voto
 Christi natalitio.
- 2. Adae pomo
 Factus homo,
 Qui gubernat omnia,
 Ritu miro,
 Nam abs viro,
 Natus est ex Maria.
- 3. Nullum tale
 Est natale
 Nec fuit nec aderit,
 Quia pura
 Genitura
 Genitorem peperit.

- 4. Veris rosa
 Gratiosa,
 Virgo fit puerpera,
 Haec est mater,
 Cujus pater
 Regnat super sidera.
- 5. Cedrus tropo
 Nunc hysopo
 Conformatur ardua,
 Tellus humet
 Atque tumet
 Rore coeli proflua.
- Sol de stella
 Tamquam cella
 Sponsus est egrediens,
 Ille μόνος
 Ex alto nos
 Visitavit oriens.

- 7. Hortus clausus,
 Jugis plausus
 Eructavit epulum
 Atque vitae
 Infinitae
 Fons signatus poculum.
- 8. Nam expresse
 Virga Jesse
 Floret et divinitus.
 Super florem
 Dat odorem
 Requiescens spiritus.
- Ortum Heli
 Novum caeli
 Sidus pandit regibus,
 Hujus testis
 Vox coelestis
 Reboat pastoribus.
- 10. Stygis luto
 Clausus Pluto
 Stupet perpendiculo
 Lucis novae
 In pleno vae
 Ortae habitaculo.

11. Ergo poli Atque soli Rex natus ex virgine, Mira qúoi paradisi Nos collocet agmine.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13.

149.

Rº Mariam vox, Mariam cor, Mariam sensus, mens, vigor, Proclament hac in die Et filium Mariae.

- 1. Plebs Domini, hac die Laetamini, sed pie, Laus virgini Mariae Et cordibus Et vocibus Et actibus promatur.
- 2. Homo Deus est natus,
 Homo reus renatus,
 Judaeus est caecatus,
 Rex parvulus,
 Vas figulus,
 Fons rivulus creatur.
- 3. Res agitur novella,
 Sol oritur de stella,
 Nec laeditur puella;
 Puella est,
 Quae mater est,
 Quod est, non est natura.

- 4. Infans subest papillae,
 Sed Deus est et ille,
 Rex puer est ancillae,
 Rex aetheris
 Sub pauperis
 Mulieris est cura.
- 5. Sol nuntius diei,
 Qui filius est Dei
 Et radius par ei,
 Quo tegitur,
 Detegitur,
 Fit igitur res mira.
- Dum gratia subvenit,
 In propria rex venit,
 Opprobria invenit,
 Omnipotens
 Fit impotens,
 O pia mens, respira.

- 7. Hoc zabulus explorat,
 Hoc aemulus ignorat,
 Hoc angelus adorat,
 Hoc omnium
 Ingenium
 Non minimum miratur.
- 8. Hoc sobrie decanta,
 Stirps gratiae, gens sancta,
 Materie de tanta
 Cum gaudio
 Fit mentio,
 Jam lectio legatur.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. saec. 12. A. — Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. B.

150.

- Ortum floris cantitemus, Vas decoris adoremus, Virginis puerculum, Laudes oris eì demus, Cunctis horis imploremus Ejus adminiculum.
- Flos aestatis, novitatis, Radius splendoris,
 De beatis coeli pratis
 Vernat in his oris.
 Odor thymiamatis,
 Vas plenum aromatis.
- 3. Fons signatis baptismatis
 Undae purioris,
 Firma ratis naufragatis
 Fluctibus moeroris,
 Datur gratis Evae natis
 Ortu redemptoris.
- 4. Exardescit
 Nec tabescit
 Rubus visionis,
 Virga crescit
 Et frondescit,
 Vellus Gedeonis.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343 anni 1351. — 5, 5 Lies Et madescit?

151.

Rº Hodie lux orta est Et nostra redemptio.

- Partus, per quem oritur
 Lux et splendor gloriae,
 Per quem non minuitur
 Pudor matris gratiae,
 Datur genti deviae
 Spes et consolatio.
- 2. Partus, per quem redditur
 Miseris mortalibus,
 Quod amissum legitur
 In primis parentibus,
 Datur desperantibus
 Salus et redemptio.
- 3. Nam per Evam perdita
 Nostra salus fuerat,
 Quam in partu reddita
 Virginis recuperat,
 Quam Deus amaverat
 Mundi ab initio.
- Genuisti, domina,
 Salvatorem gentibus,
 Qui delevit crimina
 Cum suis vulneribus,
 O quam dulcis omnibus
 Fuit haec curatio.

5. Deprecamur virginem
Teque, suum filium,
Per tuam clementiam
Ut sic des auxilium,
Quod post hoc exsilium
Sis nobis salvatio.

- 1. Ortum mundo
 solem justitiae
 Stella clara
 declarat hodie;
 Maria, mater pia,
 Natum ante saecula
 Generavit et lactavit
 Sine viri copula.
 Sed hic puer nuper natus,
 In praesepe collocatus,
 Rutilo sub lumine
 Vili sordet tegmine.
- 2. Vagit infans
 in cunis Dominus,
 Adae dolens
 et Evae facinus;
 Dolet mundum in profundum
 Vitiorum perditum,
 Jugo vili ac servili
 Hostis fraude subditum.
 Quem ex patris voluntate
 Inclinata majestate
 Sumpto carnis onere
 Descendit redimere.
- 3. Lumen lucens
 patris de lumine,
 Christus homo
 prodit de virgine,
 Sic ingressus et egressus
 Per aulam virgineam,
 Ut sol splendens nec incendens
 Per fenestram vitream,
 Cum nec vitrum splendor solis
 Neque matrem causa prolis
 Violet ingrediens
 Nec corrumpat exiens.
- 4. Ergo, nati
 regis familiae,
 Hierusalem
 et Sion filiae,
 Exsultantes et cantantes
 Ad praesepe currite,
 Novum regem, novam legem
 Pariendo cernite;
 Res auditur inaudita,
 Virgo mater parit ita,
 Ut et prolem habeat
 Et virgo permaneat.

Cod. Parisin. (ol. S. Mariae de Prato) 16699. saec. 12. ex.

- Primus homo corruit
 In fraude feminea,
 Sed secundus profuit
 In carne virginea.
- Nihil rubo nocuit
 Ardenti vis ignea,
 Dumque vellus maduit,
 Sicca manet area.
- 3. Dum se Deus induit
 Nostrae carnis trabea,
 Natum non destituit
 Divina potentia.

- Sed dum esse voluit, Quod non erat antea, Deitatis latuit Sol in nube carnea.
- 5. E coelis egreditur
 Et in terris nascitur
 Et in se complectitur
 Utramque substantiam,
- 6. Ut trahat superius
 Assumptos inferius
 Cohaeredes filius
 Ad supernam patriam.

7. Redde vero, perfide,
Quae tulisti spolia,
Dic, seductor invide,
Quid valet nunc fraus tua?

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. sacc. 12.

154.

- 1. Flore vernans gratiae
 Plaudat omnis hodie
 Turba novae sortis,
 Verbum intrans virginem
 Restauravit hominem
 Fracto jure mortis.
- Clara sonent organa, Pulsent voces tympana Resonante lyra, Modulizet concio Festivali gaudio Orta prole mira.
- Virga quondam arida, Summo rore madida Novum dedit florem, Corde patris genitum Concepit per spiritum Virgo redemptorem.
- 4. Ergo plena gratia
 Gaudet viri nescia
 Deum paritura,
 Sol de stella nascitur,
 Carnis umbra tegitur
 Lux non moritura,
- Quam parit virginitas, Humanatur deitas, Homo divinatur, Fit sacerdos hostia, Babylonis filia Per quem liberatur.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12.

155.

- Flos de spina procreatur Et flos flore fecundatur Misso rore coelitus.
- 2. Rorant coeli, nubes pluunt, Stillant montes, colles fluunt, Nuda patet veritas.
- Quod celarat umbra legis, In natali summi regis Totum patet homini.
- Helisaeus incurvatur, Verbum patris incarnatur, Verbum, per quod filia
- Babylonis visitatur, Per quod salus praedicatur Illis de Samaria.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cant. ms. Toletanum saec. ¹³/₁₄. Cod. Matriten. Tolet. 950 (33—23). B. — Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 383. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. D. — Cfr. Milchsack 200.

- 1. Hac in die rege nato
 Fraude caeca desolato
 Lux illuxit homini
 Abrahae et semini.
 Quod promisit vox divina,
 Procreatur flos de spina
 Rore coeli compluente,
 Austro terris influente.
 Haec est dies luminis,
 Qua beatae virginis
 Ediderunt viscera,
 Quem jam vetus litera
 Praesignarat, Dominum.
- 2. Gaude, virgo virginum,
 Quam fecundat sacer flatus,
 Unde puer nobis natus;
 In rosa vernat lilium,
 Nec ipse nodum reserat
 Deus, creator omnium,
 Persolvens, quod promiserat.
 In nascendo rex excedit
 Quam naturae legem dedit,
 Et fulget in propatulo
 De naturae miraculo,
 Nec jam adstringit singulis
 Naturas Deus regulis.

Cant. ms. Petri de Medicis sacc. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. sacc. 13. B. — Cfr. Milchsack 206.

157.

Ro Haec festa natalia Recolit ecclesia.

- Virgo parit filium, Salvatorem omnium, Qui non animalium Abhorret praesepia.
- Angelus haec loquitur, Pastoribus dicitur: De virgine nascitur Rex gubernans omnia.
- 3. Vili panno tegitur,
 Orbis a quo regitur,
 Legi cujus subditur
 Coelestis harmonia.
- 4. Lege circumciditur, Nomen ei ponitur Jesus, quo salvabitur Credulus per saecula.
- 5. Stellam magi viderant, Rege nato properant, Reverti promiserant In Herodis curia.

- 6. Invenitur, quem quaerunt,
 Aurum, thus myrrham ferunt,
 Ista nato offerunt
 Mystica signantia.
 - 7. Angelo praemoniti Spreti regis invidi Semitam per aliam Redeunt ad propria.
 - 8. Baptizari voluit,
 Pneuma sanctum adfuit,
 Vox patris intonuit
 Huic testimonia.
 - Nuptiis interfuit, Aqua, vinum profluit, Sic ejus innotuit Et omnipotentia.
 - Hinc ad templum geritur,
 Simeoni sistitur,
 In cujus suscipitur
 Ulnis cum laetitia,

- 11. Duodenus perditur, In templo congreditur Doctis, et convincitur Eorum ignavia.
- 12. Hoc sacro solemnio, Vocibus et organo Jubilemus gaudio Angelorum Domino.

Cod. Berolinen. Germ. Oct. 190. saec. 15. ex. — Nach jeder Str. mit Ausnahme der letzten wiederholt die Hs. 2, 3 und 4 als Rundreim, was auf einem Irrtume zu beruhen scheint, da die sonst überzähligen Verse Haec festa natalia etc. den Refrain bilden dürften.

158.

Rº Hodie fit regressus ad patriam.

- Hodie splendor et lux Refulsit hominibus In tenebris sedentibus Per gratiam.
- Nam eramus tenebrae, Caeci sine lumine; Lux refulsit hodie Per gratiam.
- 3. Puer nobis natus est, Verus sol exoritur, Homo novus factus est Per gratiam.

- 4. Salus nobis facta est, Rex novus et nova lex, Verbum caro factum est Per gratiam.
- Peccatum excluditur, Virtus introducitur, Cor nostrum extollitur Per gratiam.
- Exsultent apostoli, Martyrumque cunei, Virgines et monachi Per gratiam.
- Ergo nostra concio, Psallat cum tripudio Nato Dei filio. Per gratiam.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod. Taurinen. F I 4.

159.

- 1. Homo, gaude nova laude
 Novum laudans hominem,
 Lex naturae stupet jure,
 Virgo parit virginem,
 Lux caligo fit, origo
 Finis per originem.
- Rubus ardet, vellus madet,
 Virgae floret siccitas,
 Cum processit nec recessit
 De pudore castitas,
 Sic flos nucem, sol dat lucem,
 Sit pro fructu claritas.
- 3. Stella maris salutaris
 Solem dat justitiae,
 Evae casus fit occasus
 Finis est miseriae,
 Lex gratia, mors venia,
 Genus fit de specie.
- 4. Hic est ille, cui Sibyllae
 Serviunt praeconia,
 Inter Deum atque reum
 Veniens concordia,
 Qua ligavit, exornavit
 In illum contraria.

Ergo lege, dic de rege, Lector, testimonia.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. — Nach Ausweis der Schlufsverse ein Conductus.

I.

- In conflictu nobili, Mundo satis utili, Magno licet aequitatis Jure decertatur,
- Veste sed ignobili,
 In quo nostro pugili
 Rex pro plebe, pro creatis
 Conditor armatur,
- Gratia mirabili
 Figulus pro fictili
 Nostrae causa libertatis
 Hodie decertatur.

II.

1. Non obfuit, Ut potuit, Non nocuit In homine,

- 2. Vim noluit, Sed minuit, Dum latuit In homine,
- Praevaluit,
 Obtinuit,
 Nos eruit
 In sanguine.

III.

- 1. Quem spes animavit, Fides roboravit,
- 2. Caritas armavit; Vita triumphavit,
- Hostem relegavit, Regna spoliavit.

IV.

- 1. Cinis adhuc aestuat
 Irae veteris,
 Cum nos adhuc arguat
 Hujus operis
 Auctor sceleris,
- 2. Et ne litem minuat
 Pax in posteris,
 Odium perpetuat
 Hoc in ceteris
 Sui generis.
- Sed hoc pater tribuat Suis liberis,
 Forte ne destituat Nos in asperis Pugna sceleris.

VI.

- 1. Nam praeter hostes publicos 2. Quem inter hostes reliquos Habemus hostem unicum,
 - Habemus ut domesticum,
 - 3. Insultum per domesticos Sequentes carnis lubricum.

VII.

O conjugis admonitum Dum adhuc Adam imitatur,

- 1. Adhuc pomum vetitum Adhuc pomum vetitum 2.

 Dum vult ad libitum,

 Dum prandium inhibitum, pinatur,
- 2. Adhuc vitae perditum Dum claudit aditum, Dum caro contra spiritum, Dum, quod habebat, pro- Dum in nobis colluctatur,
 - 3. Offerens illicitum, Dum dat interitum, Dum ritum debitum, Dum Eva, quae nos amplexatur.

VIII.

- 1. Variat ad placitum,
 - 2. Revocat in irritum, Dum, quidquid hic mandatur, Dum incautis adulatur,
 - 3. Blandities ac varies, Subvenies Divinitus Nunc sancte nobis spiritus.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB I Asc. 95. A. - Cod. Engelbergen. 102. saec. 12. B. — I. 2, 2 nostro pro pugili B. — I. 2, 3 procreatur B. — I. 3, 4 decertatur (AB) offenbar irrig. — II. 2 feblt A. — Nach II. 3, 4 Hei, hei, hei A., Hez, hez, hez B. — VI. 1, 1 Non praeter B. — VII. 1, 4 propinatum A. - Als Conductus bezeichnet.

- 1. In natali summi regis, Quidquid cantas sive legis, Omni gaude gaudio, Castitatis nam de domo Prodit Deus factus homo Mundi pro remedio, Mundi pro remedio.
- 2. Castum natum de puella, Novum regem nova stella Novo monstrat radio, Tribus donis tres Chaldaei Cunas quaerunt nati Dei Magno desiderio. Magno desiderio.

- 3. Prophetia Danielis
 Promissumque Gabrielis,
 Complentur in virgine,
 Hic est lapis praeelectus
 Monsque sine manu sectus,
 Mons crevit in homine,
 Mons crevit in homine.
- 4. Es lecturus de hoc monte,
 Laeto corde, laeta fronte,
 Lector, librum accipe
 Data benedictione
 Magna cum devotione,
 Lector dilectissime,
 Lector dilectissime.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Nach Str. 4 ein Conductus.

162.

- In terram Christus exspuit, Salivam terrae miscuit, Cum servi formam induit Dei sapientia.
- 2a. Illa mundans, haec mundata, Illa creans, haec creata, Unde lutum fit ex sputo, Sed non sputum fit ex luto.
- 3a. Christus tamen sic providit,
 Quod non statim caecus vidit,
 Nunquam videt caecus
 natus,
 Nisi prius baptizatus
 In aquis mysterii.
- 1b. Ex ore patris prodiit, Humanum genus liniit, Duas naturas uniit Mira providentia.
- 2b. Deus limo se conjunxit Et conjunctos nos inunxit, Inter mixta fit mixtura, Ubi dupplex est natura.
- 3b. Quae divino mundant rore
 Neque fluunt cum clamore,
 His docetur simplex
 cultus,
 Omnis longe sit tumultus
 Ab aquis silentii.

Caut. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cad. Laurentian. Pl. 29. 1. — 3b, I mundans. — Das Lied hat Sequenzenform.

163.

- Ista dies celebrari
 Promeretur et amari
 Festa super omnia,
 Totus mundus elaboret.
 Ut extollat et honoret
 Christi natalitia.
- Puer natus de virgine
 Virtute sancti flaminis
 Sacri fontis aspergine
 Purgavit culpam hominis.
- Memoremus et amemus Magnalia
 Pii Dei summa spei Constantía.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 18. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A.—Cant. ms. Toletanum saec. 18. Cod. Matriten. Tolet. 980 (33—28). B.—3, 3 sq. constantio spei B.—4, 6 Ejus attestatio A.

- Tribus signis Deo dignis Dies ista colitur,
 Tria signa laude digna Coetus hic prosequitur.
- Rº Stella, stella rutilat, Terra, terra jubilat.
- Stella magos duxit vagos
 Ad praesepe Domini,
 Consequentes omnes gentes
 Credunt ejus nomini.
- 3. Vinum rarum fons aquarum
 Factum est ad nuptias,
 Christus dedit, mundus credit
 Signorum primitias.
- A Johanne in Jordane Christus baptizatus est, Unde lotus mundus totus Jam purificatus est.

- Vox paterna de superna Nube sonat coelitus
 Ad baptisma sicut chrisma In columba spiritus.
- Rº Stella, stella rutilat, Terra, terra jubilat.
- 6. Mox tyranuum magi magnum Spernunt docti coelitus, Per aliam datur viam In Chaldaeam reditus.
- Hinc deceptus rex ineptus
 Furit vi in famulos,
 Hinc confusus rex delusus
 Ense necat parvulos.
- Regis astum atque fastum Christus infans destruit, Rex in cunis est immunis, Rex in throno corruit.
- 9. Lector, lege, summo rege
 Tibi benedictio
 Sit in coelis, et fidelis
 Amen dicat concio.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod Univ. Monacen. 157. A. — Antiph. ms. Lambrechtense saec. ¹⁴/₁₅. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13. B. — B hat die Strophen 1, 2, 4, 3, 9; der Rundreim fehlt B. — 9, 1 regi A. — 9, 4 cantio A. — Aufschrift: In die sancto et in octava Epiphaniae cancio.

165.

- Umbram destruxit penitus
 Legisque lator coelitus
 Misit, ut restauraret
 Genus serpentis languidum,
 A paradiso
 ne plus exularet.
- Tau signavit frontibus
 De monte, non de montibus
 Lapis ille praecisus,
 Gentis hoc signum, populus
 En judaicus
 sic manet divisus,
- 3. Illum nostra captivitas, Laudet, cujus nativitas Mortis rupit habenas, Ense sublato Cherubim Revocavit nos ad sedes amoenas.
- 4. Accede, lector, et lege,
 Tibi salus sit a rege,
 Qui mundo principatur,
 Aeternae vitae praemium
 Dabit omni, qui
 sibi famulatur.

Antiph. ms. Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13. — Nach jeder Zeile wiederholt sich als Rundreim das Wort Apparuit.

1. Universalis ecclesia Congaudeat his temporibus Cum angelis sic canentibus:

R° Eja, eja, eja,
Eja, alleluja,
Deo in excelsis gloria
Et in terra pax hominibus.
Sus, vala, sus,
Vala, sus, vala, sussin,
o risus, vala, sussin,
sussin, sussin,
sussin, o risus,
Requiescat iste parvulus.

- 2. Auscultate nova gaudia, Dicit angelus pastoribus Super gregem vigilantibus:
- Qui delebit mundi vitia,
 Est in Bethlehem infantulus,
 Dei patris unigenitus.
- Jacet hic a matre Maria Solus in praesepe positus, Pannis involutus vilibus,
- 5. Sed Joseph et animalia, Bina quae sunt, bos et asinus, Serviunt ei cum genibus.

Haec invenietis omnia,
 Properate vestris gressibus
 Devotis laudando mentibus.

Eja, eja, eja,
Eja, alleluja,
Deo in excelsis gloria
Et in terra pax hominibus,
Sus, vala, sus,
Vala, sus, vala, sussin
o risus, vala, sussin,
sussin, sussin,
sussin, o risus,
Requiescat iste parvulus.

- 7. Contra jura naturalia Oritur salus credentibus Cunctis physicis stupentibus.
- O magna Dei clementia,
 Quod rex regum potentissimus
 Nasci dignatus est servulus.
- Inde benedicta, domina,
 Semper es in mulieribus,
 Praebe veniam proscentibus.
- Natus tuus, coeli regina,
 Donet nobis suis servulis
 Conregnare sanctis omnibus.

Cod. Berolinen. Germ. 8º 190 saec. 15. ex. Mit dreistimmiger Singweise.

- 1. Adae clisis et ethisis
 Fugam disis, mendam physis
 Sathan lusi meruit,
 Hac infecta proles recta
 Nube tecta fit injecta
 Tenebris quam seruit,
 Rationi restitit,
 Sensus noxam praestitit,
 Dei cultu destitit.

 Drayes, Cantiones et Muteti. I.
- 2. Fugit aestus zeli quaestus,
 Fit molestus mundi gestus,
 Idola dum coluit,
 Aberranti, longe stanti,
 Laboranti, sic balanti
 Plasmator condoluit,
 Latum super entia
 Cuncta non potentia
 Solvit sed prudentia.

3. Desponsavit natam David,
Viro cavit, qui et pavit
Arcam Christi tangere,
Ex qua datus actu flatus
Fructus gratus, Deus natus,
Homo culpam frangere,
Plenus exstans gratia,
Cosmi lustrans spatia,
Justis dans solatia.

Cod. Brunswicen. 143. saec. 15.

4. Signis cluens, fidem pluens,
Plebem struens, sponte luens
Hominis interitum,
Mundus totus unde lotus,
Deus notus, grex devotus,
Scelus flens praeteritum;
Christus sic aperuit,
Adam quod obseruit,
Physi laeta meruit.

168.

- 1. Hac in anni janua,
 Hoc in Januario
 Tendamus ad ardua
 Virtutum subsidio,
 Gaudia sunt mutua
 Muto facto vitio,
 Reproborum fatua
 Reprobetur actio.
- 2. Anni novi novitas
 Novas leges afferens
 Sequi vetat vetitas
 Vetustatem auferens,
 Probos probet probitas
 Probis proba conferens,
 Conteratur pravitas
 Probitatem conterens.
- 3. O felices nuptiae,
 O felix humanitas,
 Cui nubit hodie
 Filii divinitas,
 Hinc divinae gloriae
 Non decrescit quantitas,
 Sed ad gradum gratiae
 Nostra crescit parvitas.
- 4. Nostris lumen tenebris
 Dat lumen de lumine,
 Primae culpae funcbris
 Exclusa caligine,
 De luce lux celebris
 Nascitur de virgine,
 Non carnis illecebris,
 Sed divino flamine.
- 5. Carnis circumcisio
 Mysteriis vacua
 Non fuit in filio,
 Per quam nobis congrua
 Datur demonstratio,
 Tollere superflua
 Circumciso vitio
 Hac in anni janua.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — C hat nur 2 Strophen (1. 2). — 1, 8 Reprobatur C. — 2, 2 Nova legis A. — 2, 5 probat C. — 2, 7 Cuntunditur C. — Cfr. Milchsack 163. — A hat die Überschrift: Ut virtutibus renovemur anno renovato.

- 1. Anni sunt primitiae,
 Eia,
 Sonet vox laetitiae,
 Prodit auctor filiae
 De filia,
 Miserans miseriae
 Dispendia.
- 2. Ut fenestram radius,
 Vitream,
 Sic, imo subtilius,
 Portam sed innoxius
 Per auream
 Exit alvum filius
 Virgineam.
- 3. Quod ros coeli compluit
 Vellera,
 Quod rubus incaluit,
 Quodque virga floruit,
 Et cetera,
 Pariens aperuit
 Puerpera.
- 4. Ad pacis concurritur
 Osculum,
 Dum lapsus redimitur,
 Dum redemptor cernitur
 Ad oculum,
 Nec pudoris solvitur
 Signaculum.

Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen, 383.

170.

- 1. Ecce novus annus est,
 Rex coelorum natus est,
 Princeps mundi captus est,
 Homo liber factus est.
- R Exsultandi tempus est, Dies est, Venit lex, venit rex, Venit fons gratiae.
- Ergo non sunt irrita Prophetarum tradita, Pax est terris reddita, David o plebs inclita.
- Ro Exsultandi tempus est, Dies est, Venit lex, venit rex, Venit fons gratiae.
- Ergo fas est ludere, Cantibus intendere, Novas laudes dicere, Regi nostro psallere.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Aufschrift: Ad novum annum.

- Nostri festi gaudium Coeli tangat solium, A quo sator omnium Suum misit filium, Lumen et consilium Gentium.
- A coelorum solio Misso Dei filio Nobis in exsilio Venit consolatio, Dulcius hoc gaudio Nescio.

- 3. Imago perierat,
 Quam Deus formaverat,
 Hostis, qui nos laeserat,
 Vitae portam clauserat,
 Sed, solus qui poterat,
 Reserat.
- 4. Christi circumcisio
 Nos emundet vitio,
 Psallat nostra concio,
 Cujus Deus portio.
 Legatur cum gaudio
 Lectio.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Aufschrift: In circumcisione Domini.

172.

- 1. Ecce nomen Domini
 De longinquo venit,
 Hodie quod homini
 Perdito subvenit,
 Ecce salva veritas
 Veraque salvatio
 Cujus in praeputio
 Literalis caecitas
 Terminum invenit.
- 2. Novus Adam natus est
 Ut novetur mundus,
 A quo tamen factus est
 Primus et secundus,
 Quippe tam principium
 Idem sit et terminus,
 Servus atque Dominus,
 Nescit hoc praeputium,
 Nescit hoc immundus.

R° Salvatoris hodie
Sanguis praegustatur,
In quo Sion filiae
Stola candidatur.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23) B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. D. — Str. 2 fehlt AB. — Cfr. Milchsack 169. — Das Lied ist wie das vorhergehende für die Octav des Weihnachtsfestes bestimmt.

- Stella nova radiat
 Completa prophetia,
 Nascitur Emmanuel,
 Quem nuntiavit Gabriel,
 De virgine Maria.
- Rº Ergo novis laudibus Occurrat omnis populus Cum genitrice pia.
- Prophetarum visio
 Jam rebus comprobatur,
 Dum rosa parit lilium,
 Maria Dei filium,
 Lex vetus terminatur.
- Porta clausa patuit
 Vir novus est egressus,
 Fortemque vicit fortior,
 Spes inde crescit melior,
 Hostis jacet depressus.
- R° Ergo novis laudibus Occurrat omnis populus Cum genitrice pia.
- 4. Nectar dulce profiuit

 De fonte jam signato,

 Melle petra vescimur,

 Olivae rore ungimur

 De saxo propinato.

- 5. Risum dulcem populis
 Fert Sara desperata,
 Principem credentium,
 Patrem cunctarum gentium,
 Prolem monstrat beata.
- 6. Novus trunco veteri
 Nunc ramo est insertus,
 Natus, qui perierat
 Et longius abierat,
 Patri nunc est repertus.
- 7. Natus major invidus
 Sub litera stat foris,
 Dedignando murmurat,
 Sed minor illum superat
 In fidibus canoris.
- 8. Ecce rotam parturit
 Rota jam plus voluta,
 Lex in legem transiit,
 Dum veritas dimicuit
 Testa legis soluta.
- Virginis e thalamo
 Propheta suscitatur,
 Nox in lucem vertitur,
 Dum veritas exprimitur,
 Pax terris nuntiatur.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. A. — Cod. Graecen. (ol. Secovien.) 756. anni 1345. B. — 7, 2 Sed libera stat A. 8, 1 rota A. — 8, 3 Lex veram legem A. — 9, 1 de thalamo A. — 9, 4 veritas explicatur A. — A überschreibt das Lied: In Epiphania Domini et in octava ejus cantio; B: ad idem, d. h. In Nativitate super Magnificat.

174.

- Fons aeternus emanavit,
 Qui peccata nostra lavit,
 Quem Johannes baptizavit
 In Jordanis flumine.
 Semper manet Jesus Christus
 In coelesti culmine.
- Fons et origo nascitur,
 Mortali carne tegitur,
 Luxque perennis mittitur
 In Jordanis flumine.
 Semper manet Jesus Christus
 In coelesti culmine.
- 3. Fons in flumine lavatur,
 A Johanne baptizatur,
 A columba visitatur
 In Jordanis flumine.
 Semper manet Jesus Christus
 In coelesti culmine.
- 4. Nos ergo laudis jubilo
 In cymbalis et tympano
 Benedicamus Domino
 In Jordanis flumine.
 Semper manet Jesus Christus
 In coelesti culmine.

Brev. ms. S. Waldetrudis Monten. sacc. 15. Cod. Duacen. 164. — "Le Nuit des Roix ou lieu de Benedicamus."

175.

1. Pietatis hodic
Patuit effectus,
Gaudium infantiae
Praedicat senectus,
Senex puerum portabat,
Puer autem
senem regebat.

2. Senex inter brachia
Tulit exspectatum,
Et in templo vidua
Vidit praesentatum,
Ergo, viduae, laudate,
Et vos, senes,
Deum collaudate.

- 3. Simeonis luminum

 Lux relucet tota,

 Dum in ulnis Dominum

 Mente fert devota,

 Qui dum tenet salutare,

 Nunc dimittis

 coepit intonare.
- 4. Columbarum hostia
 Deo praesentatur,
 Per haec sacrificia
 Dominus placatur,
 Tunc par turturum portatur,
 Dum mens casto
 caste conservatur.

Brev. ms. S. Waldetrudis Monten. saec. 15. Cod. Duacen. 164. — "Le Nuit de la candeler ou lieu de Benedicamus."

176.

- 1. Evangelizo gaudium,
 Quod salvator omnium
 Natus est de virgine,
 gaudete,
 Sicut sancti testantur
 prophetae.
 Emmanuel vocabitur,
 Nobis commorabitur,
 Animo et corde
 vigilemus
 Et cum angelis nunc
 decantemus:
- decantemus:
 R In excelsis gloria
 Sit divinitati,
 Pax in terris patria
 Bonae voluntati,
 Nos ab idolatria
 Sumus liberati.
- 2. Amoris vis mirabilis, Via investigabilis, Juvenis ad virginem ingressus, Fit a patre filii processus. Humana divinitas, Divina humanitas, Adest splendor et figura patris, Adest nomen virginis et matris. Ro Continet in gremio Verbum incarnatum, Verbum in principio Indesinens prolatum, Legis sub silentio Mundo renovatum.
- 3. Haeres in regno nascitur,
 Stephanus renascitur,
 De coelo rex pro milite
 descendit,
 Mortem morte primus hic
 rependit,
 Johannes amantissimus,
 Corpore purissimus,
 Salutari calice
 potatur,
 Ad Christi convivium
 vocatur.
- R° Martyres pro Domino
 Etiam volentes
 Sub Herodis gladio
 Esse innocentes,
 Sunt pro testimonio
 Christi non loquentes.

Grad. ms. Mosburgense anni 1860. Cod. Univ. Monacen. 157. — Aufschrift: Generalis ad praedictas festivitates. — Vgl. Analecta I, 65.

1. Castis psallamus mentibus
Summo regi principi
Sinceris et decentibus
Modis, ut det incipi
Festum nunc pontificis,
Quem colit turba tenera
Per gaudiorum genera
Laudibus magnificis.
Ro Juvenum urbanitas
Jocetur almis plausibus,
Evae subvenit ausibus

Christi nam humanitas

- 2. Tumescens Deum edidit
 Rosa pudicitiae,
 Dum paranympho credidit
 Jungens amicitiae
 Nos parentis veteris,
 Sic est diffusa gratia
 In labiorum spatia
 Illius prae ceteris.
 Re Juvenum urbanitas
- Ro Juvenum urbanitas
 Jocetur almis plausibus,
 Evae subvenit ausibus
 Christi nam humanitas.
- 3. Lustrans noctis caliginem
 Sol in hemispherio,
 Coeli ducens originem
 Patris sub imperio,
 Spera de virginea
 Vernando se exhibuit
 Et botros dulces tribuit
 In electa vinea.
 Ro Juvenum urbanitas
 Jocetur almis plausibus,
 Evae subvenit ausibus
 Christi nam humanitas.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Aufschrift: Cum episcopus eligitur. — Die ersten Silben der drei Strophen geben den Namen des hl. Castulus, des Patrons von Mosburg. Der Verfasser ist wie am Stande bemerkt, Johannes decanus.

- 1. Mos florentis venustatis
 Puerorum acie
 Jocis dignis atque gratis
 Laeta fingat facie,
 Gnara cara sors reduxit
 Praesulatus jubilum,
 Pellens, vellens, ut illuxit,
 Captae mentis nubilum.
- R Ergo tergo retro data
 Quavis jam moestitia,
 Plebs Mosburgae doctrinata,
 Gaude sub peritia.
- 2. Purpuranti sub candore
 Puellarum vultui
 Praesentetur in honore
 Praesul vacans cultui,
 Tangat, angat in chorea
 Manuum congeries,
 Lata grata nam platea,
 Ludi patet series.
- Rº Ergo tergo retro data Quavis jam moestitia, Plebs Mosburgae doctrinata, Gaude sub peritia.

3. Gades figant repentine,
Qui distortis moribus
Laborarunt, disciplinae
Sic se subdant floribus
Compte, prompte, quod solari
Possint cum pontifice,
Festum gestum jucundari
Postulat mirifice.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Aufschrift: Dum itur extra ecclesiam ad choream. — Verfasser ist "Johannes decanus". — Die ersten Silben der drei Strophen ergeben den Namen Mospurga.

179.

- Anni novi novitas,
 Nova lux splendoris,
 Nova fit solemnitas
 Novi promissoris.
- Rº Gaudeamus et psallamus Novo praesuli Ad honorem et decorem Sumpti baculi.
- 2. Infulatus hodie
 Pontifex procedit,
 Invitator gratiae
 Quia gratis dedit.
- Ro Gaudeamus et psallamus Novo praesuli Ad honorem et decorem Sumpti baculi.

- Procul hine sit gravitas
 Turbae senioris,
 Nam haec est festivitas
 Cleri junioris.
- Rº Gaudeamus et psallamus Novo praesuli Ad honorem et decorem Sumpti baculi.
- Cujus reverentiae
 Clerus noster cedit
 Nam munificentiae
 Merito procedit.
- Rº Procedenti largienti
 Nova munera
 Jam succedunt et accedunt
 Nova, vetera.

Rº Gaudeamus et psallamus Novo praesuli Ad honorem et decorem Sumpti baculi.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Aufschrift: Cum infulatus et vestitus praesul inthronizatur.

II. CANTIONES PARTHENIAE.

- Deus in adjutorium
 Meum intende, vitium
 Delens superbiae,
 Ut fermentum psallentium
 Non fermentet obsequium
 Reginae gloriae.
- Deprecemur mente laeta,
 Ut, qui caret semper meta,
 Aperiat mire
 Cordis aures hic propheta
 Istud graecum per effeta,
 Quod est aperire.
- 3. Collaudemus pluraliter
 Dei matrem concorditer
 Concordia mira,
 Concordantes suaviter
 Non delirantes pariter
 Delirante lyra.
- 4. Rogitemus matrem miram,
 Ut acceptet nostram lyram,
 Quam sibi cantamus,
 Avertat a nobis iram,
 Ne inviam vel deliram
 Viam incedamus.

Cod. Ebroicen. (ol. Liren.) 17. saec. 12. add. saec. 12/13. Ohne Melodie, indes mit Systemen für eine solche.

- 1. O mira creatura,
 Tam magna tam pusilla,
 Mater et virgo pura,
 Regina et ancilla,
 Amica, sponsa, filia
 Et soror creatoris,
 Electa super milia,
 Flos matrum, mater floris.
 Ro Dulcissima Maria.
- R° Dulcissima Maria,
 Adesto nobis, quia
 Clamamus, mater pia,
 Concordi melodia,
 In patria
 Et in via.
- 2. O insignis puella,
 Te signant signis miris
 Aurora, luna, stella,
 Sol, galaxia, Iris,
 Mons, virga, rubus, oculus,
 Fons imbri, nubes roris,
 Dux, arca, porta, poculus
 Et navis institoris.

- 3. O socia fidelis,
 Adjutrix indefessa,
 In terris et in caelis
 Es cuncta supergressa,
 In mulierum acie
 Quod laudis, quod honoris,
 Quod virtutis, quod gratiae,
 Fers intus, profers foris.
- R° Dulcissima Maria,
 Adesto nobis, quia
 Clamamus, mater pia,
 Concordi melodia
 In patria
 Et in via.
- 4. Rebeccam, Ruth, Rachelem,
 Judith et Thecuitem,
 Cum Debora Jaelem,
 Hesther et Sunanitem,
 Susannam, Annam, Mariam,
 Quae praecinebat choris,
 Excedit multifariam
 Excessibus valoris.

5. Fortiter super fortes
Triumphum da jucundum,
Tres supera cohortes,
Carnem, Satan et mundum;
Hos mentis adversarios
Refrena tuis loris,
Ne per insultus varios
Nos vincant mortis horis.

Cod. Oxonien, Land. Miscell. 368 sacc. 14.

182.

- 1. In te concipitur,
 O virgo regia,
 Is, a quo regitur
 Coelestis curia,
 In te dirigitur
 Verbi substantia,
 In te contrabitur
 Carnis materia.
- Intra te clauditur,
 Qui claudit omnía,
 Aeternus nascitur,
 Pater ex filia,
 Haud tamen sequitur,
 Quin vernent lilia,
 Nec ardens patitur
 Rubus incendia.
- 3. O generatio
 Novae propaginis,
 Quam non corruptio
 Praecessit sceleris,
 Sed operatio
 Divini flaminis,
 Humanae vitio
 Carens originis.
- 4. Hic te dignatio
 Fecundat numinis,
 Nec flore proprio
 Vernare desinis,
 In te fit unio
 Matris et virginis,
 In tuo filio
 Dei et hominis.

- 5. Jugum malitiae
 Portans alterius,
 Qui sibi propriae
 Non erat conscius,
 Servili rabie
 Liber innoxius,
 Donator gratiae
 Damnatur gravius.
- 6. Lator justitiae
 Latronum medius
 Matris in facie
 Torquetur anxius,
 Locum Calvariae
 Cruentat saucius
 Pendens rex gloriae
 Tamquam inglorius.
- 7. Dum sic appenditur
 Poena cum scelere,
 Dum sic statuitur
 Judex pro statere,
 Nos, qui deprimitur,
 Facit ascendere,
 Lanx nostra tollitur
 Descensu ceterae.
- 8. In se reliditur

 Mors, ausa temere
 Vitae, qua vivitur,

 Mortem infligere,
 Dum victa moritur

 Pro nostro scelere,
 Mors non permittitur
 In Christo vivere.

Cod. Oxonien. Digby 2. saec. 13/14. Mit Melodie.

- 1. Cunctis excellentior
 angelorum choris,
 Flos humani generis,
 lilium pudoris,
 Rosa patientiae,
 mater salvatoris,
 Audi, quaeso, domina
 voces peccatoris.
- 2. Deus te prae omnibus collocavit secum,
 Cum primatum teneas,
 pium est aequum,
 Ut tu pia facias
 pietatem mecum,
 Tu es plena gratia,
 Dominus est tecum.

3. Ipse te constituit,
thronum regni sui,
Nec in mulicribus
est inventa, cui
Detur privilegio
tam excelso frui,
Quia benedictus est
Fructus ventris tui.

4. Fructus sine Venere
ventris tam venustus,
Ipsos tuus angelos
refocillat gustus,
Partum tuum exprimit
rubus incombustus,
Quem in monte Sinai
yidit homo justus,

Cod. Oxonien. Bodleian. 832. saec. 15.

184

- 1. O Maria, virginei
 Flos honoris,
 Vitae via, lux fidei,
 Pax amoris.
- O regina, tu laquei, Tu doloris Medicina, fons olei, Vas odoris.
- 3. Tu vulneris

 Medelam reperis,
 Aegris efficeris
 Oleum unctionis.
- 4. Post veteris
 Querelam sceleris
 Osculum miseris,
 Paries unionis.
- 5. Spes miseris,
 Thesaurus pauperis,
 Limes itineris,
 Radius visionis.
- 6. Assequeris,
 Quidquid petieris,
 Sola prae ceteris
 Potior es in donis.

- 7. Tu mors inferis,
 Praedo tu praedonis,
 Vita superis,
 Superior es in thronis.
- 8. Arca foederis,
 Thronus Salomonis,
 Vestis poderis,
 Tu vellus es Gedeonis.
- 9. Tu generis
 Proles degeneris,
 Regeneras
 Genus in posteris.
- 10. Ex operis
 Servilis operis
 Nos liberas
 A luto lateris.
- 11. Tu liberis

 Post jugum oneris

 Spem reseras

 Aeterni muneris.
- 12. Tartarei
 Catenas carceris
 Comminuis,
 Captivos exseris,

13. Siderei

Formam caracteris Restituis

A sorde pulveris.

14. Aculei

Dolorem conteris Et mortuis

Vitae spem aperis.

15. Funerei
Debitum cineris
Nos exuis
Induisque coronis.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099 saec. 13. C. — 9, 3 Regnerans A. — Verfasser des Liedes, das als Sequenz aufgefast werden kann (nur wiederholt sich Str. 9 dreimal), ist Philippus de Grevia.

- 1. Ave, maris stella,
 Ave, stella maris,
 Verbi Dei cella,
 Virgo singularis,
 Integra puella,
 Quae non violaris,
 In quam lux novella,
 Radius solaris
 Descendit ut pluvia.
- 2. Sumens illud Ave,
 Quod habetur isti
 Mundo tam suave,
 Deum concepisti
 Sine viri clave,
 Et cum perperisti,
 Non tulisti grave,
 Virtus in te Christi
 Descendit ut pluvia.
- 3. Solve vincla reis
 Et ab eo pete
 Veniam pro eis,
 Qui natus est de te,
 Natus cum Hebraeis,
 Per quem venit laete
 Salus ex Judaeis,
 Per illud prophetae:
 Descendit ut pluvia.

- 4. Monstra te sic esse
 Matrem, virgo pia,
 Quod, quando necesse,
 O dulcis Maria,
 Venerit expresse
 Judice Messia,
 Valeas prodesse,
 In quam vitae via
 Descendit ut pluvia.
- 5. Virgo singularis,
 Sancta Dei parens,
 Mater expers maris
 Et peccato carens,
 Tu benedicaris,
 In quam virtus clarens
 Nostri salutaris
 Gentibus apparens
 Descendit ut pluvia.
- 6. Vitam praesta puram,
 Iter para tutum
 Ad vitam futuram,
 Esto nobis scutum
 Contra mortem duram
 Et inferni lutum,
 Habe nostri curam,
 In quam rex virtutum
 Descendit ut pluvia.

7. Sit laus Deo patri,
Qui filium misit,
Qui captivos atri
Carceris exmisit,
Quando Deo fratri
Populus arrisit,
Hic Deus, quem matri
Angelus promisit,
Descendit ut pluvia.

Trop. ms. saec. 11. Cod. Vatican. Urbin. 602. add. saec. 13. A. — Cod. Cantabrigen. Ff VI 14. saec. 13. B. — 1, 7 In qua A. — 2, 2 isti feblt A. — 4, 4 Ut dulcis B. — 4, 8 In qua A. — 5, 6 justus clarens A. — 5, 7 Noster A. — 6, 6 inferni luctum B. — 6, 8 In qua A. — 7, 7 Tunc Deus A.

186.

Rº Tu nobis da hodie gaudium, Quae superas candore lilium.

1. Ave, maris stella,
Coelí regina
Ac salus nostra
Et medicina,
Precibus nostris
aures inclina;
Mundam redemisti
per filium.

- 2. Ave, de peccato
 Nos liberasti,
 Cum in utero
 Christum portasti,
 Per quem salutem
 mundo donasti;
 Mundum redemisti
 per filium.
- 3. Ave, pedes Christi
 Prostrata jaces,
 Ipsum exorans
 et nunquam taces,
 Ut non relinquat
 nos contumaces;
 Mundum redemisti
 per filium.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 18. Cod. Taurinen, F I 4. — 1, 3 Atque salus. — 2, 4 sq. Ut nos non relinquat contumaces.

187.

Ave, maris stella,
 Divinitatis stella,
 Virgo castitatis,
 Radix sanctitatis,
 Genitrix
 Aeternae claritatis.
 Ro Apparuit, apparuit,
 Quem pia virgo genuit
 Maria.

2. Hominum salvator
Et angelorum sator,
Mitis ac devotus,
In Judaea notus,
Nascitur
Et languet ut aegrotus.
R° Apparuit, apparuit,
Quem pia virgo genuit
Maria.

3. Umbra vetustatis,
Aenigma caecitatis
Transiit in lucem,
Virga profert nucem,
Israel
Dat ex Aegypto ducem.

4. Rigor perit legis,
Dum pro peccato gregis
Pastor immolatur,
Hostia mactatur,
Populus
In tenebris salvatur.

Ave, singularis,
 Maria, stella maris,
 Salus in procella,
 Regalis puella,
 Dominum
 Pro nobis interpella.

Antiph. ms. Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13. — Um einige Strophen vermehrt findet sich das Lied aus einer Quelle des ausgehenden 16. Jahrhunderts bei Klemming II, 13 u. f.

188.

1. Ave, maris stella, Vera mellis stilla, Fecunda puella, Humilis ancilla, Cella stillans mella. Mundo mel distilla, Mulier, quae viperae Letiferae Caput contrivisti, Quia, mater gratiae, Superbiae Fastum non sensisti, Facta mater Christi, Nec pudor emarcuit, Sed floruit, Hunc dum concepisti. 2. Ave, Sunamitis, Lux amarae maris, Verae vitae vitis, Mater expers maris, Opem fer contritis,

Ave, Sunamitis,
Lux amarae maris,
Verae vitae vitis,
Mater expers maris,
Opem fer contritis,
Praedux sis ignaris,
Verae vitis vinea
Virginea,
De qua debriatur
Mero non phantastico
Sed mystico

Is, a quo plantatur, Dum rex incarnatur, Qui sub carnis poculo Patibulo

Tandem soporatur.

3. Ave, Joseph vestis
Decens et polita,
De qua lex est testis,
Quod sit polymita,
Quam textor coelestis
Expolivit ita,
Ut ipsius tunica
Sis unica,
Arca testamenti,
Urna legis aurea
Et area
Sicca, dum recenti
Pluviae cadenti
Lana subest velleris
De superis,
Forma sacramenti.

Forma sacramenti. 4. Tu rubus inustus, Per quem declaratur, Quod venter onustus Castus habeatur, De quo judex justus Caste generatur; Virga Aaron florida, Non horrida Fronde repentina, De qua viror prodiit, Et exiit Nux amygdalina, Per quam serpentina Lingua virus vomuit Et doluit

Dolos in ruina.

5. Ave, Jacob stella, Quam dum prophetavit, Sedens in asella Balaam expavit; Moysi fiscella, In qua, dum se lavit Pharaonis filia Egregia, Moysen erexit De carecto fluminis, Qui seminis Sui spem provexit, Dum crimen detexit Et percussit spurium Aegyptium Sabuloque texit.

6. Tu es Moabitis,
Olla spei meae,
Per te, virgo mitis,
Flos stirpis Jesseae,
Subdit, meta litis,
Fines Idumeae
Calciata deitas,
Dum veritas
Ex te fuit orta,
Quae dum movit rompheam
Flammineam,
Patet vitae porta,

Patet vitae porta,
Et mors est absorpta
Ejus in victoria,
Nam gratia
Per hunc est exorta.
7. Nubes plena lucis,

Levis et serena,
Nos ad instar ducis
Ducens rege frena,
Ne laedant, quos ducis,
Serpentis venena;
Tu es scribae calamus
Et thalamus,
Quo sponsus egressus
Bellum in patibulo
Cum zabulo
Nequam est agressus,
Gigas indefessus
Et naturae geminae
Cum homine
Coelos est regressus.

Dreves, Cantiones et Muteti. I.

8. Orbis admiratur Urbem veri David, Nam in te formatur Is, qui te fundavit, Scriptis propalatur, Quid signum signavit; Tu es tabernaculum Ad titulum Positum in sole, Illustrata foedere Cum munere Duplicatae stolae, Quam virtutes solae Honorant et temperant Non onerant Peccatorum mole.

9. Templum Salomonis, In quo non auditur Yox, sed absque sonis Totum stabilitur, Nec percussionis Sonitus sentitur: Te ejus vehiculum Et ferculum Scriptura testatur, Christus novem mensibus Visceribus Tuis deportatur, Et sic adaptatur Tibi nomen ferculi, Miraculi Forma contemplatur.

10. Ave, fugax mortis, Mater veri David, In qua manu fortis Thronum collocavit, Dum se nostrae sortis Veste palliavit, Declarans mirabile Et nobile Dictum Isaiae: En virgo concipiet Et pariet; Mater es Messiae, Qui dies de die Clarus clara claruit, Nec latuit Forma prophetiae.

10

11. Tu es virga Jesse
Nobis gignens fructum,
Qui dat verum esse
Et proscribit luctum,
Qui necis necesse
Terminans seductum,
Adam fert ad gaudia,
Quem propria
Costa neci dedit,
Et ex costae vitio
Commotio
Peccati succedit,
Colubro dum credit

Peccati succedit,
Colubro dum credit
Fel gustans vipereum,
Nec ad Deum
Redit, sed recedit.

12. Terra, salvatorem
Digna germinare,
Cui nubes rorem
Norunt delegare,
Peperisti florem
Nec sic puellare
Periit signaculum,
Miraculum
Mundus expavescit,
Argumenta physicae
Mirifice

Lex partus compescit,
Alvus intumescit,
Cum sint plena viscera,
Puerpera
Uxorem se nescit.

Quae circumdas virum,
Stupente natura
Fit hoc solum mirum,
Fit in te factura
Coeli gyrans gyrum,
Helisaei hospita
Et inclita
Mater salvatoris,
Porta nulli pervia,
Sed invia
Fores claudens foris,
Clausulae pudoris
Soli patent principi
Participi

Humani languoris.

14. Tu mons es intactus Visus Danieli, Qui est regi factus Augur infideli, Lapis hinc redactus Est rex rector caeli, Non praecisus manibus, Hominibus, Bonae voluntatis Tamen, sine semine De virgine Grata datus gratis, Natus est renatis Verbum plenum gratiae, Rex gloriae, Via veritatis.

15. Hesther, Assueri Sceptrum amplexaris Orisque sinceri Tactu oscularis, Prole regis veri Dum tu gravidaris; Felix est complexio, Quae vitio Voluptatis caret, Virgo cum sic credula Fit bajula Floris, qui non aret; Nam parit, dum paret Angeli sermonibus Veracibus, Sicut res jam claret.

16. Mater coronata, Virgo benedicta, Sole venustata Et circumamicta, Res est explanata Per Johannis dicta. Virginem qui viderat, Quam cinxerat Mira cinctione Splendor in circuitu Ex ambitu Similis coronae; Hac te ratione Sua cinxit spiritus Paraclitus Obumbratione,

Jaciens scintillam,
Sed illud revera
Fit per aquae stillam,
Cum luce sincera
Sol inflammat illam;
Tu, virgo mitissima,
Castissima,
Cujus in amplexus
Sponte cadens teneros
Rhinoceros
Est ad ima flexus,
Cum sit unus nexus
Dei atque hominis
Sub terminis

Feminei sexus.

18. Miror, vitri massam, Quam sol verus tangit Nec hanc sole quassam. Dum intrat, nec frangit Nec laesuram passam, Quia te non angit Doloris articulus Vel stimulus Partus salutaris, Nec praegnantis deperit, Dum peperit, Pudor puellaris, Quia singularis Est illa puerpera, Quae foedera Nunquam sensit maris.

19. Ergo, virgo pia Et mater insignis, Tali prophetia Et tot nota signis, Me rege, Maria, Precibus benignis, Educ me de carcere, Ne temere Praeda sim praedonis, Qui me saepe circuit Et diruit Murum rationis, Duc me Babylonis De fornace ferrea, Siderea Mater Salomonis.

Cod. Oxonien. Rawlinson C. 510. saec. 13. A. — Cod. Londinen. Reg. 7 A VI. saec. 14/15. B. — 1, 7 sq. letiferae viperae A. — 2, 2 Lux Maria maris A. — 3, 7 Et ipsius A. — 5, 12 Nostri spem A. — 6, 16 suborta. — 7, 1 plena succis A. — 7, 4 Ducis regens A. — 7, 16 Talis est ingressus A. — 8, 3 Quam mire formatur A. — 8, 4 His qui A. — 8, 6 Quod signum A. — 8, 13 virtutis sole A. — 8, 15 Nec laeserant A. — 8, 16 Culpae suae mole A. — 9, 7 Tu es vehiculum A. — 10, 1 victrix mortis B. — 10, 2 Thronus veri B. — 10, 7 Declarans miraculis A. — 10, 8 Et nobilis A. — 11, 2 Gignens nobis A. — 11, 5 Quae necis A; necis necem B. — 11, 6 Terminat A. — 12, 14 plena mysteria A. — 13, 2 Et circumdans A. — 13, 14 patens B. — 14, 6 Rex et rector A. — 14, 7 Non percussus B. — 15, 7 Felix haec conceptio A. — 15, 13 Parit quia paret A. — 16, 8 Quam viderat A. — 16, 3 Hac de ratione B. — 17, 2 Emittens scintillam B. — 17, 10 cadit A. — 18, 4 Cum intrat A. — Str. 19 fehlt A.

1. Ave, Sunanitis,
Lux Maria maris,
Verae vitae vitis,
Parens expers paris,
Ignaris
Sis praevia,
Ne curant per devia,
Amaris
Sis dulcis,
o virgo singularis.

2. Ave, Joseph vestis
Ad talos unita,
Quae, nam lex est testis,
Erat polymita,
Polita
Insigniis
Morum omnifariis,
Qua vita
Omnium
erat rerum vestita.

3. Ave, Jacob stella,
Quam dum prophetavit,
Sedens in asella
Balaam expavit,
Urbs David,
Quam Dominus
Omnium altissimus
Fundavit
Et ut vo-

4. Ave, quae superbiae
Fastum non sensisti,
Viperae letiferae
Caput contrivisti,
Tu Christi
Puerpera,
Virgo semper integra
Fuisti,
Dum Deum
cunctorum concepisti.

5. Ave, vivi pistica
Panis officina,
Vera, non sophistica
Mundi medicina,
Regina
Mirifica,
Nos tuos salvifica,
Divina
Gratia
conservans a ruina.

6. Ave, virgo pía

Et mater insignis,

Tanta prophetia

Et tot nota signis,

Cum dignis,

O domina,

Precibus nos nomína

Benignis,

Ne demum

damnemur cum malignis.

Cod. Oxonien. Rawlinson C. 510. saec. 13. — Mit diesem Liede ist zu vergleichen N. 188, Strophe 2, 3, 5.

190.

1. Beata viscera
Mariae virginis,
Cujus ad ubera
Rex magni nominis,
Veste sub altera
Vim celans numinis,
Dictavit foedera
Dei et hominis.
Ro mira novitas
Et novum gaudium,
Matris integritas
Post puerperium.

2. Populus gentium
Sedens in tenebris
Surgit ad gaudium
Partus tam celebris,
Judaea taedium
Fovet in latebris,
Cor gerens conscium
Delicti funebris.
R. O mira novitas

R° O mira novitas Et novum gaudium, Matris integritas Post puerperium. 3. Fermenti pessimi
Qui faecem hauserant,
Ad panis azimi
Promissa properant,
Sunt Deo proximi,
Qui longe steterant,
Et hi novissimi,
Qui primi fuerant.
Ro O mira novitas
Et novum gaudium,
Matris integritas

Post puerperium.

4. Partum quid arguis,
Judaea misera,
De quo nos instruis,
Quem docet litera?
Si nova respuis,
Crede vel vetera,
In his, quae adstruis,
Christum considera.
Ro O mira novitas
Et novum gaudium,
Matris integritas

Post puerperium.

- 5. Te semper implicas
 Errori patrio,
 Dum viam indicas,
 Erras in invio,
 In his, quae praedicas,
 Sternis in medio
 Bases propheticas
 Sub evangelio.
 R° O mira novitas
 Et novum gaudium,
 Matris integritas
 Post puerperium.
- 6. Legis Mosaicae
 Clausa mysteria,
 Nux virgae mysticae
 Naturae nescia,
 Aqua de silice,
 Columna praevia
 Prolis dominicae
 Signa sunt propria.
 Ro O mira novitas
 Et novum gaudium,
 Matris integritas
 Post puerperium.
- 7. Solem, quem libere,
 Dum purus oritur,
 In aura cernere
 Visus non patitur,
 Cantat, a latere
 Dum repercutitur,
 Alvus puerperae,
 Quo totus clauditur.
 R° O mira novitas
 Et novum gaudium,
 Matris integritas
 Post puerperium.

Cod. Oxonien. Rawlinson C. 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Trecen. (ol. Claraevallen.) 990. saec. 12. add. saec. 12/13. C. — Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 383. D. — D hat nur 3 Strophen (1, 3, 4); ihren Text bietet Mone II, 46; B fehlen Str. 6 und 7, C fehlt Strophe 7, A Strophe 5. — 1, 7 Ditavit BD. — R° 2 Et juge gaudium A, magnum gaudium D. — 2, 1 Populis C. — 2, 3 Surgat A. — 4, 1 Quid partum B; quem destruis D. — 4, 3 Hunc quem nos instruis A; De quo nos arguis D. — 4, 7 fehlt D. — 5, 2 Errore B. — 5, 3 vias B. — 5, 4 errans B. — 5, 5 Damnas quod B. — 6, 7 Nobis dominicae A. — 7, 3 In rora cernere A.

- Dies nobis hodic
 Celebris illuxit,
 Quo coelestis gratiae
 Mundo fons influxit,
 David ex progenie
 Virgulam produxit,
 Cujus flos, rex gloriae,
 Zabulum destruxit.
- Profert campus lilium,
 De quo prodit rosa,
 Ut coronet filium
 Mater generosa,
 Regis fit hospitium
 Virgo speciosa,
 Cajus vitae pretium
 Mors est pretiosa.
- 3. Stella maris oritur
 Solem paritura,
 Generandae gignitur
 Proli genitura,
 Byssus regi texitur
 Illum vestitura,
 Qui nullius capitur
 Gigantis mensura.

- 4. Hacc est arca foederis,
 Rubus visionis,
 Rore madens aetheris
 Vellus Gedeonis,
 Legis summa veteris,
 Templum Salomonis
 Et thronus prae ceteris
 Sublimatus thronis.
- 5. Haec est illa scirpea
 Moysi fiscella,
 Deum carnis trabea
 Vestiens puella,
 Rore madens area,
 Sacra thuris cella,
 Sole lucens vitrea,
 Fundens apis mella.
- 6. His a clero laudibus
 Virgo salutata,
 Diem venerantibus,
 Quo nobis es nata,
 Tua confer omnibus
 Prece Deo grata
 In regnis coelestibus
 Gaudia beata.

Cod. Londinen. Add. 15722 (Liber Cistercii). saec. 12/13. — Aufschrift: De Nativitate BMV.

- Eva cunctos perdidit
 Culpae mortem inferens,
 Virgo vitam reddidit
 Fructum vitae proferens,
 Infert illa tristia,
 Haec refudit gaudia,
 Gaudium dum peperit.
- Rº Eva cunctos perdidit, Virgo vitam reddidit.
- 2. Eva morsu saucía
 Virus parat posteris,
 Virgo plena gratia
 Medelam fert miseris,
 Illam serpens superat,
 Haec, Deum dum generat,
 Caput ejus conterit.
- 3. Eva nos constituit
 Inímicos Domini,
 Haec pacem restituit
 Deum jungens homini,
 Illa mater sceleris,
 Haec ministra foederis
 Et precatrix exstitit,
- Rº Eva cunctos perdidit, Virgo vitam reddidit.
- 4. Eva coelum obserat
 Eso ligno vetito,
 Virgo illud reserat
 Novi partus merito,
 Ad quod sui memores
 Evae natos flebiles
 Ducat, quae hunc genuit.

Cod. Parisin. 1343 saec. 14. A. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343 anni 1351. B. — 1, 7 fehlt B. — 3, 1 und 2 fehlen B. — A enthält Gedichte König Karls von Sicilien, auf welche obiges folgt. Möglicherweise ist es von ihm. Vgl. Anal. VIII S. 12 in d. Note.

- 1. Dolens auctor omnium
 Mundi de peccatis,
 Per fidelem nuntium
 Verbum pietatis
 Delegavit virgini,
 In qua junxit homini
 Formam deitatis,
- Res miranda canitur, Sed digna favoris, Quod non partu laeditur Thalamus pudoris, Sed illaesa penitus Manet sicut primitus Mater salvatoris.
- 3. Stella solis radium
 Gerit, virga florem,
 Creatura proprium
 Parit creatorem,
 Jus naturae premitur,
 Quia proles oritur
 Praeter ejus morem.
- 4. Mundi salus oritur
 Floris per egressum,
 Mundi princeps mergitur,
 Venit flos in pressum
 Mundum labe criminis,
 Nobis veri luminis
 Praeparans ingressum.
- 5. Gaude, decus virginum,
 Gaude, Dei cella,
 Gaude, porta hominum,
 Gaudeque, puella,
 Gaude, lumen luminum,
 Genuisti Dominum,
 Gaude, maris stella.

- 6. Gaude, mater gratiae,
 Gaude, vas honoris,
 Gaude, vena veniae,
 Gaude, spes lapsorum,
 Gaude, per quam veniunt,
 Qui venire cupiunt,
 Ad claustra polorum.
- 7. Prima parens legitur
 Mortis exstitisse
 Causa, sed agnoscitur
 Vitam subiisse
 Per te, vas prudentiae,
 Virgo, regem gloriae
 Constans peperisse.
- 8. Spes humani generis,
 Pax, salutis via,
 Lux et honor aetheris,
 Mitis atque pia,
 Salve, nostrum gaudium,
 Suave sicut lilium
 Redolens Maria.
- Nos, qui sumus debiles, Esse fac constantes
 Et exaudi flebiles
 Tuum implorantes
 Nomen, et ne despice,
 Sed benigna respice
 Ad te properantes.
- 10. Ad te flexis genibus

 Nos faex, terra, limus,
 Et conjunctis manibus

 Miseri venimus,
 Ut adepta gratia
 Tua Dei venia

 Potiri possimus.

- 1. Dies nobis hodie
 Celebris illuxit,
 Quo coelestis gratiae
 Mundo fons influxit,
 David ex progenie
 Virgulam produxit,
 Cujus flos, rex gloriae,
 Zabulum destruxit.
- 2. Profert campus lilium,
 De quo prodit rosa,
 Ut coronet filium
 Mater generosa,
 Regis fit hospitium
 Virgo speciosa,
 Cujus vitae pretium
 Mors est pretiosa.
- 3. Stella maris oritur
 Solem paritura,
 Generandae gignitur
 Proli genitura,
 Byssus regi texitur
 Illum vestitura,
 Qui nullius capitur
 Gigantis mensura.

- 4. Hace est area foederis,
 Rubus visionis,
 Rore madens aetheris
 Vellus Gedeonis,
 Legis summa veteris,
 Templum Salomonis
 Et thronus prae ceteris
 Sublimatus thronis.
- 5. Haec est illa scirpea
 Moysi fiscella,
 Deum carnis trabea
 Vestiens puella,
 Rore madens area,
 Sacra thuris cella,
 Sole lucens vitrea,
 Fundens apis mella.
- 6. His a clero laudibus
 Virgo salutata,
 Diem venerantibus,
 Quo nobis es nata,
 Tua confer omnibus
 Prece Deo grata
 In regnis coelestibus
 Gaudia beata.

Cod. Londinen. Add. 15722 (Liber Cistercii). saec. 12/13. — Aufschrift: De Nativitate BMV.

- Eva cunctos perdidit
 Culpae mortem inferens,
 Virgo vitam reddidit
 Fructum vitae proferens,
 Infert illa tristia,
 Haec refudit gaudia,
 Gaudium dum peperit.
- Rº Eva cunctos perdidit, Virgo vitam reddidit.
- 2. Eva morsu saucia
 Virus parat posteris,
 Virgo plena gratia
 Medelam fert miseris,
 Illam serpens superat,
 Haec, Deum dum generat,
 Caput ejus conterit.
- 3. Eva nos constituit
 Inimicos Domini,
 Haec pacem restituit
 Deum jungens homini,
 Illa mater sceleris,
 Haec ministra foederis
 Et precatrix exstitit.
- R° Eva cunctos perdidit, Virgo vitam reddidit.
- 4. Eva coelum obserat
 Eso ligno vetito,
 Virgo illud reserat
 Novi partus merito,
 Ad quod sui memores
 Evae natos flebiles
 Ducat, quae hunc genuit.

Cod. Parisin. 1343 saec. 14. A. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343 anni 1351. B. — 1, 7 fehlt B. — 3, 1 und 2 fehlen B. — A enthält Gedichte König Karls von Sicilien, auf welche obiges folgt. Möglicherweise ist es von ihm. Vgl. Anal. VIII S. 12 in d. Note.

- 1. Dolens auctor omnium

 Mundi de peccatis,
 Per fidelem nuntium

 Verbum pietatis
 Delegavit virgini,
 In qua junxit homini

 Formam deitatis,
- Res miranda canitur, Sed digna favoris, Quod non partu laeditur Thalamus pudoris, Sed illaesa penitus Manet sicut primitus Mater salvatoris.
- 3. Stella solis radium
 Gerit, virga florem,
 Creatura proprium
 Parit creatorem,
 Jus naturae premitur,
 Quia proles oritur
 Praeter ejus morem.
- Mundi salus oritur
 Floris per egressum,
 Mundi princeps mergitur,
 Venit flos in pressum
 Mundum labe criminis,
 Nobis veri luminis
 Praeparans ingressum.
- 5. Gaude, decus virginum,
 Gaude, Dei cella,
 Gaude, porta hominum,
 Gaudeque, puella,
 Gaude, lumen luminum,
 Genuisti Dominum,
 Gaude, maris stella.

- 6. Gaude, mater gratiae,
 Gaude, vas honoris,
 Gaude, vena veniae,
 Gaude, spes lapsorum,
 Gaude, per quam veniunt,
 Qui venire cupiunt,
 Ad claustra polorum.
- 7. Prima parens legitur
 Mortis exstitisse
 Causa, sed agnoscitur
 Vitam subiisse
 Per te, vas prudentíae,
 Virgo, regem gloriae
 Constans peperisse.
- 8. Spes humani generis,
 Pax, salutis via,
 Lux et honor aetheris,
 Mitis atque pia,
 Salve, nostrum gaudium,
 Suave sicut lilium
 Redolens Maria.
- Nos, qui sumus debiles, Esse fac constantes
 Et exaudi flebiles
 Tuum implorantes
 Nomen, et ne despice,
 Sed benigna respice
 Ad te properantes.
- 10. Ad te flexis genibus
 Nos faex, terra, limus,
 Et conjunctis manibus
 Miseri venimus,
 Ut adepta gratia
 Tua Dei venia
 Potiri possimus.

11. Tuum roga filium,
Virgo sancta, pura,
Ut miserti omnium
Simus ejus cura
Et die judicii
Crudelis supplicii
Transeamus dura.

12. Qui pro nobis voluit
Nasci, pati, mori,
Et sic nostro posuit
Terminum moerori,
Culpas nostras diluat
Et consortes statuat
Nos coelestis chori.

Cod. Vatican. 3087. sacc. 13. — 10, 3 cum junctis. — 11, 3 misertus Hs.

194.

- 1. Gaude, Gabrielis
 Ore salutata,
 Maria, loquelis
 Sic annuntiata:
 Beata,
 Concipies
 Deum atque paries,
 Privata
 Sis metu, tanto fetu
 Sacrata.
- 2. Gaude, virgo, facta
 Verbi Dei cella,
 Vicem maris nacta,
 Mundo stillans mella,
 Tenella
 Dum oritur
 Proles, nec flos laeditur,
 Novella
 Virtus est, dum mater est
 Puella,
- 3. Gaude, quod in cruce
 Filius pependit
 Morte sua truce
 Et vitam impendit,
 Descendit
 Ad inferos,
 Hostem tollens miseros
 Offendit,
 Quod vixit et surrexit,
 Ostendit.

- 4. Gande, dum ascendit
 Illuc tuus natus,
 Unde jam descendit
 Deus humanatus,
 Sublatus
 In nubibus
 Cunctis admirantibus,
 Locatus
 In coelis, ab angelis
 Oratus.
- 5. Gaude, dum consumpta
 Mundi vita tristi
 Ad coelum assumpta
 Esse meruisti,
 Ad Christi
 Jam dexteram
 Cunctis salutiferam
 Adsisti,
 Regina coeli, digna
 Fuisti.
- 6. Ergo, maris stella,
 Nautis repentina
 Omni jam procella
 Sedata marina
 Festina
 Succurrere
 Plebi tuae miserae,
 Regina,
 Impetra suffragia
 Divina.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. — 2, 4 Mundi. — 3, 3 sua duce.

- 1. Gaude, gloriosa,
 Morborum medela,
 Laude copiosa,
 Justorum tutela.
- 2. Tutela justorum, Copiosa laude, Medela morborum, Gloriosa, gaude.
- 3. Via in viando
 Viantes procura,
 Curia curando
 Deviantes cura.

- Cura deviantes
 Curando curia,
 Procura viantes
 In viando via.
- Prece pretiosa,
 Precantes intende,
 Nece tenebrosa
 Peccantes defende.
- 6. Defende peccantes
 Tenebrosa nece,
 Intende precantes
 Pretiosa prece.

Cod. Ebroicen. (ol. Liren.) 17. saec. 12. add. saec. 12/13. Mit Melodie.

196.

T.

- 1. Imperatrix
 angelorum eximia,
 Tu me dignare
 Te laudare,
 Dulcis virgo Maria,
 Gabrielis affatu,
 virgo regia,
 Dum salutaris,
 Deum paris,
 Christi mater pia.
- Tu lux coelestis curiae, Speculum innocentiae, Munditiae exemplum, Tu plenitudo gratiae, Tu celsitudo gloriae, Tu caritatis templum.
- 3. Imperialis
 aula, summus thalamus,
 Quem pietatis
 irroravit balsamus,
 Tu lex, tu vera
 legis expositio,
 Tu testamenti series,
 Tu prophetarum provisio.

II.

- 1. Tu cedrus altitudinis
 in Libano,
 Tu flos odoris
 Et decoris,
 Tu sine spina rosa,
 Tu cypressus in Sion
 juncta platano,
 Tu es oliva
 Fructu viva,
 Fronde speciosa.
- Tu gemma pudicitiae, Mater misericordiae, Tu verbi Dei cella, Tu pacis et concordiae Munimentum, vas gratiae, Tu claritatis stella,
- 3. Nardus odoris,
 frutex aromatica,
 Tu virgo Jesse,
 soboles Davidica,
 Tu es virtutis
 omnis receptaculum,
 Tu castitatis thalamus,
 Tu pacis habitaculum.

IV.

- 1. Tu finis mortis,
 tu vitae principium,
 Tu mater Dei,
 Mater spei,
 Tu virtus, tu sophia,
 Tu salutis portus,
 tu spes fidelium,
 Tu stella maris,
 Lux lunaris,
 Veritatis via.
- Tu turris fortitudinis,
 Tu vera mater luminis,
 Tu rutilans aurora,
 Tu fons beatitudinis,
 Tu sacri cella numinis,
 Securitatis prora.
- 3. Tu firmamenti
 splendor, tu lux siderum,
 Tu exsuperans
 caritas luciferum,
 Tu coeli porta,
 tu coelorum ambitus,
 Tu thronus regis omnium,
 Tu sanctitatis aditus.

- 1. Tu angelorum
 laus et exsultatio,
 Tu es cunctorum
 Electorum
 Claritas amoena,
 Tu orphanorum
 pia consolatio,
 Mater benigna,
 Laude digna,
 Tu virgo serena.
- Tu via viris invia,
 Tu parens paris nescia,
 Tu salus sine mora,
 Tu sol illustrans omuia,
 Tu sola plena gratia,
 Tu filium exora.
- 3. Poenitentiae
 ut mihi det spatium
 Et patienti
 tribuat solatium,
 Ut post hanc vitam
 in coelesti curia
 Conregnem sanctis omnibus,
 Amen, amen, in gloria.

Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 18 921. saec. 14. Mit Neumen — I 3, 7 korrigiert in testamentorum. — II 1, 4 et fehlt. — 1, 5 Tu fehlt. — 3, 5 virtutum. — 3, 6 omnium. — III 1, 3 Tu fehlt. — 3, 3 sq. caritas exuberans. — IV 1, 3 es fehlt. — 1, 10 virga. — 3, 1 sq. Ut mibi poenitentiae. — Der zweite Teil jeder Strophe ist in der Hs. mit R (Repetitio) am Rande bezeichnet, der dritte mit ascn.

- Imperatrix reginarum
 Et salvatrix animarum,
 Pretiosa margarita,
 Rosa gelu non attrita.
- Lux solaris, clara stella, Spiritalis Dei cella. Paradisi patens porta, Per quam salus fuit orta.
- Benedicta gloriosa,
 Super omnes speciosa,
 Virga Jesse generosa,
 Pulchra, nitens et frondosa.
- Vas electum creatoris, Medicina peccatoris, Super choros angelorum Exaltata, spes lapsorum.
- 5. Lepra tabens peccatorum

 Ad te clamo, fons hortorum,
 In extremo vitae pirgo
 Me tuere, pia virgo.
- Vitis sacra, dulcis uva,
 Fidem sitientem juva
 Ex olivae tuae ramo
 Mitte guttam, quam reclamo.

- 7. In camino vitiorum
 Stabilivi mihi thorum,
 Ex mamilla pietatis
 Funde rorem castitatis.
- 8. Cujus sacrum per liquorem Tu exstinguas hunc ardorem, Aut per spiritalem facem Prorsus uras hanc fornacem.
- Multa flamma jam surrexit, Unde multus fumus exit, Ita fumi foetor olet, Sulphur ut olere solet.
- 10. Inimicus ob reatum
 Talem dedit odoratum,
 Sed tu pia, tu regina,
 Fac, ut cadat haec pruina.
- Fac, calere solem vitae
 Et pruinam hanc remitte,
 Ipsum solem interpella,
 Per quem lucet omnis stella.
- 12. Ut in sole, quem rogamus, Tabernaculum ponamus, Et ab ipso doceamur, Per quod iter gradiamur.

Antiph. ms. S. Vandregisili saec. 12. Cod. Parisin. 10509. mit Melodie. A. — Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultrajectin. Scriptt. Eccl. 375. B. — Vgl. Mone II, 421, der das Lied aus einer Handschrift der Brera des 15. Jahrh. (C) mitteilt, welche die Bemerkung hat: Rhythmi beati Leonis papae, auf die wohl ein Nachdruck nicht zu legen ist. Man müßte an Leo IX. denken, allein seine Verse sind weniger vollendet als diese, den Charakter des 12. Jahrhunderts tragenden. — 1, 1 Gaude virgo reginarum B. — 3, 1 et formosa B. — 3, 2 sq. fehlen A. — 5, 3 vitae jugo B. — 5, 4 Me defende B. — 6, 2 sitientis BC. — 8, 2 Ni exstinguas C. — 9, 1 Magna flamma BC. — 9, 2 Multus inde BC. — 11, 4 luces nobis stella B. — 12, 1 in solem C. — 18, 4 Quod per C.

198.

Planetus Mariae Virginis.

- 1a. Flete, fideles animae,
 Flete, sorores optimae,
 Ut sint multiplices
 Doloris indices
 Planctus et lacrimae,
- 2a. Triste spectaculum
 Crucis et lanceae
 Clausum signaculum
 Matris virgineae
 Profunde vulnerat;
 Hoc est, quod dixerat,
 Quod prophetaverat
 Senex praenuntius,
 Hic ille gladius,
 Qui me transverberat.
- 3a. Ergo quare, fili care,
 Pendes ita, cum sis vita
 Vivens ante saecula?
 Rex coelestis, pro scelestis
 Alienas solvis poenas,
 Agnus sine macula?

- 1b. Fleant materna viscera Mariae matris vulnera, Materne doleo, Quae dici soleo Felix puerpera.
- 2b. Dum caput cernuum,
 Dum spinas capitis,
 Dum plagas manuum
 Cruentis digitis
 Supplex suspicio,
 Sub hoc supplicio
 Tota deficio,
 Dum vulnus lateris,
 Dum locus vulneris
 Est in profluvio.
- 3b. Munda caro, mundo cara,
 Cur in crucis ares ara
 Pro peccatis hostia?
 Cur in ara crucis ares,
 Caro, quae peccato cares,
 Caro culpae nescia?

- 4a. O mentes perfidas
 et linguas duplices
 Et testes subdolos
 ac falsos judices,
 Senes cum junioribus
 Solent majoribus
 Criminibus
 Damnati
 Ferre stipendium
 Suspendium
 Peccati.
- 5a. Mi Johannes, planctum move,
 Plange mecum, fili nove,
 Fili novo foedere
 Matris et materterae,
 Tempus est lamenti;
 Immolemus intimas
 Lacrimarum victimas
 Christo morienti.
- 6a. Hac in vita sum invita, Hoc in malo mori malo, Fili mi, dum reprimi Vel exprimi Nequit aestus animi Dolentis, Tantis malis eximi Volentis.

- 4b. A damnatis is
 damnatur innocens
 Explens, quod expedit,
 quod decet, edocens,
 Fremunt auctores criminum
 Et viri sanguinum
 In Dominum
 Salutis
 Zelo nequitiae
 Sub specie
 Virtutis.
- 5b. Salutaris noster Jesus,
 Captus, tractus, vinctus, caesus
 Et illusus alapis
 A gehennae satrapis,
 Auctor verae lucis,
 Dies nocte clauditur,
 Vita mortem patitur,
 Mortem autem crucis.
- 6b. Scelus terrae coelum terret,
 Terrae motus terret motus
 Impios nefarios,
 Qui gladios
 In sanctorum filios
 Allidunt
 Et te, Christe hagios,
 Occidunt.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. — Str. 6a findet sich Carm. Burana 52; Str. 1a und b, 2a und 5a stehen als Teile eines Passionsspieles ehenda 105 sq.

199.

Planetus Mariae Virginis.

- Planctus ante nescia,
 Planctu lassor anxia,
 Crucior dolore,
- 2a. Fili, dulcor unice,
 Singulare gaudium,
 Matrem flentem respice
 Conferens solatium.
- Orbat orbem radio,
 Me Judaea filio,
 Gaudio, dulcore.
- 2b. Pectus, mentem, lumina
 Torquent tua vulnera,
 Quae mater, quae femina
 Tam felix, tam misera!

- 3a. Flos florum,
 Dux morum,
 Veniae vena,
 Quam gravis
 In clavis
 Est tibi poena.
- 4a. O quam sero deditus, Quam cito me deseris.

O quam digne genitus, Quam abjecte moreris.

- 5a. O pia gratia
 Sic morientis,
 O zelus, o scelus
 Invidae gentis.
- 6a. O verum eloquium
 Justi Simeonis,
 Quem promisit, gladium
 Sentio doloris.
- 7a. Parcito proli, Mors, mihi noli, Tunc mihi soli Sola mederis.
- 8a. Quod crimen, quae scelera Gens commisit effera! Vincla, virgas, vulnera, Sputa, spinas, cetera Sine culpa patitur.
- 9a. Reddite moestissimae
 Corpus vel exanime,
 Ut sic minoratus
 Crescat cruciatus
 Osculis, amplexibus.
- 10a. Quid stupes, gens misera,
 Terram se movere,
 Obscurari sidera,
 Languidos lugere?
- 11a. Homicidam liberas,
 Jesum das supplicio;
 Male pacem toleras,
 Veniet seditio.
- 12a. Gens caeca, gens flebilis,
 Age poenitentiam,
 Dum tibi flexibilis
 Jesus est ad veniam.

- 3b. Proh dolor,
 Hinc color
 Effugit oris,
 Hinc ruit,
 Hinc fluit
 Unda cruoris.
- 4b. O quis amor corporis
 Tibi fecit spolia,
 O quam dulcis pignoris
 Quam amara praemia,
- 5b. O fera dexteraCrucifigentis,O lenis in poenisMens patientis.
- 6b. Gemitus, suspiria Lacrimaeque foris, Vulneris indicia Sunt interioris.
- 7b. Morte, beate, Separer a te, Dummodo, nate, Non crucieris,
- 8b. Nato, quaeso, parcite,
 Matrem crucifigite
 Aut in crucis stipite
 Nos simul affigite,
 Male solus moritur.
- 9b. Utinam sic doleam,
 Ut dolore peream,
 Nam plus est dolori
 Sine morte mori,
 Quam perire citius.
- 10b. Solem privas lumine, Quomodo luceret? Acgrum medicamine, Unde convaleret?
- 11b. Famis, caedis, pestium Scies docta pondere Jesum tibi mortuum Barrabamque vivere.
- 12b. Quos fecisti, fontium Prosint tibi flumina, Sitim sedant omnium, Cuncta lavant erimina,

- 13a. Flete, Sion filiae,
 Tantae gratae gratiae
 Muneris, angustiae
 Sibi sunt deliciae
 Pro vestris offensis.
- 13b. In amplexus ruite,
 Dum pendet in stipite,
 Mutuis amplexibus
 Parat se amantibus
 Manibus extensis.
- 14. In hoc solo gaudeo, Quod pro vobis doleo, Vicem, quaeso, reddite, Matris damnum plangite.

Cod. Taurinen. E V 20. add. saec. ¹²/₁₃. A. — Orat. ms. Chunegundis (filiae Ottokari regis) saec. 14. in. Cod. Pragen. XII D 8 a B. — 1b fehlt B. — 2a, 1 Mi dulcor B. — 2b, 1 mentem fehlt B. — 2b, 3 et femina B. — 3b, 2 Hinc dolor B. — 3b, 4 sq. Hinc fluit, hinc ruit B. — 4b, 2 Fert tibi spolia B. — 7a, 1 proli fehlt B. — 9b, 3 Nam plus dolet B. — 10a, 2 Terram sic movere A. — 12b, 2 Prosunt B. — 12b, 3 Sitim dedit B. — 13b, 1 Jam amplexus B. — 13b, 5 Brachiis protensis B. — Verfasser des Liedes ist Gottfried, Supprior von St. Viktor.

- 1a. O quam formosa, Quam decens, quam diligo, Rubet ut rosa, In qua visum figo.
- 2a. Candet plus quam lilium,
 Formas vincit omnium,
 In qua meum gaudium,
 Pro qua genas rigo.
- 3a. Mea pro te marcida facies, Turpem facit macies, Immo velle meum facies, Spe longa cor aret.
- 4a. Figo in te oculorum acies, Te diligo, foris paret.
- 5a. O Deus, quid agam?
 Jam plagam
 Amoris
 Jam foris
 Monstro, tolero intus,
 Fero mente vagam
 Praesagam
 Majoris
 Doloris,
 O qualis labyrinthus!

- 1b. Metro nec prosa
 Parem se non ambigo,
 Textu ut glosa
 Laus, cui cor ligo.
- 2b. O status amantiumVota consequentium,O meum Glycerium,Pro te me affligo.
- 3b. Mortis et spem vitae quatics, In me telum jacies, Hiems non, nix neque glacies Me refrigidaret.
- 4b. Intuitum
 oculorum saties,
 Cor deficit, cum te caret.
- 5b. Rursus porta serta
 Deserta
 Obscurant,
 Obturant
 Hedera, terebinthus
 Sensus inexperta,
 Incerta,
 Quae curant,
 Cor urant
 Quatuor atque quintus.

- 6a. Tam est formae gratae
 Famaeque latae,
 Nil delirum
 Est hinc, hanc amare,
 O regum natae
 Omnes per gyrum,
- 7a. Hace est sole pulchrior
 Et coelo perfectior,
 Ista nusquam melior
 Nec tam bona scitur.
- 8a. O nobilis,
 Amabilis,
 In te sensus mei,
- 9a. Da facilis

 Me gracilis

 A spe ad rem vehi,
- 10a. O Maria, Plena gratia,

- 6b. Talem nee, annatac,
 Spectam putate,
 Et quid mirum,
 Si in veritate
 Hac vehar rate,
 Non novit virum.
- 7b. Credite, non mentior, Res est dicto verior, Solus hac praestantior Deus invenitur.
- 8b. Placabilis,
 Affabilis,
 Esto memor mei.
- 9b. Praestabilis, Laudabilis Esto, mater Dei.
- Coeli via
 Da coelestia.

Tropar. ms. sacc. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. — 3b, 1 and 2 umgestellt. — 5a, 10 labor intus. — 6b, 1 nec anate.

- 1a. O mira caritas,
 Mira bonitas,
 Immortalitas
 Et aeternitas,
 Comparantur imis
 coelestia.
- 2a. O virgo virginum,
 Lumen luminum,
 Portans Dominum,
 Regem omnium,
 Porta non aperta
 fit pervia.
- 3a. Stupet natura
 Nova jura,
 Mira mirum
 stupent haec omnia.
- 4a. Rubus urens
 Non comburens,
 Vas signatum,
 Vas ditatum,
 Vas imbutum
 melle et balsamo.

- 1b. O rara veritas,
 Vera raritas,
 Tota deitas
 Et immensitas
 Clauditur in ventris
 angustia.
- 2b. O vallis humilis, Non arabilis Neque satilis, Tamen fertilis, Coeli fecundatur a pluvia.
- 3b. Tu, virgo Jesse, Mater esse Meruisti regis et filia.
- 4b. Non te lacdit,

 Dum procedit

 Sol de stella,

 Rex de cella,

 Virginali

 sponsus de thalamo.

- 5a. Fulgida Rachel,
 Placens Israhel,
 Teste Gabriel
 Quam Emmanuel
 Benedixit
 in mulieribus.
- 6a. Tu fecunda coeli rore Coelum claudis utero,
- 7a. Clarior sideribus, Pauperibus Irradia,
- 8a. Filia Sion,
 Terra Babylon,
 Spernens Gabaon,
 Amon et Ammon,
 Nulla dominetur
 iniquitas.
- 9a. Tuti sumus te tutante, Virgo potestatis tantae, Dei ligans omnipotentiam.

- 5b. Aaron arida
 Virga florida,
 Luce sapida,
 Stirpe gravida,
 Lucem quae tulisti visceribus.
- 6b. Tu fulgens amicta sole Vertice stelligero,
- 7b, Draco jam praevaluit, Convaluit Injuria.
- 8b. Spes humilium,
 Fer auxilium,
 Placa filium,
 Post exsilium
 Cedat exactoris
 hostilitas.
- 9b. Desperatis in peccatis
 Natum natis placa gratis,
 Meruisti
 enim tu gratiam.

Cod. Monacen. (ol. Diessen.) 5539 saec. 14. — Das Lied, welches voll-kommene Sequenzform beobachtet, wird in der Hs. als Conductus bezeichnet.

202.

R° Stella splendens in monte Ut solis radium Miraculis serrato, Exaudi populum.

- 1. Concurrent universi
 Gaudentes populi,
 Divites et egeni,
 Grandes et parvuli,
 Ipsum ingrediuntur,
 Ut cernunt oculi,
 Et inde revertuntur
 Gratiis repleti.
- 2. Principes et magnates
 Ex stirpe regia,
 Sasculi potestates
 Obtenta venia
 Peccaminum proclamant
 Tundentes pectora,
 Poplite flexo clamant
 Hic: Ave Maria.
- 3. Praelati et barones,
 Comites incliti,
 Religiosi omnes
 Atque presbyteri,
 Milites, mercatores,
 Cives, marinari,
 Burgenses, piscatores
 Praemiantur ibi.
- 4. Rustici aratores,
 Nec non notarii,
 Advocati, scultores,
 Cuncti ligni fabri,
 Sartores et sutores
 Nec non lanifici
 Artifices et omnes
 Gratulantur ibi.

- 5. Reginae, comitissae,
 Illustres dominae,
 Potentes et ancillae,
 Juvenes parvulae,
 Virgines et antiquae
 Pariter viduae
 Conscendunt et hunc montem
 Et religiosae.
- 6. Coetus hi aggregantur,
 Hie ut exhibeant
 Vota, regratiantur,
 Ut ipsa et reddant
 Aulam istam ditantes,
 Hoe cuncti videant,
 Jocalibus ornantes,
 Soluti redeant.
- 7. Cuncti ergo precantes
 Sexus utriusque,
 Mentes nostras mundantes
 Oremus devote
 Virginem gloriosam,
 Matrem clementiae,
 In coelis gratiosam
 Sentiamus vere.

Cod. Montis Serrati s. n. saec. 15. Mit Melodie.

203.

- 1. Polorum regina
 Omnium, nostra,
 Stella matutina,
 Dele scelera.
- Ante partum, virgo Deo gravida, Semper permansisti Inviolata.
- 3. Et in partu, virgo Deo fecunda, Semper permansisti Inviolata.
- 4. Et post partum, virgo Mater enixa, Semper permansisti Inviolata.

Cod. Montis Serrati s. n. saec. 15. Ohne Melodie.

204.

R° Cuncti simus concinentes: Ave, Maria.

1. Virgo sola exsistente,
Audite, carissimi,
En adfuit angelus,
Ave, Maria.

Dreves, Cantiones et Muteti. I.

2. En adfuit angelus
Audite, carissimi,
Atque missus coelitus,
Aye, Maria.

- 5a. Fulgida Rachel,
 Placens Israhel,
 Teste Gabriel
 Quam Emmanuel
 Benedixit
 in mulicribus.
- 6a. Tu fecunda coeli rore Coelum claudis utero,
- 7a. Clarior sideribus, Pauperibus Irradia,
- 8a. Filia Sion,
 Terra Babylon,
 Spernens Gabaon,
 Amon et Ammon,
 Nulla dominetur
 iniquitas.
- 9a. Tuti sumus te tutante, Virgo potestatis tantae, Dei ligans omnipotentiam.

- 5b. Aaron arida
 Virga florida,
 Luce sapida,
 Stirpe gravida,
 Lucem quae tulisti visceribus.
- 6b. Tu fulgens amicta sole Vertice stelligero,
- 7b. Draco jam praevaluit, Convaluit Injuria.
- 8b. Spes humilium,
 Fer auxilium,
 Placa filium,
 Post exsilium
 Cedat exactoris
 hostilitas.
- 9b. Desperatis in peccatis
 Natum natis placa gratis,
 Meruisti
 enim tu gratiam.

Cod. Monacen. (ol. Diessen.) 5539 saec. 14. — Das Lied, welches voll-kommene Sequenzform beobachtet, wird in der Hs. als Conductus bezeichnet.

202.

R° Stella splendens in monte Ut solis radium Miraculis serrato, Exaudi populum.

- 1. Concurrunt universi
 Gaudentes populi,
 Divites et egeni,
 Grandes et parvuli,
 Ipsum ingrediuntur,
 Ut cernunt oculi,
 Et inde revertuntur
 Gratiis repleti.
- 2. Principes et magnates
 Ex stirpe regia,
 Sasculi potestates
 Obtenta venia
 Peccaminum proclamant
 Tundentes pectora,
 Poplite flexo clamant

Hic: Ave Maria.

- 3. Praelati et barones,
 Comites incliti,
 Religiosi omnes
 Atque presbyteri,
 Milites, mercatores,
 Cives, marinari,
 Burgenses, piscatores
 Praemiantur ibi.
- 4. Rustici aratores,
 Nec non notarii,
 Advocati, scultores,
 Cuncti ligni fabri,
 Sartores et sutores
 Nec non lanifici
 Artifices et omnes
 Gratulantur ibi.

- 5. Reginae, comitissae,
 Illustres dominae,
 Potentes et ancillae,
 Juvenes parvulae,
 Virgines et antiquae
 Pariter viduae
 Conscendunt et hunc montem
 Et religiosae.
- 6. Coetus hi aggregantur,
 Hic ut exhibeant
 Vota, regratiantur,
 Ut ipsa et reddant
 Aulam istam ditantes,
 Hoc cuncti videant,
 Jocalibus ornantes,
 Soluti redeant.
- 7. Cuncti ergo precantes
 Sexus utriusque,
 Mentes nostras mundantes
 Oremus devote
 Virginem gloriosam,
 Matrem clementiae,
 In coelis gratiosam
 Sentiamus vere.

Cod. Montis Serrati s. n. saec. 15. Mit Melodie.

203.

- 1. Polorum regina
 Omnium, nostra,
 Stella matutina,
 Dele scelera.
- Ante partum, virgo Deo gravida,
 Semper permansisti Inviolata.
- 3. Et in partu, virgo
 Deo fecunda,
 Semper permansisti
 Inviolata.
- 4. Et post partum, virgo Mater enixa, Semper permansisti Inviolata.

Cod. Montis Serrati s. n. saec. 15. Obne Melodie.

204.

Rº Cuncti simus concinentes: Ave, Maria.

- Virgo sola exsistente,
 Audite, carissimi,
 En adfuit angelus,
 Ave, Maria.
 Dreves, Cantiones et Muteti. I.
- En adfuit angelus
 Audite, carissimi,
 Atque missus coelitus,
 Ave, Maria.

- 3. Atque missus coelitus, Audite, carissimi, Clara facieque dixit: Ave, Maria.
- Clara facieque dixit, Audite, carissimi, En concipies, Maria, Ave, Maria.
- En concipies, Maria, Audite, carissimi, Pariesque filium, Ave, Maria.
- Paricsque filium,
 Audite, carissimi,
 Vocabis eum Jesum,
 Ave Maria.

Cod. Montis Serrati s. n. saec. 15. Mit Melodie.

205.

- Maria, saecli asylum,
 Defende nos,
 Jesu, tutum refugium,
 Exaudi nos.
 Jam estis vos totaliter
 Diffugium,
 Totum mundi refugium
 Realiter.
- R. Mariam, matrem virginem,
 Attollite,
 Jesum Christum extollite
 Concorditer.
- Jesu, suprema bonitas
 Verissima,
 Maria, dulcis pietas
 Gratissima.
 Amplissima conformiter
 Sit caritas,
 Ad nos gross pollit venit.
 - Ad nos, quos pellit vanitas Enormiter.

- 3. Maria, virgo humilis,
 Te colimus,
 Jesu, desiderabilis,
 Te quaerimus
 Et volumus mentaliter
 In superis
 Frui cum sanctis angelis
- Perenniter.

 Ro Mariam, matrem virginem,
 Attollite,
 Jesum Christum extollite
 Concorditer.
- Jesu, pro peccatoribus
 Qui passus es,
 Maria, sta pro omnibus,
 Quae mater es.
 Nam omnes nos labiliter
 Subsistimus,
 Juvari unde petimus
 Flebiliter.
- 5. Maria, facta saeculis
 Salvatio,
 Jesu, damnati hominis
 Redemtio,
 Pugnate quam viriliter
 Pro famulis,
 Percussis diris jaculis
 Atrociter.

Cod. Montis Serrati s. n. saec. 15. Ohne Melodie.

1. Ad cultum tuae laudis. O stella maris, salva nos, Candens flos, Da miseris tutamen: Quae manna coeli claudis

Et tandem caste generas Purum vas,

Fer languidis solamen.

Ro Tu rosula purpurea. Turturea

> In terris vox audita, Tu cellula vinaria,

Per varia

Praeconia polita.

2. Virescens paradisus,

Tu vitae lignum dare scis, Nostra vis,

Sta mundi pro salute;

Non manibus excisus

Quo lapis venit, tu es mons Atque fons

Inebrians virtute.

Ro Tu lunam calcans pedibus, In sedibus

Corruscans clari solis.

Fac nos calcare vitia

Peritia

Fervoris tuae prolis.

3. Electa digna sorte,

Tu meta prophetarum es, Alta res

Volebat ex te dari;

Draconis caput forte

Trivisti tollens nostrum vae,

Sine te

Desinimus beari.

Ro O tota pulchra facie,

De glacie

Nos erue peccati,

Ut simus post exsilium

Per filium

In coelis laureati.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. - Aufschrift: De beata Virgine. Johannes Decanus.

207.

1. Ave. Dei pia Genitrix Maria. Teste Isaia Virgo gravida; Virgo post et ante, Dignitatis tantae, Te opitulante Voce placida, Tibi denegare Nescit filius; Ipsum deprecare, Ut celerius Nos velit juvare, Quia devastare Vult diabolus.

2. Ave, mater Dei, Salus meae spei, Miserere mei, Bona Maria; Omni laude digna, Clemens et benigna, Cor meum consigna Tua gratia. Leni mea bella, Quae vix suffero, Christum interpella Pro me misero; Ave, maris stella, Optima puella, Te desidero.

- 3. Ave, decus morum,
 Fons et flos honorum,
 Omnium bonorum
 Spes et gaudium;
 Domina coelorum,
 Decus angelorum,
 Spes desperatorum
 Et solatium.
 Audi me gementem,
 Audi devium,
 Et ora clementem
 Tuum filium,
 Ut det mihi mentem
 Vere poenitentem
 Et refugium.
- 4. Pueri, cantate
 Cum jucunditate
 In solemnitate
 Dei hominis,
 Illi supplicate,
 Ipsum adorate,
 Qui praeest potestate
 Cunctis dominis,
 Ut a gravitate
 nos solvat criminis
 Et in amoenitate
 nos ducat culminis,
 Ubi delicatae
 Filius beatae
 Vivit virginis,

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. A. — Orat. ms. Carth. Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultrajectin. Scriptt. Eccl. 375. B. — Str. 2 und 3 stehen an anderer Stelle als eigenes Lied. B. — 1, 6 Dignitate stante B. — 1, 7 Et opitulante B. — 1, 10 Nihil nescit B. — 1, 12 Ut nos B; scelerius A. — 2, 8 fehlt B. — 3, 11 Et hora A. — 3, 15 solatium B. — 4, 3 De benignitate B. — 4, 6 Christum A. — 4, 8 Omnibus nobis B. — 4, 11 Et immanitate A. — Aufschrift: Carmen de sancta Maria A.

- Congratulamini
 Mariae virgini,
 Cuncti catholici,
 Qui fertis Domini
 Vasa, mundamini,
 Vos omnes clerici.
- Laudantes virginem, Quae Deum hominem Fert, virgo pariens Fontem, originem Boni, dulcedinem, Amarum nesciens.
- 3. Istis exsultemus,
 Illis insultemus,
 Qui sunt increduli,
 Deo jubilemus,
 Matrem collaudemus
 Istius parvuli.

- 4. Populus gentium
 Vadens per devium
 Vidit magnum lumen,
 Dum matris gremium
 Portat mancipium,
 Quod est verum numen.
- Natus est parvulus Nobis infantulus, Omnibus gaudium, Fons hic fit rivulus, Arbor ramusculus Per carniscapium.
- In hac miseriae
 Valle nos hodie,
 Mater, nos conforta,
 Misericordiae
 Fons, vena veniae,
 Felix coeli porta.

1. Flos campi profert lilium
Vernantibus cum violis
vallatum,
Dum virgo parit filium

Agminibus angelicis ornatum.

Hic pausat in praesepio
Dominorum dominus,
Excelso regnans solio,
Imperio
Fortissimus.

R° Plaudat novo jubilo
Puri cordis cithara,
Spes nostra fulsit lectulo
Virgineo

Per sidera.

2. O stella maris rutilans,
Maria, rosa candens
castitate,
Tu rubus igne fulgurans,
Nunquam combustus ignis
qualitate,
Paradisus viridis,
Vena summae gratiae,
Dos gemmae comparabilis
Amabilis
Et facie.
Ro Plaudat novo jubilo

Rº Plaudat novo jubilo
Puri cordis cithara,
Spes nostra fulsit lectulo
Virgineo
Per sidera.

3. Tu virga Jesse florida,
Hesther Assueri sponsa
praeelecta,
Paterno verbo gravida
Semper candoris rosula
protecta.
Propina nostris mentibus
Fructum salutiferum,
Nunc missum per te gentibus
Bibentibus
Mortiferum.

Rº Plaudit novo jubilo etc.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monagen. 157. — Aufschrift: Item de beata Virgine. Johannes Decanus.

- Audi, mundi domina, Tuae laudis carmina, Pietatis aurem hue inclina, Tua dulci gratia Me serves a ruina.
- Ave, sol justitiae, Solatium moestitiae, Ave, verum vellus Gedeonis, Tu pudoris thalamus, Tu thronus Salomonis.
- 3. Ave, spes credeutium,
 Tu mater es viventium,
 Ave, flos et
 odor caritatis,
 Cedrus pudicitiae,
 Cypressus puritatis.
- 4. Palma patientiae,
 Tu mater es elementiae,
 Florens hortus,
 portus salutaris,
 Mater omnis gratiae,
 Maria, stella maris.

- 5. Tu, virtutum speculum,
 Perlustrasti saeculum
 Claritatis
 luce, o Maria;
 Mihi peccatori
 Miserere, mater pia.
- 6. Ave, florens lilium,
 Ora tuum filium,
 Quem nil scio
 tibi denegare,
 Ut dignetur mihi
 Peccatori veniam dare.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I. Asc. 95. — 1, 3 Et pietatis. — 4, 3 Tu florens. — 5, 3 Luce claritatis. — 5, 5 fehlt eine Silbe. — 5, 6 Überschuß von einer Silbe. — 6, 5 Fehlt eine Silbe. — 6, 6 Überschuß von zwei Silben.

211.

- 1a. O flos post fructum purior, Cibus summae dulcedinis, Per te natura hominis Est creaturis altior.
- 2a. Unitaque principio, Quod lactasti cum gaudio, Concepto solo flaminis Intuitu, das omnia Cum summa providentia.
- 3a. Candens sicut lilium,
 Centrum mirae puritatis,
 Verum Dei filium
 Sub nostrae humanitatis,
 [Forma genuit].
- 4a. Salve, delectabilis
 Reparatrix curiae,
 Nardus admirabilis,
 Templum carens carie.
- 5a. Hydria munditiae
 Plena singulariter,
 Stillans multiformiter,
 Ad tantum excellens via.

- 1b. Tu stella sole clarior,

 Cedrus coelestis numinis,

 Fructus cujus cacuminis

 Est omni bono melior.
- 2b. Omnipotens, qui filio
 Praecepit, ut supplicio
 Portaret sordes criminis
 Nostri, ferret supplicia,
 Quod perfecit te praevia.
- 3b. Hace reclinatorium
 Fuit verae trinitatis,
 Quae post puerperium
 Flosculum virginitatis
 [Semper tenuit].
- 4b. Tu supraamabilis,
 Verae vena veniae,
 Tu semper laudabilis
 Columna justitiae.
- 5b. Roga regem gloriae, Quod misericorditer Salvet nos, ut dulciter Fruamur tecum, Maria.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351. — Das Lied hat Sequenzenform. — 1a, 3 naturis. — 2b, 3 Pareret serie criminis Hs. — In Str. 3a und b fehlt mindestens je eine Zeile. — 5a, 4 viam. — 5b, 1 Rogare.

- Ab arce siderea
 Gabriel intonuit,
 Verbum missum divinitus
 Maria continuit.
- 2. Ait illa: sum ancilla,
 Puella humillima
 Regis hujus, defers cujus
 Mandata salubria.

- 3. Ut ancillae mandat ille
 De superna curia,
 Fiam parens, licet carens
 Conjugali copula.
- 4. Ad hacc verba non superba
 Sed mire fragrantia
 Mox intravit lux superna
 Mariae praecordia.
- Ergo, pia o Maria,
 Te laudantes poscimus,
 Ora patrem, nam te matrem
 Natus audit optimus.
- Hora mortis det, ut fortis
 Sit cordis compunctio,
 Ne damnemur, sed laetemur
 In coelesti curia.
- Amen dicat mente tota
 Plebs cruore Christi lota,
 Ut sit semper sine nota,
 Amen dicant omnia.

Miss. ms. Capit. Cracovien. 2. anni 1438. — 1, 4 Mare continuit. — 4, 4 praeconia.

213.

- 1. O nobilis virginitas
 In matre salvatoris,
 Quae castitatis semitas
 Ostendis et honoris,
 Virginei pudoris
 In se claustra retinuit,
 Nec dolor vires minuit
 In partu novi floris.
- 2. Nobiscum, Sion filia,
 Laetare congaudendo,
 De matre Christus humili
 Progreditur nascendo,
 Qui nobis condolendo
 Exsistentes in vitiis
 Crudelibus suppliciis
 Exemit, moriendo
 - Exemit moriendo.

 Cod. Sangallen. 551. add. saec. 13.

- 3. Mater misericordiae,
 Te quisque veneratur,
 Salus per Evam perdita
 Per te recuperatur,
 In te sanctificatur
 Christus, qui de te voluit
 Nasci, quod hostis doluit,
 Qui et humiliatur.
- Nos Christi matris unicum Imploremus juvamen, Ut nobis sui filii Salubre det solamen, Ne judicis examen Perdendi det sententiam, Sed suam per clementiam Nos reos salvet. Amen.

214.

- Flos de spina procreatur, Quae per florem comparatur, Sic Maria fecundatur, Fecundata sublimatur, Quando parit filium.
- Porta clausa pertransitur, Quae nec patens invenitur, Virga flore redimitur, Manna vermis enutritur Rosa parit lilium.
- 3. Rore tellus irrigatur,
 Rubus ardens non crematur,
 Quando verbum incarnatur,
 Et intactum conservatur
 Puellare gremium.
- 4. Chorus noster jucundetur,
 Jucundando sublimetur,
 Laus honorque jubiletur,
 Jubilando concrepetur
 Benedicens Domino.

Cgm. Monacen. (ol. Tegurin.) 716. saec. 15.

- 1. Alma mater Domini,
 Gratiarum plena,
 Per te datur homini
 Gaudium pro poena,
 Cuneta tuo nomini
 Fiunt hic amoena.
- 2. Gloriosa domina,
 Sacra templum Dei,
 Peces tuas semina,
 Fac nos tantae spei,
 Ut cum voce gemina
 Demus laudem ei.
- 3. Sanctarum sanctissima,
 Nobilis, decora,
 Mitium mitissima,
 Patrem tuum ora,
 Ut nos, splendidissima,
 Salvet sine mora.
- 4. Praesenti laetitia
 Matris speciosae
 Pellatur tristitia
 Mortis odiosae,
 Fruendo militia
 Vitae gloriosae.
- Deo patri gloria
 Sit de benedicta,
 Pro cujus victoria
 Sunt nostra delicta
 Ab ejus memoria
 Semper derelicta.

Cod. Miscell. Patavin. (ol. S. Justinae) 1328. saec. 14/15. — 4, 5 Se frendo Hs.

216.

- O regina omnium, Audi preces supplicum, Pacis praebe flosculum Concordia, Maria. Funde preces in coelis, Maria, stella maris.
- 2. Servos tuos suscipe
 Et susceptos protege,
 Congregatos ordine
 Tuo, virgo Maria,
 Funde preces in coelis,
 Maria, stella maris.
- 3. O occus verae pacis,
 Mitis parce peccatis,
 Ut fruamur beatis
 Concordia, Maria.
 Funde preces in coelis,
 Maria, stella maris.
- 4. Tibi laus et gloria
 Summa cum victoria,
 Preces et suspiria
 Tibi, virgo Maria,
 Funde preces in coelis,
 Maria, stella maris.

Vorsetzblatt einer Hs. italien. Provenienz aus dem 14. Jahrh., enthaltend 40 Predigten des Bartholomäus von Pisa. Ich verdanke die Abschrift Herrn Petit, Custos der Bibliothèque de Bourgogne. — 3, 1 Oyeum Hs. (olzos). — 4, 3 Onor preces et suspiria Hs. — 4, 4 Sit tibi Hs.

- Ave, coelestis regina, Majestas quam divina Honestavit dote trina Mirifice.
- Angelorum rex sanctorum Tuorum virtute morum Provocatus, vulneratus Venit in te.

- 3. Tu laus patrum prophetarum, 6. Arens virga novo flore, Tu multarum scripturarum Glosa fulgens, corda mulcens Dulcedine.
- 4. Clausam portam non apertam, Permeatam, sed seratam Te descripsit, sicut vidit Ezechiel.
- 5. Rubus ardens non crematus, A vidente perscrutatus, Parituram castam, puram Te signavit.
- Madens vellus coeli rore Gedeonis miro more Te respicit.
- 7. Per te, Esther, Mardochaeum Salvat justum rex Judaeum Et suspendit Amau reum Pro scelere.
- 8. Elationem Holofernis Per pugionem prosternis, Molientem Juda gentem Disperdere.
- 9. Summi regis coronata Mater, clemens, dulcis, grata, Esto nobis advocata, Virgo pia.

Cod. Berolien. Germ. 8º 190. saec. 15. ex. Mit zweistimmiger Meludic. -5, 4 Te creavit. — 8, 2 Per pugionem Judith prosternis; Judith hat keinen Platz im Verse. — Nach Str. 9 steht folgender Tropus: Benedicamus in laude Jesu, qui suae matri Mariae benedixit in aeternum, Domino.

218.

- 1. Parce, virgo, spes reorum, Poenitenti servulo. Eum solvens a suorum Delictorum vinculo.
- 2. Potes enim, tantum velis, Ergo parce, domina, Ad quid namque te fidelis, Nisi forent crimina,
- 3. Invocaret, nec tu fores Tanto digna filio, Ni fuissent peccatores Et patrum transgressio.
- 4. Et si poenam culpa poscit, Culpam dele venia, Cum sit major, quae ignoscit, Quam is, cui fit gratia.

Cod. Taurinen. Reg. 11. (ol. S. Jacobi Leodieu.) saec. 13. ex. Mit dreistimmiger Singweise. - 1, 3 Sum solvens Hs.

- 1. Ave, fructus veri planta, Stella maris, virgo sancta, Ave, pulchritudo tanta, Nunquam posset dici quanta.
- 2. Tantum digna tu fuisti, Redemptorem concepisti, Ave, pia, quod audisti, Quae et virgo concepisti.
- 3. Similis non fuit nata, Sic formosa, tam beata, Castitate roborata, In excelsis coronata.
- 4. Genuisti, qui te fecit, Salvatorem, qui dejecit Nostras culpas et adjecit Sanitatem, quam refecit.
- 5. Exaltata es in caelis Verbo dulci Gabrielis. Infernorum nos a telis Custodire semper velis.
- 6. Rosa pulchra sine spina, Aurem tuam sic inclina Nostris precibus, regina, Quod nos salvet vox divina,

7. Dei genitrix, Maria, Porta coeli, recta via, Tu pro nobis ora, pia, Ut salvemur a sophia.

Cod. Patavin. (ol. S. Justinae) 1328. saec. 14/15.

220.

1a. Ave gloriosa
Virginum regina,
Vitis generosa,
Vitae medicina,
Clementiae resina.

1b. Ave copiosa
Gratiae piscina,
Carnís maculosa
Munda nos sentina,
Munditiae cortina.

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Vatican. 1058. saec. 14. in. C. — Trop. ms. Dublinense anni 1352. Cod. Cantabrigen. Add. 710. D. — Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 19824 anni 14 E. — Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 20001. saec. 15. F. — Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 20124 anni 1469. G. — Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultrajectin. Scriptt. Eccl. 375. H.

Den ganzen Text wiederhole ich nicht, da er Anal. X, 89 u.f. sich findet. Es ist zunächst die l.c. ausgesprochene Vermutung zu berichtigen, als könnte vielleicht Gautier de Coincy der Verfasser sein; dies ist vielmehr zweifellos Philippus de Grevia. Ferner ist das Lied ursprünglich keine liturgische Sequenz, obgleich sie Sequenzenbau hat und später als Sequenzbenutzt wurde.

4a, 2 Summa novitatis EFG. — 4b, 3 Ducem sequor dulcem precor ABC; ditem sequor F. — 5b, 1 O benigna laude digna ABCDEFG. — 6b, 4 lumen veritatis DE, patietis F. — 9a, 4 mater genitoris ABCDEFG. — 9b fehlt ABCEFG. — 9b, 2 gestaculum D. — 10b, 3 Mater pretiosa DEF. — 10b, 5 Succurre mortis hora DEF.

- 1. Personet pariter
 Chorus hilariter
 Ac singulariter
 Noster in hac die
 Reginae coelicae,
 Gemmae angelicae
 Carmina melice
 Depromendo pie.
 Ergo matris die
 In corde jubilemus
 Et ore psallemus.
- 2. Reductrix errantium
 Diu fluctuantium,
 Ductrix exsulantium,
 Anchora salutis,
 Virgo deifera,
 Parens Christifera,
 Da salutifera
 Divinae virtutis,
 Robur agens tutis,
 Nobis da veniam
 Crimine pollutis.

- 3. Scandens in acie
 Reorum facie
 Respice, gratiae
 Nobilis sagena,
 Demerge ocius,
 Adsis velocius
 Transferens potius
 Coelí ad amoena,
 Genitrix serena,
 Ut per te liberí
 Evadamus poenam.
- 4. Stella radiosa,
 Rosa speculosa,
 Porta generosa
 Moestae contrivisti
 Gentis exitium,
 Vitae initium
 Lapsae per vitium
 Casta concepisti,
 Virgo peperisti
 Et inviolata
 Post partum mansisti,
- 5. Ergo laudisonis
 Sonis, altisonis
 Linguis, dulcisonis
 Hymnis invocamus
 Castum ut lilium,
 Tuum ut filium
 Post hoc exsilium
 Jugiter cernamus;
 Carmen concludamus
 Domino coelorum
 Et benedicamus.

Cod. Maihingen. (ol. Kirchheimen.) II 2. 80 13. saec. 16. — 4, 4 Moesti. — 5, 1 laudibus sonis Hs. — 5, 2 fehlt; hinter dem Gedicht steht aber mentibus altisonis, was hier ausgefallen scheint. — 4, 11 Et fehlt.

222.

Rº Missus bajulus Gabriel Verbi fidelis Coeli salutat Mariam Sacris loquelis.

- Ave, inquit angelus,
 carens omni labe,
 Verbum bonum nuntians
 pandit et suave,
 Plena gratia veniet
 Christus de caelis
 In te habitans, crede tu
 meis loquelis.
- 2. Tunc Maria respondit
 angelo dicenti:
 Qualiter istud erit
 mihi asserenti,
 Ignorans virum tu dicis
 natum habebis,
 Quae devota sum Domino
 atque fidelis.
- 3. Mariae tunc angelus:
 noli trepidare,
 Descendet paraclitus
 tecum habitare
 Ex te nascetur filius
 Dei de caelis,
 Jesus dicetur, crede jam
 meis loquelis.
- 4. Ecce, ait angelo
 respondens Maria,
 Dei esse cupio
 humilis ancilla,
 Suum filium Dominus
 mittat de caelis,
 In ventrem meum, credo jam
 tuis loquelis.

5. Angelus disparuit
et statim Mariae
Uterus intumuit
fulgens omni die,
Virgo peperit filium
Dei de caelis,
Virgo permansit post partum
mater fidelis.

6. Eja, mater Domini,
Deum genuisti,
Angelis et homini
Pacem tribuisti,
Roga pro nobis Dominum,
virgo fidelis,
Ut nos vivere faciat
tecum in caelis.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod. Taurinen. F I 4.

- 1. Pulsa noxae scoria,
 Christiana plebs, conare,
 Avà Deo jubilare
 Cum summa laetitia.
- Ex Maria virgine
 Mundo natus est rex vitae
 Mirabundo valde rite,
 Nam abs viri semine.
- 3. Parvis pannis operit Creatorem creatura, Genitorem genitura Divinitus peperit.
- 4. Per fructum inhibitum
 Gama prima mater zelum
 Rama prorsus clausit caelum
 Per serpentis monitum.
- Est virgo puerpera Stella Jacob, veris rosa, Cella Christi pretiosa, Reseravit aethera.
- 6. Ut praedixit Gedeon,
 Vellus madet coeli rore,
 Tellus fragrat novo flore,
 Quaestus finit Simeon.

- Per quem daemon exsulat, Fructus prodit virga Jesse, Luctus cessat gentis pressae, Ac jubilus pullulat.
- Lucis cernit radium
 A α δ ς umbra gehennali,
 Chaos ferens morsu mali
 Hoc scit puerperium.
- Cui cuncta serviunt,
 Nati hujus ob rumores
 Gratulati sunt pastores,
 Qui gregem custodiunt.
- 10. Aula regnans aetheris
 Tribus nota cunctis plagis,
 Tribus se declarat magis
 Ortu novi sideris.
- 11. Tribus donis colitur
 Agnus Dei, magnus polo,
 Magnus terra, mari, solo,
 A magis requiritur.
- 12. Thus datum deificat
 Eum, recepturum funus
 Myrrheum designat munus,
 Aurum regem praedicat.
- 13. Nobis pacem tribuat Θεός natus mira φύσι, Κλέος dator paradisi Nostras culpas abluat.

- 1. Ave, mundi gloria,
 Mater regis gloriae,
 Virgo plena gratia
 Septiformis gratiae,
 Quam laus nulla propria
 Satis laudat proprie.
- Satis laudat proprie.
 R. Salve, mundi gaudium,
 Gaude, salus omnium,
 Gabriele nuntio
 Vitae sumens nuntium
 In potenti filio
 Matris Evae filium
 Redemisti pretio,
 Quod excessit pretium.
- 2. Evae versis literis
 Precis jungit literas,
 Dum promissis superis
 Credens hostem superas
 Et in arca foederis
 Summis ima foederas.

- 3. Eva mundum perdidit,
 Tu salvasti perditum,
 Beata, quae credidit,
 Nam promissum creditum,
 Ut in palam edidit,
 Late crevit editum.
 Ro Salve, mundi gaudium
 - Gaude, salus omnium,
 Gabriele nuntio
 Vitae sumens nuntium
 In potenti filio
 Matris Evae filium
 Redemisti pretio,
 Quod excessit pretium.
- 4. Ergo tuo semine

 Mundans Evae semina

 More serva dominae

 Servos, pia domina,

 Et a Christi nomine

 Nos digne transnomina.

Orat, ms. Majoris Carthusiae saec. 14/15. Cod. Gratianopolitan. 181.

225.

- Salve, coeli janua, Porta paradisi, Vervecis ingenua Genitrix occisi.
- 2. Nudis exstas pallium,
 Aegris medicina,
 Flos florum convallium,
 Rosa sine spina.
- Vitri non integritas
 Sole violatur,
 Nec tua virginitas
 Partu defloratur.

- Nec tua praeconia
 Des oblivioni,
 Sis pro nobis, domina,
 In conspecta throni.
- 5. Castitatis lilium,
 O virgo Maria,
 Interpella filium,
 Mediatrix pia.
- Ut a sordis vitio
 Nos purget virtute,
 Sicque coeli gaudio
 Nos donet salute.

Cod. Ebroicen. (ol. Liren.) 17. saec. 12. add. saec. 12/13.

1. Ave, nobilis,
Delectabilis,
Maria
Amicabilis,
Comes utilis,
In via
Mentes erige,
Gressus dirige
Per haec invia,
Mores corrige
Tuo remige
Lux superna,
Nos guberna,
Virgo Maria.

- 2. Tu post Dominum
 Coeli agminum
 Magistra,
 Virgo virginum,
 Lucis luminum
 Ministra,
 Sol illuminans
 Et eliminans
 Quaeque vetera,
 Fons inebrians,
 Stella radians
 Super astra,
 Coeli castra
 Nobis resera.
- 3. Pulchra facie,
 Coeli gloriae
 Regina,
 Nobis hodie
 Potum gratiae
 Propina,
 Potens omnium
 Infidelium
 Vim extermina,
 Christo credulum
 Munda populum,
 Munda, clara,
 Mundo cara
 Mundi Domina.

Cod. Maihingen. (ol. Kirchheimen.) II. 2. 8° 13. saec. 16. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — B hat nur die erste Strophe. — 1, 2 Venerabilis B. — 1, 8 Cursum dirige B. — 1, 11 regimine A. — 1, 14 Per haec maria B.

227.

1. Salve, puella,
David filia,
Rosa novella,
Novans omnia,
Praefulgens stella,
Dulcis nuntia,
Coelestis cella,
Plena gratia
Virgo Maria,
Sis reis; pia.

2. Flos, tui floris
Flores munere,
Salvo pudoris
Dans charactere
Fructum honoris
Et puerperae
Mediatoris
Novo foedere,
Miseris vere
Tu miserere.

- 3. Flos violaris,
 Rosa, lilium,
 Nec violaris
 Nec seis vitium,
 Dum salutaris,
 Stupes nuntium,
 Parens et paris
 Dei filium,
 Solium dium,
 Mansio trium.
- 4. Sedes erecta
 Regis incliti,
 Semita recta
 Mundi perditi,
 Jungere secta
 Membra capiti
 Et ad directa
 Trahens geniti
 Fac verae viti
 Semper inniti.

- 5. Vas delibutum
 Sacro nectare,
 Lampas virtutum
 Nitens jubare,
 Vellus complutum
 Verbi compare,
 Fragile lutum
 Voce cytharae
 Fac propinquare
 Coelicum mare,
- 6. Salve, regina,
 Decus virginum,
 Lux matutina,
 Plena luminum,
 Sis medicina
 Morbis hominum
 Et a ruina
 Serva criminum,
 Duc peregrinum
 Patris in sinum.

Cod. Patavin. (cl. S. Justinae) 1328 saec. 14/15. — 1, 5 Das Wort Praefulgens ist verstellt, es steht in d. Hs. vor 1, 4. — 2, 1 floris fehlt. — 4, 7 ad ui recta.

228.

Ro Nos dignare te laudare, Virgo, quae filium Dum tulisti, peperisti Salutem omnium

- 1. Ave, plena gratia
 Coelitus infusa,
 Cujus sunt preconia
 Per orbem diffusa,
 Qua tenetur mens confusa,
 Lue flagitium,
 Apud Christum nos excusa,
 Quem scis propitium.
- 2. Benedictionibus
 Affluens puella,
 Funde caecis mentibus
 Lucem, clara stella,
 Vernans ubertate cella
 Datura pretium,
 Quo solvatur a procella
 Mens pereuntium.
- 3. Ceterarum virginum
 Princeps et regina,
 Nos de valle criminum
 Transfer ad divina,
 Aurem precibus inclina,
 Spes invocantium,
 Ad juvandum nos festina,
 Mundi refugium.
- 4. Dominarum speculum,
 Gratiis abunda,
 Caritatis vinculum,
 Rosa rubicunda,
 Dulci prole tu fecunda,
 Candoris lilium,
 Nos ad loca fer jucunda
 Sacrarum sedium.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod. Taurinen. F 1 4.

R° Ave regina coelorum, Regis regum triclinium.

- Ave, plena gratia
 Mater Jesu Christi,
 Quae virilis nescia
 Tactus concepisti,
 Per mysterium verborum
 Dominum dominantium.
- 2. Ave, Jesse virgula,
 Stella matutina,
 Rosa veris primula,
 Salutis piscina,
 Quae permansisti decorum
 Virgo post puerperium.
- 3. Ave, o puerpera,
 Quam recte vocaris
 Oliva fructifera
 Atque portus maris,
 Tu sola es peccatorum
 Singulare refugium.
- 4. Ave, virgo virginum,
 Dulcis mater Eli,
 Ablutrix peccaminum
 Et regina caeli,
 Super choros angelorum
 Praesides juxta filium.
- Ave, porta aetheris,
 Domina superna,
 Spes humani generis,
 Veniae pincerna,
 Perduc nos ad supernorum
 Societatem civium.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13.

- Salve, sancta parens, Rosa spina carens, Seda nobis bella, Ave, maris stella.
- 2. Dona nobis pacem,
 Mater, tu veracem,
 Tribue juvamen
 Mutans Evae nomen.
- 3. Mala nostra pelle,
 Trahens sine felle,
 Crimina ignosce,
 Bona cuncta posce.

- 4. Per te detur, mater, Filius et pater, Ut qui ex te natus Tulit esse tuus.
- 5. Superbiam vita,
 Salus infinita,
 Suscipe tu fastos,
 Mites fac et castos.
- 6. Subleva tu clarens,
 Salve, virgo parens,
 Tecum sutlevemur,
 Semper collactemur.
- 7. Ergo tibi patri
 Summas grates ratas,
 Almo nato sonus,
 Tribus honor unus.

Miss. ms. Capit. Lucen. VIII 589. sacc. 15. add. sacc. 15. ex. - 4, 2 Filius nobis et. - Nach diesem Liede folgt der Anfang eines ebenso über den Hymnus Quem terra pontus gearbeiteten, von dem aber nur eine Strophe vorhanden:

> Laudetur Dei filius Patris, Mariae unicus, Colant, adorent viscera, Quem terra, pontus, aethera.

231.

- 1. Salve, virgo speciosa, Celsi sponsa domini, Laude digna et famosa, Cuncto cara homini Propter florem castitatis, Qua vicisti potestatis Ardorem in turribus.
- Ro Fac nos dulce comparare Tibi melos et calcare Libidinis incendia.
- Cosmi pompam despexisti Suis cum deliciis, Regi regum adhaesisti Altis desideriis, Unde secum nunc laetari Meruisti et ornari Optimis monilibus.
- 3. Micans gemmis imitaris Agnum sine macula, Ut amore perfruaris, Quem quondam juvencula In te gestans praelibabas, Sed non plene degustabas Gravi pressa tegmine.
- Ro Fac nos dulce comparare Tibi melos et calcare Libidinis incendia.
- 4. Cujus gaudens refoveris Cupitis amplexibus, Choros ducis et moveris Cum sacris virginibus, Post dilectum cursitando, Mira vocum modulando Cantica dulcedine.

Cod. Berolinen. Germ. 8º 190, saec. 15. ex.

232.

- 1. Ave, virgo egregia, Maria plena gratia, Orta de stirpe regia, Fac tuum filium Nobis propitium, Ut donet vitae praemium Et coeleste consortium.
- 2. Sancta Maria domina, Excusa nostra crimina Et exaudi precamina, Fac tuum filium etc.
- 3. Maria, virgo perpetua Et coeli facta janua, Prece tua continua,
 - Fac tuum filium etc.

Dreves, Cantiones et Muteti. I.

- 4. Precamur, mente sedula Et oris voce tinnula, Nunc et per cuncta saecula Fac tuum filium Nobis propitium, Ut donet vitae praemium Et coeleste consortium.
- 5. Per Evam vita perdita Est mundo per te reddita, Clemens et virgo inclita, Fac tuum filiam etc.
- 6. Mater Christi piissima Ejusque dextrae proxima Semper sedens sanctissima, Fac tuum filium etc.

7. Virga Jesse florigera
Et puella puerpera,
Excelsa super sidera,
Fac tuum filium etc.

8. Virgo, sole praefulgida
Et plus quam luna splendida
Marisque stella lucida
Fac tuum filium etc.

Psalt. ms. Praemonstrati saec. 12. Cod. Suessionen. 104. add. saec. 12.

233.

- Ave, virgo Maria,
 Dei plena gratia,
 Quae portasti filium,
 Cujus eras filia,
 Regem regum omnium,
 Qui creavit omnia.
- Ave, decus virginum, Virgo, salus hominum Virgoque puerpera, Virgo, lumen luminum, Virgo, cujus ubera Lactaverunt Dominum.
- 3. Ave, cujus castitas
 Nostra fuit sanitas,
 Cujus fuit filius
 Via, vita, veritas,
 Veri solis radius,
 Vera mundi claritas.
- 4. Ave, carens crimine,
 De qua sine semine
 Viri nasci voluit
 Gigas sortis geminae,
 In quo Deus latuit
 Palliatus homine.
- Ave, porta coelica,
 Virga Jesse mystica,
 Quae per signum velleris
 Rubique prognostica
 Mater Dei crederis
 De stirpe Davidica.

Cod. Ebroicen. (cl. Liren.) 2. saec. 13. Mit Mel. — Zeile 1 u. 2 der ersten Strophe kehren als Repet. nach jeder Str. wieder.

- Salve, virgo vere,
 Domina coelorum,
 Nostri miserere,
 Mater orphanorum,
 Per te concrevere,
 Quae es fons hortorum,
 Ex agro vetere
 virtutum semina morum.
- 2. Per te, clementiae
 Mater, regnant reges,
 Per te dementiae
 Corruerunt leges,
 De te luce viae,
 Quae boni non eges,
 Plantula justitiae
 pullulat, ampla seges.
- 3. Decus mulierum,
 Mundi vitam gestas,
 Medelam vulnerum
 Peccantibus praestas,
 Dum replet uterum
 Divina majestas,
 Aethiopum terras
 jam fervida torruit aestas.
- 4. Es dono sobolis
 Diei synaxis
 Splendentis, incolis
 Dies est verax is,
 Praebes coelicolis
 Mel, apis vivax sis,
 In cancro solis
 dum volvitur aureus axis.

- 5. Tu es vitis vitae,
 Per quam inquirendus
 Est locus in vite
 Bachum producendus,
 Se dedit tibi, te
 Calice bibendus,
 Hic tibi praecipue
 sit pura mente colendus.
- 6. Omnes istam matrem
 Una deprecemur,
 Ut natum ac patrem
 Coelis contemplemur,
 In hac valle flentes
 Ita lacrimemur,
 Ut Jesum videntes
 Semper collactemur.

Cod. Ebroicen. (ol. Liren.) 17. saec. 12. add. saec. 12/13.

- 1. Ave, virgo Maria,
 Genitrix propitia
 Regis regum omnium,
 Ave, plena gratia,
 Quae in coeli curia
 Sedes juxta filium.
- 2. O clemens puerpera,
 Quam nova et vetera
 Benedicunt carmina,
 Tu polo et aethera
 Et in mundi infera
 Veneraris machina.
- 3. O pincerna veniae,
 Fons misericordiae,
 Tecum manet Dominus
 Coelestis militiae,
 Qui sub servi specie,
 Mundi lavít facinus.

- 4. O virgo Davidica,
 Tua quam glorifica
 Cunctis est assumptio,
 Pro qua promit cantica
 Exsultans angelica
 Paradisi concio.
- 5. O humani generis
 Spes et arca foederis,
 Tu in mulicribus
 Benedicta, miseris
 Coeli portam aperis
 In te confitentibus.
- O regina virginum, Super culmen ordinum Coelestium posita, Per te sordes criminum Assequuntur terminum Vita jugi reddita.
- 7. O Maria, effice
 Tua prece supplice,
 Ut benedictus tui
 Fructus ventris apice
 Mansionis coelicae
 Praestet nobis perfrui.

- 1. Ave, virgo
 mater Jesu Christi,
 Incorrupta
 paris filium
 Salvatorem
 mundo protulisti
 In roseto
 florens lilium.
 Ro Mundi nam es domina
 et coeli regina,
 Tuum nobis
 filium propina,
 In aeternum
 frui jugiter.
- 2. Veri solis
 splendor illustravit
 Sacri cordis
 ima transiens,
 Portam vitae
 cunctis reseravit
 Virginalem
 vitam diligens.
- 3. Miserorum
 spes et medicina,
 O Maria,
 fer auxilium,
 Ne fallentis
 mundi nos seutína
 Procul pellat
 in exsilium.
 Ro Mundi nam es domina
 et coeli regina,
 Tuum nobis
 filium propina,
 In aeternum
 frui jugiter.
- 4. Peccatorum
 veniam precare
 In conspectu
 sacri judicis
 Et furorem
 vindicis placare,
 Christo quando
 stas a dexteris.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — 2, 7 sq. Vitam virginalem Hs. — Aufschrift: De beata virgine.

237.

- Nata est hodie
 Virgo pura,
 Data est lactitiae
 Humana creatura,
 Nam quidquid prima parens
 Monendo peritura
 Abstulit, haec praepotens
 Credendo permansura
 Reddidit ac gaudia
 Defectu caritura.
- 2. Per Evam ad laevam
 Rueramus,
 Semitam per Mariam
 Sed dexteram calcamus,
 Per istam lucifluam
 Unam recuperamus,

Cujus natalitia Selemne decantamus.

- 3. Nova res, nova spes
 Et amanda
 Centies, millies
 Et ultra collaudanda,
 Pater matrem genuit,
 Prodigia miranda,
 Mater patrem edidit
 Fide non dubitanda;
 Cur manes incredula,
 Judaea detestanda?
- 4. Saeva gens et amens
 Et austera,
 Condolens et poenitens
 Quandoque cerne vera,
 Linquens primum studium
 Infelix ne despera,
 Hoc pium commercium
 Mente credens sincera
 Et in nostris gaudiis
 Hoc modo persevera.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. — 1, 5 qui quid. — 1,7 Attulit. — 1, 9 Reddiit ad gaudia. — 4, 6 me despera. — 4, 7 Hec pium.

- 1. Ave, virgo regia,
 Salutis initium,
 O mater egregia
 Pellens Evae vitium,
 Praecellens in moribus,
 Flos fulgens prae floribus
 Ceteris,
 Hostis veteris
 Caput contrivisti
 Partu miro Christi.
- Partu miro Christi.

 2. Sol in luminaribus
 Nec habens consimilem,
 Te Deus prae paribus
 Elegit ut plus habilem,
 Es mundo sufficiens,
 Lumen indeficiens
 Gratiae,
 Mentis acie
 Verum videre solem
 Fac nos, tuam prolem.
- 3. Luna terrae propior
 Est aliis sideribus,
 Sie tu gratiosior
 Es prae sanctis omnibus,
 Luna lumen recipis
 Solis, et quem concipis
 Splendorem
 Praeter dolorem,
 In terram diffundis
 Visceribus mundis.
- 4. Es aurora rosea,
 Diei principium,
 Aula roris aurea,
 Noctis exterminium;
 Quos per viam conducis,
 Transfer ad verae lucis
 Bravium,
 Mentes omnium,
 Consurgens aurora,
 Divinitus irrora.
- 5. Stella stellis clarior,
 Viam praebens errantibus,
 Stella maris rarior,
 Portum da navigantibus,
 Currentes în stadio
 Tuae lucis radio
 Dirige,
 Mentes erige
 Ad astra divina,
 Stella matutina.

Rº Beata es, Maria,
Virgo dulcis et pia,
Candore vincens lilia,
Es rosa sine spina,
Sanctorum melodia.

- 1. Virgo Galilaea
 Nazareth babitavit,
 Angelus descendens
 sic eam salutavit,
 Dicens: Ave, Maria,
 Virginitatis via;
 Beata es, Maria.
- Virgo es serena,
 Tota gratia plena,
 Veniaeque vena
 Est tua vox amoena
 Corpusque gratiosum
 Et totum amorosum,
 Beata es, Maria.
- 3. Dominus est tecum,
 Virgo jam supradicta,
 Super omnes eris
 Mater tu benedicta,
 Et ventris tui fructus
 Sit semper benedictus;
 Beata es, Maria.

- 4. Angelo respondens
 Tunc sic ait Maria:
 Quomodo hoc fiet,
 Ignoro, quae sit via,
 Nam virum nunquam novi,
 Virginitatem vovi
 Corde et mente pia.
- 5. Spiritus descendet
 In te, virgo Maria,
 Et virtus divina
 Cum dulci harmonia
 Cor tuum obumbrabit,
 Totum mundum salvabit;
 Beata es, Maria.
- 6. Ecce, Dei summi
 Sum humilis ancilla,
 Utinam completa
 Essent promissa illa,
 Secundum verbum tuum
 Mittat dilectum suum
 In virgine Maria.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod. Taurinen. F I 4. A. — Miss. ms. Romanum saec. 15. Cod. Neapolitan. VI G 3. add. saec. 15. B. — Cod. Mellicen. 932 saec. 15. C. — R°, 5 Beata es Maria A. — St. 2 steht hinter St. 6 A, hinter Str. 4 C; die richtige Strophenfolge wahrt B. — 2, 6 Semper est gloriosum A, Et semper pretiosum C. — 2, 7 In te lucet Maria C. — Str. 3 steht hinter Str. 5 C. — 3, 1 sit tecum A. — 3, 2 Jam virgo C. — 3, 4 Sancta et benedicta BC. — 3, 5 Ventris tuique B, Ventrisque tni C. — 3, 6 Semper sit C. — 4, 5 Nunc mihi non est via BC. — 4, 7 Beata es Maria A. — 5, 1 sq. fehlen C. — 5, 5 obumbravit C. — 5, 6 salvavit C. — 6, 3 Ut completa fiant A. — 6, 4 Haec tua promissiva A; Essent per cuncta illa B. — 6, 7 In virginem Mariam B.

240.

1. Es rosa vernans
Pulchritudine morum,
Es virgo praegnans,
Gaudium beatorum.
Tu, regula justorum,
Filium peperisti
Et regina coelorum
Tu esse meruisti.

2. Es speciosa
Plus quam gemma fecunda
Et fructuosa
Plus quam arbor abunda.
Tibi non nocuit unda
Marinae tempestatis,
Cum sis maris profunda
Plenaque deitatis.

3. Sine dolore
Tu paris salvatorem,
Pio amore
Adorans creatorem,
Producis redemptorem,
Virgo permanens pura,
Mortis interfectorem
Humana sub figura.
Ro Tu aula virginalis,
Templum es Domini,
Es cella divinalis,
Mater altissimi.

Cod. Mellicen. 932. saec. 15.

241.

- Benefico solatio
 Mariae candelaria
 Devota modulatio
 Festivet multifaria.
 Maria, coeli claritas,
 Nos tua juvet caritas.
- Matris purificatio,
 Quae legi nibil debuit,
 Sit tanti festi ratio,
 Quo se sub legem praebuit.
 Maria, coeli claritas,
 Nos tua juvet caritas.
- 3. Senis vatitinatio,
 Pax orbis et lactitia
 Jesuque praesentatio
 Salutis dant indicia.
 Maria, coeli claritas,
 Nos tua juvet caritas.
- 4. Ut nos, quo mundus doluit,
 Eriperet exsilio,
 Qui praesentari voluit,
 Benedicamus filio.
 Maria, coeli claritas,
 Nos tua juyet caritas.

Cod. Vindobonen. (ol. Campen.) 883. saec. 14/15.

242.

- 1. Gaudens in Domino
 In hoc solemnio
 Laetentur omnium
 Corda fidelium,
- Hymnis et organis
 Ad laudem virginis,
 Cujus miracula
 Canit ecclesia.
- Quae ab infantia Divina gratia Servivit Domino Devoto animo.
- 4. Ergo progredere,
 O lector, incipe,
 In primo carmine
 Dic: Jube, Domine.

Cod. Graecen. (ol. Secovien.) 756 anni 1345. - Nach Str. 4 ein Conductus.

- 1. Ave, gloriosa
 Mater salvatoris,
 Ave, speciosa
 Virgo flos pudoris,
 Ave, lux jocosa,
 Thalamus splendoris,
 Ave, pretiosa
 Salus peccatoris.
- 2. Ave, vitae via,
 Casta, munda, pura,
 Dulcis, mitis, pia,
 Felix creatura,
 Parens modo miro
 Nova paritura,
 Virum sine viro
 Contra carnis jura.
- 3. Virgo virginum
 Expers criminum,
 Decus luminum,
 Coeli domina,
 Salus gentium,
 Spes fidelium,
 Lumen cordium,
 Nos illumina.
- 4. Nosque filio
 Tuo tam pio,
 Tam propitio
 Reconcilia,
 Et ad gaudia
 Nos perennia
 Duc, propitia
 Virgo Maria.

Chm. Monacen. (6l. Diessen.) 5539 sacc. 14. A. — Cod. Bambergen. Ed IV 6. sacc. ¹³/₁₄. B. — 4, 7 Duc prece pia B.

244.

- Virgo parit filium, Deum et non alium Sicut rosa lilium.
- Virgo, vena veniae, Mater regis gloriae, Visita nos hodie.
- Virgo viri nescia,
 Tu de stirpe regia,
 Tuos duc ad atria.
- 4. Lux illustrans saeculum, Trinitatis speculum, Tuum salva populum.
- Ave candens lilium, Subsidium debilium, Nobis placa filium.
- Angelorum gloria, Hominum victoria, Nos duc de miseria.

- 7. Ave carens simili, Salus cordis quaerul i Esto salus populi.
- 8. Ave, stirps Davidica, Piscina probatica, Pectora purifica.
- 9. Ortus solis sidere Oritur in vespere Nesciens occidere.
- 10. Per te salus nascitur, Per te pauper pascitur, Et pax per te oritur.
- 11. Ave, salus hominum, Peperisti Dominum, Aufer mores criminum.
- 12. Laus Deo ingenito, Laus sit unigenito Lausque sit paraclito.
- Ergo, lector optime, Hoc de rege gloriae
 Evangelium incipe.

Cod. Graecen. (ol. Secovien.) 756 anni 1345. — Aufschrift: Sequitur conductus.

- 1. Stupeat natura
 Fracta sua jura
 Virgula fecunda,
 Omnis creatura
 Sua pro mensura
 Hac in genitura
 Jubilet jucunda
 Vota placitura
 Lingua de fecunda.
- 2. Plaude non obscura
 Psallat — —
 Plebs gratulabunda,
 Communi censura
 Sit haec nobis cura,
 Levis et non dura,
 Voce laetabunda,
 Nam sine jactura
 Parens parit pura
 Virgo manens munda,
- 3. Gaudeat devotio
 Fidelium,
 Verbum patris incarnatur,
 Nova proles nobis datur
 Et nobiscum conversatur
 Salus gentium,
 Vitae pandit ostium,
 Dum mortis supplicium
- 4. Mundi princeps exturbatur,
 Dum considerat,
 Quod per mortem liberatur,
 Qui perierat;
 Jure suo sic privatur,
 Dum desiderat,
 Illum sibi subdere,
 Qui nihil commiserat.

Cod. Capit. Dertusen. s. n. add. saec. 13.

246.

- Stirps Jesse florigeram Germinavit virgulam, Et in flore spiritus Quiescit paraclitus.
- Fructum profert virgula, Per quem vivunt saecula, Stirpis ex Davidicae Virga dicta mystice.
- 3. Quae sic, quae sic floruit Et quae florem protulit? Virga Jesse virgo est, Flos filius ejus est.
- 4. Pater, o huic flori Praeter morem edito Canunt chori Sanctorum et debito,
- Laus et jubilatio, Potestas cum imperio Sit sine termino Coelorum Domino.

Cod. Parisien. (ol. Martialen.) 3549 saec. 12.

247.

I.

1. In ecclesia
Sol justitiae
Sola gratia
Luxit hodie.

2. Luxit hodie
Lumen coelitus,
Et redemptus est
Homo perditus.

3. Homo perditus restituitur Liber penitus et efficitur.

II.

- Nam in virgine Maria Et in ejus prole pia Est impleta prophetia.
- Quae debetur homilia, Scripta est in Isaia, Agaeo et Zacharia.
- 3. Ergo dulci melodia Psallat Rachel atque Lia.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. saec. 12.

248.

- Salve, mundi domina Regina coelorum, Sanctorum laetitia, Vita beatorum.
- Dulcedo munditiae, Decus angelorum, Reparatrix gratiae, Spes desperatorum.
- 3. Ad te clamant filii
 Matris Evae flentes,
 Mater veri lilii,
 Respice gementes.

- 4. Suspiramus genitrix
 Ad te salvatoris,
 Nobis ut sis adjutrix
 In valle laboris.
- 5. Pietatis oculos
 Super nos inclina,
 Peccatorum loculos
 Solvere festina.
- 6. Nobis monstra praemium Fructum ventris tui, Benedictum filium, Ut possimus frui
- 7. Cum aeterno Domino,
 O clemens, o pia,
 Absque ullo termino,
 O dulcis Maria.

Cgm. Monacen. (ol. Tegurin.) 716. saec. 15.

- Haec est turris, quam vallavit Incorrupta deitas, Haec castellum, quod intravit Sola verbi veritas.
- R° Quae est ista, quae ascendit
 Sicut fumi virgula?
 Virga Jesse; quid praetendit?
 Haec adesse flori tendit
 Corpore per saecula.
- Haec est vitis Engaddina
 Botrum Cypri pariens,
 Austri sollers haec regina
 Salomonem audiens.
- R' Quae est ista, quae ascendit
 Sicut fumi virgula?
 Virga Jesse; quid praetendit?
 Haec adesse flori tendit
 Corpore per saecula.

- S. Haec est urna deaurata,
 Plena mannae coelici,
 Haec est terra non arata,
 Granum ferens tritici.
- 4. Super choros angelorum Exaltata domina, Recordare miserorum Coeli confer omina.

Cod. Engelbergen. 314. saec. 14. - R, 3 quis praetendit.

250.

- 1. Mater regina,
 plena caritatis,
 Ostende nobis
 viam veritatis,
 Virgo Maria,
 Sis nobis pia.
- 2. O mater digna, decus angelorum, Sis advocata omnium reorum; Virgo Maria, Sis nobis pia.

Cod. Mellicen. 932 saec. 15.

- 3. Filium tuum,
 quem concepisti,
 Regis tu illum
 quem peperisti;
 Virgo Maria,
 Sis nobis pia.
- 4. Qui sic fecit
 coelum et terram,
 Ipse det nobis
 vitam aeternam;
 Virgo Maria,
 Sis nobis pia.

251.

- 1. Nunc omnes ornat chrisma quos, Veris, Maria, vernans flos, Ob prolem tuam salva nos, Quod consolationis dos, Sit haec virgo labiis cos, Cum in deserto magnus bos, Thalmut enarret, cujus mos, Montem glutire, Cifra caecat hos.
- 2. Dubitantes de vera re,
 Velle Deum unire se
 Beatae genitrici, quae
 Peperit sine partus vae,
 Licet Judaei spernant te,
 Nos tamen firma vera spe
 Credimus matrem Dei, ne
 Perdas languentem, sana me,
 Incredulos de vita le,
 Bovem credens,
 Judaea, semper fle.
- 3. O miserorum vera spes,
 Auxilium credenti des,
 Credentis ne labatur pes,
 Amplius hoc quam mira res,
 Quod, caeca gens, adhuc non fles,
 Licet in falsitate stes,
 Cave, ne tuus labat pes,
 Si tua non delicta fles,
 Filum damnationis nes,
 Ni credas, quod
 Surrexit Christus pres.
- 4. Flagrantiae vernalis flos,
 Maria, copiosa dos,
 Delicta salutiva cos,
 Propheticum te laudat os,
 Judaei, Thalmut caecat vos,
 Quos fraude
 Subvertit Dagon mos,
 Hujus melos delectat nos.

Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 19604 saec. 14.

- O Maria, maris stella, Plena gratiae, Mater simul et puella Vas munditiae.
- Templum nostri redemptoris, Sol justitiae,
 Porta coeli, spes reorum,
 Thronus gloriae.
- Sublevatrix miserorum, Vena veniae,
 Audi servos te rogantes, Mater gratiae.
- Ut peccata sint ablata
 Per te hodie,
 Qui te puro laudant corde
 In veritate.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. B. — Vielleicht bilden diese vier kurzen Strophen nur eine lange, die erste eines längeren Liedes

253.

- Deitatis fragrans cella,

 Maria, nympha bella,
 Regina summi aetheris,

 Alma redemptoris mater,
 Salve, quia Christus pater,
 Elegit te prae ceteris.
- 2. O Maria, coeli porta,
 In agone nos conforta,
 Ne cadamus ad inferos,
 Ergo mater summi regis,
 Consolatrix vera, reis
 Subveni nobis miseris.
- 3. Imperatrix super caelos,
 Te rogamus, terge scelus,
 Quod nunc premit, purius;
 Virgo, inquam, post et ante,
 Dum te Jesum procreante
 Permansisti incolumis.
- 4. Dignitate non te quimus
 Collaudare, quia limus
 Et miseri existimus,
 O regina supernorum,
 Tu, consolatrix peccatorum,
 Praesenta nos ad superos.

Clm. Monacen. (ol. Pollingen.) 11943. anni 1547.

254.

R° Hodie, Regina justitiae, Adjuva nos hodie.

- In hac die gloriosa
 Nascitur de spinis rosa
 Pulchra nimis et formosa.
- 2. Ante partum virgo erat Et post partum perseverat, Ipsa nobis opem ferat.
- Bene illa sola mater, Nullus quam cognovit pater, Per quam serpens victus ater.
- 4. Jube domne, dicat laeta
 Voce lector, jam impleta
 Sunt, quae dixerat propheta.

- Ergo, mater casta, pia Dei genitrix, Maria, Inter feminasque prima,
- Velut lilium cum spina, Inter filias amica, Pulchra rosa, margarita,
- 7. Tu per angelum es docta, Regi nostro facta porta, Stella maris, salus nostra.
- 8. Virgo felix, gloriosa, Super omnes speciosa, Tu columba, tu formosa.

- 9. Consecrata es regina,
 Benedicta tua vita,
 Te collaudant astra cuncta.
- 10. Pulchra nimis et decora, Tuum natum semper ora, Praefulgens lucis aurora.
- 11.0 Maria, flos sanctarum Et decus ecclesiarum Et chori patriarcharum.
- 12. Te, virgo, nunc adoramas, Mirum festum celebramus, Ut cum sanctis gaudeamus.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod. Taurinen. F I 4.

255.

- 1. Mater summi domini,
 Fratres, consolamini,
 Salutem donat homini
 Regina gloriosa,
 Natum peperit,
 Hostem conterit
 Regina gloriosa,
 Suavis et formosa,
- R° Pulchra facie,
 Plena gratiae,
 Laetare, virgo pia,
 Theotocos Maria.
- Matris summae filium Populus gentilium Adoret et non alium, Qui lapsa reparavit, Ovem perditam, Lupo traditam, Quam pastor liberavit Et gregem deportavit.
- 3. Matri virginalia
 Manent integralia,
 Patrem genuit filia,
 Genitrix genitorem;
 Praedam liberat,
 Fortem superat
 In manu fortioris,
 Nostri mediatoris.

- 4. Matrem Christi colimus,
 Virginem quam credimus,
 Virginis natum vidimus,
 Judaeis non videtur,
 Nec invidia
 Nec perfidia
 Sinit, ut reveletur
 Et velum auferetur.
- Ro Pulchra facie,
 Plena gratiae,
 Lactare, virgo pia,
 Theotocos Maria.
- 5. Mater, sis cum filio
 Miseris auxilio,
 Damnatis in exsilio
 Nobis propitiare,
 Pulsis patria
 Lucis atria
 Tu pandere dignare
 Per nostrum salutare.
- 6. Matre Deus editus
 Homo fit divinitus,
 Sie Deus homo creditus,
 Mundi nefas delevit;
 Hanc paraclitus
 Sanctus spiritus
 Inhabitans replevit,
 In ipsa requievit.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Daw Wort Mater, mit dem die Strophen beginnen, wird durchdekliniert, die Namen der Casus sind in der Hs. vor jede Strophe geschrieben.

- 1. Crebro da mihi basia, Cingant me quoque brachia, Cujus pascar ad ubera.
- Amica, jam egredere, Mecum cuba meridie Sub tegumento vineae.
- Hortum perflate, zephyri, Hortum odoris optimi
- Requiesces in vinea, Gradieris per balsama, Ubi fluunt aromata.
- Dilecte mi, quem elegi, Similis esto leoni, Fortis in umbra Libani.
- Veni, dilecte mi, veni, Jam aromata messui.
- Bonae speciei virgo Nobis adest de Libano, Tota fluens cinnamomo.
- 8. Vestes habet coccineas, Ecce, praecedet alias Obfuscatque pulcherrimas.
- Qui places animae meae,
 Ubi pascis meridie,
 Ubi te quaeram hodie?

- 10. Dum te sponsum desidero, Erraturam me timeo, Sola vagans in eremo.
- Si ignoras, pulcherrima, Nostra sequi vestigia, Vade carpendo lilia,
- 12. Rosas et flores alios, Si indagare quaeris nos, Ecce, sum inter accanthos.
- Adjuro vos, o virgines, Per balsama et per flores Et per cervos salientes,
- 14. Indicate, quem diligo, Si vidistis in eremo, Quia amore langueo.
- 15. Qualis est dilectus tibi, Quia nos sic adjurasti, Nulla hic est forma?
- Procede, formosissima,
 Loca sunt hic uberrima,
 Quem quaeris adsum in ulva.
- 17. Fuge, dilecte mi, fuge, Assimilare capreae, Conveniamus vespere.
- 18. Fuge, jam fuge, caprea, Mea dilexit ubera, Qui pascitur per lilia.

 Parvulas vulpes capite Vellentes sepes vineae, Ingredi sic prohibite.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14781. saec. 12.

257.

Rº Sion praesenti solemnio Deo jubilet corde pio.

- Ecce, virginis Mariae, Matris regis jerarchiae, Glorificanda assumptio Et omni digna praeconio.
- Haec inusti signum dumi Ascendit ut virga fumi In alta poli de medio, Ut acquiescat cum filio.
- 3. Nemo posset cogitare,
 Describere vel narrare,
 Cum quanto virgo sit orgio
 Coeli recepta palatio.
- Haec est ἀνὰ super chorum Exaltata angelorum, Unde his est exaltatio Mira et Dei laudatio.

Omnes illam deposcamus,
 Cujus festum celebramus,
 Ut nos defendat a vítio
 Et ab inferni supplicio.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15 131 saec. 13.

258.

- 1. Fructu plena gratiae,
 Salve, regis gloriae
 Mater sordis nescia,
 Ros totius veniae,
 Cui cedit nequitiae
 Arens immunditia.
- Ave, cujus munere
 Mortis clausus carcere
 Homo vitae redditur,
 Nodum solvens criminis,
 Quo solutus agminis
 Coeli civis oritur.
- 3. Cunctis salve sanctior
 Et eisdem purior
 Ex partu virginibus,
 In te Deum capiens,
 Nil mundanum sapiens
 In mundi turbinibus.
- 4. Sola spes es miseris,
 Sola nostri generis
 Salvatorem concipis,
 Cujus dono ceteris
 Praees numen superis,
 Saevum hostem decipis.
- Votum ergo servuli
 Audi, cum sis populi
 Credentis refugium,
 Ut ei des vivere,
 Ut post vitam sumere
 Possit juge gaudium.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343 anni 1351. — 4, 5 Preces numen. — 5, 4 ei dans.

259.

1. O regina, lux divina, O formosa plus quam rosa, Nobis, quaeso, rogita Sensusque nostros visita, Ora Deum, salva reum In gloria, Consolando, visitando, Ne scoria Peccati lati dati fati Nos demergat lividi, Sed nato dato grato fato Summis detur adjici. O trinitatis speculum, Castitatis via, Pro nobis, spes humilium, Eora natum pia In sempiterna.

2. O Maria, mater pia, O benigna, laude digna, Plena Dei lumine, Fulgens divino numine, Me dignare te laudare, Sanctissima, Verbis dignis sanctis hymnis, Castissima, Et psalmorum tibi dulcorum Carmina da promere, Ne nos illorum reproborum Sarcinemur onere, Sed nobis coeli gloria Per te sit allata Tua prece, Maria, Sanctis associata

In sempiterna.

3. O praeclara, Deo cara, O serena, Deo plena, Votis nostris annue Et nos a malis erue, No nos tangat neque frangat Inferni crux, Hostis ictus ac conflictus Arverni dux, Tua prece munda faece, Nos sordibus salvifica, Maris stella, Dei cella, Quae mater es deifica, Precantes te suppliciter Intuere dia, Virgo mater, Maria, Pro nobis ora, pia, In sempiterna.

Trop. ms. Lubicen. s. n. saec. 14/15. — 1, 3 Pro nobis. — 2, 4 Refulgens. — Zu vergleichen: Anal. I, Nr. 41 und 42, Mone II, Nr. 606.

260.

- O Maria, mater Christi,
 Funde preces tuo nato
 Pro nobis in mundo tristi
 Crucifixo, vulnerato,
 Ut e mundo dum tendamus
 Simus sine taedio,
 Ergo tibi nunc cantamus
 Carmen laeto labio.
- Virgo Christi, rubens rosa,
 Fragrans, vernans, mitis, pia,
 Non est talis speciosa,
 Virgo dulcis, o Maria
 Nobis sis auxiliatrix,
 Ut sine supplicio
 Possimus, o vitae datrix,
 Esse in judicio.
- 3. Sola spes tu es reorum,
 Mater casta, virgo pura,
 Preces nostrum peccatorum
 Non perducas ad obscura,
 Ut hostis non trucidemur
 Tormento seu malleo,
 Sed sub alis defensemur
 Tuis et sub pallio.

Orat ms. Domus Novae Lucis saec. 15. Cod. Ultrajectin. Scriptt. Eccl. 375. — 3, 1 O sola spes.

261.

 Quae commisit femina, Luit mundus crimina, Sed redemptrix domina, Vitae via, Casta parens est Maria, Quod testatur prophetia, 2. Ad Mariam puntius
Tantae rei conscius
Veniens quam citius
Inquit ei:
In te fiet verbum Dei,
Sic exquirit ordo rei,

3. Ergo psallendo canticum Hic chorus fidelium, Qui est salus hominum, Corde pio Benedicat altissimo, Regi regum Domino.

Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 338.

262.

- 1. Salve, salus virginalis,
 Nos tuere tuis alis,
 Ne premamur ullis malis,
 Maria, sol justitiae.
 O virgo, castitatis flos,
 Tu genitrix, amorum dos,
 Amoenitatis florum flos,
 Tu gubernatrix, salva nos,
 In hora matutina.
- Salve, virgo castitatis, Innovatrix vetustatis, Cella pura deitatis, Maria, digna gratiac.
 O coeli virgo gaudium, Audi nostra precamina, Dele mundi fallacia, Nobis dona perennia, Tu rosa sine spina.
- 3. Salve, sancta Christi parens,
 Omni sorde carnis carens
 Et post partum virgo manens,
 Maria, mater gratiae.
 O virgo, candens lilium,
 Tuum exora filium,
 Ut post hoc exsilium
 Nobis donet remedium
 Et ducat ad aethera.

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14/15. - 3, 1 sancta fehlt.

263.

- 1. Salve, cella castitatis,
 Salve, flos amoenitatis,
 Tu juvamen praebe natis,
 Ex stirpe Jesse pullulans
 Et stella maris rutilans,
 Sis nobis natum tribuens
 In fine nunc, Maria.
- 2. Vale, mater summi regis,
 Vale, templum novae legis,
 Tu medelam confer reis;
 Gratia plena diceris,
 Succurre nobis miseris,
 Quae mater es et filia,
 Obtine nobis gaudia.
- 3. Ave mater illibata,
 Ave, virgo Dei nata,
 Tu nostra dele peccata;
 Appellaris virgo pia,
 Miserorum sacra via,
 Nos protegat, o Maria,
 Tua sancta clementia.

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14/15. Dreves, Cantiones et Muteti. I.

1. Vale hortus, virgo, conclusus, Coelitus perfusus Ad usus

Reorum

Signatus fons hortorum,

Mala terge.

Sicut lilium inter spinas,

Sic inter divinas

Reginas Candescis,

Maculam quoque nescis

In te culpae.

Egressa

Es ut virgo florida De radice Jesse,

Progressa

Ut aurora rorida, Ut luna non presse, Pulchra indefesse,

Expresse Electa,

Ut sol in via recta Nos dirige.

2. Salve, mater, pro nobis ferens Odia nil verens,

Sed terens Serpentis

Caput, ad te clamantis Preces sume.

Te ut urnam manna implevit,

Sic in te quievit, Delevit

Qui mala

Nostra, tua sub ala Nos protege.

Israel

Angelos ascendere

Per scalam conspexerat

In Bethel,

Cujus summa tangere Coelum et adspexit, Sic per te evexit,

Erexit Ad caelos

Nos Deus, virgo, melos Hoc suscipe.

3. Vale, mulier benedicta, Sole jam amicta,

Depicta Corona,

Bis sex stellarum dona

In capite.

Varietate circum data,

Veste deaurata

Ornata, Adstando

Dei dexterae, calcando

Lunam pede.

Virgula

Fumi es aromatum

Myrrhae atque thuris,

Regula

Es sanorum dogmatum,

Liquet hoc figuris,

Pulchris in figuris

Naturis

Monstrata,

Precamur, o beata,

Miserere.

Orat. ms. Domus Novae Lucis saec. 15. Cod. Ultrajectin, Script. Eccl. 375.

- 1. O Sara rara,
 Fecunda,
 Labe carens et parens
 Jucunda
 Creatorísque creatura
 Christo isto verbo testante:
 O mulier, ecce, tuus filius;
 Ergo concorda hos
 Plenius natos
 Christum placando.
- O luna una
 Oriens,
 Carnis solem per molem
 Vestiens,
 Vocaris maris stella fixa,
 Altori, mentori non obnixa
 O coeli via, dia galaxia,
 Aurora decora,
 Diem implora
 Nos illustrando.
- 3. Est signum dignum
 Coeleste,
 Quod virgo nuncupatur,
 Quod leoni vexatur,
 Tu prolis solis domus restans,
 Medium amantis,
 Stella praecoruscantis,
 Coelum gratum, stellatum,
 Virtutis vera sphaera
 Data est scientibus
 Cuncta creando.

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14/15. — 1, 1 Zara. — 1, 9 natos plenius. — 2, 10 Nos ergänzt.

266.

- 1. Ostende, virgo pia,
 Reis in via, Maria,
 Tuum natum nobis datum,
 Ut reatum abluat,
 Diu fatum, caste natum,
 Mundo gratum tribuat.
 Mortis in examine
 Tuo nos juvamine
 Natum virgine ostende.
- 2. O clemens et benigna,
 Laude digna, nos consigna
 Tibi; rosa speciosa,
 Gloriosa, protegat,
 Ne nos, rosa, mors dolosa
 Ne aquosa subruat;
 Virgo mater, miserere
 Et tecum nos commanere,
 Tuum patrem fac videre.
- 3. O pia, tu piissima,
 Tu sanctissima, splendidissima,
 Stella maris appellaris,
 Deum paris nescia,
 Compararis dando caris
 Singularis gratia,
 Jam est tempus, et nunc praesta,
 Ne anima sit comesta,
 Per te, virgo, non sit maesta.

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. $^{14}/_{15}$. — 1, 5 fatum castoriatum. — 1, 9 de virgine. — 2, 6 aquosa curuat. — 3, 7 ut nunc.

- 1. O Jesse virgula, O summi regis cellula, O trinitatis gerula, O caritatis vas. Ex te illuxit claritas, In te quievit deitas, Dum Gabriel nuntiavit Tibi, mater mox concepisti Nostrae salutis pretium, Salvatorem omnium; Quem agmina coelestia Collaudant et terrestria, Tu, virgo, concepisti, Cui concinunt angeli, Collandant et archangeli, Tu, virgo, peperisti Et trinitatis rosa permansisti.
- 2. Pannis involvitur. Per quem peccatum solvitur, De quo in psalmis legitur Nascente Domino, Regnante sine termino, Sedente in summo throno. Reges de Saba veniunt, Aurum, thus, myrrham offerunt, Hic jacet matris gremio Regnans in summo solio. Cognovit bos et asinus, Quod puer erat Dominus Natus deitatis; Hic jacet in praesepio, Dei patris imperio, Decus virginitatis Atque creator omnis bonitatis.
- 3. Nunc, virgo virginum, Implora tuum filium Et fac nobis propitium, Ut tuis precibus Abstractis cunctis nexibus Regnemus in coelestibus. Per tua sancta gaudia Esto nobis propitia Et planctum, quem sustinuisti In hora mortis Christi; Succurre nobis miseris. Cum dies instat flebilis Et dirae mortis hora, Spem caritatem fidemque Nobis clementer tribue, Virgo mater decora, Suppliciter pro nobis Christum ora.

Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 18921 saec. 14. A. — Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14/15 B. — 1, 2 regis filia B. — 1, 3 trinitatis galea A. — 1, 7—9 lauten: Dum Gabriel nuntiavit tibi mater (Maria B), Ave plena gratia, mox concepisti nostrum praemium (pretium B). — 1, 10 Summi patris filium B. — 1, 11 sq. und 1, 14 sq. vertauscht B. — 1, 16 Hunc mundo contulisti B. — 1, 17 Et post partum trinitatis A. — 2, 1 sqq. und 2, 4 sqq. vertauscht B. — 2, 6 Sedenti AB; in fehlt B. — 2, 9 in matris gremio A; Continetur virginis in gremio B. — 2, 10 Regnans sine termino A. — 2, 14 Imponitur praesepio B. — 2, 15 Qui regnat sine termino A. — 2, 14 Arca divinitatis B. — 3, 1 O virgo A. — 3, 3 Fac ipsum nobis propitium, gegen die Silbenzahl B; fac sit nobis propitius, gegen den Reim A. — 3, 5 Solvemur cunctis A. — 3, 7—9 lauten O mater (Maria B) per tua sancta gaudia esto nobis propitia et propter planctum, quem sustinuisti. — 3, 13 instat dies B. — 3, 14 Extrema mortis B. — 3, 17 Suppliciter fehlt B.

Stella maris appellaris
Fulgida,
Pia, dia, gravida,

Pía, dia, gravida, Parens sine macula, Tergens hostis jacula, Absterge mentis vítia Nunc tua per supplicia Sis nobisque propitia, Terge cordis flagitia Saevitia.

Confer [vitae] spatia,

Perpetua solatia, O Maria. 2. Hera vera horizontum, Sera vera quoque sontum, Pulchra veritatis nympha Atque aridantis es lympha, Gubernatrix, legis datrix, Ferula Virga Aaron merula, Tu cedrus alta Libani, Tu dulcis vitis Engaddi. Ave, vellus Christi, tellus Florida, Rectrix, vectrix, provida, Ingentis gentis hortulus, Mentis flentis portulus; Postterga mentis maculas Ob nostraque oracula Tu largiens nobis suavia que gravia Ut avia Vita donans regula Solemnia perennia, O Maria.

3. Botrus, vinum gratiosum, Poli astrum radiosum, Sanctum bonitatis flumen, Latum claritatis es lumen, Virgo cara, Christi ara Fulvida, Via morum volvida, Tu Jesse stirpe ortula Salva quoque sportula, O stellarum variarum Cellula. Virgularum mellula, Maria dia, florum flos, Pio ore riga nos, Ob Evae prolis gloriam Repelle saevam scoriam, Tu nostraque vicaria Ac pariter diaria Da, Maria, Sis tis vitis cellula Ac mellula duellula, O Maria.

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14/15. — Der Ansang der ersten Strophe fehlt. — 2, 17 Tu largens Hs.

- 1. Salve, coeli porta, Davidis exorta Regina progenie, Nos te laudantes respice, Non ob reatum despice, Es quia spes veniae. Evae lapsum revocas, Dum Christi te reddis vas, Regem fovens in gremio. Qui venit infans, pascitur Et homo verus nascitur Abs virili commercio. Audi nos, coeli ros, Fac, nos ut suppliciis Remotis atque vitiis Digne te laudare Semper et amare. Valeamus.
- 2. Ave, salutis via, Per te nobis, pia, Nascitur salvatio, Nos captivatos redimens, Ab inferno redigens Gentis exspectatio. Ejus virgo facie Stans firmiter in acie Da frui cum laetitia Et devictis hostibus Tuis, adjutrix, precibus Tolle necis supplicia. Audi nos, florum flos, O summa spes humilium, Placa tuum filium, Ut hostis saevi jacula Vitare sine macula Valeamus.
- 3. Eja, templum Salomonis, Vellus Gedeonis, Facie glorifica, Nos te canentes erige De carcere miseriae, Specie mirifica, Jesse radix, coelice Condignam et angelice Laudis te profitemur. Respice nos oculo Pio, fac vini poculo Fontis ut satiemur, Audi nos, mundi dos, Haec vera res memoria, Sic collocet in gloria, Vultum ut optatum Cernere beatum Valeamus.

Trop. ms. Lubiceuse s. n. saec. 14/15.

- 1. Vernat claustrum virginis,
 Matris creatoris,
 Flatu miri flaminis
 Sine vae doloris,
 Maria spes hominis
 Latrix cari floris,
 Tibi virtus numinis
 Dat fructum odoris.
- 2. Alvum sacrans obumbravit
 Almus tibi spiritus,
 Te puram glorificavit
 Post fructum divinitus,
 Sic beatam te beavit
 Ac beatam penitus
 Super choros exaltavit
 Angelorum coelitus.

3. Virga florens, Deo grata, Cunctis in fructu praelata, Vi pulsa miseriae Miserorum advocata. Duc nos ad regna beata, Mater summae gratiae.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351.

271.

- 1. Quis mihi det, ut laudes digne 2. Ezechielis vere porta, Dignas referre valeam, Virgo, tuo succensus igne Laetabor, etsi caleam.
 - Quae laude non excederis, Ex Jacob stella tu exorta Ut aurora progrederis.
 - 3. Lux firmamenti, coeli valva, Es angelorum domina, Via cadenti, plebem salva, Tu nostra regens omnia.

Clm, Monacen, 2746. auf der Innenseite des Deckels mit sequenzenartiger Melodie. Daneben findet sich folgendes Bruchstück:

> Tecum ut vivamus, Canamus Haec tibi mirabilia, Nos patri reconcilia. Quales hujus vitae Sint actus, considerat, Cujus de familia Concio Waltheri Censeri Desiderat.

In der Handschrift, die hier dem ehrsamen Buchbinderhandwerke zum Opfer fiel, scheint eine ganze Sammlung von Cantilenen zu Grunde gegangen zu sein.

- 1. Ortus dignis Christi signis Praefulcitur mystice, Pace tellus, rore vellus Gaudet, madet typice.
- Ro Gaudet coetus Sion laetus, Jubilet ecclesia, Cedit fletus, error, metus, Redit cletus, dies vetus Novus fit ex filia.
- 2. In liquorem fons saporem, Unda fluit olei. Per tres soles fatur proles Nasci trinae fidei.
- Ro Gaudet coetus Sion laetus. Jubilet ecclesia. Cedit fletus, error, metus, Redit cletus, dies vetus Novus fit ex filia.

 Veneranda ac miranda Haec exstat nativitas,
 Qua in unam sic personam Afflat caro, deitas.

Cod. Engelbergen. 314. saec. 14. — 2, 2 Unde Hs. — 3, 4 Afla Hs.

273.

- Ortum Christi sidere Contemplantur aethere Reges orientis, Currunt cum muneribus, Venerantur genibus Cunas vagientis.
- 2. Protestantur auro regem,
 Thure Deum, myrrha legem
 Ferre cum mortalibus;
 Admonentur per soporem,
 Ut deludant illusorem
 Novis itineribus.
- 3. Vagit infans, sed vagitus
 Nunquam talis est auditus,
 Dum plorat laetitia,
 Noster coetus hilaretur,
 Coelum gaudet et cantetur
 In excelsis gloria.

Clm. Monaceu. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351.

274.

- Orbis totus gratuletur,

 Nam nunc Jesse virgula,
 Ut scriptura compleretur,
 Peperit abs macula,

 Rº Igitur concurrite

 Cum voce festivali
 Ac regi nato psallite
 De ventre virginali.
- 2. En, pastores consolantur
 Angelorum nuntiis,
 Dum magnalia profantur
 Maximis tripudiis.
 Ro Igitur concurrite
 Cum voce festivali
 Ac regi nato psallite
 De ventre virginali.
- 3. Ergo laudes supplices
 Decantemus hodie,
 Faciet participes
 Coelico nos munere.

Cod. Coll. Jagellonici 2214 sacc. 15.

275.

R' Jamjam natus de virgine, Qui lavit nos a crimine, Potens rex est gloriae.

- 1. Psalle laude
 diem istum digna,
 Quam divina
 sacra digna
 Prophetavit,
 de te pia dicta
 Clarent, benedicta.
- 2. Flos rosarum
 mystice de spina
 Ortus arte
 est divina,
 Fel amarum
 nos indulcorari,
 Melle commutari.

3. Jam Mariam,
per quam omnis via
Mundi nobis orta dia,
Omnis ergo
laete in hac die
Benedicat mente pie.

Cod. Maihingen. (ol. Kirchheimen.) II 2. 8° 13. saec. 16. — 2, 3 sq. lautet offenbar korrupt: fit a arte misericordiae divina. — 3, 4 Jam omnis ergo. — 3, 6 mente pia gegen den Reim.

276.

- Isis physis transcenditur, Herus verus cum prenditur, Alvus salvus sit virginis; Ibis hostis prosternitur, Natus gratus dum oritur, Tollens nefas est criminis.
- R° Gratulemur cuncti per filium, Quem peperit Maria, Pia rosa lilium.
- Haec aula paula niveo
 Pudore rore diveo
 Crescit, marcescit luminis;
 En unicornis capitur,
 Nobiscum commorabitur
 Germen divini numinis.
 Ro Gratulemur
 cuncti per filium,
 Quem peperit Maria,

Pia rosa lilium.

Cunctis unctus prae regibus
 Vitae rite in legibus
 Cudit, fudit principium;
 O vernans Christi gerula,
 Nostra pians piacula,
 Fer nobis auxilium.

Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 18921. saec. 15. mit Mel.

- 1a. Audi nos, o virgo vera,
 Mater casta, lux sincera,
 Stella clara, lux in sphaera,
 Praepolita tu minera,
 Rerum vigor atque virtus.
- 2a. Audi nos, resplendens flos,
 Audi nos, virtutum mos,
 Audi nos, irrorans ros,
 Audi nos, odorís fos,
 Audi nos, salutis dos,
 Audi nos odorans glos,
 Nos audi, virgo mitis.
- 1b. Audi nos, lux veritatis, Flos refulgens castitatis, Sidus coeli claritatis, Fons hortorum caritatis, Tu praecelsa clara myrthus.
- 2b. Audi nos, mater grata,
 Audi nos, virgo rata,
 Audi nos, salus data,
 Audi nos, virtus lata,
 Audi nos, lux firmata,
 Audi nos, dulcis nata,
 Nos audi, vera vitis.

3. Succurre nobis miseris,
Ne sociemur inferis,
Sed collecemur superis
O pia, coeli via,
Maria.

Cgm. Monacen. (ol. Tegurin.) 716. saec. 15.

278.

- Eja, mater pia, via, dia Maria,
 Eja clara stella bella, cella tenella,
 Eja dulcis, gnara, cara, rara, praeclara, Tu nos exaudi mitius.
- R° Eja, domina,
 Pelle crimina,
 Ut non infima,
 Magis optima
 Contemplemur amplius.
- 2. Eja, forma virginalis,
 Eja, mater generalis,
 Eja, lux interminalis,
 Eja, causa tu formalis,
 Eja, splendor luminalis,
 Eja, causa tu finalis.
- R° Eja, domina, Pelle crimina, Ut non infima Magis optima Contemplemur amplius.
- 3. Eja, flamma caritatis, Eja, lumen claritatis, Eja, vis humanitatis, Eja, status bonitatis, Eja, signum veritatis, Eja, numen deitatis, Dele delicta citius.

Cgm. Monacen. (ol. Tegurin.) 716. saec. 15.

279.

1. Archangelus:
Immensus mundi Dominus
Et coelorum, rex regnorum altissimus,
Magnificus
Et patris unigenitus
Ex te nascetur virginalis filius,
Virtute deitatis quem concipies,
Sub umbra sancti spiritus sic paries:

Ave, tu benedicta inter virgines.

- 2. O Angele,
 Est unquam visum simile,
 Ut nascatur parvulus de virgine?
 Est utique
 Deo nil impossibile;
 Vide Elisabeth juguinque sterile.
 Ne timeas, [Maria], mater gratiae,
 Jam praesens stat, paratus est accedere.
 Secundum verbum tuum fiat hodie.
- 3. Accedite
 Omnes, qui affectatis me,
 [Et] a generatione assumite,
 Eja, aye,
 Quam dulciter, hospes divine,
 Initio viarum possides me!
 Sub umbra, quem desiderabam, sedeo,
 Congratulor ejus dulci alloquio,
 Jam salus facta in hoc habitaculo.

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. ¹⁴/₁₅. — 2, 6 Virgo Elisabeth virumque sterile. — 2, 7 fehlen drei Silben; Maria ergänzt. — 3, 3 fehlt eine Silbe. — 3, 5 eine Silbe zu viel; lies dulcis? — 3, 6 possidet me. — 3, 7 quam desiderabam.

280.

- Ave, mitis, ave, pia,
 Ave, vera vitae via,
 Ave, praedulcis Maria,
 Ave, plena gratiae;
 Ave, rosa sine spina,
 Ave, princeps et regina,
 Ave, mundi medicina,
 Ave, porta gloriae.
- 2. Ave, virga ferens florem,
 Ave, flos praestans odorem,
 Ave, gignens genitorem,
 Ave, lux ecclesiae;
 Ave, sancta mater Dei,
 Ave, salus et pax rei,
 Ave, claris sanctae spei,
 Ave, vena veniae.
- Ave, nutrix summi regis, Ave, glosa primae legis, Ave, quae superna regis, Ave, vas munditiae.
 Ave, per te sit pax data Precanti familiae.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351.

- Ave, quam pulchre mundum colorasti,
 Dum verbum supernum conclave collocasti,
 Vox Gabrielis de caelis Te salutavit, pia,
 Dicens: Ave Maria.
- Eja, quam triste
 mundum decolorasti,
 Dum natum tuum passum
 corde deplorasti,
 Mucro doloris cor divum
 Tunc sauciavit poena,
 O tu gratia plena.

3. Vale, quam pulchre
mundum recolorasti,
Dum coeli hierarchiam
assumpta penetrasti,
Trinus et unus adoravit
Et attraxit secum,
Idem_Dominus tecum.

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14/15.

282.

- 1. Gaude, regina virginum,
 Quae genuisti Dominum,
 Cunctorum plasmatorem,
 Tu castitatis lilium,
 Tu rosa caritatis,
 Tu salus es humilium,
 Viola humilitatis,
 Fer miseris auxilium
 Nobis ad tuum filium,
 Multorum redemptorem.
- 2. Gaude, regina virginum,
 Quae genuisti Dominum,
 Cunctorum plasmatorem,
 Tu nobile triclinium
 Es summae trinitatis,
 Tuque balsami scrinium
 Et mater pietatis,
 Te diligentes dilige
 Et servientes collige
 In paradisi florem.
- 3. Gaude, regina virginum,
 Quae genuisti Dominum,
 Cunctorum plasmatorem,
 Humilibus da gratiam,
 Superbis poenitere,
 Peccatoribus veniam
 Et de malis dolere,
 Dona pacem humilibus
 Et sacratis virginibus
 Virginalem pudorem.

Cod. Vindobonen. (ol. Campen.) 883. saec. 14/15.

283.

- Ora, virgo, spes salutis, Virga Jesse, ne pollutis Obruamur actibus, Dulcis mater confer tuis, Compungantur ut pro suis Saepius sceleribus.
- Porta coeli, stella maris,
 Dum per verbum fecundaris,
 Das salutis aditum,
 Descendentem a regali
 Dum concludis virginali
 Sinu Dei filium.
- Nos include tuae laudi, Obsecrantes nos exaudi, Mater, nati filia, Ut cantemus omnes tecum Alleluja, carmen laetum Vitae post exsilia.

Clm. Monacen. 24804. saec. 15.

1. Ave, virgo, stella maris, Dignitatis singularis, Quae per rubum designaris Non passum incendia.

Rº Maria, quae Deum paris, Ave, plena gratia. Imperatrix paradisi, Redde bonum, quod amisi Pro peccato, quod commisi Inobedientia.

Ro Maria, quae Deum paris, Ave, plena gratia.

 O genitrix digna Dei, Per quam restaurantur rei, Miserere, precor, mei Solita clementia.
 R° Maria, quae Deum paris.

Ave, plena gratia.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod Taurinen. F I 4. — 3, 3 Miserere peccatori Hs.

285.

1. Ave, virgo, mater intemerata,
Paradisi lilium,
Genuisti filium

Inviolata

Rore perfusum vellus Gedeonis Te figurat Maria,

In te luxit sophia

Salomonis,

Flos pudicitiae, Fons omnis gratiae.

rous omms gran

Ave, templum

divinae majestatis, Florens Aaron virgula,

Radiosa cellula

Divinitatis.

2. Beatus venter, qui portavit Angelorum dominum, Salvatorem hominum,

Quem mors expavit;

Maria, porta jugiter serrata, Quam vidit Ezechiel, Te salutans Gabriel,

O beata

Et plena gratia, Sine fallacia

Dixit: Ave

te solam concupivit

Regum rex altissimus, Fructus nam dulcissimus

Ex te prodivit.

3. Fulgens et praeclara maris stella,

Portus naufragantium

De mortis clamantium

Procella;

Regina coeli, rosa sine spina,

Nobis post auxilium

Hoc tuum auxilium

Propina,

Ut tuo filio

In coeli solio

Cum sanctis couregnare mercamur

Et per mentis aciem,

Deitatis faciem

Intueamur.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — 2, 8 fellt eine Silbe, O ergänzt. — Aufschrift: Item de beata Virgine.

- 1. Miro modo concepisti Per vocem angelicam. Mire Christum peperisti, Qui gubernat machinam, Tu genitrix et nata Es Christi genitoris, Ipsum roga, beata, Ut det signum amoris. Ro Ave, virgo Maria, O mater redemptoris, Quae meruisti, pia, Vas esse Salvatoris.
- 2. Ave, virgo, quae portasti Creatorem saeculi, Ipsum mamillis lactasti Per signum miraculi, Tu non es violata Per pulchrum florem floris, Sed viscera beata Sunt intacti pudoris. Ro Ave, virgo Maria, O mater redemptoris, Quae meruisti, pia, Vas esse Salvatoris.
- 3. Per te, virgo, sunt apertae Januae coelestium. Fac a nobis sint repertae, Roga tuum filium, Ut taliter nos tegat De nube sui roris, Ut ipse nos concedat Gaudere suis bonis.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod. Taurinen. F I 4.

287.

- 1. Novae lucis hodie Jubar innovatur. Jubilans in facie Lux illuminatur. Virgo fecundatur Prole sapientiae, Cui vox laetitiae Digne ministratur.
- Ro Apparuit, apparuit, Quem pia virgo genuit.
- 2. Aulam rex ingreditur Dignae mansionis. Porta firme clauditur Clave Salomonis. Exsultationis Mundo fax incenditur, Ardens nec comburitur Rubus visionis. Ro Apparuit, apparuit, Quem pia virgo genuit.
- 3. Jam regina claruit, Nobilis scintilla. Regem coeli genuit Humilis ancilla. Cujus ex mamilla Lac lactantis profluit, Regem coeli genuit, O quam felix illa. Ro Apparuit, apparuit, Quem pia virgo genuit.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157.

Ro Natus est in Bethlehem salvator, Regum rex, facinorum laxator, Gaudent milia milium.

- 1. Nato coelorum Domino
 Nunc omnes decantemus,
 Matri, quae casta peperit,
 Pariter laudes demus,
 Gabriel haec
 protulit mandata,
 Virgo dulcis
 tenuit, sic grata
 Concepit Dei filium.
- 2. Puellam missus docuit,
 Quod credidit haec pia,
 Nil salutando nocuit
 Dicens: Ave, Maria;
 Castitatis
 non amittens florem
 Profert virgo
 mundi redemptorem,
 Qui salvat post exsilium.
- 3. Maria tibi gratias
 Laudesque referamus,
 Tecum transire facias
 Nos, ubi gaudeamus,
 Laetique vivamus sine cura,
 Nobis placa natum, virgo pura,
 Florens rosa, tu lilium.

Cod. Engelbergen. 314 saec. 14. - 1, 7 Et virgo dulcis Hs.

289.

- 1. Florizet vox dulcisonans,
 Reginae poli jubilans,
 Mariae laude rutilans,
 Fervoris moles intonans.
 Maria, pelle noxia,
 Maria, reos adjuva,
 Maria, nos illumina,
 Maria, regem coeli da.
- 2. Haec castitatis caudens flos,
 Haec deitatis praegnans dos,
 Hanc prophetarum colit os,
 Hanc gratiarum unxit ros.
 Maria, pelle vitia,
 Maria, reos adjuva,
 Maria, nos illumina,
 Maria, regem coeli da.
- 3. Ergo decenti gaudio
 Psallentes in tripudio
 Jesu, Mariae filio,
 Benedicamus Domino.
 Deo dicamus gratias,
 María, reos adjuva,
 Maria, nos illumina,
 Maria, regem coeli da.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Nach dem Rundreim wiederholt der Chor achtmal Alleluja. Aufschrift: Item de S. Maria. Johannes Decanus.

- 1. Collaudat in gaudio
 Mens fratrum in jubilo
 Detenta
 Festum adest virginis,
 Cui non est similis
 Inventa.
 Quis non audit
 angelos dicentes:
 Quae est ista, quae ascendit,
 Quae terrena parvipendit,
 Coelos tendit
 Mirantur archangeli trementes.
- 2. Stupet mens, cum audit mira,
 Quod nunquam Evae ira
 Hanc movit,
 Logicus et physicus,
 Rhetor et grammaticus
 Agnovit,
 Quod haec virgo
 simul sit et mater;
 Fides habet meritum,
 Omne syllogisticum
 Figmentum
 Tacet, nam hoc
 fecit Deus pater.
- 3. Te precor per filium,
 Ut eum propitium
 Inclines
 Mihi tuae famulae
 Et indignae servulae
 Propines
 Stillam tuae
 gratiae dulcoris;
 Tolle mundi sarcinas,
 Falsas fuge machinas,
 Tribuas
 Pacem mentis,
 corporis et oris.

Cod. Maihingen. (ol. Kirchheimen.) II 2. 80 13. saec. 16.

- 1. Ave, Maria, Virgo virginum, Plaudant omnia: Ave, Maria; Parit filia Mundi dominum. Ave, Maria, Parit filia, Per quam gaudia Crescunt hominum. Crescunt gaudia, Ave, Maria, Sordes, vitia Cessant criminum. Ave, Maria, Virgo virginum.
- 2. Arens virgula Jesse floruit, Parens primula, Arens virgula, Viro fercula Dira praebuit. Arens virgula, Vere sedula Christi famula, Christum genuit. Christi famula, Arens virgula, Mortis vincula Fructu domuit. Arens virgula Jesse floruit.

3. Illi gratia,
Ave, Maria,
Per quam venia
Fit peccaminum.
Ave, Maria,
Virgo virginum.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

292.

- 1. Salve, virgo virginum,
 Salve, sancta parens,
 Genuisti filium,
 Salve, sancta parens,
 Creatorem omnium,
 Salve, sancta parens,
 Qui regit imperium,
 Omni labe carens
 Salve, virgo virginum,
 Salve, sancta parens.
- 2. Tu patrem ac dominum,
 Salve, sancta parens,
 Roga, salus hominum,
 Salve, sancta parens,
 Ut nutriat populum,
 Salve, sancta parens,
 Vitae fundens poculum,
 Virgo, flos non arens,
 Salve virgo virginum,
 Salve, sancta parens.
- 3. Cordibus fidelium,

 Salve, sancta parens,

 Verum desiderium,

 Salve, sancta parens,

 Praestet et solatium,

 Mundo lumen clarens,

 Salve, virgo virginum,

 Salve, sancta parens.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — In der dritten Strophe scheinen zwei, beziehungsweise eine Zeile ausgefallen zu sein.

293.

- 1. Salva nos, stella maris,
 Et regina coelorum,
 Quae pura Deum paris,
 Salva, nos stella maris,
 Et per rubum signaris
 Nesciens viri thorum.
- O virgo specialis, Sis nobis salutaris, Imperatrix coelorum, Tu mater expers paris, Manna coeleste paris Et panem angelorum.
- 3. O parens expers maris,
 Partu non violaris,
 Paris sanctum sanctorum,
 Coeleste manna paris,
 Lux caecis, lux ignaris,
 Solamen angelorum.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — Auch in Str. 2 und 3 wiederholt sich zweimal Salva nos stella maris, wodurch aber dieselben zwei Zeilen länger werden als Str. 1. — Auf dieses Lied folgen in der Handschrift zwei weitere, von denen nur die erste Strophe mitgeteilt ist. Das erste lautet:

O quanto consilio Dei miseratio Gratiae, Veniae, Gloriae dans ortum, Nobis ab initio
Providit in filio,
Salutis,
Virtutis
Et pacis dans portum.

Das zweite ist der Hymnus Jam lucis orto sidere, hinter dessen ungerade Zeilen jedesmal die Worte Fulget dies, hinter die geraden Fulget dies ista eingeschoben wird.

294.

- 1. De supernis obumbratur
 Virgo, verbo fecundatur,
 Verbum patris incarnatur,
 Sponso sponsa copulatur,
 Terris pax annunciatur,
 Vetus error terminatur,
 Nova genitura
 Parit creatura
 Creatorem omnium.
- 2. Exsors viri virgo feta
 Praedicata de propheta,
 Hunc concludit alvo laeta,
 Quem non capit ulla meta;
 Ille fortis est athleta,
 Per quem vita, pax quieta
 Cunctis pollicetur,
 Ergo jucundetur
 Omnis plebs fidelium.
- 3. En prophetae documentum:
 In Idumeam extentum
 Est illud calciamentum,
 Laesus * * in jumentum
 Plaga tendens ad unguentum,
 Tam salubre sacramentum
 Laude extollamus
 Et laeti canamus
 Tanti festi gaudium.

Cod. S. Floriani XI 244. saec. 12. — 3, 1 documentis. — 3, 4 fehlen zwei Silben. — 3, 9 gaudia.

295.

1. Ave, virgo virginum,
Carnis Dei cella,
In salutem hominum
Stillans lac et mella,
Peperisti Dominum,
Moysi fiscella,
O,
Radio
Sol exit et luminum
Fontem parit stella.

2. Ave, plena gratia,
Caput zabulonis
Contrivisti, spolia
Reparas praedonis,
Rorans coeli pluvia,
Vellus Gedeonis,
O,
Filio
Tu nos reconcilia,
Mater Salomonis.

3. Virgo, tu Mosaicae
Rubus visionis,
De te fluxit latice
Fons redemptionis,
Quos redemit calice
Christus passionis,
O,
Gaudio
Induat vivificae
Resurrectionis.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. B. — Clm. Monacen. (ol. Diessen.) 5539. saec. 14. C. — A hat nur die erste Strophe. — I, 2 Verbi carnis AC. — 1, 8 Gaudio B. — 2, 2 et zabulonis C. — 2, 5 Coeli rorans C. — 3, 3 fluxit silice C. — 3, 9 sq. Benedicat Domino tota plebs fidelis. — Steht aus C bei Mone II. Nr. 599; da er gegen Gewohnheit das Versmaß verkannte, hat er am richtig überlieferten Texte ungerechtfertigte Änderungen vorgenommen.

296.

- 1. Mundum renovavit Deus, dum puerpera Clausit intra viscera, Mare, terram, aera Qui sponte creavit Et causa non extera. Inflammatus Nec crematus Rubus hoc et vellera Gedeonis, Salomonis Hoc praefulgent opera Figura, hanc quod testatur, Qui de morte suscitatur Et ad vitam revocatur Homo, Vitio qui fuscabatur, Jam virtute decoratur Domo.
- 2. Ergo collaudetur Mater virgo virginum, Reparatrix hominum, Effugatrix criminum. Cuncta quae tuetur, Quae concepit Dominum, Jubilamen Et solamen Laetorum et flentium Respiramen, Relevamen Pressorum labentium. Ista nolim, impetrare Velit, post hanc exaltare Vitam in lucis praeclarae Domo, Quos assumpsit singulare Facinus mortis amarae Pomo.

Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. — In der Handschrift folgen diese Strophen auf die Leitstrophe Crucifigat omnes, mit der sie gleiches Versmaß, aber keinerlei Zusammenhang haben. Man vgl. das Lied dieses Anfangs weiter hinten und Milchsack 164. — 1, 12 Hic praefulgent. — 2, 13 lies: Ista, velim impetrare, velit?

1. Concipitur hodie
Nova mater veniae,
Quae mandavit
aiens Elsino,
Desperanti
in motu marino,
Ut coleret ereptus
diem istum omnino.

Sexta dies
Vera quies
Iduum Decembris
Veneranda
Et cantanda
Humanis est membris
Viris beniguis
Cantibus dignis,
Qua nova concipitur,
Nova nobis gignitur
Virgo.

2. Apparuit levitae
Nubenti mater vitae,
A nuptiis
quem digne eruit,
Huic festum
colendum innuit,
Pastorali infula
patriarcham induit.

Suscitatur,
Vitae datur
Presbyter a morte,
Fornicatus
Et damnatus
Qui fuerat sorte.
Recolit iste
Hunc diem juste,
Qua nova concipitur.
Nova nobis gignitur
Virgo.

Cod. Wirceburgen. Mpj. 9. 2. saec. 12.

298.

- Sol est in meridie, Laudes demus Mariae, Fulget dies gratiae Et gaudii.
 A laude Mariae Non debent consciae Linguae demi.
- Sonet vox laetitiae,
 Laudes demus Mariae,
 Filii ecclesiae
 Et gaudii.
 A laude Mariae
 Non debent consciae
 Linguae demi.

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13.

299.

- 1. Ave, salus hominum,
 Emundatrix criminum,
 Ave, mundi cura,
 Ave semen regium,
 Miseris refugium,
 Ave, virgo pura.
- 2. Ave, fusa coelitus
 Rore sancti spiritus
 Ave, Dei cella,
 Ave, splendor aetheris,
 Radians prae ceteris
 Ave, maris stella.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

- 1. Haec est dies gratiae
 omni creaturae,
 Nascitur nam hodie
 humanae naturae
 Salvator humillime
 virgine de pura,
 Originalis criminis
 solvens vincla dura.
- 2. Gaude, virgo virginum,
 mater et regina,
 Hodie nam facta es
 mundi medicina,
 Salutis initium
 errantiumque via,
 Ora nunc, sanctissima,
 pro nobis Maria.

Rº Impleta est, impleta est vatum prophetia, Altissimi cum pareret de pneumate Maria.

Antiph. ms. Monast. Gallileae de Edam anni 1519. Cod. Mus. Episcop-Harlemen. 257.

301.

2.

- 1. O Maria
 Virgo, pia
 Sis in via.
 Infidelis ac crudelis
 Hostis ille in favillae
 Prunas trudat ne nos, cudat,
 Tuum placato filium.
- Mater dia
 Sis in via.
 Furiosus et dolosus
 Mundus ille cum mamillae
 Lacte trahit, in nos agit
 Telis scelerum vilium.

O Maria.

3. O Maria,
Tutrix quia
Sis in via.
Fera caro nam amaro
Stilo pungit, dum inungit
Spretum boni, rationi
Concitus aufert lilium.

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14.

302.

- 1. Dulce commercium
 Dei et hominis
 Fit per consilium
 Dei et flaminis,
 Ad hoc connubium
 Carnis et numinis
 Coeli triclinium
 Fit alvus virginis.
- 2. O mira gratia,
 Quam nemo merait,
 Quod nati filia
 Parentem genuit,
 Claudentem omnia
 Conclusum tenuit,
 Quis unquam talia
 Videns non stupuit?

3. Naturae ratio
Stupet miraculum,
Quod virgo filio
Dat lactis poculum,
Ventris hospitio
Deo dat lectulum,
Nec dat prodigio
Fides obstaculum.

Cod. Monacen. (ol. Diessen.) 5539. saec. 14.

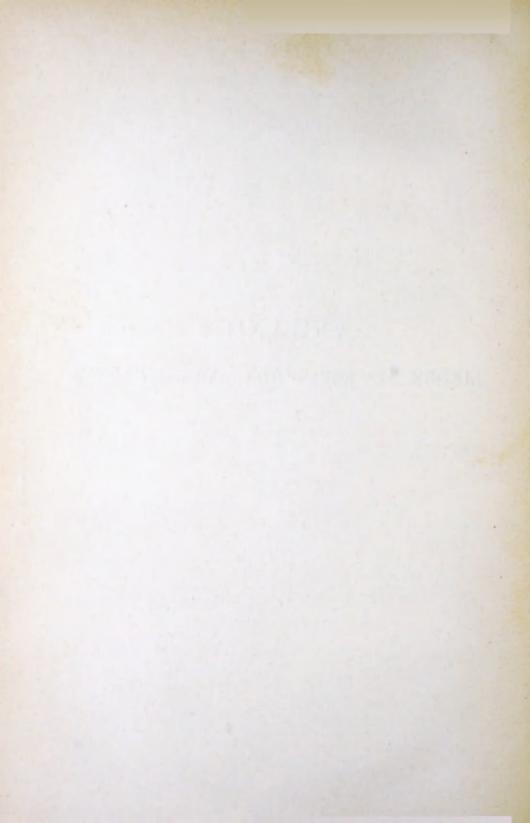
303.

- Efficax pax, fax,
 Flagrans in igne globus,
 Alpha et manens o duobus,
 Lux ab initio
 Virginis incorporatur
 Membris teneris.
- Deum hunc tunc, nunc, Virgo manens ut ante, Flos integer parit, mirante Natura plus quam ter, De Sion prodiit homo Novi generis.
- 3. Eja ros, flos, dos,
 A vitiis emunda,
 Rerum spes, o Maria, funda,
 Pro nobis jugiter
 Stes, barathri sors, Golias,
 Dum instabit mors.

Cod. Monacen. (ol. Pollingen.) 11943 anni 1547 mit dreistimmiger Singweise. — 1, 3 manens e. — 1, 5 incorporatis. — 2, 3 peperit Hs.

ANHANG I.

LIEDER DES ESELS- ODER NARRENFESTES.

I. Das Fest von Sens.

Nach der Reform Pierres de Corbeil.

1.

In Januis ecclesiae.

Lux hodie lux laetitiae, me judice tristis Quisquis erit, removendus erit solemnibus istis, Sint hodie procul invidiae, procul omnia maesta Laeta volunt, quicunque colunt asinaria festa.

Offic. ms. fatuorum saec. 13. Cod. Senonen. 46. A. — Ejusdem apographum anni 1667. Cod. Parisin. 10520 B. — Aliud apographum saec. ¹⁴11s. Cod. Parisin. 1351. C. — A und C enthalten die Singweisen. — Mit dem obigen Liede beginnt die Festfeier. Vor demselben finden sich noch folgende Verse, die aber kein Lied, sondern eine Art Aufschrift sind:

Festum stultorum de consuetudine morum Omnibus urbs Senonis festivat nobilis annis, Quo gaudet praecentor, sed tamen omnis honor Sit Christo circumciso nunc semper et almo.

Tartara Bacchorum non pocula sunt fatuorum, Tartara vicentes sic fiunt ut sapientes.

Der Text der Esels-Liturgie ist mitgeteilt bei Félix Clément Histoire générale de la musique réligieuse. Damit man dieselben nicht vermisse, folgen hier die poetischen Teile derselben in der Reihenfolge der Handschrift. Über der Geschichte des Festes und die Autorschaft Pierres de Corbeil an diesem Officium vergleiche man meinen Aufsatz in Stimmen aus Maria-Laach, 1894. X, S. 575 ff. Da die Quellen für alle folgenden Lieder dieselben sind, ist es überflüssig, sie unter jeder Nummer zu wiederholen.

2.

Conductus ad Tabulam.

- 1. Orientis partibus
 Adventavit asinus,
 Pulcher et fortissimus,
 Sarcinis aptissimus.
 Hez, Sir asne, hez!
- 2. Hic in sollibus Sichen Enutritus sub Ruben Transiit per Jordanem Saliit in Bethlehem. Hez, Sir asne, hez!

- 3. Saltu vincit hinnulos,
 Dagmas et capreolos,
 Super dromedarios
 Velox Madianeos.
 Hez, Sir asne, hez!
- 4. Aurum de Arabia,
 Thus et myrrham de Saba
 Tulit in ecclesia
 Virtus asinaria.
 Hez, Sir asne, hez!
- Dum trahit vehicula Multa cum sarcinula, Illius mandibula Dura terit pabula. Hez, Sir asne, hez!
- 6. Cum aristis hordeum
 Comedit et carduum,
 Triticum a palea
 Segregat in area.
 Hez, Sir asne, hez!
- 7. Amen dicas, asine,
 Jam satur de gramine,
 Amen, amen itera,
 Aspernare vetera.
 Hez, Sir asne, hez!

Lecta tabula incipit sacerdos.

- 1. Deus in adjutorium Intende laborantium, Ad doloris remedium Festina in auxilium
- 2. In te, Christe, credentium Miserearis omnium, Qui es Deus in saecula Saeculorum in gloria.
- 3. Ut chorus noster psallere Possit et laudes dicere Tibi, Christi, rex gloriae, Gloria tibi, Domíne.

Dieser Tropus findet sich, außer in den oben bezeichneten Quellen, auch in Cod. H 196 der Ecole de Medeeine zu Montpellier und in der Hs. Ed. IV 6 der kgl. Bibliothek zu Bamberg.

4.

Prosa.

1. Alle -

- 2a. Resonent omnes ecclesiae
- 3a. Filium Mariae,
- 4a. Ut nos septiformis gratiae
- 2b. Cum dulci melo symphoniae
- 3b. Genitricis piae,
- 4b. Repleat donis et gloriae.
- 5. Unde Deo dicamus -luja.

Quatuor vel quinque in falso retro altare:

Haec est clara dies, clararum clara dierum, Haec est festa dies, festarum festa dierum, Nobile nobilium rutilans diadema dierum.

Duo vel tres in voce retro altare:

Salve festa dies, toto venerabilis aevo, Qua Deus est ortus virginis ex utero.

6.

Versus cum organo.

Christus manes, quod erat, Assumpsit, quod non erat, Sine fine principium Finem sumpsit spontaneum, Ut per mortem mortis regnum Terminaret in aeternum Et ereptos jugo mortis Nos ad dextram Dei patris Collocaret in coelum.

Hierauf verläuft die Vesper in herkömmlicher Weise. Vor der Antiphonzum Magnificat folgt eine Prose:

7.

Versiculus.

Duo vel tres:

1a. Trinitas,
Deitas,
Unitas
Aeterna,
2a. Sol lumen
Et numen,
Cacumen.

3a. Tu sator, Creator, Amator, Redemptor, Salvator,

Semita,

Luxque perpertua

1b. Majestas, Potestas, Pietas Superna.

2b. Lapis, mons, Petra, fons, Flumen, pons Et vita.

3b. Tu nitor
Et decor,
Tu candor,
Tu splendor
Et odor,
Quo vivunt mortua.

4a. Tu vertex
Et apex,
Regum rex,
Legum lex
Et vindex,
Tu lux angelica.

5a. Tu theos
Et heros,
Dives flos,
Vernans ros,
Rege nos,
Salva nos,
Perduc nos
Ad thronos
Superos
Et vera gaudia.

4b. Quem clamant,
Adorant,
Quem laudant,
Quem cantant,
Quem amant
Agmina coelica.

5b. Tu decus
Et virtus,
Tu justus
Et verus,
Tu sanctus
Et bonus,
Tu rectus
Et summus
Dominus,
Tibi sit gloria.

S.

Ad Benedicamus.

1. Corde patris genitus Manens in principio, Quaerens, quod perierat, Parentis imperio, Venit ad nos humilis Ab axe sidereo, Quem castis visceribus Nuntiante angelo Virgo mater edidit Virginali utero, Medicinam proferens Pereunti saeculo. Ipsi laus et honor Atque jubilatio Tempore perpetuo. Quem pro mundi remedio Carnis opertum pallio Advenisse nuntiat Angelorum concio, Benedicamus Domino.

2. Super omnes alias Benedicta feminas, Tu praecellis ceteras Ut sol stellas lucidas, Ad te cuncti proprias Deferunt miserias. Imperatrix, placido Vultu nos reficias, Vultus tui radio Pelle nostras tenebras. Aures tuas, quaesumus, Miseris fac patulas. Suscipe nunc pia Vota nostra, domina, Clementer exaudias. Felix inter puerperas, Quae virgo partum bajulas, Tibi laudes debitas Atque laeti congruas

Referamus gratias.

Auf die Vesper folgt die Complet. Die Antiphon super Psalmos: Magnum nomen Domini Emmanuel. Nach dem Nunc dimittis wird das Media vita eingelegt. Pater noster und Credo ad Preces sind interpoliert. Ersteres lautet:

Pater noster, fidem auge his, qui credunt in te. Qui es in coelis et abyssos intueris, sanctificetur nomen tuum in bonitate electorum tuorum. Adveniat regnum tuum, cujus regni non erit finis. Fiat voluntas tua, per quam nostri generis reparata est vita. Sicut in coelo

et in terra regens gubernansque, continens et salvans. Panem nostrum quotidianum, panem angelorum, da nobis, incorruptibili veste circumamictans nos hodie, ut pura pectora sint et corpora. Et dimitte nobis debita nostra, potes enim cuncta, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris ad redimenda peccata et salvandas animas. Et ne nos inducas in tentationem, ne serpens ille callidus intrandi temptet aditus. Sed libera nos et salva nos a malo in perenni saeculorum tempore. Hierauf singen zwei Priester das in gleicher Weise interpolierte Credo. Es folgt

9.

Ad Benedicamus.

- Patrem parit filia, Patrèm, ex quo omnia, Partus hic ex gratia. Per gratiam Traditus est reditus Ad patriam.
- Verbum instar seminis
 Partum format virginis,
 Nihil ibi criminis.
 Per gratiam
 Traditus est reditus
 Ad patriam.
- 3. Latet sol in sidere,
 Oriens in vespere,
 Artifex in opere.
 Per gratiam
 Traditus est reditus
 Ad patriam.

- 4. Celsus est in humili,
 Solidus in fragili,
 Figulus in fictili.
 Per gratiam
 Traditus est reditus
 Ad patriam.
- 5. Venit ad nos humilis Lucifer mirabilis, Pro nobis passibilis. Per gratiam Traditus est reditus Ad patriam.
- 6. Ergo nostra concio
 Omni plena gaudio
 Benedicat Domino.
 Per gratiam
 Traditus est reditus
 Ad patriam,

Vgl. Anal. I, 163. — Hierauf folgt die Matutin, die nichts Außergewöhnliches bietet; nur hat jede der drei Nokturnen ihr Invitatorium und ihren eigenen Hymnus. Als solcher dient in der ersten Nokturn die Sequenz Salus aeterna (Kehrein Nr. 1), in der zweiten die Prose Coeleste organum hodie (Kehrein 7), in der dritten: Ave Maria gratia plena (Kehrein 264). In den Laudes wird als Hymnus benutzt: Hac clara die turma (Anal. VII, 115). Die Laudes beginnen mit folgendem Conductus:

10.

Conductus ad Laudes.

- 1. Natus est
 Hodie Dominus,
 Qui mundi
 Diluit facinus.
 Quem pater, factor omnium,
 In hoc misit exsilium,
 Ut facturam redimeret
 Et paradiso redderet.
- 2. Nec, nec, nec,
 Minuit quod erat
 Assumens,
 Quod non erat.
 Sed carnis sumpto pallio
 In virginis palatio
 Ut sponsus de thalamo
 Processit ex utero.

3. Flos de Jesse virgula
Fructu replet saecula,
Hunc praedixit propheta
Nasciturum ex Maria.
Quando flos iste nacitur,
Diabolus confunditur
Et moritur mors.

Str. 1, 1 wird Natus est, Str. 3, 7 Et moritur je dreimal wiederholt. — 3, 3 lies praedixerat?

11.

Ad Benedictus Versiculi.

Benedictus sit hodie
Deus misericordiae,
Qui Deo de patre
Deus sine matre,
Virgine de matre
Homo sine patre
Regnat solus donator gratiae
Et largitor aeternae gloriae,
Quam nobis pius dignetur donare,
Ut eum laeti possimus laudare
Cum sua genitrice beata.

12.

Ad Benedicamus.

1. Lux omni festa populo Recurrit anni circulo, Quo nuntiante angelo Exorta est redemptio Nostrague liberatio Serpentis ex aculeo. Dum omnia silentio Continerentur medio, Et nox iter altissimo Perageret curriculo, Sermo tuus, o genitor Regali venit solio. Sponsus uti de thalamo, Prae ceteris formosior. Ita de matris utero Processit orbis conditor. Pro saeculi remedio Deus effectus est homo, Quocirca nos in jubilo 3717 JT -Benedicamus Domino 3717 JT - 2. O matris alma viscera, Repleta Dei gratia, Quae genuerunt talia Tamque sacrata pignora. Beata quoque ubera, Quae puer ille suxerat, Cui tota coeli curia Fremens in laude consonat. Cui talis est potentia, Ut illi, quae sunt, omnia Flectantur nutu subdita. Cujus misericordia Et admiranda bonitas A morte nos perpetua Adventu primo liberat; Secundo nos eripiat Ab infernali fovea, Ut in polorum regia MEDicamus gratias.

ST. MICHAEL'S

I

Ad Primam Versiculi.

Exsurge, Domine, nostra redemptio, Cor nostrum visita coelesti radio, Qui carnem induens pro carnis vitio Novo contemptus es naturae studio.

14.

Ad Benedicamus.

- 1. Castitatis
 lilium effloruit,
 Quia Dei
 filius apparuit;
 Fulget dies
 ista celebris.
- 2. Virgo mater
 sacro lactat ubere,
 Quem concepit
 sine viri semine;
 Fulget dies
 ista celebris.
- 3. Rege nato
 exsultat in laudibus
 Multitudo
 coelestis exercitus;
 Fulget dies
 ista celebris.

- 4. Ad videndum
 monent ire protinus
 Stella magos
 et pastores angelus;
 Fulget dies
 ista celebris.
- 5. Vagit infans
 parvus in cunabulis,
 Deum prodit
 signum novi sideris;
 Fulget dies
 ista celebris.
- 6. Salvatorem
 pastores adnuntiant,
 Deum natum
 magi donis praedicant;
 Fulget dies
 ista celebris.
- 7. Virgo mater
 servat haec in animo
 Et per cuncta
 benedicit Domino,

15.

Ad Tertiam Benedicamus.

1. Parentis primi novum facinus, Quod suggessit hostis nequissimus Invidendo nostris successibus, Noster fuit gravis interitus.

Vae miseris, quos tam dirae legis trahit impetus!

 Paradisi cultores fuimus, Sed patris culpa exsulavimus, Exsulaturi morte gravius, Nisi Deus esset propitius.

Vae miseris, quos tam dirae legis trahit impetus!

3. Sed Deus pater misit filium
Per virginis intactae gremium,
Ut visitaret mundum languidum,
Donans reis vitae remedium.
Felix culpa, quam delevit tam beata victima.

4. Iste fuit nostra redemptio,
Is nos reduxit ab exsilio
Ruptoque dirae mortis laqueo
Restituit in vitae solio.
Unde laetus noster chorus benedicat Domino.

16.

Hymnus.

- 1. Nostrae quod providerat
 Salutis altitudo,
 Temporis attulerat
 Instantis plenitudo,
 Condescendens aderat
 De coelis furtitudo,
 Gabriel ad virginem,
 Quia pulchritudinem
 Rex ejus cupierat,
 Thronum hanc ut poneret
 Atque fructus fieret,
 Quod David juraverat.
- 2. Gabriele nuntio
 Maria salutatur,
 Quae sit salutatio
 Virgo pavens miratur
 Et credens concilio
 Per aurem impraegnatur.
 Beata, quae credidit,
 Concepit et edidit
 Summi patris filium;
 Nec pudor amissus est,
 Nec dolor admissus est
 Per hoc puerperium.
- 3. In terris qui natus est,
 In coelis adoratur,
 Qui sanctorum decus est
 Pannis circumligatur,
 Quique panis vivus est,
 In cunis ablactatur.
 Aaron virga floruit,
 Vellus rore maduit,
 Maria cum peperit,
 Rubus inflammatus est
 Nec tamen combustus est,
 Nam virgo non deperit.
- 4. Mysticis umbraculis
 Olim praefiguratum
 Et multis oraculis
 Fuit praenuntiatum,
 Quod nostris in saeculis
 Gaudemus declaratum.
 Res miranda geritur,
 Vagit et non loquitur
 Dei sapientia,
 Vix creator omnium
 Habet diversorium
 Inter animalia.

Nach der Terz folgt das feierliche Amt. Demselhen geht vorauf Conductus ad presbyterum: Dies festa colitur, tange symphoniam, Anal. XX, 107 s. q. Es folgt die Messe: Puer natus est. Das Kyrie ist interpoliert: Kyrie, clemens rector, pater immense, eleison etc. Ebenso das Gloria: Gloria in excelsis Deo, cujus reboat in omni gloria mundo etc. Der Epistel geht vorher:

Conductus ad Subdiaconum.

- 1. Lux optata claruit,
 Gaude, Sion filia,
 Virga, quae jam aruit,
 Virga succi nescia,
 Virga Jesse floruit
 Juxta vaticinia
 Cum gloria.
 Gignitur, nascitur
 Christus, sicut voluit
 Divina clementia.
 Hoc, in hoc, hoc, in hoc,
 Hoc, in hoc solemnio
 Concinat haec concio.
- 2. Nascendi primordia
 Subiit aeternitas,
 Induit servitia
 Superna regalitas
 Lactat patrem filia,
 Quem parit virginitas
 Cum gloria.
 Angitur, frangitur
 Hostilis protervia
 Et ejus potentia.
 Hoc, in hoc, hoc, in hoc,
 Hoc, in hoc solemnio
 Concinat haec concio.
- 3. Quidquid fuit mysticum
 Testamento veteri,
 Quidquid fuit typicum,
 Moyses et ceteri,
 Fructum per Davidicum
 Decet pateficri
 Cum gloria.
 Judaea, gens rea,
 Regem crede coelicum,
 Per quem sumus liberi.
 Hoc, in hoc, hoc, in hoc,
 Hoc, in hoc solemnio
 Concinat haec concio.
- 4. Gens digna supplicio,
 Danielem legitis,
 Quod defecit unctio
 Pridem, intelligitis,
 Missum coeli nuntio
 Messiam non creditis
 Cum gloria.
 Gignitur, nascitur
 Christus, sicut voluit
 Divina clementia.
 Hoc, in hoc, hoc, in hoc,
 Hoc, in hoc solemnio
 Concinat hace concio.

Hinter Str. 4 des vorstehenden Textes fehlt der Abgesang oder Rundreim, weshalb der der ersten Strophe wiederholt ist. Die Epistel ist interpoliert:

Laudem dicam Deo per saecula, Qui me plasmavit in manu dextera, Et reformavit cruce purpurea Sanguine nati etc.

Vgl. L. Gautier, Hist. de la Poésie Liturgique du Moyen Age I, 151.

18.

Responsorium post Epistolam.

R. Viderunt Emmanuel, patris unigenitum, In ruinam Israel et salutem positum, Hominem in tempore, verbum in principio, Urbis, quam fundayerat, natum in palatio. V. Notum fecit, quod profuit,
Cum virga Jesse floruit,
Quod protulit, quod docuit
Et quod consuluit.
Deitate socia
Nascitur de filia
Qui manet in gloria.

19.

Conductus ad Evangelium.

- 1. Quanto decet honore,
 Quanta valet lactitia,
 Jubilet ecclesia
 Corde simul et ore.
 Summum patris filium
 Summum decet gaudium,
 A voce jucunda
 Non dissonet mens munda.
 Dies haec, dies haec,
 Dies est lactabunda,
 Meritos coronat
 Et crimina condonat.
- 2. Ista dies sacrata,
 In qua liber a crimine
 Jordanis in flumine
 Nostra lavit peccata.
 Horum tamen venia
 Sola datur gratia,
 Homo non meretur,
 Quod Deus miseretur,
 Aliter, aliter,
 Aliter [censeretur]
 Meritum humanum
 Inefficax et vanum.

Das Evangelium "Postquam consummati sunt" ist nicht interpoliert, wohl aber das Credo. Duo presbyteri: Credo in unum Deum, unum in trinitate, patrem omnipotentem, qui poli summa residet in arce etc. Ebenso sind Sanctus und Agnus interpoliert, die von zwei Clerikern zu singen.

20.

Ad Sextam Benedicamus.

- Regis natalitia,
 Qui gubernat omnia,
 Summa cum laetitia
 Jubilet ecclesia,
 Quia Dei gratia
 Miseros
 Reduxit ad superos.
- 2. Ergo nostra concio,
 Omni plena gaudio,
 Psallat Dei filio
 Propulsato vitio
 Et cum honore pio
 Debitas
 Deo dicat gratias.

21.

Ad Nonam Benedicamus.

- Verbum patris hodie Processit de virgine, Virtutes angelicae, Cum canoro jubilo Benedicamus Domino.
- 2. Pacem nobis omnibus Nuntiavit angelus, Refulsit pastoribus Veri solis radius, Deo gratias dicamus.

Ad Vesperas Benedicamus.

a. Benedicamus.

- Super omnes alias creaturas Domino Laudes homo referat pro majori debito.
- Nam hunc ineffabili restaurans consilio
 Deus homo factus est homine pro perdito,
- 3. Christus, Dei filius, a coelorum solio Missus ad ima soli ordine mirifico.
- 4. Nasciturum puerum semine de regio Sessurumque Davidis in paterno solio,
- 5. Regnaturum pariter ullo sine termino, Paginae prophetico monstrarunt oraculo.

- 6. Post prophetas virgini dictum est ab augelo: Ave, plena gratia, paries ex utero
- 7. Filium altissimi,

 per quem in principio

 Pater cuncta condidit,

 quaeque sunt in saeculo.
- 8. Virgo feta spiritu
 coeli credens nuntio,
 Ut praedictum fuerat,
 gravida fit puero.
- Quem decursis mensibus ventre de virgineo Mortis merso tenebris lucem edit saeculo.
- Unde mundus jubilans hoc redemptos puero,
 Per quem cuncta facta sunt, benedicit Domino.

b. Deo gratias.

- Virgo, gemma virginum, stella maris fulgida, Lucem solis superans, margarita splendida,
- Filia Jerusalem
 prudens et castissima,
 Sponsa materque regis,
 qui gubernat omnia,
- 3. Patre Deo geniti
 ante cuncta saecula,
 Cujus vera bonitas
 nostras mundet maculas.
- 4. Ave, Dei genitrix,
 nostra spes et gloria,
 Per quam nobis aditus
 datur ad coelestia.

- Perdita quae fuerant, vitae reddens gaudia, Nostra fuga scelera per te data gratia.
- O inaestimabilis, sanctitatis pietas, Tuo sacro germine Evae lapsum repara.
- 7. Te chorus angelicus laudat super aethera, Omnes sancti jubilant tibi dantes cantica.
- Namque tui filii
 adstas in praesentia,
 Quae te terris elevans
 transcurrit ad supera.

15*

- 9. Ergo, virgo, poscimus, nos precantes audias Atque nostras precibus munda mentes sordidas,
- 10. Ut intrantes coelicas emundati januas, Per te Deo debitas referamus gratias.

Conductus ad Bacularium.

- 1. Novus annus hodie Monet nos laetitiae Laudes inchoare, Felix est principium Finem cujus gaudium Solet terminare. Celebremus igitur Festum annuale, Quo peccati solvitur Vinculum mortale Et infirmis proponitur Poculum vitale; Adhuc sanat aegrotantes Hoc medicinale, Unde psallimus laetantes Ad memoriale. Ha, ha, ha, Qui vult vere psallere, Trino psallat munere, Corde, ore, opere Debet laborare, Ut sic Deum colere Possit et placare.
- 2. Dignus est memoria, Finem cujus gaudia Solent terminare, Dignus est pracconiis, Quem tot beneficiis Seimus abundare. Cui creare placuit Coelum, terram, mare, Sic in verbo voluit Mundum ordinare Et sic fuit ei curac Hominem ditare, Ut subjectae creaturae Possit imperare Et, si vellet, immortalis Potuisset stare. Ha, ha, ha, Qui vult vere psallere, Trino psallat munere, Corde, ore, opere Debet laborare, Ut sic Deum colere Possit et placare.

Der Basulurius, d. h. der Stabträger, ist der praecentor stultorum, die Hauptfigur des ganzen fete des folz Nach der 2. Vesper wird er in feierlichem Cortège aus der Kirche geleitet, wie er in der ersten unter Absingen des Orientis partibus eingeholt war. Nun geht der Zug zum Festmahle; daher schliefst sich an:

24.

Conductus ad Poenlum.

- Kalendas Januarias Solemnes, Christe, facias Et nos ad tuas nuptias Vocatus rex suscipias.
- 2. Suscipe tuum popolum Ad nuptiarum epulum, Qui multiplex es ferculum, Cujus sanguis est poculum.

- 3. Poculum tui sanguinis
 Sumptique carnem hominis
 Ad laudem tui nominis
 Da nobis, proles virginis.
- 4. Virginis quidem proprius
 Et creator et filius,
 Extra quem non est alius,
 Et quid hoc mirabilius?
- Miranda res per saecula, Quod sine viri copula Te concepit juvencula In virginali clausula.
- 6. Clausa mater concipiens Clausa fuit et pariens Et tu, Deus ingrediens, Ingressus et egrediens.

- Egressus autem ardua Mortis fregisti cornua, Quin ipsa mors est mortua Occisa vitae janua.
- Janua vitae congrua,
 Immo vita perpetua,
 Nos, Christe, per haec annua
 Duc ad festa continua.
- Continua festa Sion,
 Quo repertum topazion
 Tulisti homousion
 Patri praesentans Elyon.
- Eli patri sit gloria,
 Tibi, Christe, victoria,
 Pneumati sint aequalia
 Per saeculorum saecula.

Es folgen endlich noch "Versus ad prandium", d. h. fünf Strophen aus Prudentius Cathemerinon III.

II. Das Fest von Beauvais.

25.

Conductus.

- Gratulemur in hac die Nova dantes gaudia,
 Dei patris verbum pie Nostra sonent studia;
 Respice grata vice,
 Dei patris unice,
 Tibi gratos effice
 Quos haec habet curia.
- 2. Rubus ardet, sed illaesus,
 Florem laedit ungula,
 Lapis absque manu cacsus
 Christus implet saecula.
 Vellera rorifera,
 Sicca manens aera,
 Castitas virginea
 Nova dant miracula.
- 3. Virgo Deum, stella solem
 Et ancilla Dominum,
 Digne parit novam prolem
 Virgo manens virginum,
 Ubera puerpera
 Dat regenti saecula,
 Terram, mare, cetera
 Vera salus hominum.

Der Text der Liturgie des ersten Januar, wie er zu Beauvais üblich war, liegt uns nicht in alten Handschriften vor. Eine Hs. befand, befindet sich vielleicht noch in Italien in Privatbesitz. Aus ihr hat Didron, Annales Archéologiques XV, 258 u. 300 nur die Eselsprose faksimiliert. Die Handschrift gehört dem 13. Jahrhundert an. Einen längeren Text der Eselsprose bietet, gleichfalls nach einer Handschrift aus Beauvais das Glossar von Du Cange s. v. festum asinorum. Andere Texte bietet nach jüngeren Pariser Abschriften das Bulletin de la Société Archéologique de Sens, Tom. VI p. 176 ff. Dieser Quelle sind die vorstehende, sowie die folgenden Nummern entnommen.

26.

Conductus.

1. Eva virum
dedit in mortem,
Omnes eam
sequimur sortem,
Perdidimus
coeli cohortem,
Gemit homo
se hinc exsortem,
Pulsus in hanc patriam
Patitur miseriam.

Proh dolor, proh dolor, In dolore corporis Cursum agens temporis, Et temporis Et corporis Surgunt spinae, tribuli Operanti exsuli.

Humillimo
Simillimo
Eva mater
parit tristitiam,
Terribili
data sententia
Sorte degunt misera,
Quos vipera
Letifera
Trusit in infera
Sede de supera.

2. Primus homo
spe delusus vana
Consilia
credit profana,
Quae mulier
dat malesana,
Unde lues
crevit humana,
Sed divina gratia
Cadit haec molestia

Et labor et labor Exsulantis hominis, Dum in alvo virginis Conceptus est, Qui Deus est, Carnis tectus trabea Redempturus terrea,

Visibilis,
Passibilis,
Qui cum patre
manet invisibilis,
Apud Deum
et impassibilis.
Alvus sacrae virginis
Non hominis
Sed numinis
Accessu tumuit,
Ut Deus voluit.

3. Morte cadit
Abel amara,
Christus obit
crucis in ara,
Unde fluunt
bona praeclara,
Quae genitrix
postulat clara.
Botrum Judas exprimit,
Vinum dat, quod redimit.

Et odor et odor In terrarum finibus Sanctis praedicantibus Diffunditur, Dum teritur Resurgentis balsamum Per os et per calamum.

In insulis
Et populis
Crescit fides,
crescunt charismata
Et fidei
divina dogmata;
Plebs redempta gentium
Obsequium
Et gaudium
Regi fert omnium
Et Deo gentium.

Es folgt noch der Conductus: Ex Adae vitio, der bereits weiter oben S. 60 nach älteren Quellen mitgeteilt ist.

27.

Conductus.

- Nostri festi gaudium Coeli tangit solium, A quo factor omnium Suum misit filium, Lumen et consilium Gentium.
- A coelorum solio
 Misso Dei filio
 Nobis in exsilio
 Venit consolatio,
 Dulcius hoc gaudio
 Nescio.
- 3. Verbum patri genitum,
 Carnis sumens habitum,
 Iter per insolitum
 Vitae pandit aditum,
 Esum per illicitum
 Perditum.
- 4. Imago perierat,
 Quam Deus formaverat,
 Hostis, qui nos laeserat,
 Vitae portam clauserat,
 Solus hanc qui poterat,
 Reserat.

- 5. Vitae porta panditur, Iter mortis clauditur, Deo hoc adscribitur, A quo caro sumitur, Jure festum colitur Igitur.
- 6. Dei circumcisio

 Nos emundat vitio,

 Psallat nostra concio,

 Cujus Deus portio;

 Legatur in gaudio

 Lectio.

ANHANG II.

SINGWEISEN EINIGER LIEDER.

TLAMVERY HAV

STATE AND MISSELF SAIS

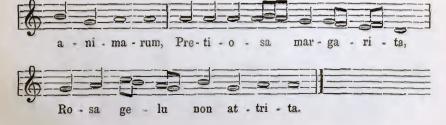

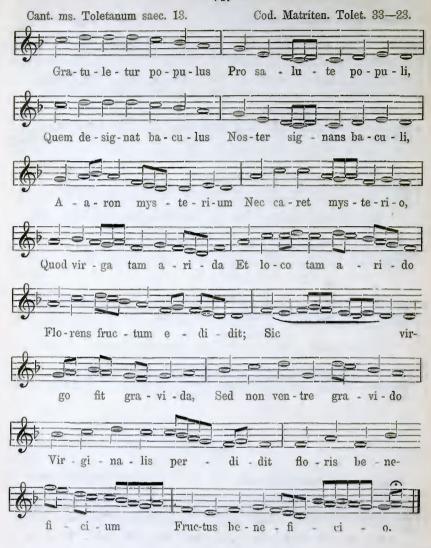

IV.

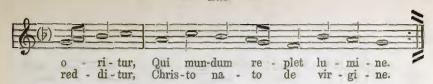

VI.

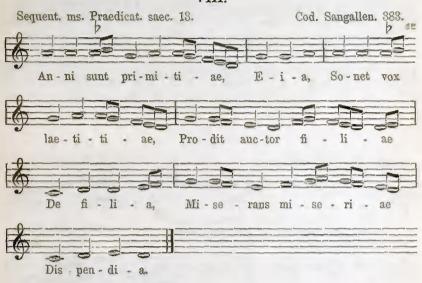

VII.

VIII.

IX.

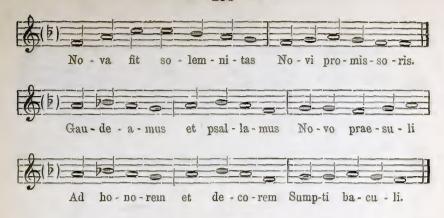
X.

no - vi no - vi - tas,

No - va

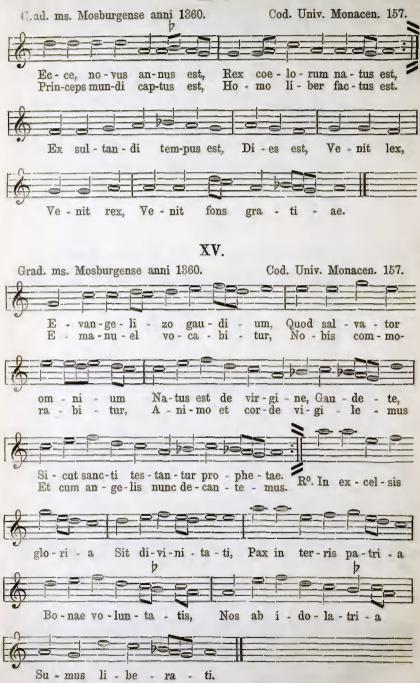
lux splen-do - ris,

XIII.

XIV.

XVI.

XVII.

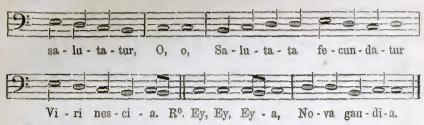

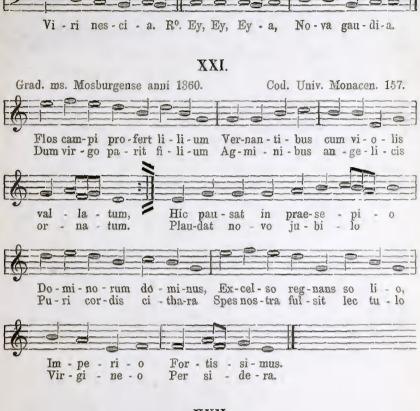
XVIII.

XX.

XXII.

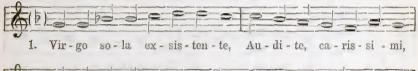
XXIII.

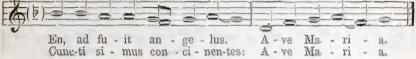

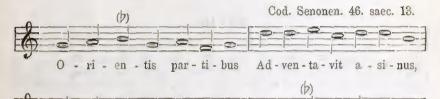
XXV.

Cod. Montis Serrati s. n. saec. 15.

XXVI.

Pul - cher et for - tis - si - mus, Sar - ci - nis ap - tis - si - mus.

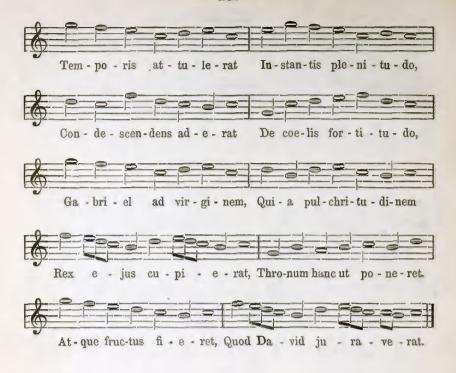
Hez, Sir As - ne, hez.

XXVII.

Cod. Senonen. 46. saec. 13.

Nos - trae quod pro - vi - de - rat Sa - lu - ti al - ti - tu - do, Dreves, Cantiones et Muteti. I, 17

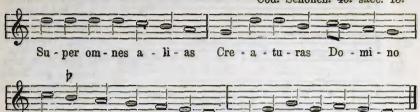
XXVIII.

Cod. Senonen. 46. saec. 13.

XXIX.

Cod. Senonen. 46. saec. 13.

Lau-des ho mo re fe-rat Proma-jo-ri de bi-to.

Inhalts-Übersicht.

Seite	Seite
Ab arce siderea 166	Ave Sunamitis
Adae clisis et ethisis 129	Ave virgo egregia 177
Ad cantum lactitiae 80	Ave virgo Maria Dei 178
Ad cultum tuae laudis 163	Ave virgo Maria genitrix 179
Adest annus jubilaeus 80	Ave virgo mater Jesu Christi 180
A dextris Dei Dominus 104	Ave virgo mater intemerata 205
Alathia canit quia 105	Ave virgo regia 181
Alle - resonent omnes 218	Ave virgo stella maris 205
Alma mater Domini 168	Ave virgo virginum 210
Anni novi novitas	Beata es Maria 182
Anni sunt primitiae	Beatae virginis 79
Annus renascitur 91	Beata viscera 148
Archangelus immensus 202	Benedictus sit hodie 222
Argumenta falluntur physicae . 106	Benefico solatio 183
A solis ortus cardine 37 Audi mundi domina 165	Castis psallamus mentibus 135
Audi mundi domina 165	Castitatis lilium effloruit 223
Audi nos virgo vera 201	Cedit tempus hiemale 106
Austro terris influente 79	Centrum capit circulus 88
Ave coelestis regina 168	Christo sit laus in coelestibus . 93
Ave Dei pia 163	Christus manens quod erat 219
Ave fructus veri planta 169	Cinis adhuc aestuat 125
Arra marines mater 184	Clara sonent organa 107
Ave gloriosa virginum 170	Collaudat in gaudio 208
Ave inquit angelus 171	Concipitur hodie 212
Ave Maria virgo virginum . 208	Concurrent universi 160
Ave maris stella ave 142	Condimentum nostrae spei 108
Ave maris stella coeli 143	Conditor alme siderum 37
Ave maris stella divinitatis 143	Congratulamini
Ave maris stella vera 144	Corde patris genitus
Ave mitis ave pia 203	Cortex occidit literae 41
Ave mundi gloria 173 Ave nobilis delectabilis	Crebro da mihi basia 190
Ave nobilis delectabilis 174	Cum omne quod componitur 31
Ave plena gratia coelitus 175	Cunctis excellentior 141
Ave plena gratia mater 176	Cuncti simus concinentes 161
Ave quam pulchre 203	Deinceps ex nulla 105
Ave quam pulchre 203 Ave regina coelorum 176	Dei sapientia 80
Ave salus hominum	Deitatis fragrans cella 188

Seite	Seite
De naturae fracto jure 78	Fulget dies celebris
Descendit in Israel 111	Fulget dies haec prae ceteris 88
De Sion exivit tenor legis 107	Fulget in propatulo 71
De supernis obumbratur 210	Gaudeat ecclesia 109
De supernis sedibus 103	Gaude Gabrielis 153
Deus creator omnium 38	Gaudens in Domino 185
Deus in adjutorium intende 218	Gaude regina virginum 204
Deus in adjutorium meum 139	Genitus divinitus 70
Deus misertus hominis 69	Gratulemur in hac die 229
Dies ista colitur 107	Gratulentur parvuli 70
Dies ista dies pretiosa 110	Gratuletur populus 46
Dies nobis hodie	Gregis pastor Tityrus 110
Dolens auctor omnium 151	Hac in anni janua 130
Dole Sichen impie	Hac in die rege nato 123
Dulce commercium 213	Haec est clara dies 219
Dum sigillum summi patris 88	Haec est dies gratiae 212
Dum medium silentium 38	Haec est dies salutaris 65
Dum medium silentium 39	Haec est dies salutaris 66
Ecce mundi gaudium 95	Haec est turris quam vallavit . 186
Ecce nomen Domini de 132	Haec festa natalita 123
Ecce nomen Domini venit 109	Hodie fit egressus 124
Ecce novus annus est 131	Hodie regina justitiae 188
Ecce tempus gaudii 93	Hodie splendor et lux 124
Ecce venit de Sion 59	Homo gaude nova laude 124
Ecce venit insigne	Homo gaude nova laude 124 Illuxit lux coelestis gratiae 91
Ecce virginis Mariae 190	Imperatrix angelorum 153
Efficax pax fax	Imperatrix reginarum 153
Eja mater pia via 202	In conflictu nobili 124
En campi nostri flosculus 112	In ecclesia
Es rosa vernans 182	Inflexu casuali
Eva cunctos perdidit 150	In hac die gloriosa
Evangelizo gaudium 134	In hoc ortus occidente 53
Eva virum dedit in mortem 230	In hoc statu gratiae 95 In natali summi regis 126
Ex Adae vitio 60	In natali summi regis 126
Exceptivam actionem 42	In nova fert animus 32
Ex creata non creatus 50	In rosa vernat lilium 69
Exsultantes in partu	In te concipitur 140
	In terram Christus exspuit 127
Festa dies agitur	Isaias cecinit 54 Isis physis transcenditur. 201
Flete fideles animae. 155	Isto die celebrari 127
Flore vernans gratiae 122	Jamjam natus de virgine 200
Florizet vox dulcisonans 207	Jam ver aperit. 94
Flos campi profert lilium . 165	Jam vetus litera
Flos de spina procreatur et 122	Jubilemus singuli 60
Flos de spina procreatur quae 167	Jucunda luce claruit
Fons aeternus emanavit 133	Jure plaudant omnia
Frater en Jordanus	Kalendas Januarias
Fraude caeca desolato	Laetetur turba puerorum 77
Fregit Adam interdictum 72	Legem dedit olim Deus 112
Fructu plena gratiae	Lex onus importabile 76
214004 pieua granae	and one important

Seite 1	Seite
Lilium floruit 61	O mira creatura
Lux hodie lux laetitiae 217	Omnes gentes psallite 97
Lux illuxit gratiosa	Omnis curet homo 67
Lux omni festa gaudio 222	Omnis mundus laetabundus 118
Lux optata claruit	O nobilis virginitas 167
Magnificat anima 62	O quam formosa 158
Manibus plaudite	Ora virgo spes salutis 204
Mariam vox Mariam cor 119	Orbis totus gratuletur 200
Maria saecli asylum 162	O regina lux divina 191
Mater regina	O regina omnium 168
Mater summi Domini 189	Orientis partibus
Mirabile mysterium 113	Ortum Christi sidere 200
Mira dies oritur	Ortum floris cantitemus 120
Miro modo concepisti 206	Ortum floris concinat 51
Misso de coelis 98 Missus bajulus Gabriel 171	Ortum mundo solem justitiae . 121
Missus bajulus Gabriel 171	Ortu regis evanescit
Moriuntur oriuntur 32	Ortus dignis Christi signis 199
Mos florentis pietatis 135	O Sara rara fecunda 195
Mundum renovavit	Ostende virgo pia
Nata est hodie	Ostendunt Dei semitas 62
Nato coelorum Domino 207	Parentis primi novum facinus . 223
Naturae primordium. 43	Pare virgo spes reorum 169
Naturas Deus regulis 44	Parit praeter morem 64
Natus est hodie Dominus 221	Partus per quem oritur 120
Natus est in Bethlebem 207	Pater creator omnium 89
Nos dignare te laudare 175	Pater filiae 67
Noster coetus psallat laetus 116	Pater ingenitus cosmo
Nostrae quod providerat 224	Pater ingenitus a quo 71
Nostri festi gaudium	Pater noster commiserans
Nostri festi gaudium 231	Patrem parit filia
Novae geniturae	Per partum virginis' 87
Novae lucis hodie	Personet pariter
Novae lucis hodie 206	Pietatis hodie
Nova gaudia	Planetus ante nescia 156
Nova vobis gaudia refero 114	Plebs Domini hac die
Novi laudes pueri 117	Polorum regina
Novi partus gaudium	Primus homo corruit
Novus annus hodie 228 Nunc adsit nobis spiritus 65	Procedenti puero 90
	Procedenti puero
Nune in mundi exsilium	Psalle laude 200
Nunc omnes ornat chrisma quos 187 Nuptialis hodie	Psallite regi gloriae
0 dia Dei potentia 115	Puer est nobis natus
O flos post fructum purior 166	Puer natus in Bethlehem 99
O Jesse virgula 196	Pulsa noxae scoria 172
O majestas deica 116	Pura conscientia 57
O Maria maris stella 188	Purgator criminum 48
O Maria mater Christi 192	Quae commisit femina 192
O Maria virginei 141	Quanto decet honore 226
O Maria virgo pia 213	Quid tu vides Jeremia 53
O mira caritas	Quis mihi det ut laudes 199
O IIIIa Caritas	Amo mini des as radaes 100

Seite	
Quod promisit ab aeterno 83	Stupeat natura
Regis natalitia	Super omnes alias
Relegentur ab area 85	Tecum ut vivamus 199
Renovantur veterum. 84	Tempus est gratiae 31
Res mira conspicitur 84	Thronus Salomonis 52
Resonet intonet	Transgressus legem Domini 81
Resultet plebs fidelis	Tres signatas calculo 103
Resurrexit victor ab inferis 17	Tribus signis Deo dignis 12
Revirescit et florescit	Trinitas deitas unitas 219
Rex et pater omnium	Tu nobis da hodie gaudium 145
Rex interminabilis	Umbram destruxit penitus 128
Rosae nodum reserat	Universa creatura 96
Rutilat hodie	Universalis ecclesia
Salva nos stella maris 209	Uterus hodie virginis floruit 101
Salve cella castitatis 193	Ut nos reduceret 102
Salve coeli janua	Vae quod meruit procax 102
Salve coeli porta	Vale hortus virgo conclusus 194
Salve mundî domina	Verbum pater exhibuit 47
Salve puella 174	Verbum patris hodie
Salve salus virginalis 193	Verbum patris humanatur 104
Salve sancta parens 176	Veri floris sub figura 50
Salve virgo speciosa 177	Veri solis radio
Salve virgo vere	Veri solis radius
Salve virgo virginum 209	Veris principium 92
Sancta pia fert Maria 102	Veri vitis germine 85
Si Deus est animus 49	Vernat claustrum virginis 198
Sion silere noli	Ver pacis aperit
Sol de sole prodiens	Veterem moerorem pellite 92
Sol est in meridie	Vetus abit litera 86
Sol ex supernis oritur 83	Vetus error abiit 78
Sol oritur in sidere	Viderunt Emmanuel 225
Sol sub nube latuit 40	Virgo Galilaea 182
Sonent laudes pueri 103	Virgo gemma virginum 227
Sonet vox lactitiae 81	Virgo mater salvatoris 57
Stella maris appellaris 197	Virgo parit filium 123
Stella nova radiat	Virgo parit filium. 184
Stella splendens in monte 160	Virgo sola exsistente 161
Stirps Jesse florigera	

00800 # 10800

THE INSTITUTE OF MEDIAEVAL STUDIES
59 QUEEN'S PARK CRESCENT
TORONTO — 5, CANADA

analecta hymnes.

